

Datum: 2023-11-21

Tid: 13:00

Plats: Tingshuset, Bollebygd

Ordförande

Ulf Rapp (S)

Ledamöter

Daniel Persson (SD), vice ordförande

Ingridh Anderén (M), 2:e vice ordförande

Beatrice Ekelund (S)

Helena Thelin (S)

Stefan Hederdal (M)

Peter Gregorics (FR)

Cecilia Carlhson (KD)

Fredrik Olofsson (C)

Ersättare

Jonas Ahlgren (S)

Lisette Vermeulen (SD)

Ewa-Maria Andorff-Ripa (SD)

Peter Hemlin (M)

Eva Svantesson (M)

Michael Plogell (FR)

Rose-Marie Grune (MP)

Barbro Ridell (V)

Hannu Sutinen (L)

Övriga

1. Upprop 13:00

2. Val av protokollsjusterare
Ärendet i korthet
Förslag digital signering: Onsdag 29 november kl 15.

3. Inriktningsbeslut avseende framtida avloppsrening (kf fattar slutligt beslut)
KS2023/231 Ann-Charlotte Lind,
förvaltningschef SBF,
Daniel Aronsson,
ekonomichef 13:00

4. Avsiktsförklaring mellan delägare i Gryaab AB om utredning kring Bollebygds kommuns framtida hantering av avloppsvatten (kf fattar slutligt beslut)
KS2017/69 "-"

5. Intern laddinfrastruktur i Bollebygds kommun
KS2021/108 Ann-Charlotte Lind,
förvaltningschef SBF

6. Kommunstyrelsens verksamhetsplan 2024 - information/dialog (inga handlingar) Monica Holmgren, Daniel Aronsson, Ulrika Borg, Hannes Wallberg, Petri Naumanen, Suzanna Bengtsson 14:00

7. Lokalisering ny skola i Bollebygd (kf fattar slutligt beslut)
KS2023/263 Hannes Wallberg,
lokalstrateg/ekonom,
Anna Lund, plan- och
exploateringschef, Daniel Aronsson, ekonomichef 14:45

8. Infosäckkollen 2023
KS2023/137 Ulf Aspelin,
informationssäkerhetssam
ordnare 15:15

9. Handlingsprogram för krisberedskap och civilt försvar 2023-2026 (kf fattar slutligt beslut)
KS2023/260 Christina Hultén,
säkerhetschef 15:25

10. Strategiskt markköp (inga handlingar) Daniel Aronsson,
ekonomichef 15:35
11. Uppföljningsrapport oktober 2023, kommunstyrelsen
KS2023/276 "-"
12. Uppföljningsrapport oktober 2023, Bollebygds kommun (kf
fattar slutligt beslut) Karl Norlander, ekonom,
Daniel Aronsson,
ekonomichef 16:00
KS2023/275
13. Förlängning av samverkansavtal ungdomsmottagning mellan
Bollebygds kommun och delregional nämnd Södra
KS2022/138
14. Avgift för ansökan om godkännande att bedriva fristående
förskola, fritidshem eller pedagogisk omsorg (kf fattar slutligt
beslut) KS2023/173
15. Taxa för hyra av kommunens lokaler och anläggningar -
återremiss (kf fattar slutligt beslut) KS2023/144
16. Lokala föreskrifter för torghandel i Bollebygds kommun -
återremiss (kf fattar slutligt beslut) KS2023/143
17. Förslag till bostadsförsörjningsprogram för Vårgårda kommun
– samrådsyttrande KS2023/254
18. Val av två ordinarie ledamöter, en ersättare samt ordförande
och vice ordförande i KPR - upphävande av beslut, samt nytt
val KS2023/86
19. Revidering av arvodesreglementets bilaga för årsarvoden (kf
fattar slutligt beslut) KS2021/284

20. Begäran från Bollebo om medgivande att förvärva fastigheten
Flässjum 2:49 (kf fattar slutligt beslut)
KS2023/281
Sammanfattning
Bollebos beslut återfinns i § 75 i styrelsens protokoll.
21. Meddelanden
Anmälningar
– KS2329215 KS2023/274-1 Förslag (C) angående Bollebygds prästväg 1:5
22. Redovisning av delegeringsbeslut
Ärendet i korthet
Protokoll
Kommunstyrelsens arbetsutskotts protokoll finns på Bollebygds kommuns hemsida:
Kommunstyrelsens arbetsutskott 2023-11-02
23. Information från politiska uppdrag (inga handlingar)
24. Kommundirektören informerar (inga handlingar)

3. Inriktningsbeslut avseende framtida
avloppsrening (kf fattar slutligt beslut)
KS2023/231

§149

KS2023/231

Inriktningsbeslut avseende framtida avloppsrening

Beslut

Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att ge samhällsbyggnadsnämnden i uppdrag att arbeta vidare för att möjliggöra framtida avloppsrening i egen regi.

Ärendet

Bollebygds kommun har ett tidsbegränsat tillstånd för fortsatt drift av Bollebygds avloppsreningsverk fram till den 31 december 2025. Av tillståndsbeslutet framgår att någon förlängning av tillståndet kan inte ges mot bakgrund av verksamhetens påverkan på gällande miljökvalitetsnormer i recipient Nolån. För Bollebygds kommun är det av största vikt att det finns kontinuitet i verksamheten, och att kommunen kan uppfylla de krav som ställs på en långsiktigt hållbar avloppslösning. Läget för kommunen har förändrats jämfört med situationen då det tidsbegränsade tillståndet meddelades 2019 och då diskussioner fördes om delägarskap i Gryaab med en överföringsledning till Ryaverket.

Kommunen beslutade under kommunfullmäktigemötet i mars 2019 att gå in i ett delägarskap. Planen då var att koppla på mot Gryaabs reningsverk år 2023. Lösningen med överföringsledning mot Gryaab har visat sig bli mer kostsam än vad som först bedömdes. Idag saknas avtal med HARRYDA VATTEN OCH AVFALL AB kring möjligheten att få transitera avloppsvatten mot Ryaverket genom HARRYDA och saknas gör även kostnadsfördelningen. Frågan har därför väckts internt om att som alternativ undersöka kommunens möjligheter för att fortsätta rena avloppsvattnet i egen regi, men efter en ombyggnation av det befintliga reningsverket så att det ska uppfylla de krav på utsläppsnivåer som sannolikt kommer att ställas.

Fram till 2021 har det även varit oklart om Bollebygds kommun skulle kunna avleda avloppsvattnet mot Ryaverket. Genom beslut meddelat av Länsstyrelsen i april 2021 medgavs Gryaab att Bollebygds avloppsreningsverk (och Olsfors avloppsreningsverk) får anslutas till Ryaverket, men först efter att Gryaabs avloppsledningskapacitet under Mölndalsån har utökats genom att ytterligare en ledning har tagits i bruk.

Gryaab har i juni 2023 ansökt hos Mark- och miljödomstolen om tillstånd för denna förbindelseledning under Mölndalsån. Av ansökan framgår att tidplanen för projektet är satt till tre år från erhållet beslut. Ledningen skulle enligt ansökan då kunna vara klar att tas i bruk under 2027.

Samhällsbyggnadsförvaltningen har arbetat vidare med framtida VA-lösning och har genomfört utredningar. Samhällsbyggnadsförvaltningen har även i uppdrag att söka tillstånd för den mellanperiod som blir för en tillfällig lösning. Ett yrkande om förlängning av nuvarande tillstånd

har under oktober månad 2023 ingivits av samhällsbyggnadsnämnden till miljöprövningsdelegationen vid länsstyrelsen. Detta beslut om inriktning avser alternativen att bygga ut befintligt avloppsreningsverk eller att bygga en överföringsledning för anslutning till GRYAAB. Den framtida avloppsreningen omfattar både Olsfors reningsverk samt Bollebygds reningsverk oaktat vägval för framtida VA-lösning.

Bollebygds kommun har tillsammans med konsult utvärderat vilken framtida systemlösning för spillvattenhanteringen som bedöms vara mest fördelaktig. En multikriterieanalys (MKA) har använts som metod för att jämföra alternativen och rekommendera det mest fördelaktiga och hållbara alternativet utifrån kriterier som bedömts som viktiga för beslut om vägval. En arbetsgrupp med representanter från samhällsbyggnadsförvaltningen respektive kommunstyrelseförvaltningen har deltagit i arbetet.

Vid möte i Gryaabs ägarråd den 19 januari 2023 informerade ägarrådsrepresentant från Bollebygds kommun övriga delägare om att Bollebygds kommun utreder möjligheten att ta hand om spillvatten i egen regi och därmed kanske inte har för avsikt att avleda avloppsvatten till Ryaverket i enlighet med tidigare intentioner. Utredningens resultat kan medföra att Bollebygds kommun omprövar val av framtida avloppsrening. Det har funnits oklarheter i hur stor del av kostnader som skulle belasta Bollebygds kommun med en överföringsledning. Kostnaden har presenterats och belastningen för VA-kollektivet ökar för det alternativ som avser Gryaab. Idag finns andra förutsättningar är när beslut togs om delägarskap i Gryaab. Prognosen för befolkningsunderlag har minskat, och kostnader för överföringsledningar har ökat. Ägarrådet kom överens om att ta fram ett intentionspapper/avsiktsförklaring där delägarnas olika behov säkerställs i det fall att Bollebygds kommun på sikt önskar lämna eller förändra delägandet i Gryaab AB. Gryaab AB har i samverkan med delägarnas VA-huvudmän på ägarrådets uppdrag utarbetat en avsiktsförklaring som godkändes i ägarråden 1 juni 2023. Avsiktsförklaringen ska beslutas av respektive delägares kommunfullmäktige. Detta ärende hanteras separat.

Utifrån rapport ”Bollebygds framtida avloppshantering - utvärdering av alternativ” och de faktorer som ingått i analysen där tjänstepersoner från samhällsbyggnadsförvaltningen och kommunstyrelseförvaltningen deltagit, framkommer att alternativet att rena avloppsvatten i egen regi är att förespråka.

Kommunfullmäktige fattar slutlig beslut i ärendet.

Förslag till beslut

Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar föreslå kommunfullmäktige att ge samhällsbyggnadsnämnden i uppdrag att arbeta vidare för att möjliggöra framtida avloppsrening i egen regi.

Beslutsgång

Ordföranden frågar om förslag till beslut kan antas och finner att så sker.

Beslutsunderlag

- Inriktningsbeslut avseende framtida avloppsrening
- Bollebygds framtida avloppshantering_231026- slutversion
- Bollebygds framtida avloppshantering 2023-10-26- sammanfattning
- Bilaga 1. PM Kostnadsberäkning av alternativ för Bollebygds framtida avloppshantering
- Bilaga 3 Kartor-bedömningsunderlag för kriterierna miljö och socialt

Skickas till

Kommunstyrelsen

Paragrafen är justerad

Bollebygds framtida avloppshantering

Utvärdering av alternativ

Ändringsförteckning

Ver	Datum	Ändringsbeskrivning	Granskad	Godkänd av
1	2023 10 24	Slutkoncept	Hilde Björgeas	Lars Grahn

Sweco Sverige AB
Uppdrag
Uppdragsnummer
Kund
Upprättad av
Datum
Dokumentreferens

556767-9849
 Bollebygd MKA BARV
 30064129
 Bollebygds kommun
 Christina Wetterlundh
 231026
 Bollebygds framtida avloppshantering_231026

Innehållsförteckning

Sammanfattning	5
1 Inledning	9
1.1 Bakgrund	9
1.2 Syfte	9
1.3 Genomförande	9
1.4 Avgränsning	9
2 Metodik	10
3 Handlingsalternativ	11
3.1 Ombyggnation av befintligt reningsverk i Bollebygd (BARV)	11
3.2 Anslutning till Gryaab via överföringsledningar	12
4 Kostnadsuppskattningar	13
4.1 Investeringskostnader	13
4.2 Återinvesteringsbehov	13
4.3 Drift och underhåll	14
4.4 Avgift till Gryaab	14
5 Valda bedömningskriterier	15
6 Bedömningsgrunder	16
6.1 Inledning	16
6.2 Poängsättning	16
6.3 Genomförandetid	16
6.4 Ekonomi	17
Årskostnad/Nuvärdeskostnad	17
Projektrisker	18
6.5 Samordningsvinster	19
6.6 Miljöpåverkan	19
Natur- och kulturmiljöpåverkan	19
Recipientpåverkan	20
6.7 Socialt	21
Motstående intressen	21
Störningar i bygg- och driftskedet	22
Egen rådighet	22
6.8 Teknik	23
Driftsäkerhet och redundans	23
Utbyggnadsmöjlighet	24
6.9 Organisation	25
Kompetensförsörjning	25

7	Utvärdering och viktning	26
7.1	Genomförandetid	26
7.2	Ekonomi	27
7.2.1	Årskostnad/Nuvärdeskostnad	27
7.2.2	Projektrisker	28
7.2.3	Samordningsvinster	29
7.3	Miljöpåverkan	29
7.3.1	Natur-/kulturmiljöpåverkan	30
7.3.2	Recipientpåverkan	31
7.4	Socialt.....	32
7.4.1	Motstående intressen	33
7.4.2	Störningar	34
7.4.3	Egen rådighet.....	35
7.5	Teknik.....	35
7.5.1	Driftsäkerhet och redundans.....	36
7.5.2	Utbyggnadsmöjlighet	37
7.6	Organisation	37
7.6.1	Kompetensförsörjning	37
8	Resultatsammanställning	39
9	Slutsatser.....	41
10	Referenser.....	42
	Bilagor.....	43

Sammanfattning

Bollebygds kommuns största avloppsreningsverk, Bollebygd reningsverk (BARV) har ett stort behov av renovering samtidigt som kraven ökat på reningsprocesserna. Flera utredningar har under senare år tagits fram med syfte att utreda möjligheterna för ombyggnationer av verket men även utredning av möjligheten för anslutning mot Ryaverket i Göteborg (Gryaab). Bollebygd är sedan år 2019 medlemmar i Gryaab. Nuvarande reningsverk har ett tillstånd som går ut 2025-12-31.

Föreliggande utredning syftar till att utvärdera och jämföra identifierade handlingsalternativ för Bollebygds framtida avloppshantering.

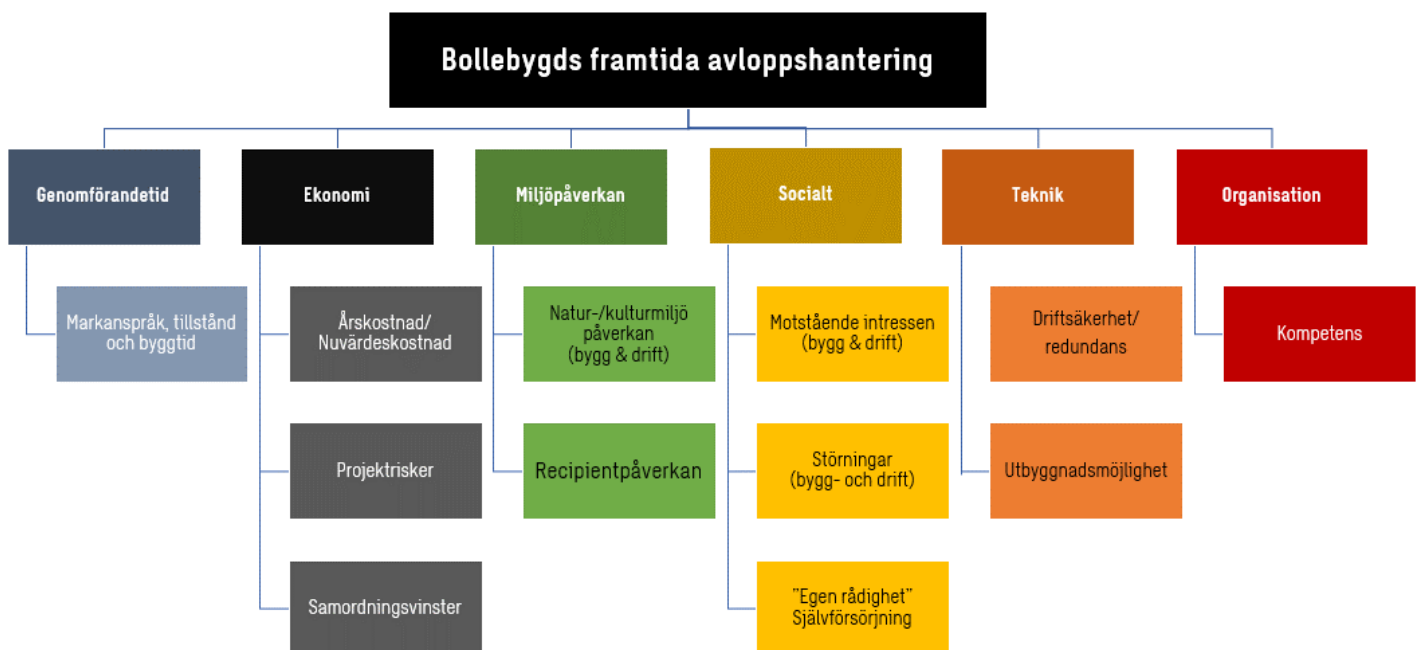
Två handlingsalternativ har utvärderats:

- Ombyggnad av det befintliga reningsverket (Bollebygd avloppsreningsverk (BARV))
- Anslutning till Gryaab

Sweco har tillsammans med Bollebygds kommun utvärderat vilken framtida systemlösning för spillvattenhanteringen som är mest fördelaktig. En multikriterieanalys (MKA) har använts som metod för att jämföra alternativen och rekommendera det mest fördelaktiga och hållbara alternativet.

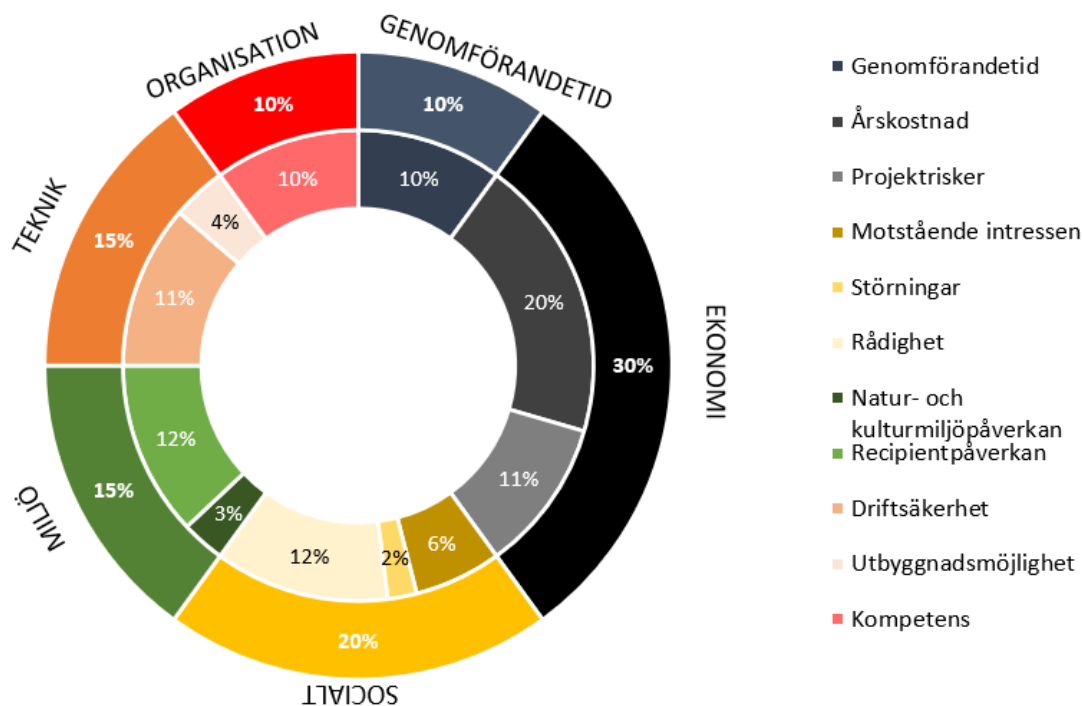
Syftet med metoden har varit att strukturerat analysera och jämföra de båda alternativen baserat på en kriterieuppsättning som speglar kriterier som bedöms viktigast för beslutet om den framtida avloppshantering

Utvärderingen har utförts med hänsyn till följande 6 huvudkriterier med tillhörande underkriterier: Organisation, Genomförandetid, Teknik, Miljöpåverkan, Social hållbarhet, samt Ekonomi, se Figur A.

Figur A. Kriterier som utvärderats för att jämföra de tre handlingsalternativen.

De kriterier som använts i utvärderingen har viktats efter hur stor betydelse de bedöms ha för beslutet om den framtida avloppshanteringen i Bollebygd. I Figur B redovisas den viktning som valts inom ramen för utvärderingen.

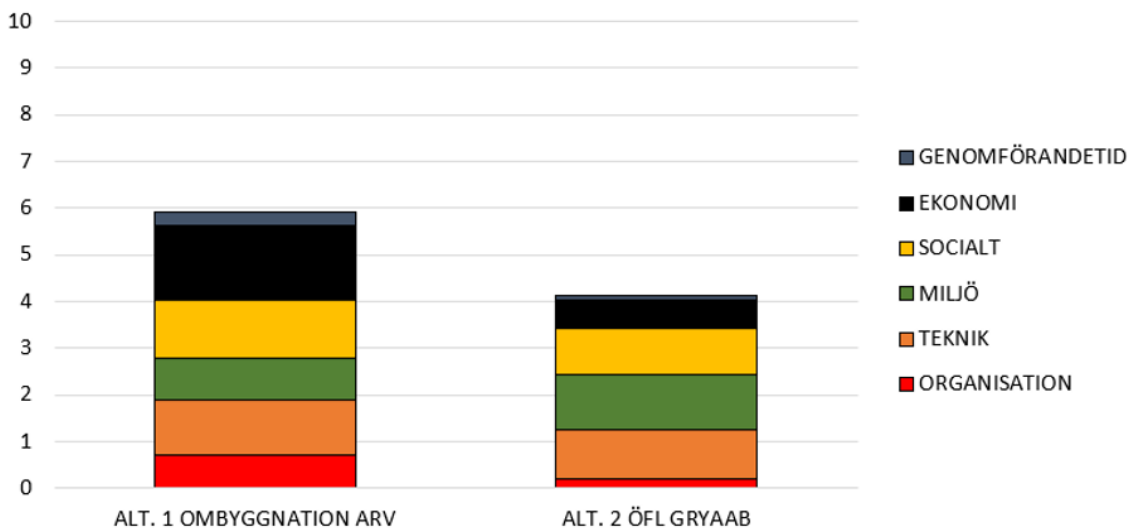

Figur B. Viktning av kriterier. Viktningen motsvarar den betydelse som respektive kriterium bedöms ha för beslutet.

Huvudkriteriet "Ekonomi" anses vara det viktigaste kriteriet och har tilldelats högst vikt (30%). Därefter följer kriteriet "Socialt" som viktats med 20%, därefter "Teknik" och "Miljöpåverkan" som båda motsvarar 15% var av viktningen. "Socialt" ges en hög viktning då egen rådighet över avloppshanteringen och framtida beslut bedöms vara en viktig aspekt. Därefter kommer organisation (10%) och genomförandetid (10%).

Även områden kring organisation och genomförandetid är viktiga, då dessa har få delkriterier medför detta att delkriterierna ändå ges en relativt hög vikt jämfört med övriga delkriterier.

I Figur C redovisas den viktade poängsumman (utvärderingsresultatet) för handlingsalternativen. Resultatet visar att Ombyggnation av befintligt reningsverk (BARV) på samma plats får högre poäng (ca 6 poäng) och därmed bedöms vara mer fördelaktigt än en anslutning till Gryaab (ca 4 poäng).

Figur C. Sammantagen poäng för utvärderade alternativ.

I Figur D presenteras en översiktlig sammanfattning av alternativens poäng kopplat till samtliga delkriterier. Ombyggnation av BARV är mest fördelaktigt i alla delkriterier förutom det sociala delkriteriet motstående intressen och miljökriteriet recipientpåverkan. I figuren är **fetmarkerad siffra** det mest fördelaktiga handlingsalternativet. Gröna färger är i jämförelsen fördelaktiga och röda/orange färger är ogynnsamma

Huvudkriterium	Delkriterier	Ombyggnation BARV	Anslutning Gryaab
Genomförandetid	Markanspråk, tillstånd, byggtid	3	1
Ekonomi	Årskostnad	6	2
	Projektrisker	4	2
Miljöpåverkan	Natur-/kulturmiljö	9	7
	Recipientpåverkan	5	8
Socialt	Motstående intressen	5	7
	Störningar	6	6
	Egen rådighet	7	4
Teknik	Driftsäkerhet/redundans	8	7
	Utbyggnadsmöjlighet	8	7
Organisation	Kompetensförsörjning	7	2

Figur D. Översiktlig sammanfattning av alternativens poäng på respektive delkriterium (skala 0-10).

Utredningen har resulterat i följande slutsatser:

- Poängbedömningen inklusive vald viktning för de olika alternativen ger ombyggnation av BARV 6 poäng (5,9) (av 10 möjliga) och anslutning till Gryaab 4 poäng (av 10 möjliga).
- Handlingsalternativet, Anslutning till Gryaab är mest fördelaktigt i ett huvudkriterium, Miljöpåverkan i delkriteriet recipientpåverkan.
- Handlingsalternativet Ombyggnation BARV är mest fördelaktigt i huvudkriterierna Genomförandetid, Ekonomi, Socialt, Teknik och Organisation.
- Handlingsalternativet anslutning till Gryaab är mest fördelaktigt i två delkriterier, recipientpåverkan och motstående intressen. Delkriteriet störningar för omgivning och boende bedöms vara relativt begränsade och likvärdiga för båda handlingsalternativen. För övriga delkriterier presterar handlingsalternativet ombyggnation av BARV bäst.
- Ombyggnation av det befintliga reningsverket (BARV) förväntas medföra förhållandevis låga investeringskostnader initialt (ca 155 mnkr), men kommer också medföra ett större behov av återinvesteringar över den analyserande tidshorisonten.
- Anslutning till Gryaab förväntas medföra betydligt mer omfattande investeringskostnader (ca 615 mnkr), men förväntas inte kräva lika omfattande återinvesteringar över den analyserande tidshorisonten. Anslutningen till Gryaab innebär en lägre driftkostnad som motsvaras av en årlig avgift till Gryaab vilken baseras på Gryaabs totala kostnader per år och Bollebygds förväntade andel (ca 1,1%).
- Analysens resultat visar att alternativet ombyggnation av befintligt reningsverk (BARV) förväntas vara det mest fördelaktiga alternativet ur ett ekonomiskt perspektiv över den analyserade tidshorisonten.
- Resultatet bedöms vara robust med hänsyn till så väl val av tidshorisont, val av räntesatser samt antaganden gällande olika kostnadsposters återinvesteringsbehov.

Sammanfattningsvis bedöms handlingsalternativet ombyggnation av det befintliga reningsverket (BARV) vara mer fördelaktigt än att ansluta till Gryaab.

Utredningen grundar sig på befintliga utredningar och kostnadsuppskattningar. Det bör betonas att kostnadsuppskattningarna är mycket översiktliga och behäftade med stora osäkerheter.

1 Inledning

1.1 Bakgrund

Bollebygds kommuns största avloppsreningsverk, Bollebygd reningsverk (BARV) har ett stort behov av renovering samtidigt som kraven ökat på reningsprocesserna. Flera utredningar har under senare år tagits fram med syfte att utreda möjligheterna för ombyggnationer av verket men även utredning av möjligheten för anslutning mot Ryaverket i Göteborg (Gryaab). Bollebygd är sedan år 2019 medlemmar i Gryaab. Nuvarande reningsverk har ett tillstånd som går ut 2025-12-31.

Sweco har fått i uppdrag av Bollebygds kommun att tillsammans med kommunen utvärdera två olika handlingsalternativ för kommunens framtida avloppshantering. I det ena handlingsalternativet pumpas avloppsvattnet via en pumpstation vid nuvarande reningsverk och överföringsledning till Hindås och vidare till Gryaab i Göteborg. I det andra handlingsalternativet så byggs det nuvarande reningsverket om till ett modernare reningsverk på samma fastighet.

1.2 Syfte

Syftet med detta uppdrag har varit att utvärdera vilket handlingsalternativ som är mest fördelaktigt för den framtida spillvattenhanteringen i Bollebygd, utifrån ett antal förutbestämda kriterier. De kriterier som används utgår från såväl tekniska som ekonomiska, sociala och miljömässiga kriterier. Genom att inkludera ett brett perspektiv bedöms utvärderingen medföra att hållbarhet beaktas i underlaget för beslut av handlingsalternativ.

1.3 Genomförande

Arbetet har genomförts i en projektgrupp där medarbetare från Sweco och Bollebygds kommun deltagit. Två workshops har genomförts. I en första workshop preciserades handlingsalternativen och bedömningskriterier togs fram som underlag för utvärderingen. I den andra workshopen genomfördes en utvärdering av handlingsalternativen utifrån valda bedömningskriterier. I den andra workshopen genomfördes också en viktning av kriterier, dvs en ansats om vilka kriterier som bör väga tyngst i utvärderingen av handlingsalternativ.

Bedömningarna har i största mån baserats på befintliga utredningar.

1.4 Avgränsning

Utredningen har genomförts med underlagsmaterial som varit tillgängligt vid analysens tidpunkt. Det bör därmed noteras att jämförelsen av handlingsalternativen inte är utförd på en detaljnivå, utan baseras på mycket översiktliga och osäkra kostnadsbedömningar, tidigare utredningar och samlade erfarenheter hos projektgruppen.

2 Metodik

Multikriterieanalys (MKA) har använts som metod för att jämföra handlingsalternativen och visa vilket av handlingsalternativen som är mest fördelaktigt för de kriterier som utvärderas. Handlingsalternativen poängsätts därefter baserat på hur väl de uppfyller de kriterier som valts.

I denna analys används en poängskala från 0 till 10 poäng för att bedöma hur väl alternativen presterar med avseende på valda kriterier. Noll poäng (0) innebär att kriteriet inte uppfylls i något avseende, medan tio (10) poäng innebär att kriteriet har uppnåtts fullt ut.

De bedömda poängen används sedan för att beräkna totalpoäng för respektive handlingsalternativ. Det är möjligt att ge kriterierna olika betydelse (vikt). Viktningen ska avspegla kriteriernas relativa betydelse med hänsyn till det övergripande syftet med åtgärderna. Vilken viktning som förespråkas kan skilja sig mellan berörda parter. Möjligheten att vikta kriterier tillåter beslutsfattare att pröva resultatets känslighet med avseende på vad berörda intressenter bedömer vara betydelsefullt vid valet av alternativ.

Viktiga steg i en multikriterieanalys är följande:

- a) Beskrivning av **förutsättningar** för anläggningarna.
- b) Identifiering och beskrivning av de **handlingsalternativ** som ska analyseras.
- c) Identifiering och beskrivning av övergripande **skallkrav och mål** (om det finns).
- d) Identifiering och beskrivning lämpliga **kriterier** som ska ingå i bedömningen av handlingsalternativen.
- e) **Utvärdering av** alternativen med avseende på respektive kriterie.
- f) Jämförelse och **prioritering av kriterierna** för att beskriva deras relativa betydelse för beslutsmålet.
- g) **Sammanställning av** resultat för att analysera och jämföra alternativen.
- h) **Rekommendation** ett handlingsalternativ utifrån resultaten.

3 Handlingsalternativ

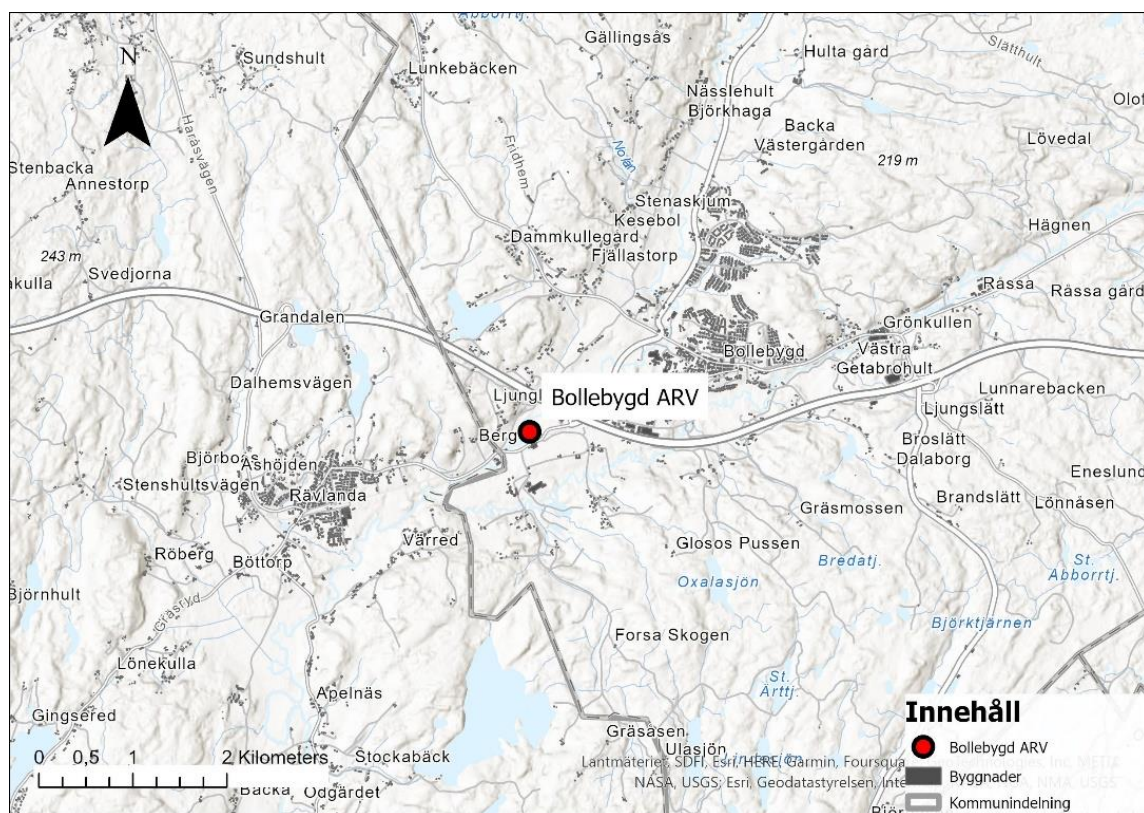
3.1 Ombyggnation av befintligt reningsverk i Bollebygd (BARV)

Det befintliga avloppsreningsverket i Bollebygd (BARV) är i behov av renovering och upprustning. Det har inom kommunen tidigare diskuterats om avloppsreningsverket skall läggas ned eller om avloppet skall pumpas via nya överföringsledningar (ÖFL) och avledas genom befintlig avloppstunnel till Gryaab i Göteborg. Av denna anledning är Bollebygds kommun medlem i Gryaab sedan 2019, dock utan att betala avgift för hantering av avloppsvatten.

Om en om- och utbyggnad genomförs av det befintliga verket kommer en reservvattenledning att anläggas från Olsfors i samband med att reningsverket i Olsfors läggs ned. Reservvattenledningen kommer ha en kapacitet om ca 11 l/s (dagens medelvattenförbrukning i Bollebygd är ca 12 l/s). Det antas i denna utredning att reservvattenledningen kommer anläggas oavsett om det blir en överföring av spillvatten till Göteborg eller ett ombyggt reningsverk i Bollebygd.

Reningsverkets om- och utbyggnad har studerats för 8000, 10 000 och 12 000 PE. Kostnads kalkylen bygger på ett verk för 10 000 PE.

Bollebygds avloppsreningsverk är beläget strax söder om Rävlandavägen, se Figur 1. Vid en om och utbyggnad av Bollebygds avloppsreningsverk kommer detta ske inom den fastigheten där verket är beläget i dag.

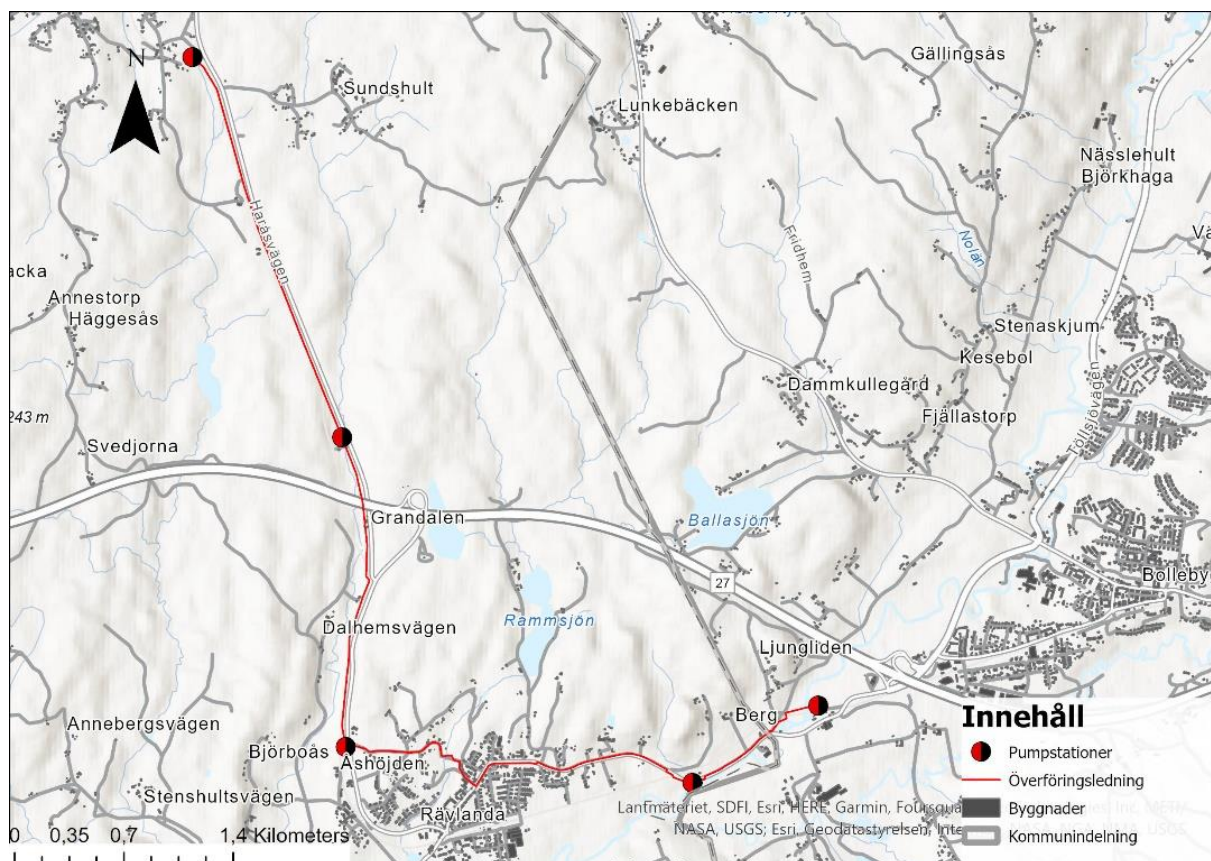

Figur 1. Ungefärlig lokalisering av Bollebygds avloppsreningsverk (BARV).

3.2 Anslutning till Gryaab via överföringsledningar

För handlingsalternativet med nya överföringsledningar till Gryaab i Göteborg, se Figur 2, gäller att;

- En pumpstation anläggs på fastigheten där Bollebygds avloppsreningsverk ligger i dag.
- Överföringsledning för spillvatten anläggs i samarbete med Härryda kommun. Ledningen med tillhörande pumpstationer överför spillvattnet via Rävlanda till Hindås. Från Hindås går spillvattnet vidare i ledning mot Landvetter. Från Landvetter mot Göteborg går spillvattnet i befintlig bergtunnel till Gryaab i Göteborg.
- Befintlig överföringsledning är dimensionerad för ca 14 000 PE.
- I samband med schaktarbetena kommer en reservvattenledning att läggas från vattenverket i Hindås. Reservvatten kan därmed levereras från Stora Nedsjön till Bollebygds vid behov.

Figur 2. Översiktlig karta över möjlig ledningsdragning till Hindås för anslutning till Gryaab.

4 Kostnadsuppskattningar

Genomförda kalkyler är översiktliga och syftar till att i ett tidigt skede ge en indikation på hur respektive handlingsalternativ förhåller sig till varandra kostnadsmissigt. I ett senare skede får en mer detaljerad kalkyl tas fram för det alternativ som bedöms vara mest fördelaktigt.

En mer detaljerad beskrivning av alternativens kostnader (4.1-4.4) är sammanställd i Bilaga 1 (PM Kostnad över tid för Bollebygds framtida avloppshantering).

4.1 Investeringskostnader

Beräknade investeringskostnader redovisas i Tabell 1. De innefattar material, entreprenörsarvode, planering- och projekteringskostnader, byggherre-kostnader, oförutsett samt ett risk-/osäkerhetspåslag med hänsyn till utredningens tidiga skede.

Tabell 1 Beräknade investeringskostnader.

Kostnadspost	Kostnad (mnkr)
Alternativ 1 – Ombyggnation av Bollebygds avloppsreningsverk	155
Maskin, el och styr	89
VVS	12
Bygg	44
Schakt och mark	10
Alternativ 2 – Överföringsledning till Gryaab	615
Överförings- & utloppsledningar	571
Pump- och tryckstegringsstationer	44

4.2 Återinvesteringsbehov

Alternativens behov av återinvesteringar är dels beroende av dess ingående anläggningars skick och till vilken grad som den ekonomiska livslängden stämmer överens med en kostnadsposts tekniska livslängd.

Kostnadsposternas ekonomiska livslängd (avskrivningstider) är översiktligt uppskattade av Bollebygds kommun enligt nedan:

- Överföringsledningar
  - Ledningar 50 år
  - Pump-/tryckstegringsstationer 25 år
- Avloppsreningsverk
  - Maskin, el och styr 15 år
  - VVS 20 år
  - Bygg 50 år
  - Schakt och mark 50 år

Återinvesteringsbehovet i förhållande till investeringskostnaden för en tidshorisont på 100 år har grovt antagits enligt Tabell 2 nedan.

Tabell 2 Sammanställning av grovt antaget förhållande mellan återinvesteringsbehov i förhållande till investeringskostnad, vid de tidpunkter där avskrivningstiden passerat, för respektive kostnadspost för en tidshorisont på 100 år.

Kostnadspost	Avskrivningstid (år)	Procentuell andel av investeringskostnad
Ledningar	50	0%
Pump-/tryckstegringsstationer	25	100%
Maskin, el och styr	15	100%
VVS	20	100%
Bygg	50	0%
Schakt och mark	50	0%

4.3 Drift och underhåll

Drift- och underhållskostnader syftar till att beskriva de kostnader som är väsentliga för handlingsalternativens funktion och innefattar bl.a. personal- och energibehov över den valda tidsperioden, se Tabell 3.

Tabell 3. 3 Beräknade driftkostnader.

Kostnadspost	Kostnad (mnkr/år)
Alternativ 1 – Ombyggnation av Bollebygds avloppsreningsverk	7,9
Personal	2,3
Slamhantering	1,5
Kemikalieförbrukning	0,4
Energiförbrukning	0,7
Underhåll	3
Alternativ 2 – Överföringsledning till Gryaab	1,1
Energiförbrukning	0,3
Personal	0,3
Härryda (transitering)	0,5

4.4 Avgift till Gryaab

Vid anslutning till Gryaab tillkommer en årlig avgift per år för att betala Bollebygds andel av Gryaabs kostnader per år. Utifrån uppmätta spillvattenvolymer 2022 kan Bollebygd förväntas betala ca 1,1% av Gryaabs totala kostnader.

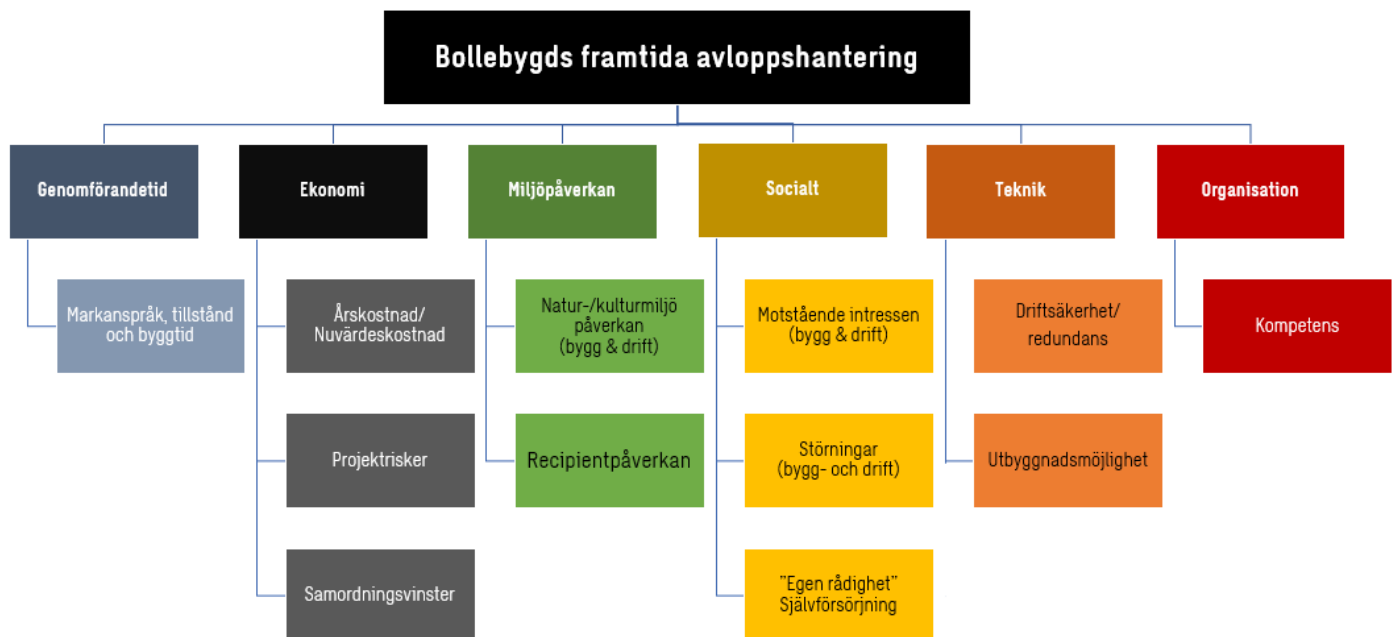
Det är i nuläget mycket osäkert hur omfattande avgiften till Gryaab kommer att vara efter det att Nya Rya är i drift (år 2036). Utifrån dialog med Gryaab har den dock grovt skattats till ca 7,8 mnkr per år för en kommun av Bollebygds storlek.

5 Valda bedömningskriterier

Följande huvudkriterier har valts i samråd med Bollebygds kommun:

- Genomförandetid
- Ekonomi
- Miljöpåverkan
- Socialt
- Teknik
- Organisation

Kriterierna har valts för att beskriva de faktorer som kommunen anser vara viktiga för att utvärdera det mest fördelaktiga handlingsalternativet för Bollebygds framtida avloppshantering. Huvudkategorierna har delats in i underliggande delkriterier illustrerade i Figur 3.

Figur 3. Valda bedömningskriterier för analysen.

6 Bedömningsgrunder

6.1 Inledning

För varje kriterium har bedömningsgrunder tagits fram i syfte att tydliggöra vilka aspekter som ska beaktas när alternativen utvärderas. Handlingsalternativen bedöms utifrån hur väl de presterar med avseende på respektive kriterium, och för varje kriterium anges ett mål som relaterar till nuläget. I vissa fall är det inte möjligt att definiera ett mål och då definieras kriteriet på annat sätt.

6.2 Poängsättning

Poängsättningen utgår från en 10-gradig poängskala (se nedan) där 10 poäng motsvaras av den mest fördelaktiga situationen och noll poäng motsvarar mycket ogynnsamma förhållanden, t.ex. mycket negativa konsekvenser för naturmiljön.

Bedömningsskala	Poäng
Mycket fördelaktigt	9 - 10
Fördelaktigt	7 - 8
Acceptabelt	5 - 6
Ogynnsamt	3 - 4
Mycket ogynnsamt	0 - 2

6.3 Genomförandetid

Genomförandetiden beskriver om det finns en skillnad i tidsåtgång mellan de olika handlingsalternativen från det att ett inriktningsbeslut är fattat tills att handlingsalternativen är klara att driftsättas. Kriteriet tar hänsyn till tiden för flera olika delar som till viss grad kan genomföras parallellt: markåtkomst, behov av detaljplan, eventuella behov av ytterligare studier, tillståndprocesser, behov av ledningsrätt, tid för projektering samt byggtid och driftsättning.

Det finns en önskan att reningsverket (BARV) skall vara ombyggt och klart till år 2030. Detta bygger på att man räknar med att få ett tillfälligt tillstånd som sträcker sig till år 2030.

Om det istället byggs en överföringsledning (ÖFL) så är det önskvärt att denna är klar till år 2027. Detta bygger på att en kritisk passage under Mölndalsån, för nuvarande överföring mellan Hindås och Göteborg, skall vara klar till år 2027. Först därefter är det möjligt att ansluta Bollebygd till Gryaab i Göteborg.

Poäng	Bedömningsgrund
9-10	<p>Handlingsalternativet ARV (ÖFL) kan med säkerhet vara i drift innan år 2030 (2027) Okomplicerade tillståndsprovningar förväntas "Enkel" projektering och begränsat med utredningar förväntas Beprövade tekniska lösningar kan användas vid anläggning/byggnation Inga större behov av att samverka med andra aktörer</p>
7-8	<p>Handlingsalternativet kan troligen vara i drift innan år 2030 (2027)</p>
5-6	<p>Genomförandetiden förväntas motsvara "normal/acceptabel genomförandetid" vilket innebär att en del moment kommer gå snabbare och en del moment kommer gå långsammare än förväntat.</p>
3-4	
0-2	<p>Handlingsalternativet kan med säkerhet inte vara i drift innan år 2030 (2027) Komplicerade tillståndsprovningar förväntas Omfattande projektering och flertalet utredningar förväntas krävas Obeprövade tekniska lösningar kommer sannolikt att krävas vid anläggning/byggnation Stora behov av att samverka med andra aktörer</p>

6.4 Ekonomi

Huvudkriteriet ekonomi beskriver handlingsalternativens kostnader, med hänsyn till investeringskostnader samt drift- och underhållskostnader över den analyserade tidsperioden, men även samordningsvinster och projektrisker.

Investeringskostnader samt drift- och underhållskostnaderna har uppskattats för att få med den förväntade totalkostnaden över tid (se kapitel 4). Dessa kostnader har uppskattats mycket översiktligt.

Årskostnad/Nuvärdeskostnad

Vid en ekonomisk jämförelse av olika alternativ är det viktigt att inte bara se till skillnader i investeringskostnader eller driftkostnader var för sig utan hur de förväntas påverka alternativens sammantagna kostnad över tid.

I denna utredning har alternativens kostnader jämförts utifrån två beräkningsmetoder *Annuitetsmetoden (Årskostnadsmetoden)* och *Nuvärdesmetoden*, för att se hur olika beräkningsmetoder påverkar resultatet (se Bilaga 1).

Bedömningen av alternativens ekonomiska förutsättningar över tid har genomförts kvalitativt utifrån hur alternativen presterar med hänsyn till både deras förväntade annuitets- och nuvärdeskostnad över tid.

Bedömningarna har genomförts med följande vägledning:

Poäng	Bedömningsgrund
9-10	Handlingsalternativet förväntas medföra mycket låga kostnader som inte förväntas påverka kommunens VA-taxa eller finansieringsmöjligheter i någon större utsträckning
7-8	
5-6	Handlingsalternativet förväntas medföra acceptabla kostnader som förväntas kunna hanteras via höjning av kommunens VA-taxa, samt vara inom ramen för kommunens finansieringsmöjligheter
3-4	
0-2	Handlingsalternativet förväntas medföra mycket omfattande kostnader som kommer vara svåra att hantera via höjning av kommunens VA-taxa, samt vara svåra att finansiera utifrån kommunens finansieringsmöjligheter

Projektrisker

Kriteriet projektrisker beskriver i vilken utsträckning det finns osäkerheter som kan leda till att projektet blir dyrare eller tar längre tid än planerat. Här beaktas inte kända motstående intressen utan övrigt som kan påverka tidplan och kostnad.

Bedömningarna har genomförts med följande vägledning:

Poäng	Bedömningsgrund
9-10	Handlingsalternativet innebär inga identifierade risker som kan medföra stora konsekvenser för tidplan och/eller kostnader.
7-8	
5-6	Handlingsalternativet innebär identifierade risker som kan medföra acceptabla/normala konsekvenser för tidplan och/eller kostnader.
3-4	
0-2	Handlingsalternativet innebär flera risker som kan medföra mycket stora konsekvenser för tidplan och/eller kostnader.

6.5 Samordningsvinster

Kriteriet samordningsvinster beskriver i vilken utsträckning handlingsalternativet medför samordningsvinster som kan vara till nytta för kommunen, boende eller verksamheter. Samordningsvinst kan t.ex. vara att kunna ansluta VA-utbyggnadsområden eller ansluta reservvatten i samband med byggnation av överföringsledning.

Bedömningarna har genomförts med följande vägledning:

Poäng	Bedömningsgrund
9-10	Handlingsalternativet innebär att ett par viktiga samordningsvinster identifierats som kan vara till god nytta för kommunen, boende eller befintliga verksamheter.
7-8	
5-6	Handlingsalternativet innebär inga identifierade samordningsvinster som kan vara till nytta för kommunen, boende eller befintliga verksamheter.
3-4	
0-2	Handlingsalternativet innebär begränsningar som kan påverka kommunen, boende eller befintliga verksamheter negativt i framtiden.

6.6 Miljöpåverkan

Huvudkriteriet beskriver den påverkan som handlingsalternativen förväntas ha på den närliggande miljön. De miljörelaterade aspekter som anses vara relevanta vid jämförelsen av handlingsalternativen är *Påverkan på natur- och kulturmiljön* samt *Recipientpåverkan*.

Natur- och kulturmiljöpåverkan

Naturmiljö och kulturmiljö bedöms inom samma delkriterium. Naturmiljö beskriver vilken påverkan som respektive handlingsalternativ förväntas ha på intilliggande naturvärden.

Anläggningsarbete (schakt-/arbetsområde och masshanteringsområde) i naturområden kan leda till omfattande störningar på arter och deras livsmiljöer och därmed påverka områdets biologiska mångfald negativt.

I denna analys värderas endast kända naturmiljöer och arter. De som analyserats är:

- Naturresevat
- Natura 2000 områden
- Biotopskyddsområden
- Djur- och växtskyddsområden
- Landskapsbildskydd
- Riksintresse naturvård och friluftsliv

Kulturmiljö beskriver om handlingsalternativet kommer placeras inom eller nära riksintresse för kulturmiljövård eller kända fornlämningar.

Bedömningen av delkriteriet baseras på kända objekt eller områden.

Bedömningarna har genomförts med följande vägledning:

Poäng	Bedömningsgrund
9-10	Handlingsalternativet förväntas inte medföra någon negativ fysisk påverkan på de områden avloppsreningsverk eller överföringsledningar anläggs. Handlingsalternativet förväntas inte påverka några kulturhistoriskt viktiga lämningar.
7-8	
5-6	Handlingsalternativet förväntas medföra begränsad fysisk påverkan på de områden där avloppsreningsverk eller överföringsledningar anläggs. Gäller dokumenterade eller kända skyddade eller känsliga områden.
3-4	
0-2	Handlingsalternativet förväntas medföra allvarlig negativ fysisk påverkan på flera av de områden där avloppsreningsverk eller överföringsledningar anläggs. Gäller dokumenterade eller kända skyddade eller känsliga områden.

Recipientpåverkan

Delkriteriet recipientpåverkan värderar vilken påverkan den mottagande vattenförekomsten förväntas få av utgående processvatten. Även recipientens status och känslighet tas med i bedömningen, då en känsligare recipient eller en recipient med dålig status bedöms vara viktigare att skydda från ytterligare belastning.

Bedömningarna har genomförts med följande vägledning:

Poäng	Bedömningsgrund
9-10	Recipienten har goda utspädningsmöjligheter och förväntas inte påverkas negativt av alternativets utgående halter. Alternativet förväntas medföra ytterst begränsad belastning för recipienten.
7-8	
5-6	Recipienten förväntas inte påverkas negativt av alternativets utgående halter. Alternativet förväntas medföra en acceptabel belastning för recipienten.
3-4	
0-2	Vid ogynnsamma förhållanden kan alternativet medföra omfattande belastning för recipienten och påverka den mycket negativt

6.7 Socialt

Huvudkriteriet avser den påverkan och de störningar som är kopplade till handlingsalternativen och hur dessa upplevs för människor i omgivningen. De aspekter som bedöms vara relevanta vid jämförelsen av handlingsalternativen är *Motstående intressen*, *Störningar* samt *Egen rådighet*.

Motstående intressen

Delkriteriet motstående intressen beskriver i hur stor utsträckning som intilliggande näringsidkare och verksamheter kommer att påverkas. Exempel på verksamheter är vattenskyddsområden (VSO) industrier, jord- eller skogsbruk, andra kommuner och Trafikverket.

Anläggandet av ledningarna och nya verk kan påverka näringsidkare/ verksamheter vid anläggningsfasen, men också senare genom att medföra restriktioner kring hur marken får användas (till exempel genom att hindra verksamheter från att bygga ut eller bedrivas på nuvarande sätt).

Motstående intressen kan vara mer eller mindre starka för olika handlingsalternativ. Även ledningsdragningar kan möta motstående intressen beroende på lokalisering och påverkan på omgivningen.

Handlingsalternativen kan medföra restriktioner för hur marken får användas, till exempel genom att begränsa möjlighet till avstyckning av fastigheter eller nyanläggning av byggnader.

Bedömningarna har genomförts med följande vägledning:

Poäng	Bedömningsgrund
9-10	Handlingsalternativet bedöms inte påverka möjligheten att bedriva andra verksamheter eller genomföra andra projekt. Handlingsalternativet bedöms inte påverka bad- eller rekreationsvärden, varken i bygg- eller driftskedet.
7-8	
5-6	Handlingsalternativet bedöms begränsa andra verksamheter och viktig samhällsutveckling men i acceptabel omfattning. Acceptabel påverkan på bad och rekreation.
3-4	
0-2	Handlingsalternativet bedöms kunna begränsa andra verksamheter och viktig samhällsutveckling. Handlingsalternativet kan innebära negativ påverkan på bad- eller rekreationsvärden, i bygg- eller driftskedet.

Störningar i bygg- och driftskedet

Delkriteriet störningar i bygg- och driftskedet beskriver i vilken omfattning allmänheten kan bli störd av handlingsalternativet, i bygg- eller driftskedet.

Störningar i byggskedet kan t.ex. vara påverkan på trafik vid ledningsförläggning (i närheten av en väg) eller bullerstörningar för boende i närheten.

Störningar i driftskedet beskriver i hur stor utsträckning privatpersoner kommer att påverkas av störningar i form av lukt, ljus, ljud eller ökad trafik till anläggningen, i jämförelsen gäller detta i första hand för reningsverket eller pumpstationer utmed överföringsledningen.

Bedömningarna har genomförts med följande vägledning:

Poäng	Bedömningsgrund
9-10	Handlingsalternativet medför byggnation av verk, pumpstationer och ledningar i miljöer som medför minimala störningar för invånare. Handlingsalternativets verk och pumpstationer är lokaliserade långt ifrån bostäder. Få boende förväntas därmed störas.
7-8	
5-6	Handlingsalternativet medför byggnation av verk, pumpstationer och ledningar i miljöer som medför acceptabla/normala störningar för invånare. Handlingsalternativets verk och pumpstationer är lokaliserade i viss närhet till ett fåtal bostäder. Några boende förväntas därmed kunna störas i acceptabel omfattning.
3-4	
0-2	Handlingsalternativet medför byggnation av verk, pumpstationer och ledningar i miljöer som medför stora störningar för invånare. Handlingsalternativets verk och pumpstationer är lokaliserade nära ett flertal bostäder. Ett stort antal boende förväntas därmed störas.

Egen rådighet

Delkriteriet egen rådighet beskriver i vilken grad kommunen själv har rådighet över avloppshanteringen och avser i första hand om kommunen själv bestämmer om och när investeringar behöver genomföras. Egen rådighet kan också innebära möjlighet att påverka val av reningsprocesser och därmed hur och om restprodukter skall tas om hand i kommunens regi.

Det bör dock observeras att det i denna analys förutsätts vara positivt med egen rådighet. Om man inom kommunen inte ser fördelar med att besluta hur spillvattenhanteringen skall vara så bör bedömningsgrunden ändras.

Bedömningarna har genomförts med följande vägledning:

Poäng	Bedömningsgrund
9-10	Handlingsalternativet medför hög grad av egen rådighet. Det kommer vara mycket enkelt för kommunen att fatta beslut och genomföra dessa.
7-8	
5-6	Handlingsalternativet medför att kommunen har begränsad rådighet. Det kommer vara möjligt för kommunen att fatta beslut och genomföra dessa men det kommer kräva tid och uthållighet.
3-4	
0-2	Handlingsalternativet medför att kommunen inte har egen rådighet. Det kommer vara mycket svårt för kommunen att fatta beslut och genomföra dessa.

6.8 Teknik

Huvudkriteriet syftar till att beskriva möjligheterna för avledning och rening av avloppsvatten. De aspekter som anses vara relevanta vid jämförelsen av handlingsalternativen är *Driftsäkerhet och redundans* samt *Utbyggnadsmöjlighet*.

Driftsäkerhet och redundans

Delkriteriet driftsäkerhet och redundans beskriver möjligheterna för en robust och säker avloppsavledning och rening. Få och enkla reningsprocesser bedöms som mer robust och driftsäkert än flera komplexa reningsprocesser.

Korta överföringsledningar med få pumpstationer bedöms också vara mer redundanta än långa överföringsledningar med många pumpstationer.

Bedömningarna görs med följande vägledning:

Poäng	Bedömningsgrunder
9-10	Avloppsreningsverkets lokalisering och utformning möjliggör goda möjligheter att uppnå god rening trots fluktuationer vad gäller spillvattnets flöde, sammansättning och konsistens. Reningprocessen bedöms vara relativt enkel med få reningssteg. Systemet bedöms vara mycket robust och avloppsreningsverket är uppbyggt av parallella och oberoende delar. Korta överföringsledningar med få eller inga pumpstationer.
7-8	
5-6	Handlingsalternativet är robust men till stora delar uppbyggt som en linje. Det är möjligt att leda spillvattnet förbi enskilda steg i processen för att laga eller underhålla processen. Överföringsledningar och pumpstationer bedöms medföra acceptabla risker för störningar.
3-4	
0-2	Avloppsreningsverkets lokalisering och utformning medför svårigheter att uppnå god rening om det förekommer fluktuationer vad gäller spillvattnets flöde, sammansättning och konsistens. Reningprocessen bedöms vara relativt komplex med flera reningssteg. Systemet bedöms vara sårbart ex genom att avloppsreningsverket är uppbyggt med stora beroenden. Handlingsalternativet innebär mycket långa överföringsledningar med många pumpstationer vilket medför risk för störningar och brändningar vid pumpstationer.

Utbyggnadsmöjlighet

Kriteriet beskriver alternativets utbyggnadsmöjligheter för att hantera en framtida ökad belastning och eventuellt skarpare reningskrav, vilket kan innebära att verket kan komma behöva byggas ut eller att nya grövre överföringsledningar behöver anläggas. Bedömningarna tar hänsyn till markanspråk i anslutning till verket och nuvarande/tänkt utformning.

Bedömningarna görs med följande vägledning:

Poäng	Bedömningsgrunder
9-10	Handlingsalternativets lokalisering och utformning innebär goda möjligheter att ställa om för att möta ett ökat framtida behov och/eller förändrade riktlinjer och krav.
7-8	
5-6	Handlingsalternativets lokalisering och utformning innebär acceptabla möjligheter att ställa om för att möta ett ökat framtida behov och/eller förändrade riktlinjer och krav.
3-4	
0-2	Handlingsalternativets lokalisering och utformning innebär svårigheter att ställa om för att möta ett ökat framtida behov och/eller förändrade riktlinjer och krav.

6.9 Organisation

Bedömningskriteriet organisation beskriver handlingsalternativens påverkan på VA-organisationens möjlighet att bevara och rekrytera kompetenta medarbetare i framtiden.

Kompetensförsörjning

Delkriteriet syftar till att beskriva i vilken utsträckning det är möjligt att upprätthålla nödvändig kompetens i VA verksamheten. Även storlek på arbetsstyrkan kan påverka organisationen och göra den mer eller mindre lämplig utifrån ett arbetsmiljöperspektiv.

Bedömningarna görs med följande vägledning:

Poäng	Bedömningsgrunder
9-10	Handlingsalternativet medför att det kommer vara lättare att upprätthålla en hög kompetens (rekrytera och behålla) medarbetare på de anläggningar som finns inom VA-verksamheten. Verksamheten kommer ha en stabil arbetsstyrka som klarar variationer i verksamheten vid t.ex. sjukdomar och ledigheter.
7-8	
5-6	Handlingsalternativet förväntas medföra en liknande situation som i dagsläget vad gäller möjligheten att upprätthålla (rekrytera och behålla) kompetensnivån inom VA-verksamheten.
3-4	
0-2	Handlingsalternativet medför att det kommer vara utmanande att upprätthålla en hög kompetens (rekrytera och behålla) medarbetare på de anläggningar som finns inom VA-verksamheten. Antalet medarbetare med rätt kompetens kommer vara på en riskabel nivå för att möta behovet vid t.ex. sjukdomar och ledigheter.

7 Utvärdering och viktning

I detta kapitel presenteras de bedömningar som gjorts med avseende på hur väl handlingsalternativen uppfyller de analyserade kriterierna, hur viktiga delkriterierna bedöms vara och viktning mellan huvudkriterierna.

7.1 Genomförandetid

Kriterierna är beskrivna i kap 3 och tidsåtgång för de olika momenten beskrivs i Bilaga 2 (Bilaga 2.Genomförandetid). Sammanfattningsvis bedöms genomförandetiden bli ca 6 år för överföringsledningen till Gryaab och ca 7 år för ombyggnationen av reningsverket i Bollebygd, se Tabell 4 nedan.

Tabell 4. Uppskattad genomförandetid från inriktningsbeslut till driftsatt anläggning, för noggrannare beskrivning se Bilaga 2.

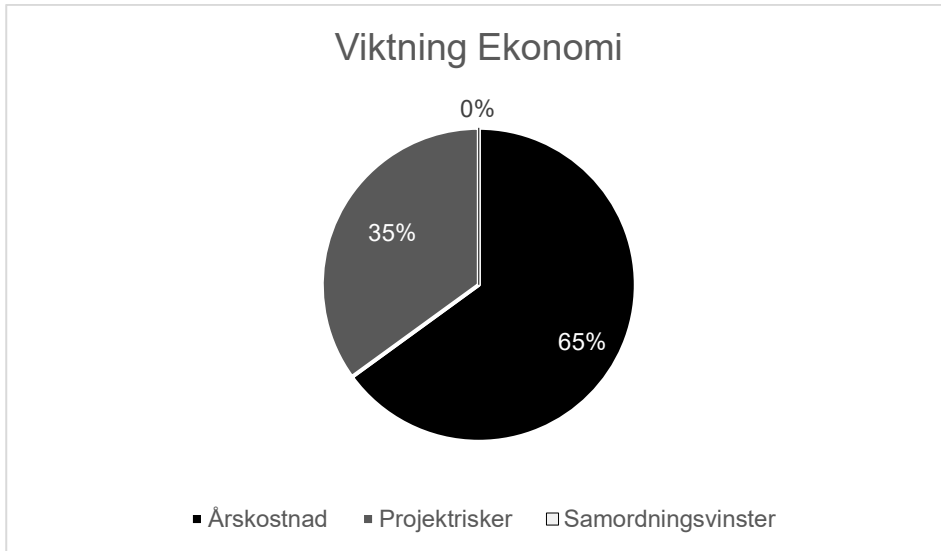
Summering genomförandetid	ÖFL	Nytt ARV
Antar tid från att beslut har fattats årsskiftet 2023/2024		
Antal månader från beslut till driftsatt anläggning	72	84
Antal år till driftsatt anläggning	6 år	7 år
Driftsatt anläggning	jan-30	jan-31

Då tiden är kritisk och inget av handlingsalternativen klarar den önskade tiden som är år 2030 för reningsverket (BARV) och 2027 för överföringsledningen med anslutning till Gryaab. Ombyggnationen av reningsverket kan vara klart relativt nära målåret 2030 varför det bedöms vara något mindre ogynnsamt än anslutningen till Gryaab.

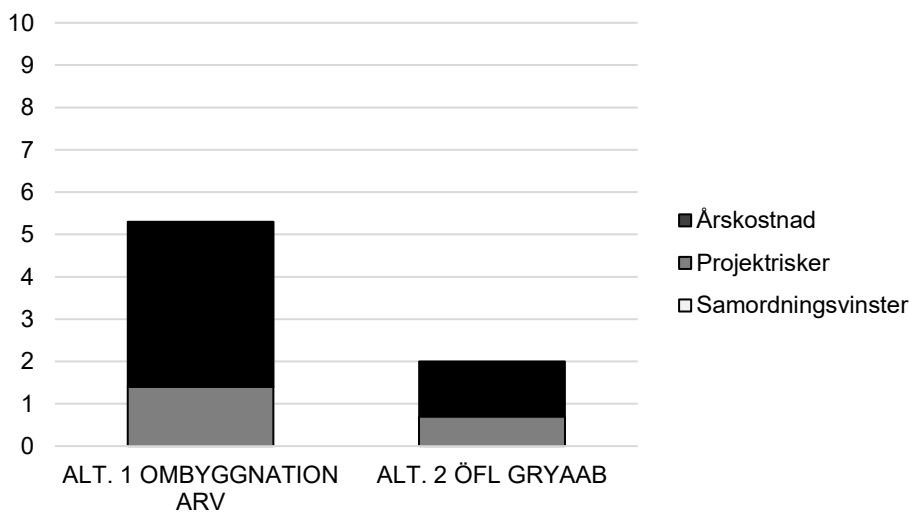
Obyggnation BARV	Anslutning till Gryaab
3	1
Handlingsalternativet kan troligen inte vara i drift innan år 2030 utan troligen ca ett år senare i januari 2031	Handlingsalternativet kan med säkerhet inte vara i drift innan år 2027 utan troligen först ca år 2030 Tillståndsprövningar skall genomföras. Projektering och flertalet utredningar förväntas krävas Obeprovade tekniska lösningar kan eventuellt krävas vid anläggning/byggnation Stora behov av att samverka med andra aktörer

7.2 Ekonomi

Delkriterierna är mer detaljerat beskrivna i kap 4 och Bilaga 1.

Figur 4. Viktning mellan kriterierna för ekonomi. Störst viktning, 65% har valts för årskostnad vilket bedöms vara det viktigaste kriteriet för analysen.

Figur 5. Viktad poängsumma för kriteriet Ekonomi. Utfallet bygger på poäng i respektive delkriterium samt viktningen mellan kriterierna.

7.2.1 Årskostnad/Nuvärdeskostnad

En detaljerad beskrivning av utvärderingen av alternativens kostnader över tid är sammanställd i Bilaga 1 (PM Kostnad över tid för Bollebygds framtida avloppshantering). Analysens slutsatser kan sammanfattas enligt nedan:

Ombyggnation av det befintliga reningsverket (BARV) förväntas medföra förhållandevis låga investeringskostnader initialt (ca 155 mnkr), men kommer

också medföra ett större behov av återinvesteringar över den analyserande tidshorizonten.

Anslutning till Gryaab förväntas medföra betydligt mer omfattande investeringskostnader (ca 615 mnkr), men förväntas inte kräva lika omfattande återinvesteringar över den analyserande tidshorizonten. Alternativ 2:s lägre driftkostnad motsvaras av en årlig avgift till Gryaab vilken baseras på Gryaabs totala kostnader per år och Bollebygds förväntade andel (ca 1,1%)

Analysens resultat visar att alternativ 1 (**Ombyggnation av befintligt reningsverk (BARV)**) förväntas vara det **mest fördelaktiga alternativet ur ett ekonomiskt perspektiv** över den analyserade tidshorizonten. Om framtida kostnader diskonteras med 3,5% per år i enlighet med rekommendationer från ASEK 7.0 är sannolikheten för att alternativ 1 ska vara mer kostsamt än alternativ 2 mycket låg.

Resultatet bedöms vara robust med hänsyn till så väl val av tidshorizont, val av räntesatser samt antaganden gällande kostnadsposters återinvesteringsbehov.

Ombyggnation BARV	Anslutning till Gryaab
<p style="text-align: center;">6</p> <p>Handlingsalternativet förväntas medföra acceptabla kostnader som förväntas kunna hanteras via höjning av kommunens VA-taxa, samt vara inom ramen för kommunens finansieringsmöjligheter</p>	<p style="text-align: center;">2</p> <p>Handlingsalternativet förväntas medföra mycket omfattande kostnader som kommer vara svåra att hantera via höjning av kommunens VA-taxa, samt vara svåra att finansiera utifrån kommunens finansieringsmöjligheter</p>

7.2.2 Projektrisker

Ombyggnation BARV

Det kan krävas en översilningsyta för kväverening i anslutning till reningsverket. Denna yta kan då behöva köpas in vilket medför en projektrisk. Närheten till järnvägen innebär också en projektrisk eftersom läget för järnvägen är under utredning av Trafikverket.

Tillståndsprocessen för reningsverket medför en projektrisk, särskilt om ombyggnationen av verket skulle betraktas som ett nytt verk vilket kan kräva en lokaliseringstudering. Denna projektrisk bedöms dock vara hanterbar eftersom det krävs relativt starka skäl att flytta ett reningsverk som har en bra lokalisering.

Anslutning till Gryaab

Det finns en mycket stor osäkerhet och därmed projektrisk kring Härryda kommuns tidplan för att anlägga överföringsledningen. Vidare finns det en osäkerhet kopplad till den framtida kapacitetsökning som krävs under Mölndalsån för att Bollebygd skall kunna ansluta till Gryaab.

Det finns också projektrisker kopplade till kostnader för den framtida utbyggnaden av Gryaabs reningsverk. De framtida kostnaderna för Gryaab bygger på grova uppskattningar där reningsprocesserna inte är beslutade ännu.

Sammantaget bedöms osäkerheterna och därmed projektriskerna vara något större för handlingsalternativet där Bollebygd ansluter sitt spillvatten till Gryaab via överföringsledningar genom Härryda kommun.

Ombyggnation BARV	Anslutning till Gryaab
4	2
Handlingsalternativet innebär vissa risker som kan medföra konsekvenser för tidplan och/eller kostnader.	Handlingsalternativet innebär flera risker som kan medföra mycket stora konsekvenser för tidplan och/eller kostnader.

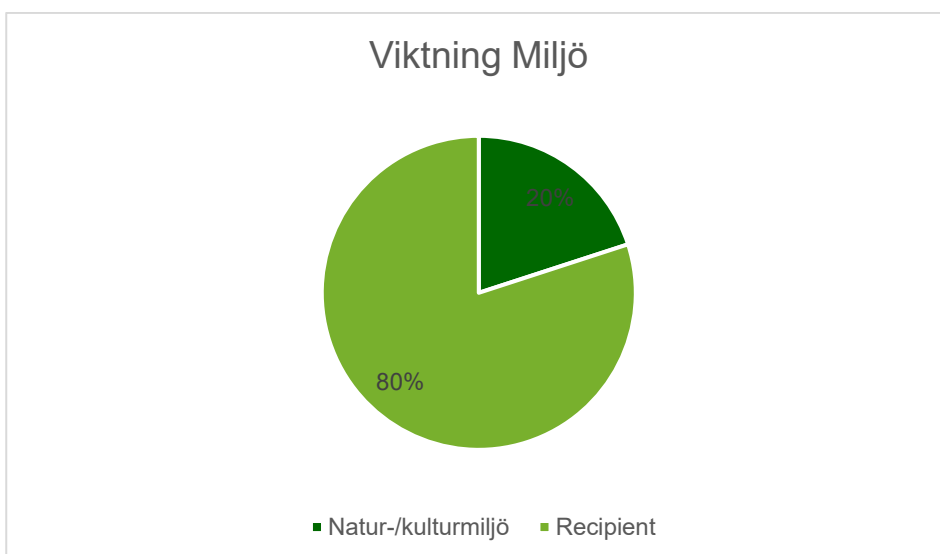
7.2.3 Samordningsvinster

De samordningsvinster som skulle kunna ha bedömts har bedömts som få och osäkra. En samordningsvinst som har identifierats är samordning av förläggning av överföringsledningen (ÖFL) med en ledning för reservvatten. Detta kommer dock vara en grundförutsättning för båda handlingsalternativen. Detta delkriterium har därför inte utvärderats och viktats ner till 0% vikt.

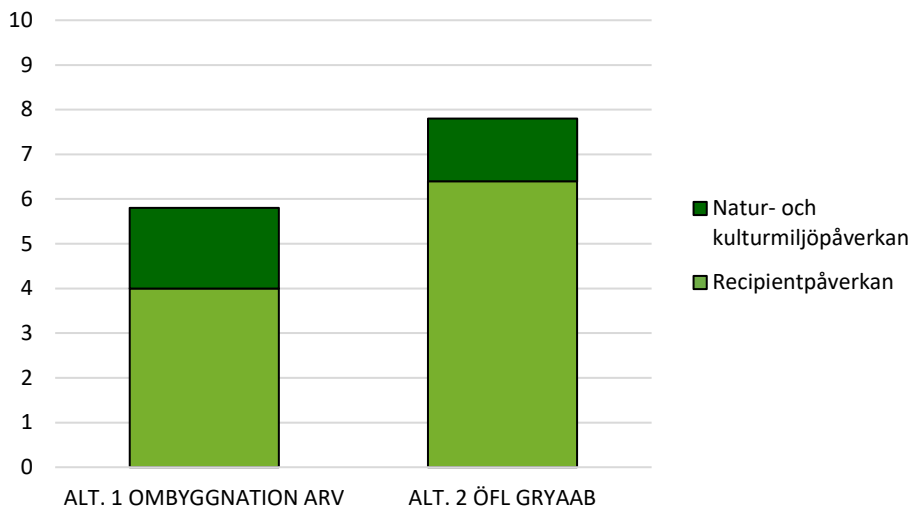
7.3 Miljöpåverkan

Kriterierna är beskrivna i kap 6.6. Nedan beskrivs viktningen mellan delkriterierna, den viktade poängsumman för respektive handlingsalternativ samt bedömningen av respektive delkriterie.

Delkriteriet recipientpåverkan har viktats till 80% och natur- och kulturvärden till 20%. Poängbedömningarna tillsammans med viktning ger resultat enligt Figur 6 och Figur 7 nedan.

Figur 6. Viktning mellan kriterierna för miljöpåverkan. Recipientpåverkan bedöms vara viktigast för analysen. Få eller inga natur- eller kulturmiljöobjekt förväntas påverkas negativt i något av alternativen. Recipientpåverkan har betydelse även för nedströms liggande kommuner.

Figur 7 Viktad poängsumma för kriteriet Miljöpåverkan. Utfallet bygger på poäng i respektive delkriterium samt viktningen mellan kriterierna.

7.3.1 Natur-/kulturmiljöpåverkan

Baserat på det underlag som varit tillgängligt så har det vid tidpunkten för denna analys endast varit möjligt att översiktligt beskriva alternativens sannolikhet för att påverka kända natur- och kulturvärden. För att värdera sannolikhet för att påverka okända natur- eller kulturvärden eller gå djupare in i detaljer om exakt placering och fler natur- eller kulturmiljövärden krävs det mer omfattande kartografiskt underlag och fältinventeringar. Påverkan på natur- och kulturvärdena blir framför allt i anläggningsskedet. Eftersom ombyggnationen av reningsverket kommer ske på samma plats som nuvarande verk kommer påverkan på natur- och kulturvärden bli begränsad i det handlingsalternativet. För alternativet Anslutning till Gryaab har inte Gryaabs nuvarande påverkan på natur- och kulturmiljön bedömts, utan enbart överföringsledningen, se Figur 8. Det är relativt få natur- och kulturmiljöer som överföringsledningen passerar. För kartor som bedömningen grundas på, se även Bilaga 3.

Följande natur- och kulturvärden kan bli påverkade i handlingsalternativen:

Ombyggnation BARV

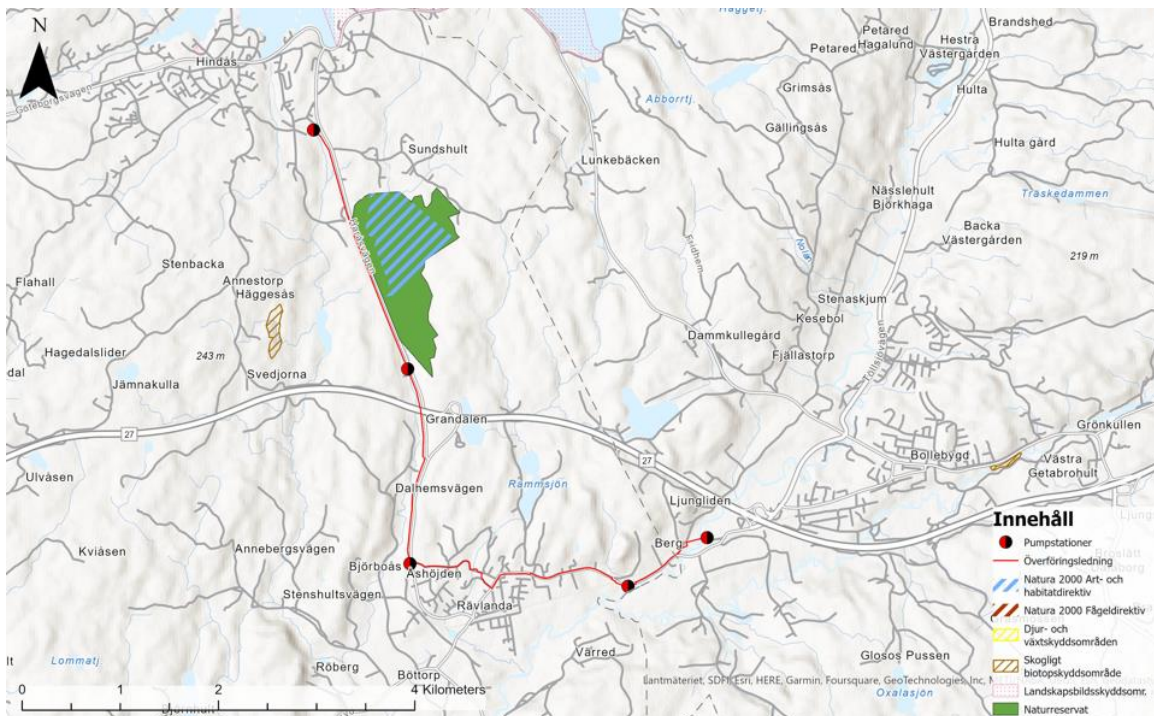
- Inga naturvärden
- Enstaka kulturvärden ca 500 meter från verket.

Anslutning till Gryaab

Överföringsledningen passerar i närheten av följande områden, men passerar inte igenom dem:

- Natura 2000
- Naturresevat
- Riksintresse för friluftsliv
- Riksintresse för naturvård

Det förekommer fornlämningar i närhet till den planerade överföringsledningen.

Figur 8. Urval av de naturskyddade områden som går i närheten av överföringsledningen.

Ombyggnation BARV	Anslutning till Gryaab
9	7
<p>Handlingsalternativet förväntas inte medföra någon negativ fysisk påverkan på de områden där reningsverket kommer byggas om.</p> <p>Handlingsalternativet förväntas inte påverka några kulturhistoriskt viktiga lämningar.</p>	<p>Handlingsalternativet förväntas inte medföra någon större negativ fysisk påverkan på de områden där överföringsledningen anläggs.</p> <p>Handlingsalternativet förväntas inte i någon stor utsträckning påverka några kulturhistoriskt viktiga lämningar.</p>

7.3.2 Recipientpåverkan

För att bedöma utsläppets påverkan på recipienten har samrådshandlingarna från ombyggnation av Ryaverket (Gryaab, 2023) använts för det alternativet och för ombyggnationen av det befintliga verket har recipientbedömningen för Bollebygd avloppsreningsverk (Sweco, 2023) använts.

Bollebygds reningsverks recipient är Nolån. Enligt recipientutredningen (Sweco, 2023) kommer inte MKN (miljökvalitetsnormer) riskera att överskridas om anläggningen utförs med de planerade reningssteg, för bland annat kväve. Ingen kväverening finns i dag vilket bedöms påverka recipienten negativt idag.

Bollebygds reningsverks (BARV) recipient Nolån är betydligt mindre än Ryaverkets recipient Rivö fjord. Utspädningen av det renade avloppsvattnet blir därmed mycket stor i Rivö fjord jämfört med Nolån.

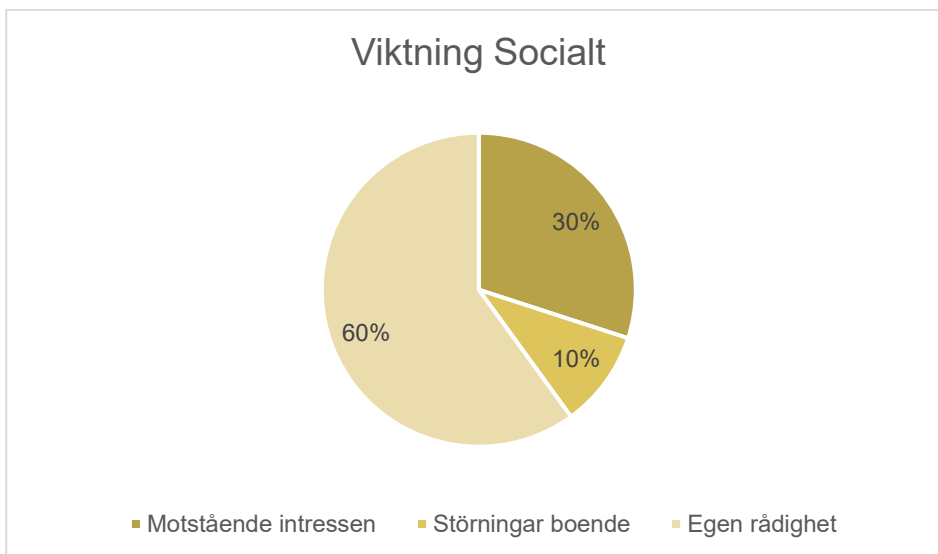
I bedömningen har ingen hänsyn tagits till recipienter i närheten av pumpstationer eller andra områden där bräddningar kan ske.

Ombyggnation BARV	Anslutning till Gryaab
5	8
Recipienten förväntas inte påverkas negativt av verkets utgående halter. Alternativet förväntas medföra en acceptabel belastning för recipienten.	Recipienten har goda utspädningsmöjligheter och förväntas inte påverkas negativt av verkets utgående halter. Alternativet förväntas medföra ytterst begränsad belastning för recipienten.

7.4 Socialt

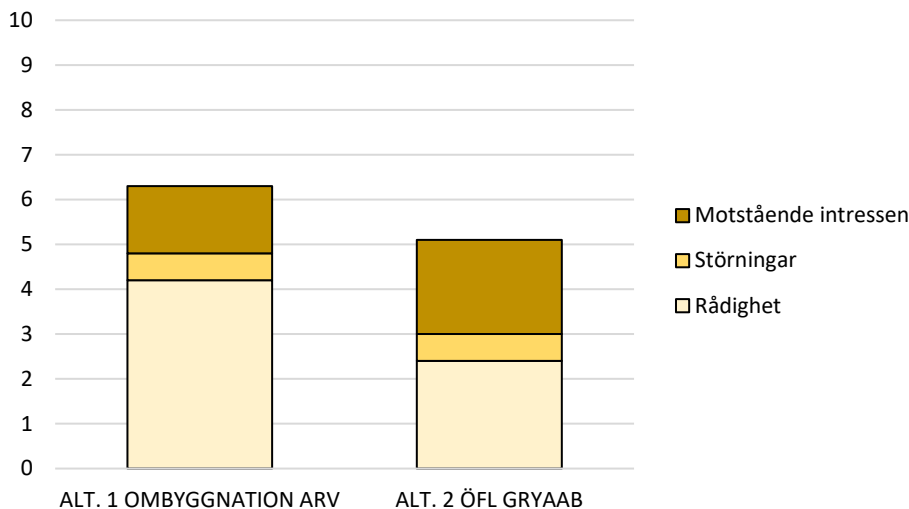
Kriterierna är beskrivna i kap 6.7 och beskriver påverkan på människor som bor eller befinner sig i närheten av anläggningarna. Nedan beskrivs viktningen mellan delkriterierna, den viktade poängsumman för respektive handlingsalternativ samt bedömningen av respektive delkriterium, se Figur 9 och Figur 10. För kartor som bedömningen grundas på, se Bilaga 3.

Egen rådighet har bedömts som viktigast (60%) inom de sociala kriterierna, därefter kommer motstående intressen på 30% och störningar för omgivningen ges 10% vikt eftersom relativt få människor bedöms störas.

Figur 9. Viktning mellan kriterierna för Socialt. Störst viktning bedöms vara viktigast för analysen.

Figur 10. Viktad poängsumma för kriteriet Socialt. Utfallet bygger på poäng i respektive delkriterium samt viktningen mellan kriterierna.

7.4.1 Motstående intressen

För alternativet Anslutning till Gryaab har inte Gryaabs nuvarande påverkan på motstående intressen bedömts, utan enbart påverkan från överföringsledningen.

Ombyggnation av BARV

Det största motstående intresset för ombyggnationen av det befintligt reningsverket är Lygnerns vattenskyddsområde, som ligger nedströms verket. Lygnern är vattentäkt för Kungsbacka och reservvattentäkt för Varberg. I framtiden kommer troligtvis Lygnern också att vara reservvattentäkt för Göteborg. Det stora vattenförsörjningsintresset medför att utsläpp eller bräddningar av avloppsvatten har betydelse nedströms reningsverket i Bollebygd (BARV).

Anslutning till Gryaab

Överföringsledningen planeras förläggas utmed Trafikverkets väg ca 5,5 km samt passera järnvägen på två ställen. Ledningen planeras även gå parallellt med Härryda kommuns vägnät ca 1 km samt genom ca 800 meter jordbruksmark. Inom Rävlanda samhälle kommer ledningen även passera förbi fotbollsplaner. Ett motstående intresse förväntas vara att ledningen nästan uteslutande går igenom en annan kommun, vilken då kan bli begränsad i användandet av marken ovan ledningen eller i närhet till pumpstationer. På en stor del av sträckan går dock Härrydas ledning redan idag, vilket gör att påverkan bedöms som mindre än om det inte funnits en ledning på plats sedan tidigare. Härryda kommuns möjlighet att använda marken i framtiden bedöms därmed inte försämrats i nämnvärd omfattning.

Ombyggnation BARV	Anslutning till Gryaab
5	7
<p>Handlingsalternativet bedöms begränsa andra verksamheter och viktig samhällsutveckling, men i acceptabel omfattning.</p> <p>Handlingsalternativet har en acceptabel påverkan på bad och rekreationsvärden.</p>	<p>Handlingsalternativet bedöms inte i någon större utsträckning påverka möjligheten att bedriva andra verksamheter eller begränsa viktig samhällsutveckling.</p> <p>Handlingsalternativet bedöms inte påverka bad- eller rekreationsvärden.</p>

7.4.2 Störningar

För alternativet Anslutning till Gryaab har inte Ryaverkets nuvarande störningar för boende bedömts, utan enbart påverkan från överföringsledningen. Detta beror på att Bollebygds tillkommande avloppsvatten motsvarar ca 1% av inkommande flöde till Ryaverket och därmed ytterst marginellt bedöms påverka störningarna från Ryaverket.

Ombyggnation BARV

I nuvarande placering ligger ca 24 bostäder (varav 1 flerbostadshus) inom det önskade skyddsavståndet 500 meter från ett reningsverk i denna storlek. Ombyggnaden förväntas genomföras under en period på ca 2 år. Störningarna under byggskedet förväntas bli begränsade. I driftskedet förväntas få boende störas av lukt och buller. Enligt kommunen är störningarna begränsade idag och förväntas inte bli mer omfattande efter ombyggnation av verket.

Anslutning till Gryaab

Ungefär 155 bostäder (varav 11 är flerfamiljshus) bedöms ligga inom 100 meter från det planerade ledningsstråket för överföringsledningarna. Boende bedöms framför allt kunna störas i anläggningsfasen. Det ligger ca 6 bostäder i inom 100 meter från planerade pumpstationer. Dessa kan komma att störas av lukt i driftskedet.

Ombyggnation BARV	Anslutning till Gryaab
6	6
<p>Bollebygds reningsverk är lokaliserat relativt långt ifrån bostäder. Enstaka bostadshus ligger relativt nära.</p> <p>Störningarna förväntas vara begränsade i bygg- och driftskedet.</p> <p>Relativt få boende förväntas därmed störas.</p>	<p>Anslutning till Gryaab medför byggnation av pumpstationer och ledningar i miljöer som medför acceptabla störningar för invånare.</p> <p>Handlingsalternativets pumpstationer är lokaliserade relativt nära bostäder. Relativt få boende förväntas därmed störas i bygg- och driftskedet.</p>

7.4.3 Egen rådighet

Givet att det är positivt med egen rådighet så innebär en ombyggnation av det befintliga verket (BARV) att kommunen kommer att ha egen rådighet. Detta medför att kommunen bestämmer själv vilken ambitionsnivå och därmed vilka investeringar som skall göras och när investeringar skall göras för den framtida avloppshanteringen.

Om kommunen väljer att ansluta till Gryaab så kommer besluten kring investeringar och framtida reningsprocesser fattas av Gryaab dör Bollebygds andel är ca 1%. Möjligheten att påverka beslut och storlek på framtida investeringar blir därmed ytterst begränsat.

Ombyggnation BARV	Anslutning till Gryaab
7	4

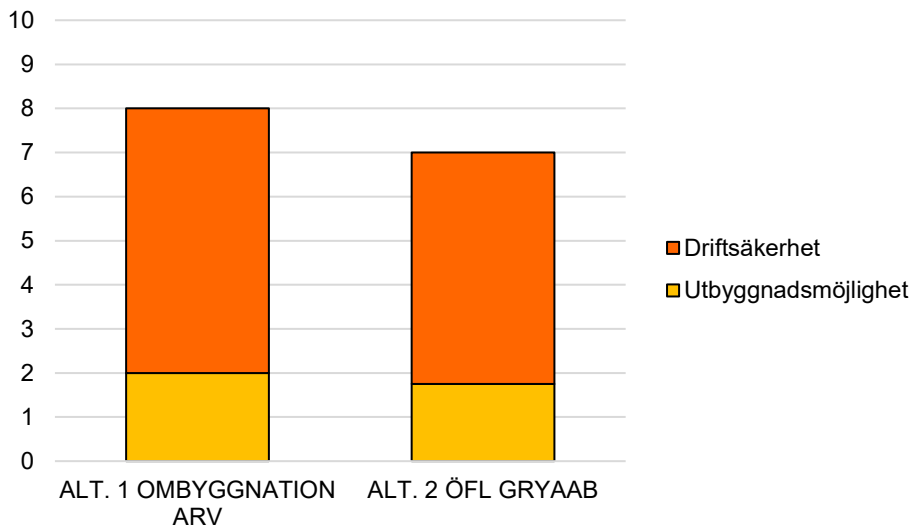
7.5 Teknik

Delkriterierna är beskrivna i kap 6.8. Nedan beskrivs viktningen mellan delkriterierna, den viktade poängsumman för respektive handlingsalternativ samt bedömningen av respektive delkriterie.

Delkriteriernas viktning illustreras i Figur 11 och Figur 12. Driftsäkerhet och redundans har värderats som mest relevant och viktats till 75%, medan utbyggnadsmöjlighet har viktats till 25%.

Figur 11. Viktning mellan kriterierna för teknik. Störst viktning bedöms vara viktigast för analysen.

Figur 12. Viktad poängsumma för kriteriet teknik. Utfallet bygger på poäng i respektive delkriterium samt viktningen mellan kriterierna.

7.5.1 Driftsäkerhet och redundans

Ombyggnation BARV

Beredskap möjliggör bra hantering av driftsstörningar på det befintliga verket (BARV) och driftsstörningar förväntas kunna hanteras bra även efter ombyggnaden. Det är relativt enkla reningsprocesser och kommer vara det även efter ombyggnation. Volymen tillskottsvatten ligger i storleksordningen 20-25% på befintliga verket att jämföra med Gryaab's 55-60%. I dagsläget bräddar det befintliga verket marginellt jämfört med Gryaab.

Anslutning till Gryaab

På Gryaab finns bemanning dygnet runt för att hantera driftsstörningar vilket är positivt för driftsäkerheten. Reningsprocesserna är relativt komplexa jämfört med det befintliga reningsverket både innan och efter ombyggnation samtidigt som beredskapen finns om en störning uppstår.

För anslutningen till Gryaab tillkommer ca 4 pumpstationer för de långa överföringsledningarna vilket medför en sårbarhet utöver reningsprocesserna på reningsverket. Sårbarheten ökar något även om pumpstationerna sannolikt kommer vara utrustade med extrapumpar och reservkraft.

Den stora mängden tillskottsvatten till Gryaab bedöms kunna medföra en något större risk för bräddningar än för det ombyggda reningsverket (BARV).

Ombyggnation BARV	Anslutning till Gryaab
8	7
<p>Avloppsreningsverkets lokalisering och utformning möjliggör goda möjligheter att uppnå god rening trots fluktuationer vad gäller spillvattnets flöde, sammansättning och konsistens. Reningsprocessen bedöms vara relativt enkel med få reningssteg. Systemet bedöms vara robust och är uppbyggt av parallella och/eller oberoende delprocesser. Få bräddningar förekommer.</p>	<p>Avloppsreningsverkets lokalisering och utformning möjliggör goda möjligheter att uppnå god rening trots fluktuationer vad gäller spillvattnets flöde, sammansättning och konsistens. Systemet bedöms vara robust och hela systemet (Ryaverket samt överföringsledningar) är uppbyggt av parallella och/eller oberoende delprocesser. Det förekommer en del bräddningar delvis beror på att stora mängder tillskottsvatten behöver tas omhand.</p>

7.5.2 Utbyggnadsmöjlighet

Ombyggnation BARV

Nuvarande fastighet utnyttjas inte fullt ut idag. En eventuell framtida utbyggnation bedöms få plats inom fastigheten bl.a. där vassbäddarna är placerade idag. Verket dimensioneras dessutom för fler personekvivalenter (PE) än vid det befintliga verket.

Anslutning till Gryaab

Det bedöms finnas god kapacitet i ledningarna för lång tid framöver, troligtvis lika lång tid som den tekniska livslängden. Vid behov kan dessutom trycket i ledningen ökas för att öka kapaciteten. Ledningen dimensioneras för fler PE än dagens situation. Ytan för framtida utbyggnader är begränsat för Gryaab vid nuvarande lokalisering.

Ombyggnation BARV	Anslutning till Gryaab
8	7
<p>Handlingsalternativets lokalisering och utformning innebär goda möjligheter att ställa om för att möta ett ökat framtida behov och/eller förändrade riktlinjer och krav.</p>	<p>Handlingsalternativets lokalisering och utformning innebär relativt goda möjligheter (begränsad yta) att ställa om för att möta ett ökat framtida behov och/eller förändrade riktlinjer och krav.</p>

7.6 Organisation

Kriterierna är beskrivna i kap 6.9. Detta kriterie har ett delkriterie, vilket är kompetensförsörjning.

7.6.1 Kompetensförsörjning

Ombyggnation av det befintliga verket (BARV) innebär att nuvarande personalstyrka kan behållas. Detta ger en säkerhet vid sjukdomar och ledighet, samt underlättar jouren.

Anslutning till Gryaab skulle innebära att BARV läggs ner och därmed skulle ett antal tjänster försvinna. Dock finns fortfarande pumpstationer och ett mindre reningsverk kvar i kommunen. Utöver det mindre reningsverket finns vattenverket och tryckstegringsstationer kvar att drifta och underhålla.

En minskad personalstyrka medför en ökad sårbarhet vid sjukdom och ledighet samt försvåra en framtida hållbar jourverksamhet.

Det bedöms också vara en större utmaning att rekrytera nya medarbetare om det inte finns ett reningsverk inom VA verksamheten.

Denna bedömning ger de olika handlingsalternativen följande poäng:

Ombyggnation BARV	Anslutning till Gryaab
7	2
<p>Handlingsalternativet medför att det kommer vara något lättare att upprätthålla ett kompetent arbetslag inom VA-verksamheten.</p> <p>Verksamheten förväntas kunna ha en arbetsstyrka som klarar variationer t.ex. vid sjukdomar och ledigheter.</p> <p>Det bedöms vara mer attraktivt att arbeta i en kommun med eget avloppsreningsverk.</p>	<p>Handlingsalternativet medför att det kommer vara en utmaning att upprätthålla ett lagom stort arbetslag inom VA-verksamheten.</p> <p>Antalet medarbetare med rätt kompetens förväntas vara på en riskabel nivå för att möta behovet vid t.ex. sjukdomar och ledighet.</p>

8 Resultatsammanställning

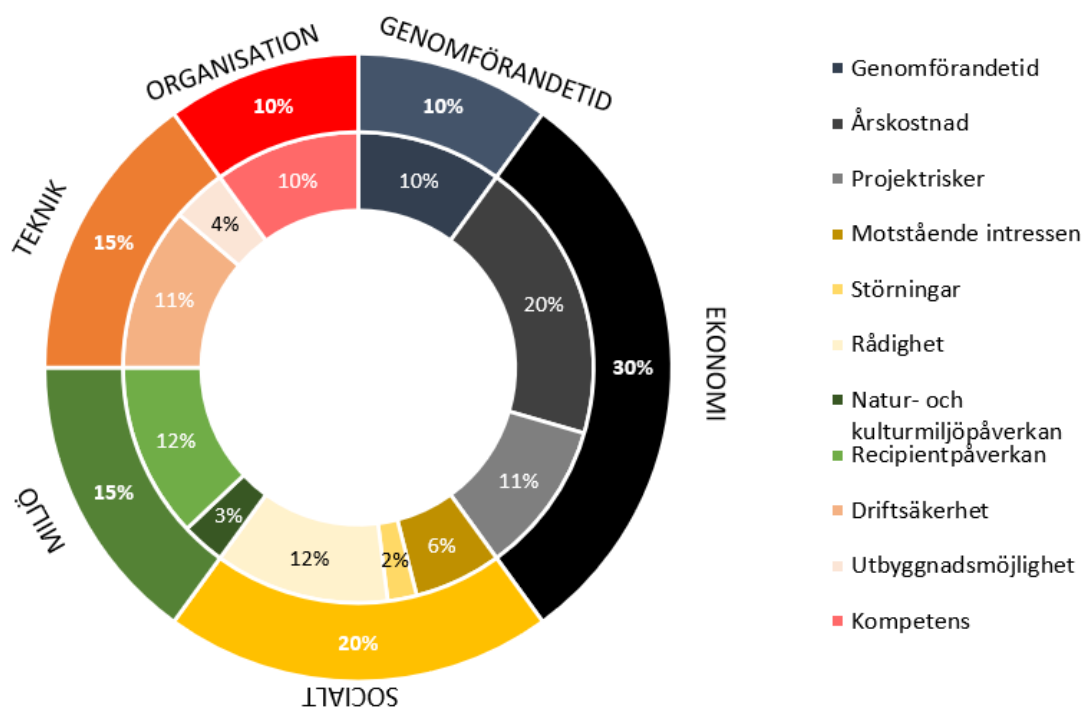
I Tabell 5 presenteras en översiktlig sammanfattning av alternativens poäng kopplat till samtliga delkriterier. Ombyggnation av BARV är mest fördelaktigt i alla delkriterier förutom det sociala delkriteriet motstående intressen och miljökriteriet recipientpåverkan.

Tabell 5. Översiktlig sammanfattning av alternativens poäng på respektive delkriterium (skala 0-10). Fetmarkerad siffra markerar det mest fördelaktiga handlingsalternativet. Färgskalan för alternativens poäng är baserad på bedömningskalan i kapitel **Fel! Hittar inte referensskälla.** G röna färger är i jämförelsen fördelaktiga och röda/orange färger är ogynnsamma.

Huvudkriterium	Delkriterier	Ombyggnation BARV	Anslutning Gryaab
Genomförandetid	Markanspråk, tillstånd, byggtid	3	1
Ekonomi	Årskostnad	6	2
	Projektrisker	4	2
Miljöpåverkan	Natur-/kulturmiljö	9	7
	Recipientpåverkan	5	8
Socialt	Motstående intressen	5	7
	Störningar	6	6
	Egen rådighet	7	4
Teknik	Driftsäkerhet/reduktans	8	7
	Utbyggnadsmöjlighet	8	7
Organisation	Kompetensförsörjning	7	2

Viktningen av både huvudkriterier och delkriterier redovisas i Figur 13. Viktningen är subjektiv och syftar till att avspegla kommunens syn på hur viktiga de ingående kriterierna är för beslutet. Viktningen är gjord under en workshop med tjänstemän i Bollebygds kommun den 18 oktober 2023. En ändrad viktning bedöms inte ändra resultatet att ombyggnation av BARV är det handlingsalternativ som är mest fördelaktigt. Detta beror på att handlingsalternativet ombyggnad av BARV bedöms vara mer fördelaktigt än anslutning till Gryaab i åtta av elva delkriterier.

Sammanfattningsvis bedöms handlingsalternativet ombyggnation av BARV vara mer fördelaktigt än att ansluta till Gryaab.

Figur 13. Viktning av huvudkriterier och delkriterier.

I Tabell 6 redovisas den viktade poängsumman för båda alternativen för respektive huvudkriterium. I kolumn 4 redovisas det mest fördelaktiga handlingsalternativet för varje huvudkriterium.

Tabell 6. Sammanställning av alternativens viktade poäng för respektive huvudkriterium och vilket alternativ som bedöms vara mest fördelaktigt för respektive kriterium (dvs. får högst viktad poäng). Färgskalan för alternativens poäng är baserad på bedömningskalan i kapitel **Fel! Hittar inte referensskälla.**

Huvudkriterium	Ombyggnation BARV	Anslutning Gryaab	Mest fördelaktiga alternativet
Genomförandetid	3	1	Ombyggnation BARV
Ekonomi	5,3	2	Ombyggnation BARV
Miljöpåverkan	5,8	8	Anslutning Gryaab
Socialt	6,3	5,1	Ombyggnation BARV
Teknik	8	7	Ombyggnation BARV
Organisation	7	2	Ombyggnation BARV

9 Slutsatser

Två handlingsalternativ har utvärderats för den framtida avloppshanteringen i Bollebygd.

- Ombyggnation av befintligt avloppsreningsverk (BARV)
- Anslutning till Gryaab via överföringsledningar

Utredningen har resulterat i följande slutsatser:

- Det kriterie som har viktats högst är Ekonomi.
- De delkriterier som har viktats högst är Årskostnad (20%) följt av Egen rådighet och Recipientpåverkan på 12% vardera, därefter Projektrisker och Driftsäkerhet/reduktans på 11% vardera.
- Poängbedömningen inklusive vald viktning för de olika alternativen ger ombyggnation av BARV 6 poäng (5,9) (av 10 möjliga) och anslutning till Gryaab 4 poäng (av 10 möjliga).
- Handlingsalternativet Anslutning till Gryaab är mest fördelaktigt i ett huvudkriterium, Miljöpåverkan.
- Handlingsalternativet Ombyggnation BARV är mest fördelaktigt i huvudkriterierna Genomförandetid, Ekonomi, Socialt, Teknik och Organisation.
- Handlingsalternativet anslutning till Gryaab är mest fördelaktigt i två delkriterier, recipientpåverkan och motstående intressen. Delkriteriet störningar för omgivning och boende bedöms vara relativt begränsade och likvärdiga för båda handlingsalternativen. För övriga delkriterier presterar handlingsalternativet ombyggnation av BARV bäst.
- Ombyggnation av det befintliga reningsverket (BARV) förväntas medföra förhållandevis låga investeringskostnader initialt (ca 155 mnkr), men kommer också medföra ett större behov av återinvesteringar över den analyserande tidshorizonten.
- Anslutning till Gryaab förväntas medföra betydligt mer omfattande investeringskostnader (ca 615 mnkr), men förväntas inte kräva lika omfattande återinvesteringar över den analyserande tidshorizonten. Anslutning till Gryaab innebär en lägre driftkostnad som motsvaras av en årlig avgift till Gryaab vilken baseras på Gryaabs totala kostnader per år och Bollebygds förväntade andel (ca 1,1%).
- Analysens resultat visar att ombyggnation av befintligt reningsverk (BARV) förväntas vara det mest fördelaktiga alternativet ur ett ekonomiskt perspektiv över den analyserade tidshorizonten.
- Resultatet bedöms vara robust med hänsyn till så väl val av tidshorizont, val av räntesatser samt antaganden gällande kostnadsposters återinvesteringsbehov.

Sammanfattningsvis bedöms handlingsalternativet ombyggnation av det befintliga reningsverket (BARV) vara mer fördelaktigt än att ansluta till Gryaab.

Utredningen grundar sig på befintliga utredningar och kostnadsuppskattningar. Det bör betonas att kostnadsuppskattningarna är mycket översiktliga och behäftade med stora osäkerheter.

10 Referenser

- Gryaab. (2023). *Samrådsunderlag, Ryaverket*.
- Johansson, P.-O., & Kriström, B. (2016). *Cost-Benefit Analysis for Project Appraisal*. Cambridge University Press, Cambridge, UK.
- Ramboll. (2017). *Framtida spillvattenrening i Bollebygd*.
- Sweco. (2020). *Överföringsledningar mellan Bollebygd och Hindås*.
- Sweco. (2023). *Bollebygd ARV Recipientutredning*.
- Sweco. (2023). *Bollebygds avloppsreningsverk, Kostnadsuppskattning om- och tillbyggnation*.
- Trafikverket. (2020). *Analysmetod och samhällsekonomiska kalkylvärden för transportsektorn: ASEK 7.0*.

Bilagor

Bilaga 1. PM Kostnad över tid för Bollebygds framtida avloppshantering

Bilaga 2. Genomförandetid

Bilaga 3. Kartor-bedömningsunderlag för kriterierna miljö och socialt

Sammanfattning

Bollebygds kommuns största avloppsreningsverk, Bollebygd reningsverk (BARV) har ett stort behov av renovering samtidigt som kraven ökat på reningsprocesserna. Flera utredningar har under senare år tagits fram med syfte att utreda möjligheterna för ombyggnationer av verket men även utredning av möjligheten för anslutning mot Ryaverket i Göteborg (Gryaab). Bollebygd är sedan år 2019 medlemmar i Gryaab. Nuvarande reningsverk har ett tillstånd som går ut 2025-12-31.

Föreliggande utredning syftar till att utvärdera och jämföra identifierade handlingsalternativ för Bollebygds framtida avloppshantering.

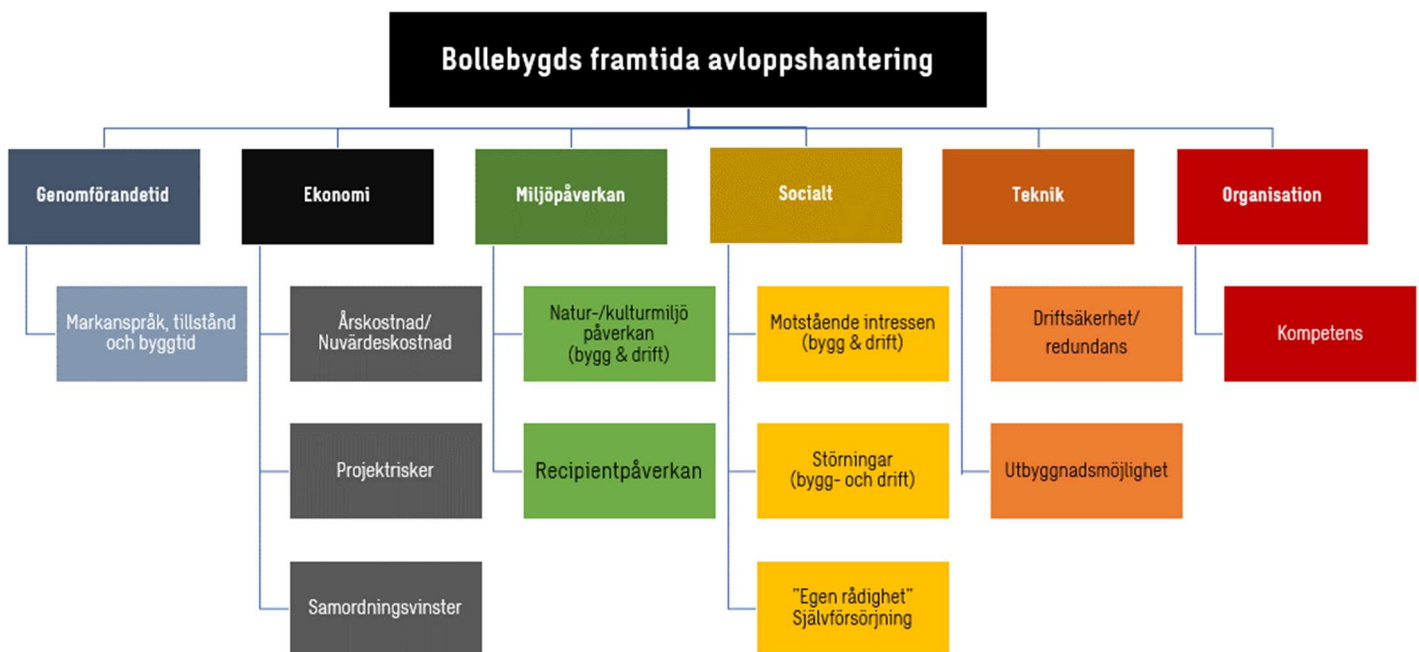
Två handlingsalternativ har utvärderats:

- Ombyggnad av det befintliga reningsverket (Bollebygd avloppsreningsverk (BARV))
- Anslutning till Gryaab

Sweco har tillsammans med Bollebygds kommun utvärderat vilken framtida systemlösning för spillvattenhanteringen som är mest fördelaktig. En multikriterieanalys (MKA) har använts som metod för att jämföra alternativen och rekommendera det mest fördelaktiga och hållbara alternativet.

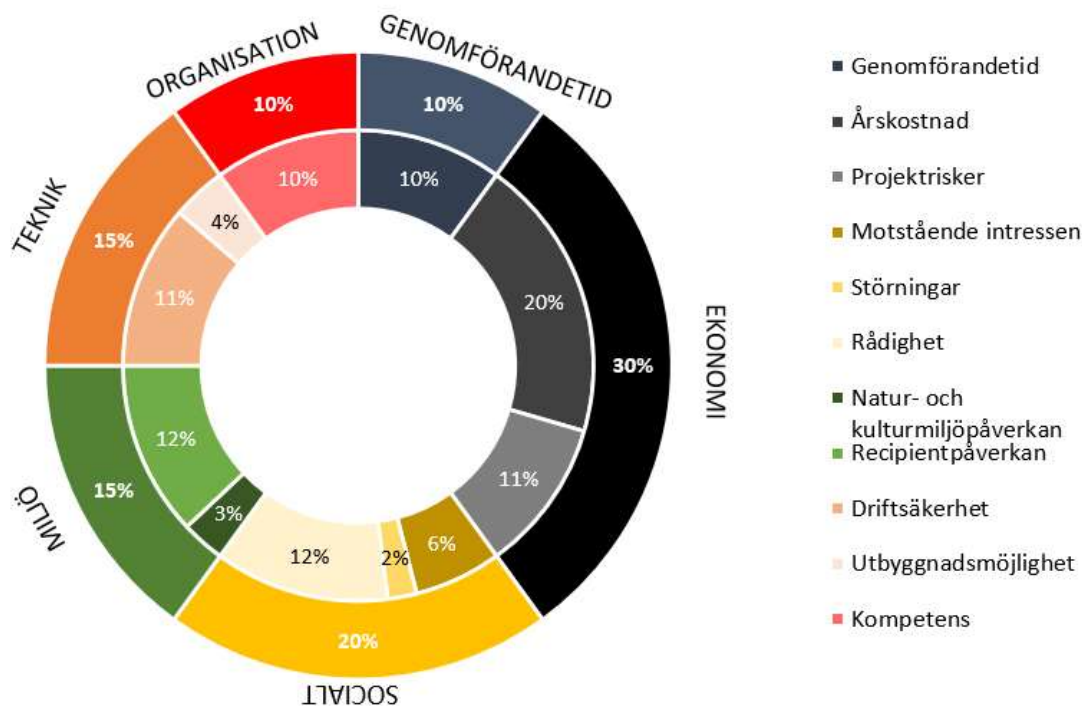
Syftet med metoden har varit att strukturerat analysera och jämföra de båda alternativen baserat på en kriterieuppsättning som speglar kriterier som bedöms viktigast för beslutet om den framtida avloppshantering

Utvärderingen har utförts med hänsyn till följande 6 huvudkriterier med tillhörande underkriterier: Organisation, Genomförandetid, Teknik, Miljöpåverkan, Social hållbarhet, samt Ekonomi, se Figur A.

Figur A. Kriterier som utvärderats för att jämföra de tre handlingsalternativen.

De kriterier som använts i utvärderingen har viktats efter hur stor betydelse de bedöms ha för beslutet om den framtida avloppshanteringen i Bollebygd. I Figur B redovisas den viktning som valts inom ramen för utvärderingen.

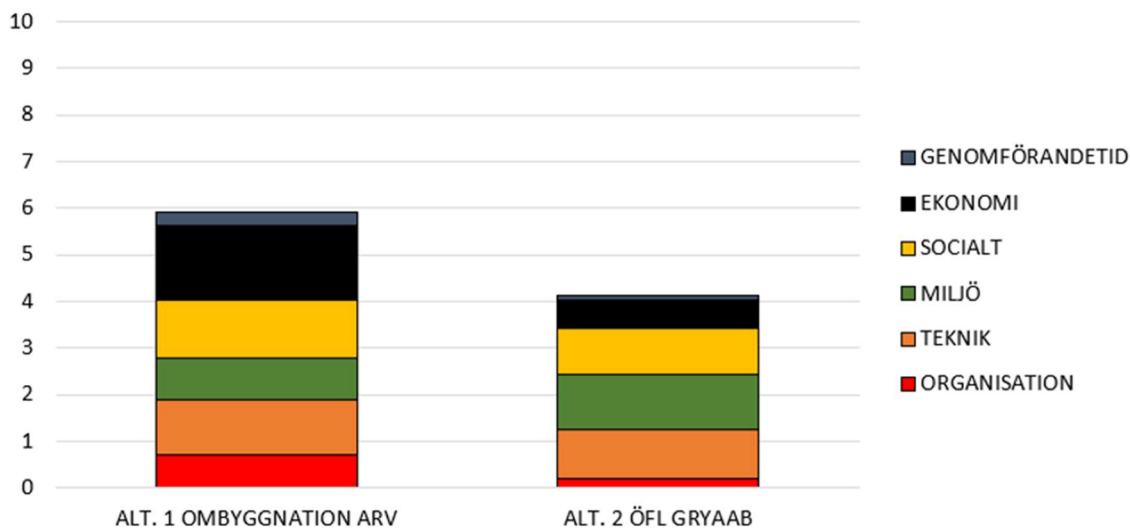

Figur B. Viktning av kriterier. Viktningen motsvarar den betydelse som respektive kriterium bedöms ha för beslutet.

Huvudkriteriet "Ekonomi" anses vara det viktigaste kriteriet och har tilldelats högst vikt (30%). Därefter följer kriteriet "Socialt" som viktats med 20%, därefter "Teknik" och "Miljöpåverkan" som båda motsvarar 15% var av viktningen. "Socialt" ges en hög viktning då egen rådighet över avloppshanteringen och framtida beslut bedöms vara en viktig aspekt. Därefter kommer organisation (10%) och genomförandetid (10%).

Även områden kring organisation och genomförandetid är viktiga, då dessa har få delkriterier medför detta att delkriterierna ändå ges en relativt hög vikt jämfört med övriga delkriterier.

I Figur C redovisas den viktade poängsumman (utvärderingsresultatet) för handlingsalternativen. Resultatet visar att Ombyggnation av befintligt reningsverk (BARV) på samma plats får högre poäng (ca 6 poäng) och därmed bedöms vara mer fördelaktigt än en anslutning till Gryaab (ca 4 poäng).

Figur C. Sammantagen poäng för utvärderade alternativ.

I Figur D presenteras en översiktlig sammanfattning av alternativens poäng kopplat till samtliga delkriterier. Ombyggnation av BARV är mest fördelaktigt i alla delkriterier förutom det sociala delkriteriet motstående intressen och miljökriteriet recipientpåverkan. I figuren är **fetmarkerad siffra** det mest fördelaktiga handlingsalternativet. Gröna färger är i jämförelsen fördelaktiga och röda/orange färger är ogynnsamma

Huvudkriterium	Delkriterier	Ombyggnation BARV	Anslutning Gryaab
Genomförandetid	Markanspråk, tillstånd, byggtid	3	1
Ekonomi	Årskostnad	6	2
	Projektrisker	4	2
Miljöpåverkan	Natur-/kulturmiljö	9	7
	Recipientpåverkan	5	8
Socialt	Motstående intressen	5	7
	Störningar	6	6
	Egen rådighet	7	4
Teknik	Driftsäkerhet/redundans	8	7
	Utbyggnadsmöjlighet	8	7
Organisation	Kompetensförsörjning	7	2

Figur D. Översiktlig sammanfattning av alternativens poäng på respektive delkriterium (skala 0-10).

Utredningen har resulterat i följande slutsatser:

- Poängbedömningen inklusive vald viktning för de olika alternativen ger ombyggnation av BARV 6 poäng (5,9) (av 10 möjliga) och anslutning till Gryaab 4 poäng (av 10 möjliga).
- Handlingsalternativet, Anslutning till Gryaab är mest fördelaktigt i ett huvudkriterium, Miljöpåverkan i delkriteriet recipientpåverkan.
- Handlingsalternativet Ombyggnation BARV är mest fördelaktigt i huvudkriterierna Genomförandetid, Ekonomi, Socialt, Teknik och Organisation.
- Handlingsalternativet anslutning till Gryaab är mest fördelaktigt i två delkriterier, recipientpåverkan och motstående intressen. Delkriteriet störningar för omgivning och boende bedöms vara relativt begränsade och likvärdiga för båda handlingsalternativen. För övriga delkriterier presterar handlingsalternativet ombyggnation av BARV bäst.
- Ombyggnation av det befintliga reningsverket (BARV) förväntas medföra förhållandevis låga investeringskostnader initialt (ca 155 mnkr), men kommer också medföra ett större behov av återinvesteringar över den analyserande tidshorisonten.
- Anslutning till Gryaab förväntas medföra betydligt mer omfattande investeringskostnader (ca 615 mnkr), men förväntas inte kräva lika omfattande återinvesteringar över den analyserande tidshorisonten. Anslutningen till Gryaab innebär en lägre driftkostnad som motsvaras av en årlig avgift till Gryaab vilken baseras på Gryaabs totala kostnader per år och Bollebygds förväntade andel (ca 1,1%).
- Analysens resultat visar att alternativet ombyggnation av befintligt reningsverk (BARV) förväntas vara det mest fördelaktiga alternativet ur ett ekonomiskt perspektiv över den analyserade tidshorisonten.
- Resultatet bedöms vara robust med hänsyn till så väl val av tidshorisont, val av räntesatser samt antaganden gällande olika kostnadsposters återinvesteringsbehov.

Sammanfattningsvis bedöms handlingsalternativet ombyggnation av det befintliga reningsverket (BARV) vara mer fördelaktigt än att ansluta till Gryaab.

Utredningen grundar sig på befintliga utredningar och kostnadsuppskattningar. Det bör betonas att kostnadsuppskattningarna är mycket översiktliga och behäftade med stora osäkerheter.

PM Kostnad över tid för Bollebygds framtida avloppshantering

1 Bakgrund

Sweco har fått i uppdrag av Bollebygds kommun att tillsammans med kommunen utvärdera två olika handlingsalternativ för kommunens framtida avloppshantering. I det första handlingsalternativet så byggs det nuvarande reningsverket om till ett modernare reningsverk på samma fastighet. I det andra handlingsalternativet pumpas avloppsvattnet via en pumpstation vid nuvarande reningsverk och överföringsledning till Hindås och vidare till Gryaab i Göteborg.

Detta PM (som utgör en Bilaga till rapporten "Bollebygds framtida avloppshantering") avser att beskriva vilket alternativ som är mest fördelaktigt för Bollebygds framtida avloppshantering ur ett ekonomiskt perspektiv över tid.

2 Uppskattade kostnader

Genomförda kalkyler är översiktliga och syftar till att i ett tidigt skede ge en indikation på hur respektive handlingsalternativ förhåller sig till varandra kostnadsjämnt. Kostnaderna är uppskattade utifrån tidigare utredningar och genomförandestudier (Sweco, 2022a; Sweco, 2022b; Sweco, 2023). I ett senare skede får en mer detaljerad kalkyl genomföras för det alternativ som bedöms vara mest fördelaktigt.

2.1 Investeringskostnader

Beräknade investeringskostnader redovisas i Tabell 1 och

Tabell 2. De innefattar material, entreprenörsarvode, planering- och projekteringskostnader, byggherre-kostnader, oförutsett samt ett risk-/osäkerhetspåslag med hänsyn till utredningens tidiga skede.

Tabell 1 Beräknade investeringskostnader för alternativ 1.

Kostnadspost	Kostnad (mnkr)
Alternativ 1 – Ombyggnation av Bollebygds avloppsreningsverk	155
Maskin, el och styr	89
VVS	12
Bygg	44
Schakt och mark	10

Notera att kostnader i

Tabell 2 utgår ifrån att Bollebygd endast står för en del av kostnaderna för överföringsledningen från Bollebygd till Landvetter medan Härryda förväntas stå för resterande kostnader. Kostnadsfördelningen för Bollebygd är antagen till följande för nedanstående delsträckor:

- Bollebygd - Rävlanda 100%
- Rävlanda - Stubbatorp 60%
- Stubbatorp - Landvetter 41%

Tabell 2 Beräknade investeringskostnader för alternativ 2.

Kostnadspost	Kostnad (mnkr)
Alternativ 2 – Överföringsledning till Gryaab	615
Överförings- & utloppsledningar	571
Delsträcka Bollebygd-Rävlanda	208
Delsträcka Rävlanda-Stubbatorp ¹	172
Delsträcka Stubbatorp-Landvetter	191
Pump- och tryckstegringsstationer	44
Delsträcka Bollebygd-Rävlanda	22
Delsträcka Rävlanda-Stubbatorp	8
Delsträcka Stubbatorp-Landvetter	14

2.2 Återinvesteringsbehov

Alternativens behov av återinvesteringar är dels beroende av dess ingående anläggningars skick och till vilken grad som den ekonomiska livslängden stämmer överens med den tekniska livslängden.

Kostnadsposternas ekonomiska livslängd (avskrivningstider) är översiktligt uppskattade av Bollebygds kommun enligt nedan:

- Överföringsledningar
  - Ledningar 50 år
  - Pump-/tryckstegringsstationer 25 år
- Avloppsreningsverk
  - Maskin, el och styr 15 år
  - VVS 20 år
  - Bygg 50 år
  - Schakt och mark 50 år

Utifrån ovanstående ekonomiska avskrivningstider kan det fastställas att återinvesteringsbehovet sannolikt är lägre än vad som framkommer ovan för kostnadsposterna; *Ledningar*, *Bygg* och *Schakt och mark*.

Den tekniska livslängden för PE-ledningar som är anlagda efter 1974 förväntas till exempel vara mer än 100 år enligt Svenskt Vatten Utveckling (2011). På motsvarande sätt förväntas stora delar av byggnadsmaterialen (det vill säga betong) inneha en teknisk livslängd som är längre än 100 år (Svensk betong, 2023). Schakt och markarbeten bedöms vara tätt förknippade med byggnadens tekniska livslängd och förväntas inte behöva genomföras såvida inte anläggningen rivs och nya konstruktioner ska byggas.

Återinvesteringsbehovet i förhållande till investeringskostnaden för en tidshorisont på 100 år har därför grovt antagits enligt Tabell 3 nedan. Det vill säga till noll (0%) för *Ledningar*, *Bygg* och *Schakt och mark*. Medan det löpande återinvesteringsbehovet bedöms vara likvärdigt med investeringskostnaden för övriga kostnadsposter vid de tidpunkter där avskrivningstiden passerat.

¹ Delsträckan för överföringsledningen mellan Rävlanda-Stubbatorp har inte studerats i samma utsträckning som övriga delsträckor utan endast beräknats övergripande utifrån ett motsvarande meterpris från genomförandestudier av Sweco (2022a och 2022b).

Tabell 3 Sammanställning av grovt antaget förhållande mellan återinvesteringsbehov i förhållande till investeringskostnad, vid de tidpunkter där avskrivningstiden passerat, för respektive kostnadspost för en tidshorisont på 100 år.

Kostnadspost	Avskrivningstid (år)	Procentuell andel av investeringskostnad
Ledningar	50	0%
Pump-/tryckstegringsstationer	25	100%
Maskin, el och styr	15	100%
VVS	20	100%
Bygg	50	0%
Schakt och mark	50	0%

Utöver återinvesteringar i de tillbyggda delarna av Bollebygds reningsverk förväntas även återinvesteringar behöva genomföras i befintlig byggnad inom en 30 års tidshorisont, motsvarande ca 40 mnkr, vars avskrivningstid på 50 år antas motsvara dess tekniska livslängd innan motsvarande återinvestering kommer att behöva genomföras vid reningsverket igen.

2.3 Drift och underhåll

Drift- och underhållskostnader syftar till att beskriva de kostnader som är väsentliga för handlingsalternativens funktion. De innefattar alternativens förväntade energi- (1 kr/kWh), kemikalie- (etanol och ecoflock 90), personal- och underhållskostnader, samt förväntad kostnad för kvittblivning av slam. Driftkostnaden är utförd vid full belastning (10 000 PE) med dagens kostnader.

Tabell 4 Beräknade driftkostnader för alternativ 1 och 2.

Kostnadspost	Kostnad (mnkr/år)
Alternativ 1 – Ombyggnation av Bollebygds avloppsreningsverk	7,9
Personal	2,3
Slamhantering	1,5
Kemikalieförbrukning	0,4
Energiförbrukning	0,7
Underhåll	3
Alternativ 2 – Överföringsledning till Gryaab	1,1
Energiförbrukning	0,3
Personal	0,3
Härryda (transitering)	0,5

2.4 Avgift till Gryaab

Vid anslutning till Gryaab (alternativ 2) tillkommer en årlig avgift per år för att betala Bollebygds andel av Gryaabs kostnader per år. Avgiften baseras kommunens sålda volymer av dricksvatten (80%) och andel tillskottsvatten (20%). Det senare beräknas utifrån uppmätt vatten i tunneln till Gryaab.

Utifrån uppmätta spillvattenvolymer 2022 kan Bollebygd förväntas betala ca 1,1% av Gryaabs totala kostnader (det vill säga ca 584 000 m³ vs 52 120 000 m³). I dagsläget motsvarar detta ca 3,2 mnkr per år. Gryaabs kapitalkostnader förväntas dock att öka markant under de kommande åren till följd av att Nya

Rya anläggs. Den totala kostnaden per år förväntas sannolikt därför mer än fördubblas till 2036 när nya Rya är i drift. Det är i nuläget mycket osäkert hur omfattande dessa kostnader kommer att vara i realiteten men har utifrån dialog med Gryaab grovt skattats till ca 7,8 mnkr per år för en kommun av Bollebygds storlek till år 2036.

3 Ekonomisk utvärdering

Vid en ekonomisk jämförelse av olika alternativ är det viktigt att inte bara se till skillnader i investeringskostnader eller driftkostnader var för sig utan hur de förväntas påverka alternativens sammantagna kostnad över tid.

I denna utredning har alternativens kostnader jämförts utifrån två beräkningsmetoder *Annuitetsmetoden (Årskostnadsmetoden)* och *Nuvärdesmetoden* för att se hur olika beräkningsmetoder påverkar resultatet.

Det ska noteras att det finns stora osäkerheter kopplade till alternativens sammantagna kostnad över tid. Bland annat har driftkostnaden vid Bollebygds reningsverk beräknats för full belastning över hela den analyserade tidshorisonten, när dagens befintliga belastning är närmare hälften av verkets planerade dimension (10 000 PE). Merparten av kostnaderna förväntas dock utgöras av fasta kostnader (Personal och Underhåll) som bedöms vara oberoende av verkets belastning. Antagandet om full belastning anses därför vara ett acceptabelt antagande för att inte underskatta alternativets kostnader.

Det har inte heller, inom ramen för denna analys, varit möjligt att utvärdera hur kostnader för till exempel material, energi, personal med mera kommer att förändras över tid. Samtliga kostnader har därför utvärderats utifrån dagens kostnader och det vi vet idag. Med andra ord antas drift- och återinvesteringskostnader vara statiska i förhållande till idag medan Gryaabs avgift är oförändrad från och med 2036.

Den största osäkerheten kopplat till framtida kostnader förväntas dock vara hur (i nuläget okända) förändringar i reningskrav kan påverka alternativens investeringsbehov i framtiden. Detta är dock en variabel som bedöms vara mycket svår att skatta i dagsläget, varför det inte har värderats inom ramen för denna analys.

I stort bedöms båda alternativen medföra förhållandevis likvärdiga osäkerheter varför deras relativa kostnader i nedanstående analyser (avsnitt 3.1 och 3.2) bedöms illustrera en representativ bild av hur alternativen kommer förhålla sig till varandra kostnadsmässigt över tid även om de reella beloppen i framtiden kan komma att skilja sig från resultatet.

3.1 Årskostnad

Annuitetsmetoden, även känd som årskostnadsmetoden, beskriver alternativets förväntade kostnad som en fast kostnad per år och innefattar alternativets kapital-, drift- och underhållskostnader. Metoden är framförallt fördelaktig vid jämförelse av alternativ med olika lång ekonomisk livslängd eftersom resultatet erhålls som en förväntad kostnad per år.

Alternativens årliga kostnad är beräknat utifrån valda avskrivningstider² vid en antagen låneränta på 2 % (Riksbankens långsiktiga ränta). Resultatet är illustrerat i Figur 1 för fyra olika tidpunkter; idag (2023), 2036 när Nya Rya

² Ledningar 50 år; Pump-/tryckstegringsstationer 25 år; Maskin, el och styr 15 år; VVS 20 år; Bygg 50 år; Schakt och mark 50 år

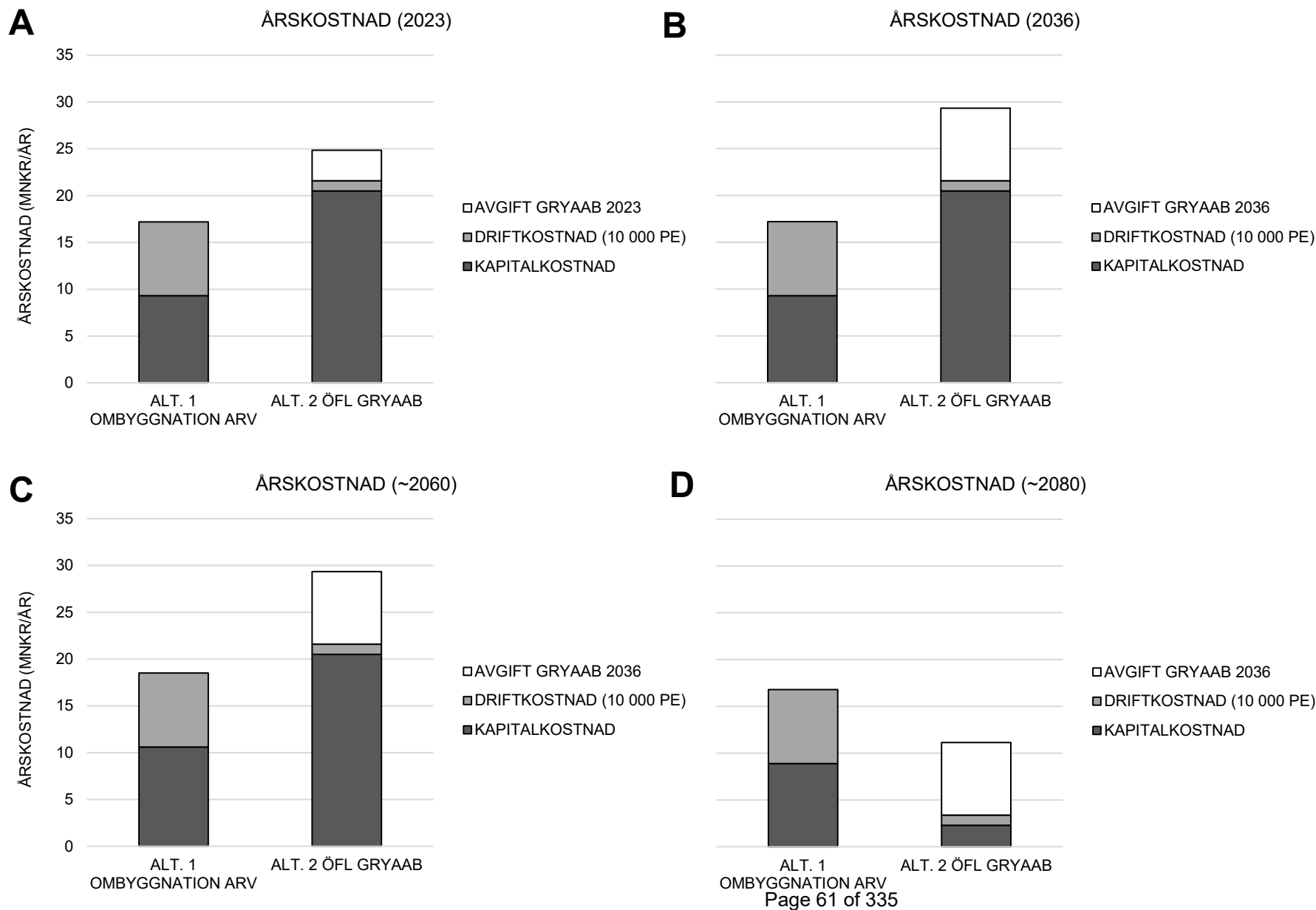
förväntas vara i drift samt ca 2060 när återinvesteringar behöver genomföras i befintligt reningsverk samt ca 2080 när ledningar, byggnader och markarbeten skrivits av.

Alternativ 2 (Överföringsledning till Gryaab) förväntas medföra en högre årlig kostnad än alternativ 1 (Ombyggnation av BARV) de första 50 åren (Figur 1A-C), fram tills dess att ledningar, byggnader och markarbeten skrivits av (Figur 1D). Efter det är det osäkert till vilken grad som alternativen kommer vara beroende av återinvesteringar, men utifrån kostnadsposternas tekniska livslängder förväntas de vara förhållandevis begränsade och således antagna till noll i denna utvärdering (se avsnitt 2.2).

Figur 1 Sammanställning av grovt uppskattade årskostnader för alternativ 1 och 2 baserat på när i tiden de inträffar (A-D).

2023-10-23

Uppdragsnummer 30064129
Uppdrag Bollebygd MKA BARV

3.2 Nuvärdeskostnad

Nuvärdesmetoden syftar till att jämföra alternativens kostnader över tid genom att diskontera kostnader i förhållande till när de inträffar i tid och summera dessa över hela den analyserade tidshorisonten till ett nuvärde.

Diskontering är ett vanligt begrepp inom samhällsekonomiska beräkningar. Det innebär en omräkning med hjälp av en räntesats för att ta hänsyn till att nytta och kostnader inträffar vid skilda tidpunkter och därför inte kan jämföras direkt med varandra. En diskonteringsränta används därför för att räkna om alla kostnader till ett nuvärde.

Allmänt gäller att desto högre diskonteringsränta och desto längre fram i tiden en kostnad inträffar desto lägre blir dess nuvärde. Om diskonteringsräntan däremot är noll värderas framtida kostnader lika högt som dagens kostnader.

Diskontering är en omdebatterad metod, eftersom kostnaderna för exempelvis en infrastrukturanläggning i huvudsak utfaller tidigt i anläggningens livstid medan nytta från anläggningen är mera jämnt fördelade över hela anläggningens livstid. För samhällsekonomiska beräkningar av infrastruktur rekommenderar Trafikverket en räntesats på 3,5 % (Trafikverket, 2020), baserat på produktiviteten i samhället. I olika sammanhang där exempelvis hänsyn till rättvisa mellan generationer är en tungt vägande aspekt kan en lägre räntesats eller fallande räntesats över tid förordas (se exempelvis Johansson och Kriström (2016)).

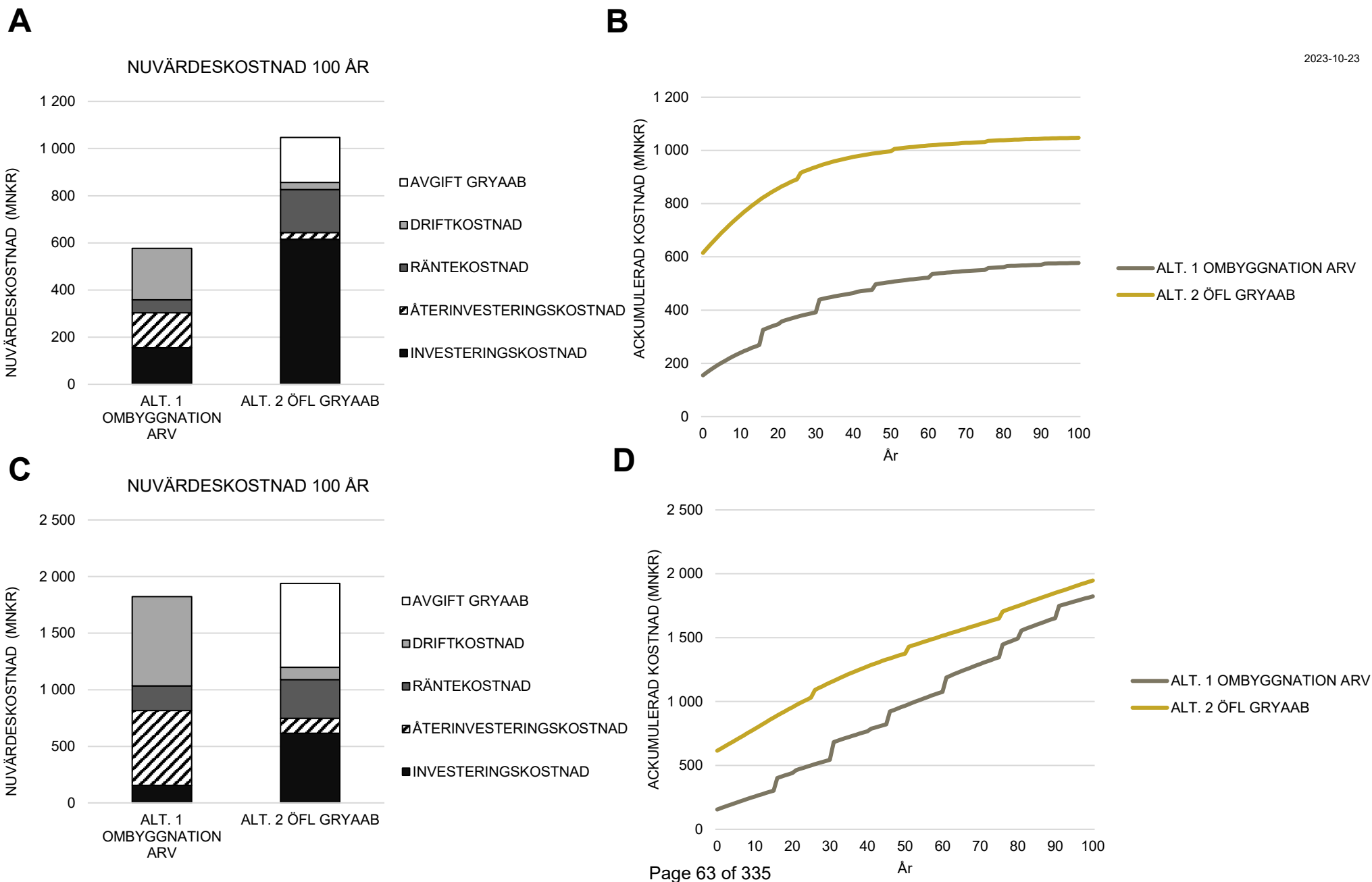
Alternativens nuvärdeskostnader är beräknade utifrån samma förutsättningar som årskostnaden (3.1) ovan, med skillnaden att investeringar och återinvesteringar skrivs av enligt rak amortering. Återinvesteringar genomförs enligt beskrivningen i avsnitt 2.2. En grov uppskattning av alternativens nuvärdeskostnader för en tidshorisont på 100 år är illustrerad i Figur 2 med (3,5%) och utan (0%) diskontering av framtida kostnader.

Givet analysens förutsättningar visar resultatet att Alternativ 2 (Överföringsledning till Gryaab) förväntas medföra en högre kostnad än alternativ 1 (Ombyggnation av ARV) över en tidshorisont på 100 år, oberoende om kostnader diskonteras (Figur 2A & B) eller inte (Figur 2C & D). Med andra ord förväntas inte den högre investeringskostnaden i alternativ 2 vara motiverad för att undvika ett högre återinvesteringsbehov i alternativ 1, oberoende om framtida kostnader diskonteras eller värderas likvärdigt med idag.

Skillnaden mellan alternativen blir dock mer påtaglig i det scenario där framtida kostnader diskonteras i förhållande till de kostnader som Bollebygd står inför idag (Figur 2A & B). Om framtida kostnader diskonteras med 3,5% per år i enlighet med rekommendationer från ASEK 7.0 är det tydligt att alternativens investeringskostnader får en stor betydelse i analysen varpå sannolikheten för att alternativ 1 ska vara mer kostsamt än alternativ 2 över tid bedöms vara mycket låg.

Figur 2 Sammanställning av grovt uppskattade nuvärdeskostnader för alternativ 1 och 2 för en tidshorisont på 100 år med och utan diskontering av framtida kostnader. A och B illustrerar ett scenario där framtida kostnader diskonteras med 3,5% per år i enlighet med rekommendationer från ASEK 7.0 C och D illustrerar ett scenario där framtida kostnader inte diskonteras (0% diskontering). Det vill säga att framtida kostnader värderas likvärdigt med dagens kostnader.

2023-10-23

4 Känslighetsanalys

Vid en ekonomisk jämförelse av de olika alternativens kostnader över tid är det viktigt att utvärdera till vilken grad förändringar i analysens antaganden kan påverka resultatet.

I denna analys är det framförallt tre antaganden som har identifierats som potentiella faktorer som kan påverka resultatet; 1) val av tidshorisont, 2) val av räntesatser och 3) antaganden gällande olika kostnadsposters återinvesteringsbehov.

Förändringar i någon (eller flera) av dessa tre faktorer förväntas dock inte påverka resultatet.

Figur 2 (avsnitt 3.2) visar tydligt att valet av analysens tidshorisont har en mycket liten påverkan på resultatet. Vid diskontering av framtida kostnader kommer varken en kortare eller längre tidshorisont att påverka analysens resultat. Vid exkludering av diskontering (vilket är ett förfarande som inte överensstämmer med generella rekommendationer vid nuvärdesberäkningar) kan en längre tidshorisont eventuellt medföra en förändrad rangordning där alternativ 2 är mindre kostsamt än alternativ 1. Det är dock mycket osäkert huruvida det ens kommer att stämma för ett sådant scenario. Detta eftersom ledningarnas tekniska livslängd sannolikt kan vara uppnådd varpå omfattande reinvesteringar ändå kan behöva genomföras.

Förändringar i antagna räntesatser förväntas inte påverka resultatet. Analysens känslighet för valet av diskonteringsränta är illustrerat i Figur 2. Vad gäller val av låneränta, antagen till 2 % motsvarande Riksbankens långsiktiga ränta, kommer varken en halvering (1%) eller en fördubbling (4%) påverka resultatet. En högre låneränta förväntas dock öka skillnaden i alternativens relativa kostnad över tid, medan en lägre låneränta förväntas reducera skillnaden till viss del.

På motsvarande sätt förväntas inte heller förändringar i antaganden gällande återinvesteringsbehov förändra rangordningen av alternativen. För ett scenario där samtliga kostnadsposter antas inneha en teknisk livslängd som överensstämmer med deras ekonomiska livslängd (det vill säga att även ledningar, byggnader och markarbeten behöver återinvesteras fullt ut efter 50 år) kommer alternativ 1 fortsatt vara det minst kostsamma alternativet över tid. Likaså kommer rangordningen vara fortsatt oförändrad för ett scenario där återinvesteringsbehovet reduceras för de övriga kostnadsposterna (Pump-/tryckstegringsstationer, Maskin, el och styr och VVS). För det senare scenariot kommer dock alternativ 1 framstå som än mer fördelaktigt än alternativ 2.

5 Slutsats

Två handlingsalternativ har utvärderats att se vilket alternativ som är mest fördelaktigt för Bollebygds framtida avloppshantering ur ett ekonomiskt perspektiv över en tidshorisont på 100 år.

Alternativ 1 (Ombyggnation av Bollebygds avloppsreningsverk, **BARV**) förväntas medföra förhållandevis låga investeringskostnader initialt (ca 155 mnkr), men kommer sannolikt medföra ett större behov av återinvesteringar över den analyserande tidshorisonten.

Alternativ 2 (Överföringsledning till Gryaab) förväntas medföra betydligt **högre** investeringskostnader (ca 615 mnkr), men förväntas inte kräva lika omfattande återinvesteringar över den analyserande tidshorisonten. Alternativ 2:s lägre driftkostnad ersätts även av en årlig avgift till Gryaab vilken baseras på Gryaabs totala kostnader per år och Bollebygds förväntade andel (ca 1,1%).

Analysens resultat visar **alternativ 1** (ombyggnad av BARV) förväntas vara det **mest fördelaktiga alternativet** ur ett ekonomiskt perspektiv över den analyserade tidshorisonten. Om framtida kostnader diskonteras med 3,5% per år i enlighet med rekommendationer från ASEK 7.0 är sannolikheten för att alternativ 1 ska vara mer kostsamt än alternativ 2 mycket låg. Alternativ 2:s högre investeringskostnad bedöms därför inte vara motiverad för att undvika det högre återinvesteringsbehovet i alternativ 1.

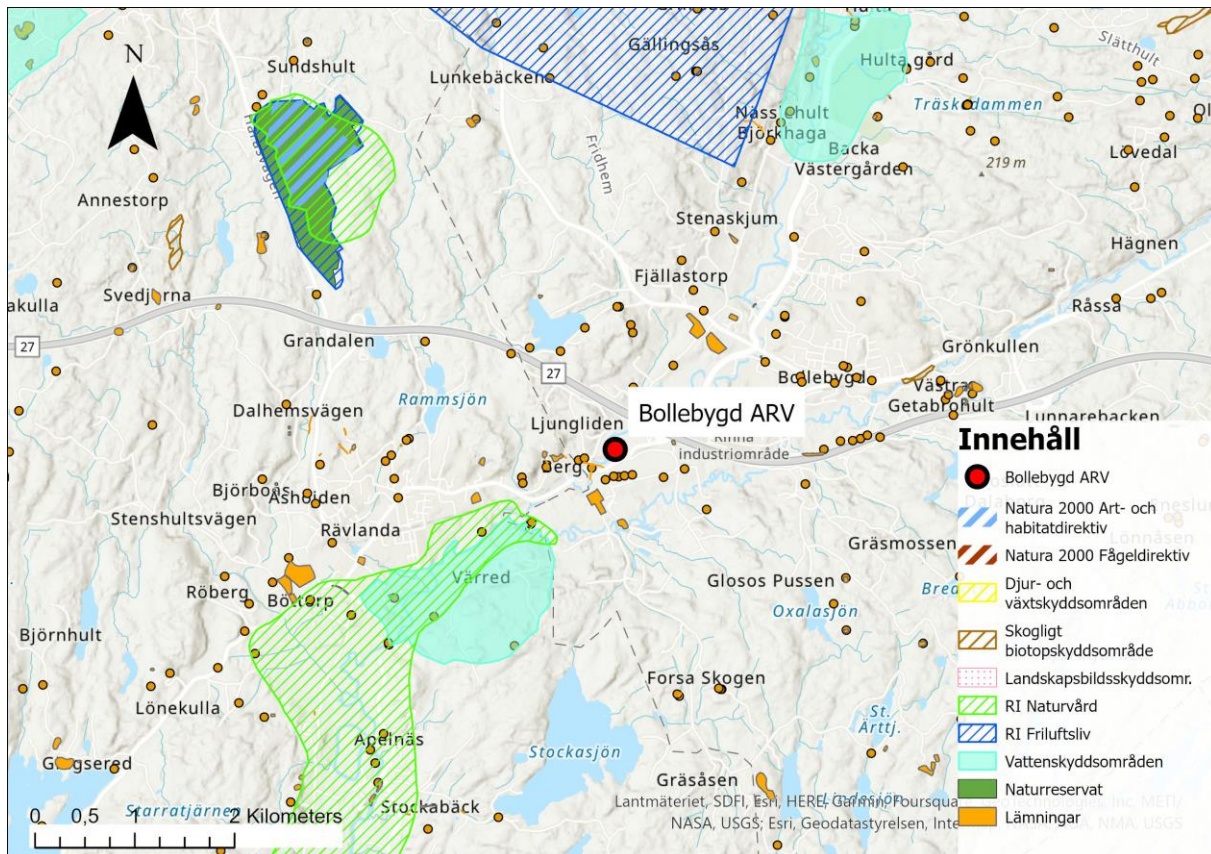
Resultatet bedöms vara robust med hänsyn till så väl val av tidshorisont, val av räntesatser samt antaganden gällande kostnadsposters återinvesteringsbehov.

Bilaga 3

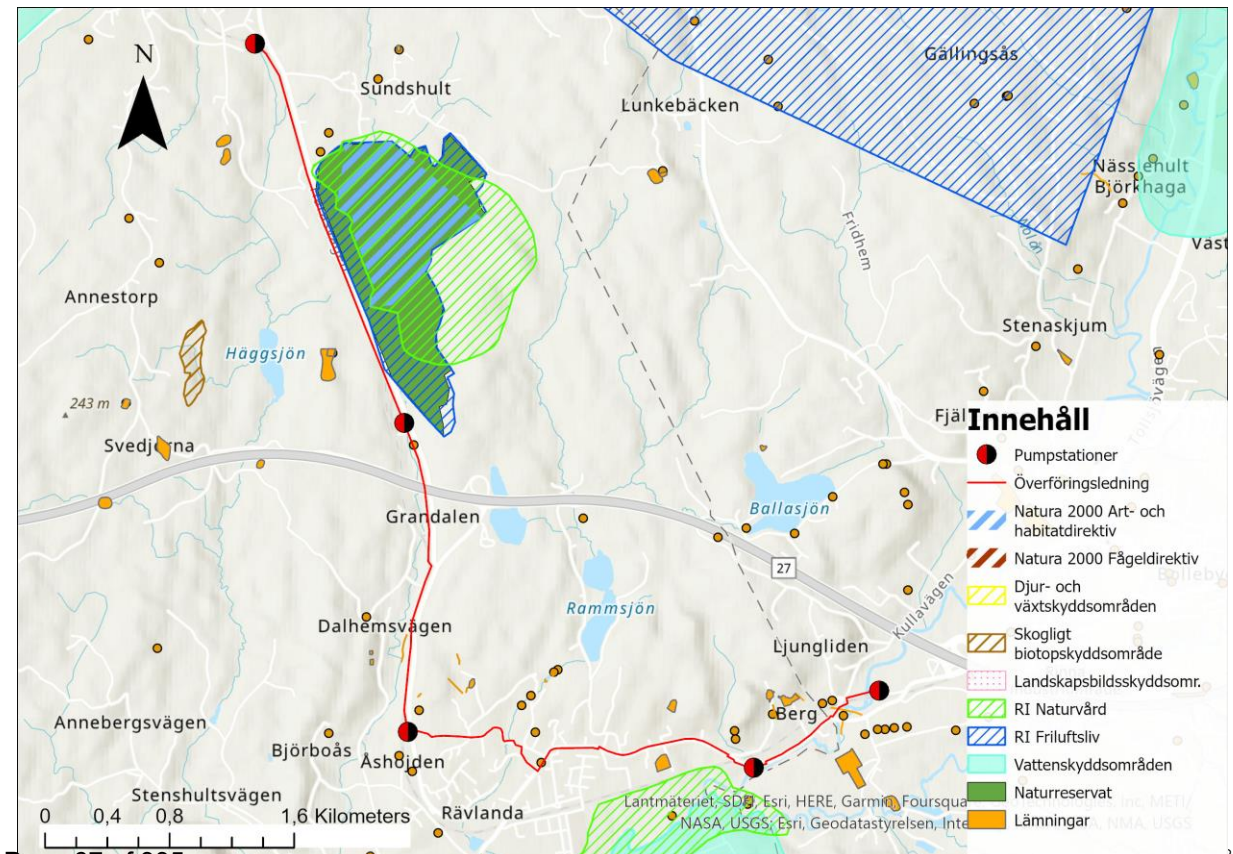
Kartor- bedömningsunderlag för
Bedömningsgrunderna Miljö och Socialt

Miljö- Natur/kulturmiljöpåverkan

- Ombyggnation av BARV

- Överföringsledning till Gryaab

Miljö- Natur/kulturmiljöpåverkan

Bollebygd ARV

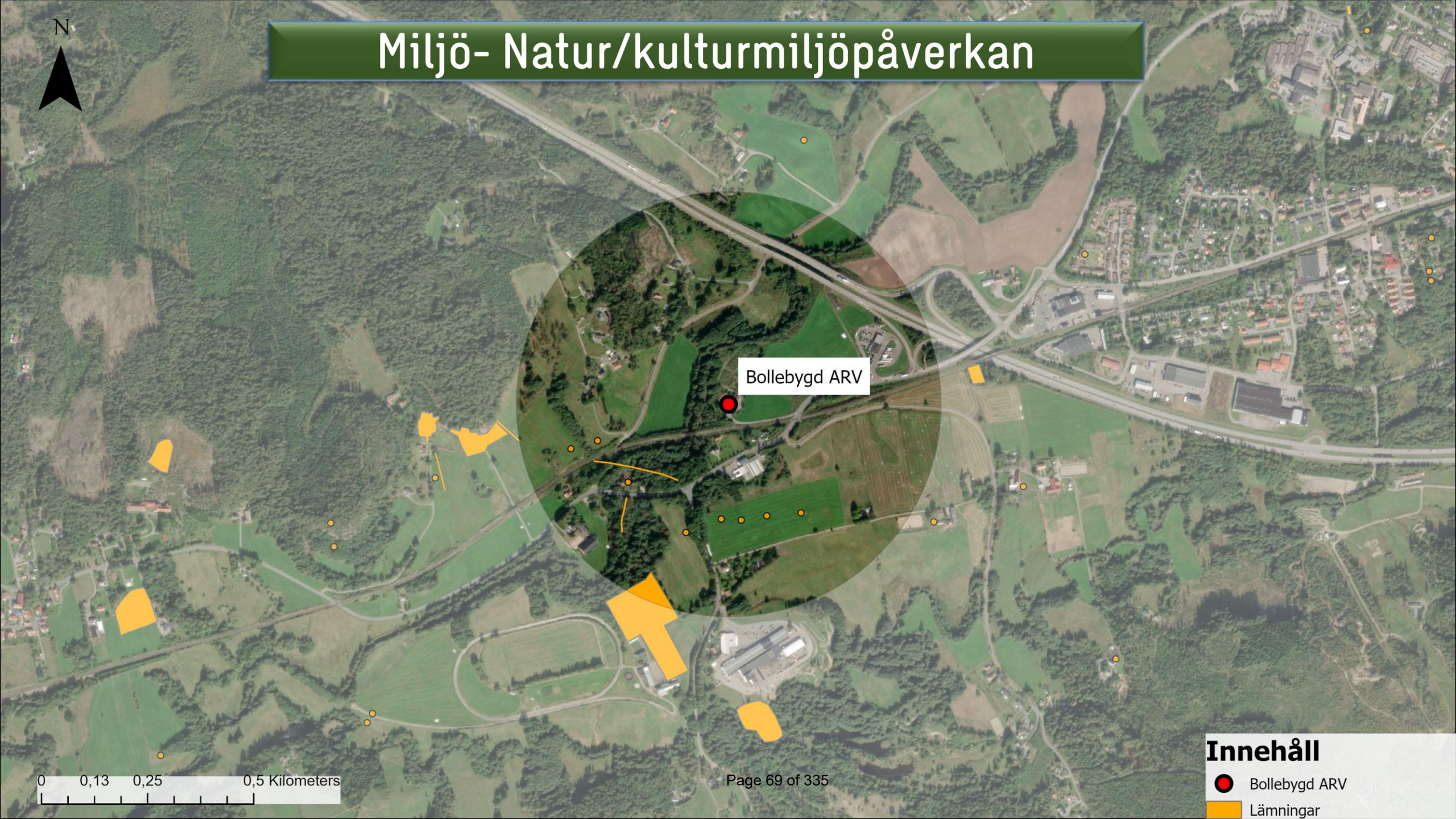
Innehåll

- Bollebygd ARV
- Natura 2000 Art- och habitatdirektiv
- Natura 2000 Fågeldirektiv
- Djur- och växtskyddsområden
- Skogligt biotopskyddsområde
- Landskapsbildsskyddsomr.
- RI Naturvård
- RI Friluftsliv
- Vattenskyddsområden
- Naturreservat

0 0,5 1 2 Kilometers

Miljö- Natur/kulturmiljöpåverkan

Bollebygd ARV

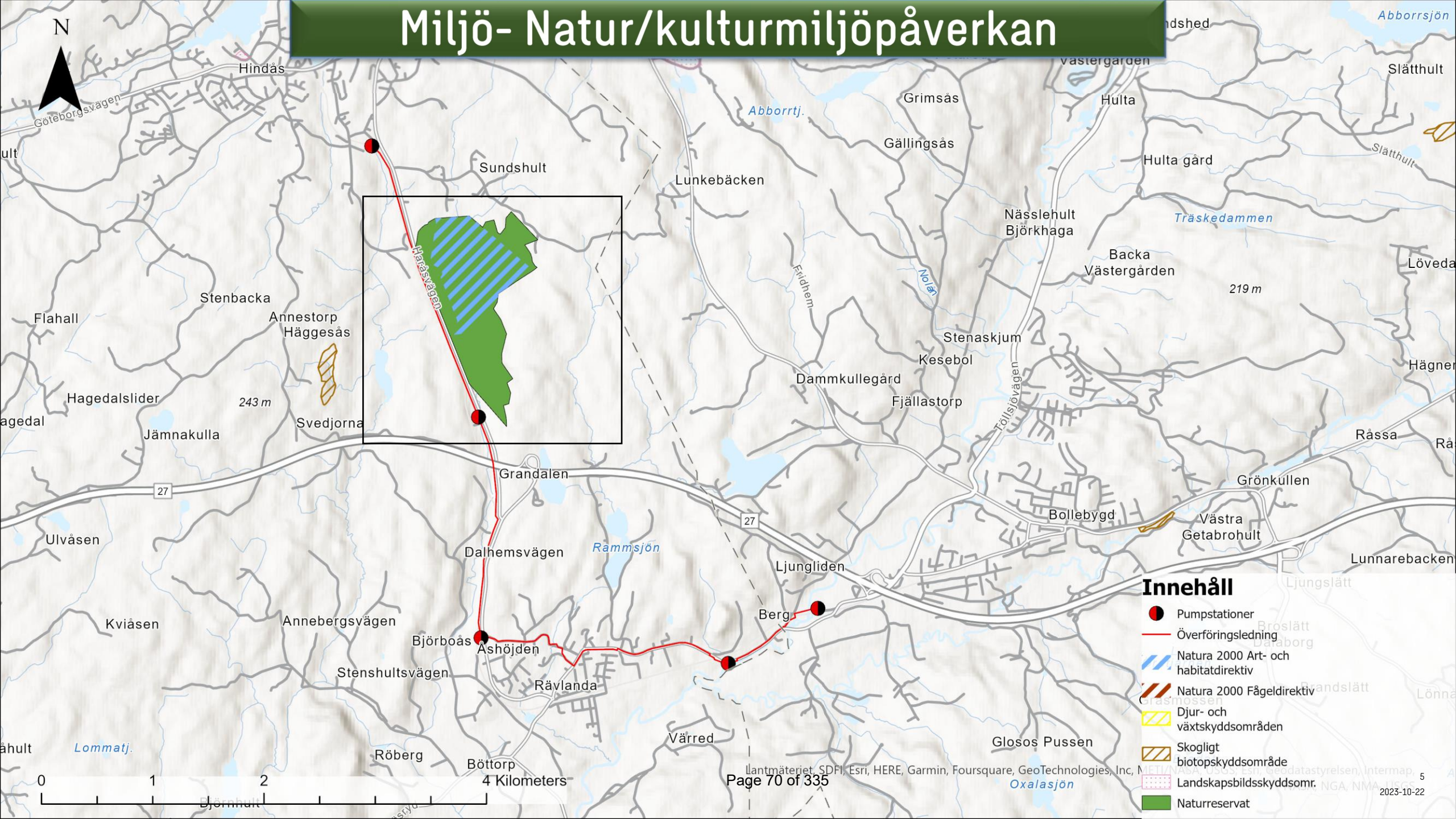
0 0,13 0,25 0,5 Kilometers

Innehåll

 Bollebygd ARV

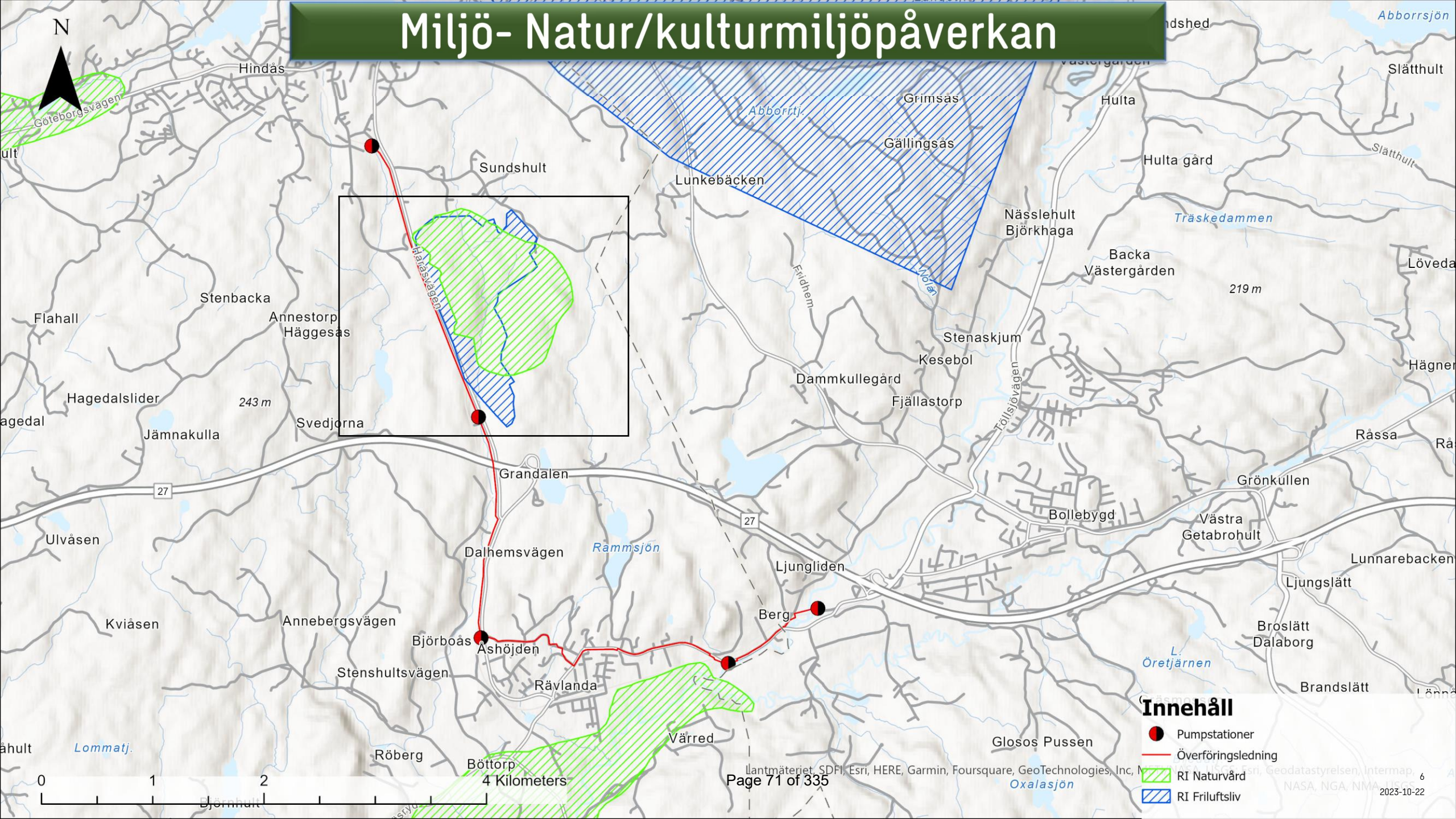
 Lämningar

Miljö- Natur/kulturmiljöpåverkan

- ### Innehåll
- Pumpstationer
  - Överföringsledning
  - ▨ Natura 2000 Art- och habitatdirektiv
  - ▨ Natura 2000 Fågeldirektiv
  - ▨ Djur- och växtskyddsområden
  - ▨ Skogligt biotopskyddsområde
  - ▨ Landskapsbildskyddsomr.
  - Natursreservat

Miljö- Natur/kulturmiljöpåverkan

Innehåll

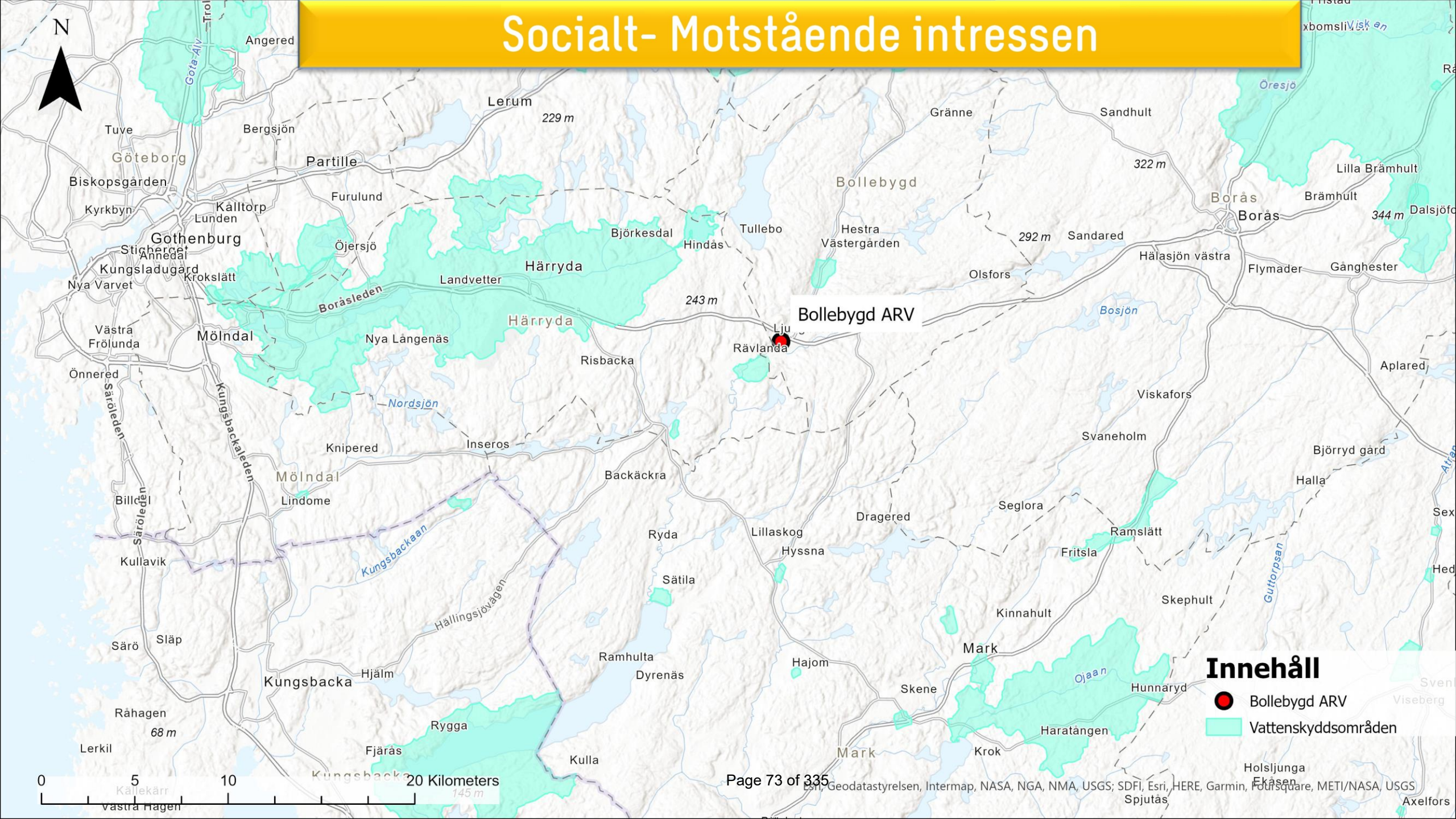
- Pumpstationer
- Överföringsledning
- ▨ RI Naturvård
- ▨ RI Friluftsliv

Miljö- Natur/kulturmiljöpåverkan

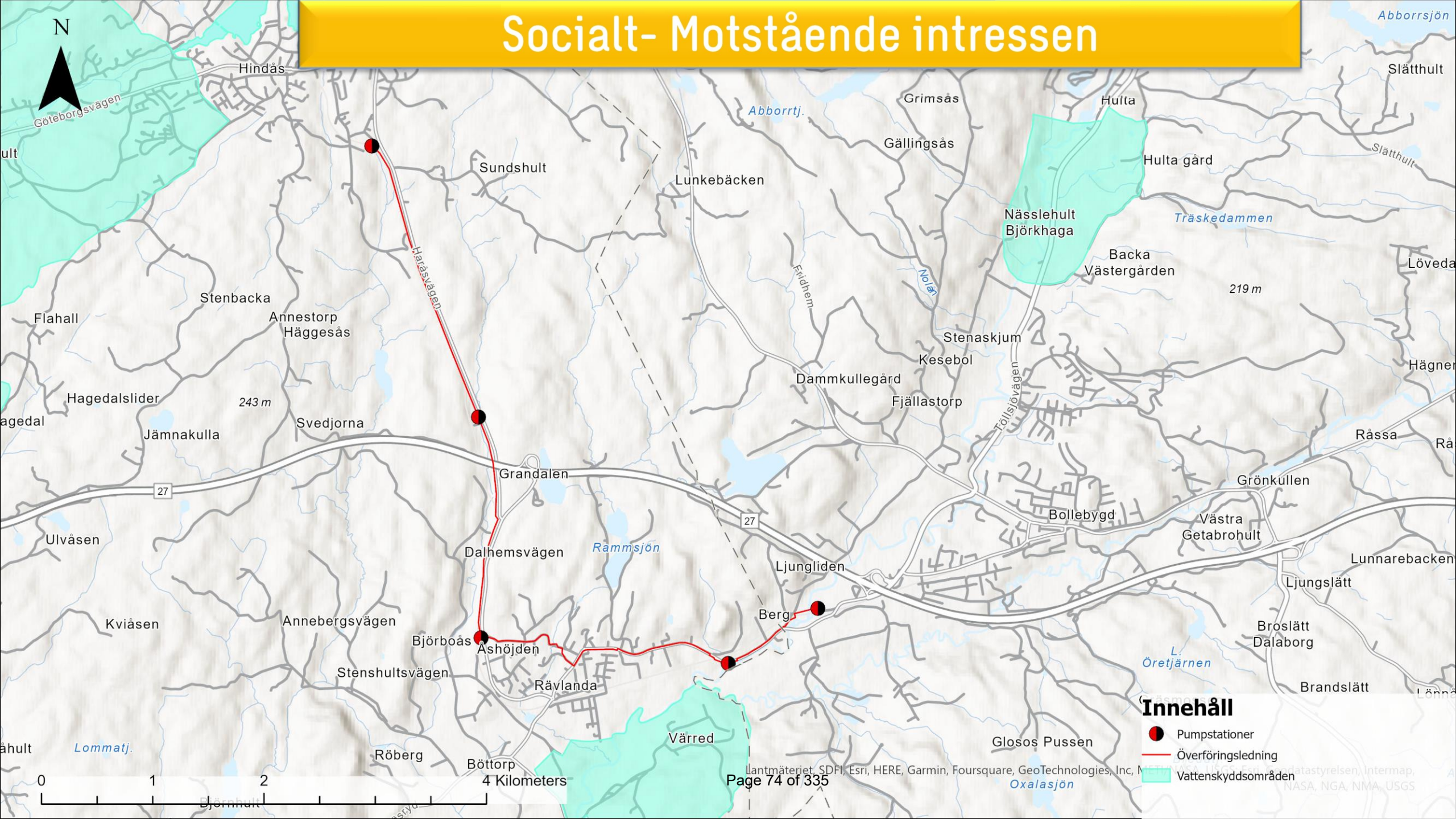
Socialt- Motstående intressen

Innehåll

- Bollebygd ARV
- Vattenskyddsområden

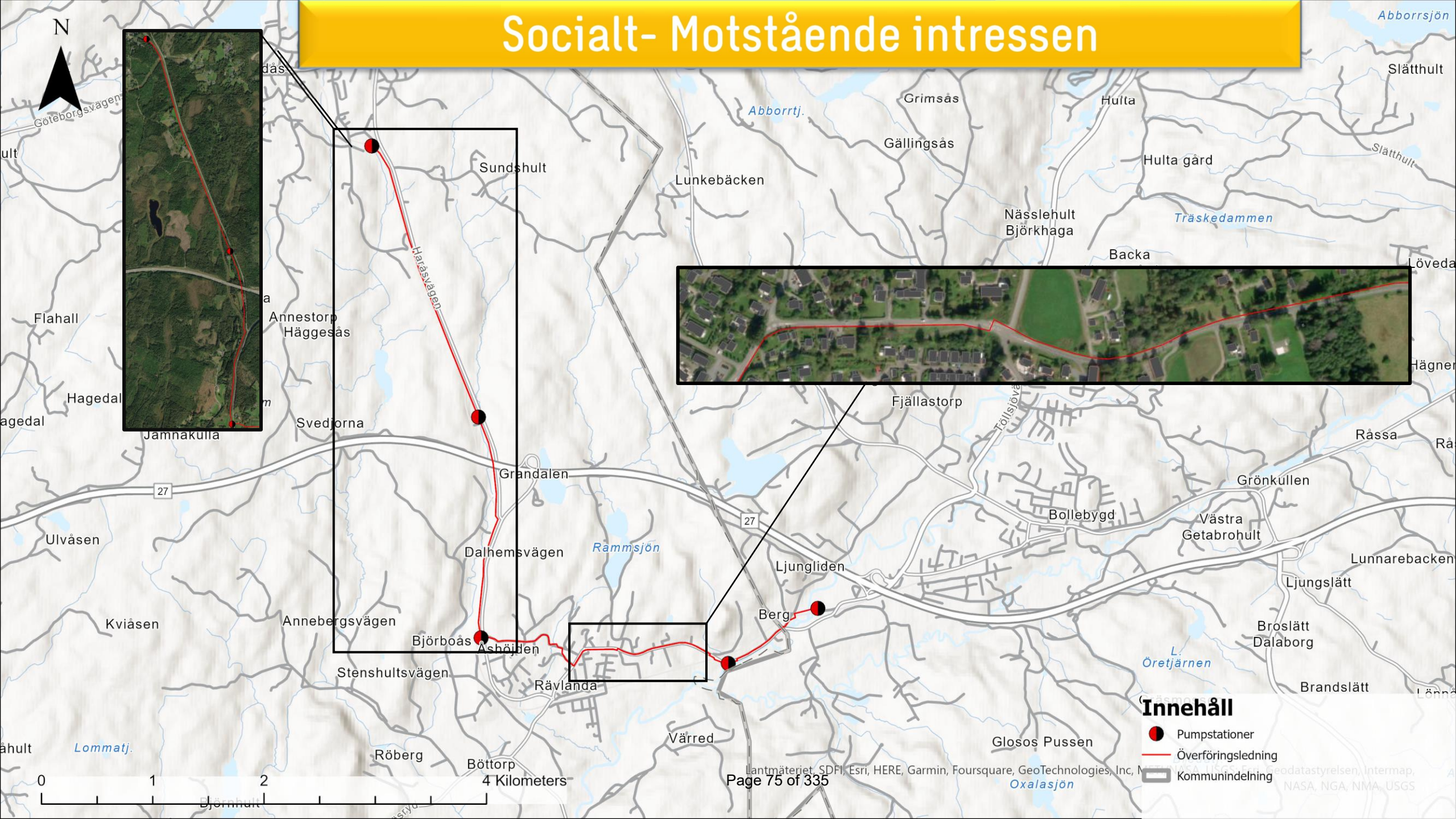
Socialt- Motstående intressen

Innehåll

- Pumpstationer
- Överföringsledning
- Vattenskyddsområden

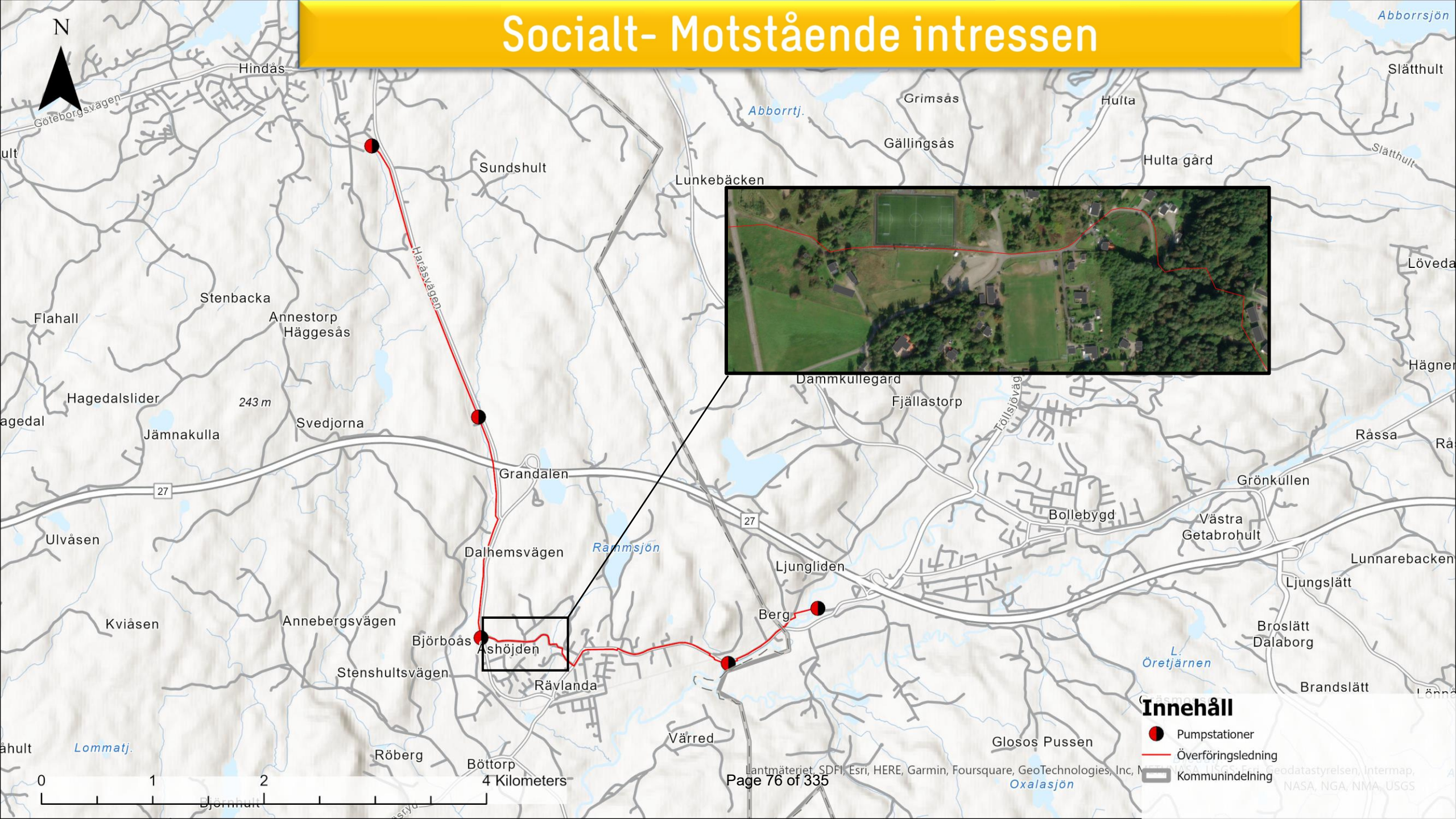
Socialt- Motstående intressen

Innehåll

- Pumpstationer
- Överföringsledning
- ▭ Kommunindelning

Socialt- Motstående intressen

Innehåll

- Pumpstationer
- Överföringsledning
- Kommunindelning

Socialt- Störningar boende

Bollebygd ARV

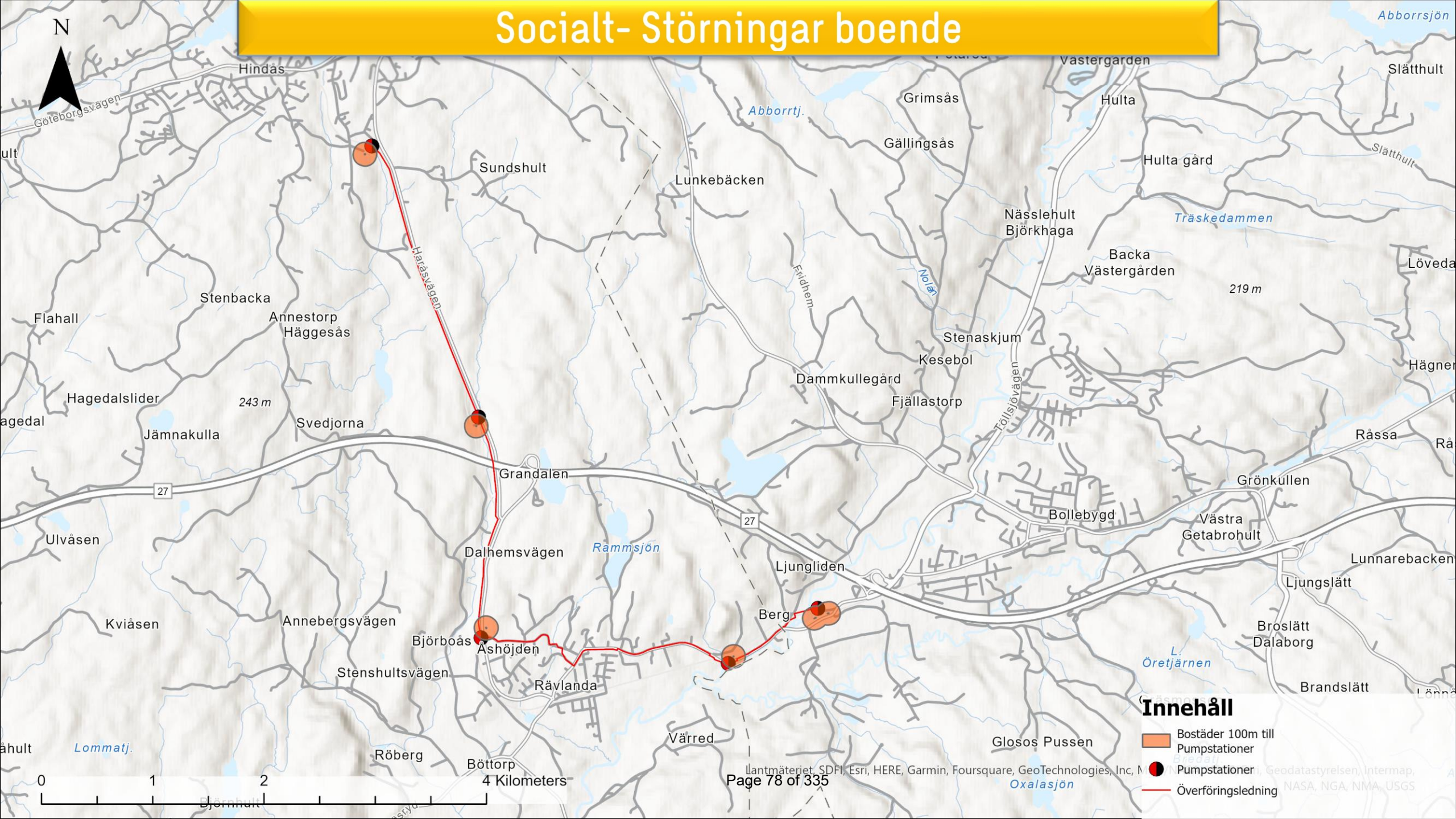
0 0,13 0,25 0,5 Kilometers

Innehåll

 Bollebygd ARV

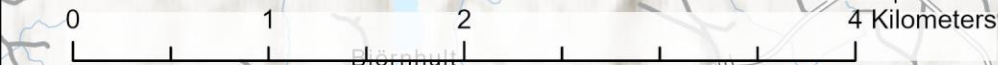
 Bostäder inom 500m till BARV

Socialt- Störningar boende

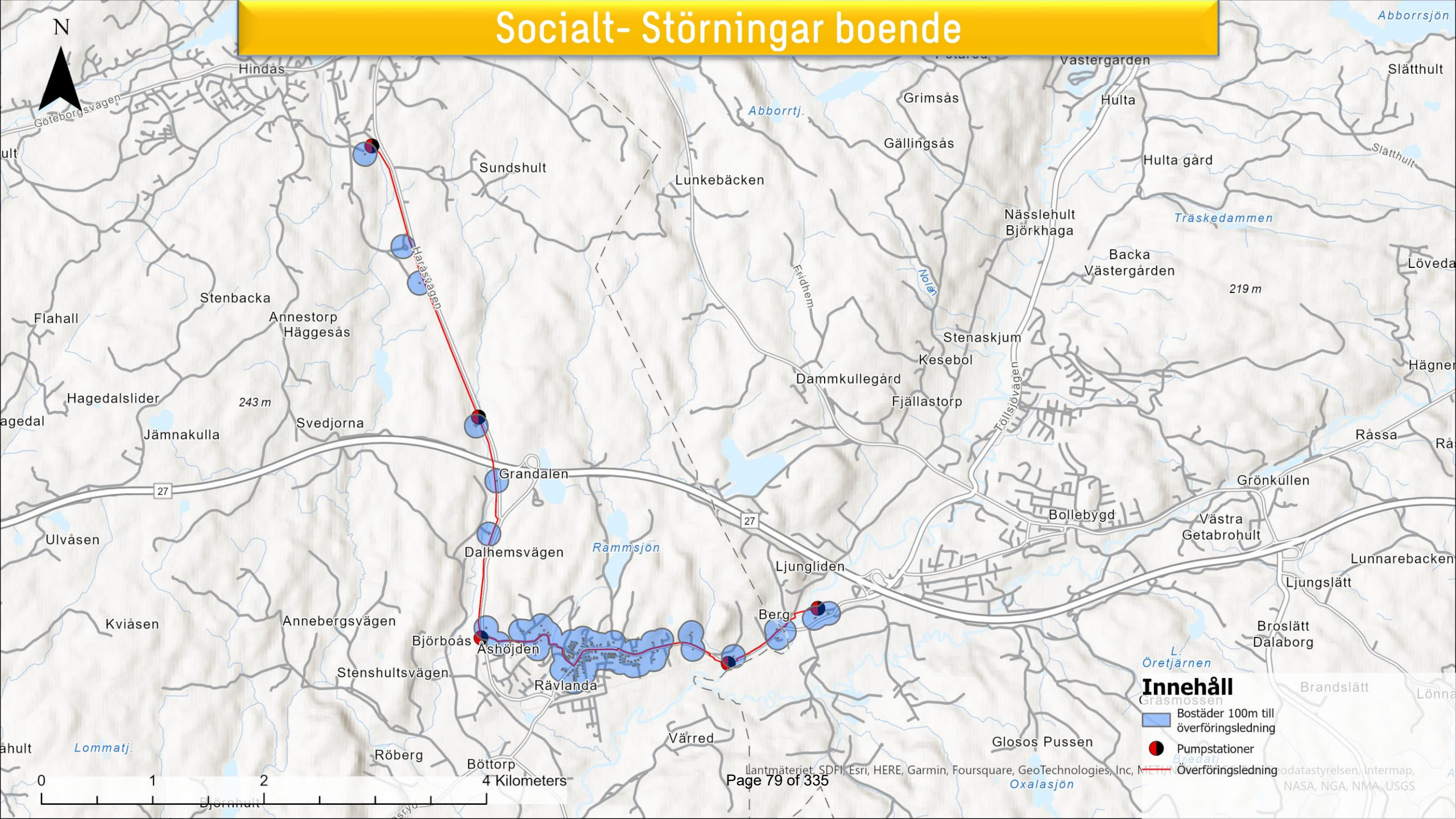

Innehåll

- Bostäder 100m till Pumpstationer
- Pumpstationer
- Överföringsledning

Socialt- Störningar boende

Kommunstyrelseförvaltningen

Ann-Charlotte Lind | Förvaltningschef samhällsbyggnadsförvaltningen
0734-64 71 00 | ann-charlotte.lind@bollebygd.se

Kommunstyrelsen

Inriktningsbeslut avseende framtida avloppsrening

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar föreslå kommunfullmäktige att

ge samhällsbyggnadsnämnden i uppdrag att arbeta vidare för att möjliggöra framtida avloppsrening i egen regi.

Ärendet

Bollebygds kommun har ett tidsbegränsat tillstånd för fortsatt drift av Bollebygds avloppsreningsverk fram till den 31 december 2025. Av tillståndsbeslutet framgår att någon förlängning av tillståndet kan inte ges mot bakgrund av verksamhetens påverkan på gällande miljökvalitetsnormer i recipient Nolån.

För Bollebygds kommun är det av största vikt att det finns kontinuitet i verksamheten, och att kommunen kan uppfylla de krav som ställs på en långsiktigt hållbar avloppslösning. Läget för kommunen har förändrats jämfört med situationen då det tidsbegränsade tillståndet meddelades 2019 och då diskussioner fördes om delägarskap i Gryaab med en överföringsledning till Ryaverket.

Kommunen beslutade under kommunfullmäktigemötet i mars 2019 att gå in i ett delägarskap. Planen då var att koppla på mot Gryaabs reningsverk år 2023.

Lösningen med överföringsledning mot Gryaab har visat sig bli mer kostsam än vad som först bedömdes. Idag saknas avtal med Härryda Vatten och Avfall AB kring möjligheten att få transitera avloppsvatten mot Ryaverket genom Härryda och saknas även kostnadsfördelningen.

Frågan har därför väckts internt om att som alternativ undersöka kommunens möjligheter för att fortsätta rena avloppsvattnet i egen regi, men efter en ombyggnation av det befintliga reningsverket så att det ska uppfylla de krav på utsläppsnivåer som sannolikt kommer att ställas.

Fram till 2021 har det även varit oklart om Bollebygds kommun skulle kunna avleda avloppsvattnet mot Ryaverket. Genom beslut meddelat av Länsstyrelsen i april 2021 medgavs Gryaab att Bollebygds avloppsreningsverk (och Olsfors avloppsreningsverk) får anslutas till Ryaverket, men först efter att Gryaabs avloppsledningskapacitet under Mölndalsån har utökats genom att ytterligare en ledning har tagits i bruk.

Gryaab har i juni 2023 ansökt hos Mark- och miljödomstolen om tillstånd för denna förbindelseledning under Mölndalsån. Av ansökan framgår att tidplanen för projektet är satt till tre år från erhållet beslut. Ledningen skulle enligt ansökan då kunna vara klar att tas i bruk under 2027.

Samhällsbyggnadsförvaltningen har arbetat vidare med framtida VA-lösning och har genomfört utredningar. Samhällsbyggnadsförvaltningen har även i uppdrag att söka tillstånd för den

mellanperiod som blir för en tillfällig lösning. Ett yrkande om förlängning av nuvarande tillstånd har under oktober månad 2023 ingivits av samhällsbyggnadsnämnden till miljöprövningsdelegationen vid länsstyrelsen.

Detta beslut om inriktning avser alternativen att bygga ut befintligt avloppsreningsverk eller att bygga en överföringsledning för anslutning till GRYAAB. Den framtida avloppsreningen omfattar både Olsfors reningsverk samt Bollebygds reningsverk oaktat vägval för framtida VA-lösning.

Bollebygds kommun har tillsammans med konsult utvärderat vilken framtida systemlösning för spillvattenhanteringen som bedöms vara mest fördelaktig. En multikriterieanalys (MKA) har använts som metod för att jämföra alternativen och rekommendera det mest fördelaktiga och hållbara alternativet utifrån kriterier som bedömts som viktiga för beslut om vägval.

En arbetsgrupp med representanter från samhällsbyggnadsförvaltningen respektive kommunstyrelseförvaltningen har deltagit i arbetet.

Vid möte i Gryaabs ägarråd den 19 januari 2023 informerade ägarrådsrepresentant från Bollebygds kommun övriga delägare om att Bollebygds kommun utreder möjligheten att ta hand om spillvatten i egen regi och därmed kanske inte har för avsikt att avleda avloppsvatten till Ryaverket i enlighet med tidigare intentioner. Utredningens resultat kan medföra att Bollebygds kommun omprövar val av framtida avloppsrening. Det har funnits oklarheter i hur stor del av kostnader som skulle belasta Bollebygds kommun med en överföringsledning. Kostnaden har presenterats och belastningen för VA-kollektivet ökar för det alternativ som avser Gryaab. Idag finns andra förutsättningar än när beslut togs om delägarskap i Gryaab. Prognosen för befolkningsunderlag har minskat, och kostnader för överföringsledning har ökat.

Ägarrådet kom överens om att ta fram ett intentionspapper/avsiktsförklaring där delägarnas olika behov säkerställs i det fall att Bollebygds kommun på sikt önskar lämna eller förändra delägandet i Gryaab AB. Gryaab AB har i samverkan med delägarnas VA-huvudmän på ägarrådets uppdrag utarbetat en avsiktsförklaring som godkändes i ägarråden 1 juni 2023. Avsiktsförklaringen ska beslutas av respektive delägars kommunfullmäktige. Detta ärende hanteras separat.

Ekonomiska förutsättningar

Se bilaga 1, PM Kostnad över tid för Bollebygds framtida avloppshantering

I tidiga skeden som detta, där flera osäkerhetsfaktorer påverkar, är det inte möjligt att komma så långt i detaljeringsgrad när kostnaderna ska räknas fram.

Bedömning

Utifrån rapport ”Bollebygds framtida avloppshantering- utvärdering av alternativ” och de faktorer som ingått i analysen där tjänstepersoner från samhällsbyggnadsförvaltningen och kommunstyrelseförvaltningen deltagit, framkommer att alternativet att rena avloppsvatten i egen regi är att förespråka.

Barnkonsekvensanalys

Förslag till beslut om inriktning bedöms inte påverka barn och/eller unga negativt.

Beslutsunderlag

- Inriktningsbeslut avseende framtida avloppsrening, kommunstyrelsens tjänsteskrivelse, daterad 2023-09-19
- Bollebygd ARV Recipientutredning. Swecos rapport daterad 2023-06-26 (ej med i utskick)
- Bollebygds framtida avloppshantering- utvärdering av alternativ, Swecos rapport daterad 2023-10-26
- Sammanfattning, sid 5-8, del av rapport, ”Bollebygds framtida avloppshantering- utvärdering av alternativ, Swecos rapport daterad 2023-10-26”
- Bilaga 1, PM Kostnad över tid för Bollebygds framtida avloppshantering, SWECO, daterad 2023-10-23.
- Bilaga 2, Genomförandetid (exceldokument, ej med i utskick då genomförandetiden finns med i huvudrapporten).
- Bilaga 3, Kartor- bedömningsunderlag för Bedömningsgrunderna Miljö och Socialt, Sweco, daterad 2023-10-22.

Skickas till

kommunstyrelsen@bollebygd.se

samhallsbyggnadsnamnden@bollebygd.se

GRYAAB

BOLLEBYGDS KOMMUN

Kommunstyrelseförvaltningen

Monica Holmgren

Förvaltningschef

Ann-Charlotte Lind

Förvaltningschef
samhallsbyggnadsförvaltningen

4. Avsiktsförklaring mellan delägare i Gryaab AB om utredning kring Bollebygds kommuns framtida hantering av avloppsvatten (kf fattar slutligt beslut) KS2017/69

§150

KS2017/69

Avsiktsförklaring mellan delägare i Gryaab AB om utredning kring Bollebygds kommuns framtida hantering av avloppsvatten

Beslut

Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen

Kommunfullmäktige godkänner avsiktsförklaringen mellan delägarna i Gryaab AB avseende utredning rörande Bollebygds kommuns framtida hantering av avloppsvatten.

Ärendet

Vid möte i Gryaab AB:s ägarråd 2023-01-19 informerade ägarrådsrepresentant från Bollebygds kommun övriga delägare om att Bollebygds kommun, till följd av bland annat förändrade förutsättningar rörande järnvägsutbyggnad, utreder möjligheten att ta hand om spillvatten i egen regi och därmed kanske inte har för avsikt att avleda avloppsvatten till Ryaverket i enlighet med tidigare intentioner. Utredningens resultat kan medföra att Bollebygds kommun omprövar delägarskapet i Gryaab AB. Ägarrådet kom överens om att ta fram ett intentionspapper/avsiktsförklaring där delägarnas olika behov säkerställs i det fall att Bollebygd på sikt önskar lämna eller förändra delägandet i Gryaab AB. Bland annat framhölls vikten av att nödvändiga beslut rörande kapacitetsutvecklingen vid Ryaverket (Nya Rya) fortsatt tas i samtliga delägares kommunfullmäktige. Parternas avsikt är att Bollebygds kommun inte åtar sig något fullt kostnadsansvar för investeringar i projekt Nya Rya för det fall Bollebygds kommun efter utredningen beslutar om utträde som delägare i Gryaab AB alternativt att inte avleda sitt avloppsvatten till Ryaverket.

Gryaab AB har i samverkan med delägarnas VA-huvudmän på ägarrådets uppdrag utarbetat en avsiktsförklaring vilken godkändes i ägarråden 2023-06-01.

Avsiktsförklaringen:

Genom avsiktsförklaringen framgår att samtliga parter är införstådda med att Bollebygds kommun utreder möjligheterna att omhänderta avloppsvatten från Bollebygds kommun i egen regi genom utveckling av befintliga och/eller etablering av nya reningsanläggningar. Vidare framgår av avsiktsförklaringen att parterna är införstådda med att Bollebygds rening av avloppsvatten är av väsentlig betydelse för den regionala vattenförsörjningen, samt därmed för delägarkommunerna och Gryaab AB.

Dessutom framgår att samtliga delägare är införstådda med att det är av väsentlig betydelse att beslut i frågor som bedöms vara av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt för Gryaab fortsatt fattas i respektive delägarkommuns kommunfullmäktige under den tid som Bollebygds kommun utreder hur avloppsvattnet ska hanteras. Parterna är överens om att Bollebygds kommun även fortsättningsvis ska fullgöra sitt ansvar i egenskap av delägare såtillvida att beslut i frågor av principiell beskaffenhet eller annars större vikt fortsatt fattas i Bollebygds kommunfullmäktige. Sådana beslut inkluderar, men är inte begränsade till, beslut rörande Projekt

Nya Rya. Parternas avsikt är att Bollebygds kommun inte åtar sig något fullt kostnadsansvar för investeringar i Projekt Nya Rya för det fall Bollebygds kommun efter utredning beslutar att utträda som delägare i Gryaab AB eller att inte avleda sitt avloppsvatten till Ryaverket.

Avsiktsförklaringen gäller till och med 31 december 2024.

I det fall att Bollebygds kommun efter genomförd utredning önskar utträda ur Gryaab AB påverkar detta avgiften för övriga delägare mycket marginellt. I beredningen inför att Bollebygds kommun erbjöds delägarskap bedömdes Bollebygds kommuns andel av den totala avgiften tillika andelen av beräknade flöden till Ryaverket som mycket små, cirka 0,2-0,3 procent. Bollebygds kommuns ägarandel i Gryaab AB uppgår till 1 procent. Om Bollebygds kommun i framtiden beslutar att ta hand om avloppsvattnet i egna anläggningar så kommer del av investeringsutgifter för Nya Rya att fördelas kvarvarande sju delägare. Givet nuvarande bedömning av den totala investeringsutgiften på fyra till sex miljarder kronor så kommer cirka 40-60 miljoner kronor att slås ut på övriga delägare baserat på ägarandelar.

Kommunfullmäktige fattar slutligt beslut i ärendet.

Förslag till beslut

Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut

Kommunfullmäktige godkänner avsiktsförklaringen mellan delägarna i Gryaab AB avseende utredning rörande Bollebygds kommuns framtida hantering av avloppsvatten.

Beslutsgång

Ordföranden frågar om förslag till beslut kan antas och finner att så sker.

Beslutsunderlag

- Avsiktsförklaring mellan delägare i Gryaab AB avseende utredning rörande Bollebygds kommuns framtida hantering av avloppsvatten
- Avsiktsförklaring mellan delägare i Gryaab AB avseende utredning rörande Bollebygds kommuns framtida hantering av avloppsvatten

Skickas till

Kommunstyrelsen

Paragrafen är justerad

AVSIKTSFÖRKLARING

Denna avsiktsförklaring avseende Bollebygd kommuns framtida hantering av avloppsvatten m.m. har den [xx månad år] ingåtts mellan;

- 1) Göteborgs kommun (212000-1355),
- 2) Ale kommun (212000-1439),
- 3) Härryda kommun (212000-1264),
- 4) Kungälv kommun (212000-1371),
- 5) Mölndals kommun (212000-1363),
- 6) Partille kommun (212000-1272) och
- 7) Lerums kommun (212000-1447),

nedan kallade "**Delägarkommunerna**",

och

- 8) Bollebygd kommun (212000-2973), nedan kallat "**Bollebygd**".

Delägarkommunerna och Bollebygd anges nedan också som

"**Part**" eller gemensamt "**Parterna**".

1 BAKGRUND OCH SYFTE

1.1 Bakgrund

1.1.1 Delägarkommunerna är delägare i det kommunalägda bolaget Gryaab AB ("**Gryaab**"), vars verksamhet syftar till att behandla avloppsvatten från Gryaabs delägarkommuner. Fram till 2019 ägdes Gryaab av kommunerna Ale, Göteborg, Härryda, Kungälv, Mölndal, Partille och Lerum. Göteborg har varit och är fortfarande den största ägaren. Genom sitt delägarskap i Gryaab har Gryaabs delägarkommuner bl.a. förbundit sig att, som huvudregel, avleda allt sitt kommunala avloppsvatten till Gryaabs anläggningar.

1.1.2 I september 2019 beviljades Bollebygd inträde såsom delägare i Gryaab, och Bollebygd tecknade 103 st. aktier i en riktad nyemission till teckningskursen 9 620,25

kr/aktie. Vid tidpunkten för Bollebygds inträde saknade Bollebygd praktiska förutsättningar för att avleda sitt avloppsvatten till Gryaabns anläggningar. Trots detta bedömdes ändamålsenliga förutsättningar för inträde som delägare i Gryaab finnas, bl.a. beaktat den dåvarande regeringens satsning på utvecklad infrastruktur mellan Göteborg och Stockholm. Satsningen bedömdes medföra utsikter för Bollebygd att utvecklas och expandera, vilket motiverade anslutning till Gryaab för att öka Bollebygds kapacitet att ta emot avloppsvatten.

- 1.1.3 Bollebygds anslutning till Gryaab bedömdes även ändamålsenlig med hänvisning till att recipienten Lygnern, vilken ansluter till Bollebygd genom olika mindre vattendrag, nyttjas för den regionala vattenförsörjningen som komplement till Göta Älv. Genom avtal med Kungsbacka kommun äger Göteborgs Stad och Mölndals kommun rätt att motta dricksvatten som härrör från Lygnern i händelse av dricksvattenbrist. Göteborgs Stad och Mölndals kommun kan i sin tur leverera dricksvatten dels till varandra, dels till Partille, Ale, och Härryda kommun m.fl.
- 1.1.4 Sedan Bollebygd anslöt som delägare till Gryaab har flertalet förutsättningar förändrats. Bland annat har kostnaderna för överföringsledningar kraftigt ökat och marken vid Bollebygds befintliga reningsverk planeras inte längre nyttjas för annat ändamål. Härtill råder osäkerhet kring den infrastrukturella utveckling (järnväg) som tidigare planerats för anläggande mellan Göteborg och Borås. Mot bakgrund av de förändrade förutsättningarna undersöker Bollebygd för närvarande möjligheterna att omhänderta kommunens avloppsvatten i egen regi respektive möjligheterna att ansluta till Gryaabns anläggningar ("**Utredningen**"). Från Utredningen undantas avloppsvatten från Töllsjö, vilket för närvarande avleds till Töllsjö reningsverk, med anledning av att det inte bedöms finnas praktiska möjligheter att ansluta detta till Gryaabns anläggningar. Beroende på resultatet av Utredningen kan Bollebygd på sikt ha ett intresse av att antingen (i) utträda som delägare i Gryaab, (ii) kvarstå som delägare i Gryaab och avleda sitt avloppsvatten till Gryaabns anläggningar eller (iii) kvarstå som delägare i Gryaab men inte avleda sitt avloppsvatten till Gryaabns anläggningar (såsom i dagsläget).
- 1.1.5 Den 1 januari 2021 ianspråk tog Gryaab ett nytt miljötillstånd för avloppsreningsverket Ryaverket. Enligt tillståndet ska Gryaab senast i mars 2025 redovisa en plan för hur Ryaverket kan byggas ut för att minska sina utsläpp. Gryaab har härav startat projektet Nya Rya för att utreda och presentera underlag för miljöprövningsdelegationen ("**Projekt Nya Rya**"). Flertalet frågor som rör Projekt Nya Rya är av principiell beskaffenhet eller annars av sådan vikt att de tillställs kommunfullmäktige i respektive delägarkommun för beslut.

1.1.6 Med beaktande av bland annat Projekt Nya Rya ser Gryaab och Delägarkommunerna ett behov av att säkerställa att Bollebygd även fortsättningsvis fullgör sitt ansvar i egenskap av delägare såtillvida att alla frågor av principiell beskaffenhet eller annars större vikt fortsatt hanteras i Bollebygds kommunfullmäktige oaktat Utredningen och dess resultat. Härtill ser Delägarkommunerna ett behov av att förtydliga vikten av att den regionala vattenförsörjningen inte påverkas menligt av det tillvägagångssätt som Bollebygd, efter Utredningens färdigställande, väljer att fortskrida med.

1.2 Syfte

1.2.1 Mot bakgrund av vad som redogjorts för i p. 1.1 ovan har Parterna ingått ifrågavarande avsiktsförklaring ("**Avsiktsförklaringen**"). Avsiktsförklaringen syftar till att klargöra respektive Parts behov under, respektive efter Utredningen. Häribland har Parterna för avsikt att klargöra den fortsatta behandlingen av sådana frågor som i enlighet med Gryaabs bolagsordning och aktieägardirektiv tillställs kommunfullmäktige i respektive delägarkommun, samt iakttagande av det regionala vattenförsörjningsperspektivet m.m.

2 PARTERNAS AVSIKTSFÖRKLARING

2.1 Avledning av avloppsvatten från Bollebygd

2.1.1 Parterna är införstådda med och accepterar att Bollebygd genom Utredningen undersöker möjligheterna att omhänderta avloppsvatten från Bollebygd kommun i egen regi genom utveckling av befintliga och/eller etablering av nya reningsanläggningar respektive att avleda sitt avloppsvatten till Ryaverket. Parterna är vidare införstådda med att det inte är aktuellt att avleda avloppsvatten från Töllesjö till Ryaverket och att detta därför undantas från Utredningen. Parternas gemensamma avsikt är att avvakta närmare beslut om Bollebygds eventuella anslutning till Ryaverket för avledande av avloppsvatten till dess att resultatet av Utredningen har presenterats.

2.1.2 Parterna är överens om att Bollebygd ska verka för att färdigställa Utredningen samt presentera resultatet härav så snart som möjligt. Parterna är överens om att Utredningen i vart fall ska följa samma tidsram som Bollebygds ansökan om nytt miljötillstånd.

2.1.3 Om resultatet av Utredningen medför att Bollebygd önskar att utträda som delägare i Gryaab, eller att Bollebygd inte heller framöver avser att avleda sitt avloppsvatten till Ryaverket, så har Delägarkommunerna inte för avsikt att motsätta sig något av dessa tillvägagångssätt.

- 2.1.4 Parterna är införstådda med att Bollebygds rening av avloppsvatten är av väsentlig betydelse för den regionala vattenförsörjningen, samt därmed för Delägarkommunerna och Gryaab. Parterna är även införstådda med att förorening av Lygnern, oavsett direkt eller indirekt genom utsläpp till anslutande vattendrag, riskerar skada den konstgjorda grundvattenbildningen och därmed möjligheterna att nyttja Lygnern för tillgodoseende av den regionala vattenförsörjningen.
- 2.1.5 Mot bakgrund av vad som anges i p. 2.1.4 är Bollebygd införstådd med vikten av att, oaktat resultatet av Utredningen och Bollebygds önskade tillvägagångssätt därefter, säkerställa fortsatt god kontroll över sin avledning och rening av avloppsvatten. Bollebygd avser härav fortsatt tillse att varken kvaliteten på utgående vatten, avledningen av orenat och/eller delvis renat avloppsvatten eller omgivningspåverkan från reningsanläggningarna medför negativ påverkan på berörda råvattentäkter.
- 2.1.6 För det fall Bollebygd, efter Utredningens färdigställande, har ett intresse av att omhänderta avloppsvatten i egen regi är Parternas gemensamma avsikt att Delägarkommunerna inte ska motsätta sig att Bollebygd söker behövliga tillstånd enligt miljöbalken för utveckling av befintliga och/eller etablering av nya reningsanläggningar. Parterna är dock införstådda med att detta inte hindrar varken Delägarkommunerna eller Gryaab från att i egenskap av sakägare bevaka och företräda sina intressen, häribland genom att vid behov ställa krav på erforderlig rening med hänsyn till den regionala vattenförsörjningen och befintlig infrastruktur för omhändertagande av avloppsvatten.

2.2 Beslut i kommunfullmäktige m.m.

- 2.2.1 Parterna är införstådda med att det är av väsentlig betydelse att beslut i frågor som bedöms vara av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt för Gryaab fortsatt fattas i respektive delägarkommuns kommunfullmäktige.
- 2.2.2 Mot bakgrund av p. 2.2.1 ovan är Parterna, oaktat resultatet av Utredningen och Bollebygds önskade tillvägagångssätt därefter, överens om att Bollebygd även fortsättningsvis ska fullgöra sitt ansvar i egenskap av delägare såtillvida att beslut i frågor av principiell beskaffenhet eller annars större vikt fortsatt fattas i Bollebygds kommunfullmäktige. Sådana beslut inkluderar, men är inte begränsade till, beslut rörande Projekt Nya Rya.
- 2.2.3 Parternas avsikt är att p. 2.2.2 inte ska innebära att Bollebygd åtar sig något fullt kostnadsansvar för investeringar i Projekt Nya Rya för det fall Bollebygd efter Utredningens avslutande beslutar att utträda som delägare i Gryaab eller att inte avleda sitt avloppsvatten till Ryaverket.

2.3 Rådgivning m.m.

- 2.3.1 För det fall Bollebygd, efter Utredningens färdigställande, beslutar att inte avleda sitt avloppsvatten till Ryaverket eller att utträda som delägare i Gryaab är Parternas gemensamma avsikt att Gryaab skulle kunna bistå Bollebygd praktiskt och rådgivningsmässigt i den operativa driften av egen reningsverksamhet i den mån som styrande dokument samt vid var tid gällande lagstiftning och praxis, häribland på kommunal- konkurrens- och upphandlingsrättens områden, tillåter. Parterna är överens om att sådant bistående bland annat ska ske i syfte att säkerställa Delägarkommunernas intressen, däribland avseende den regionala vattenförsörjningen.

2.4 Anspråk

- 2.4.1 Avsiktsförklaringen är inte ett juridiskt bindande dokument och kan inte ligga till grund för några skadeståndskrav eller andra ekonomiska anspråk mot någon annan Part.

3 AVSIKTSFÖRKLARINGENS GILTIGHET

- 3.1 Avsiktsförklaringen gäller från och med att den har undertecknats av Parterna till och med den 31 december 2024.
- 3.2 För det fall Bollebygd, efter Utredningens färdigställande, beslutar att avleda sitt avloppsvatten till Ryaverket upphör Avsiktsförklaringen att gälla per den dag då beslut härom vinner laga kraft.
- 3.3 Om Parterna tecknar avtal om en eller flera frågor som behandlas i Avsiktsförklaringen gäller, i dessa delar, vad som regleras i Parternas avtal framför vad som framgår av Avsiktsförklaringen.

Denna Avsiktsförklaring har upprättats i åtta (8) originalexemplar varav Parterna tagit varsitt.

Underskrift för Göteborgs kommun, Göteborg [Infoga datum]: [infoga namn] / [infoga namn]

--	--

Underskrift för Ale kommun, [Göteborg] [Infoga datum]: [infoga namn] / [infoga namn]

--	--

Underskrift för Härryda kommun, [Göteborg] [Infoga datum]: [infoga namn] / [infoga namn]

--	--

Underskrift för Kungälv kommun, [Göteborg] [Infoga datum]: [infoga namn] / [infoga namn]

--	--

Underskrift för Mölndals kommun, [Göteborg] [Infoga datum]: [infoga namn] / [infoga namn]

--	--

Underskrift för Partille kommun, [Göteborg] [Infoga datum]: [infoga namn] / [infoga namn]

--	--

Underskrift för Lerums kommun, [Göteborg] [Infoga datum]: [infoga namn] / [infoga namn]

--	--

Underskrift för Bollebygds kommun, Göteborg [Infoga datum]: [infoga namn] / [infoga namn]

5. Intern laddinfrastruktur i Bollebygds kommun KS2021/108

§151

KS2021/108

Intern laddinfrastruktur i Bollebygds kommun - återremiss

Beslut

Arbetsutskottet noterar samhällsbyggnadsnämndens svar på återremissen, i form av förslag till intern infrastrukturplan.

Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen antar infrastrukturplanen, men bilagan daterad 2023-09-19, och rubricerad "Platser för laddning (interna) i kommunen", tas bort från infrastrukturplanen och blir en rutin/arbetsplan hos samhällsbyggnadsförvaltningen istället.

Ärendet

Kommunfullmäktige gav i budget 2020 samhällsbyggnadsnämnden i uppdrag att utreda laddinfrastruktur för eventuell övergång till elektrisk drift av tjänstebilar i kommunen. Boråsregionens kartläggning visar att Bollebygd ligger på ungefär samma nivå som de mindre kommunerna inom Sjuhärad avseende el-fordon och laddstruktur. Innan kommunen kan börja leasa rena elfordon måste möjlighet till laddning vara på plats. Det är rimligt att kommunstyrelsen anger vilken inriktning och i vilken takt denna utveckling ska ske.

Samhällsbyggnadsnämnden har behandlat ärendet på sammanträde 2021-02-15, § 28, och beslutat följande: Samhällsbyggnadsnämnden noterar informationen i rapporten och översänder den till kommunstyrelsen för vidare handläggning. Samhällsbyggnadsnämnden noterar att det finns en svårighet mellan försäljning av el och kommunal drift av laddstolpar.

Kommunstyrelsens arbetsutskott återremitterade ärendet till samhällsbyggnadsnämnden på sammanträde 2021-03-25, § 66, för tydliggörande av det interna behovet av laddstolpar utifrån tidigare lämnat uppdrag (budget 2020). Svar på återremissen ska även innehålla en plan för antal laddstolpar, lokalisering av laddstolparna, och kostnader kopplat till det.

Samhällsbyggnadsnämnden har återigen behandlat ärendet på sammanträde 2023-09-18, § 131, och beslutat att skicka upprättat förslag till intern laddinfrastrukturplan till kommunstyrelsen som svar i det återremitterade ärendet, efter följande ändring: punkt 7.1 stryks i sin helhet.

Förslag till beslut

Ledamöternas förslag till beslut

Ulf Rapp (S) föreslår att kommunstyrelsens arbetsutskott noterar samhällsbyggnadsnämndens svar på återremissen, i form av förslag till intern infrastrukturplan, och att kommunstyrelsen antar infrastrukturplanen, men bilagan daterad 2023-09-19, och rubricerad "Platser för laddning

(interna) i kommunen", tas bort från infrastrukturplanen och blir en rutin/arbetsplan hos samhällsbyggnadsförvaltningen istället. Förslaget antas.

Beslutsunderlag

- §66 KSAU Laddinfrastruktur i Bollebygds kommun
- §131 SBN Laddinfrastruktur(SBN202113-8)
- Handlingsplan
- Bilaga
- Laddinfrastrukturplan- intern(SBN202113-5)

Skickas till

Kommunstyrelsen

Paragrafen är justerad

§131

SBN2021/13

Laddinfrastruktur

Beslut

Samhällsbyggnadsnämnden beslutar att skicka upprättat förslag till intern laddinfrastrukturplan till kommunstyrelsen som svar i det återremitterade ärendet, efter följande ändring: punkt 7.1 stryks i sin helhet.

Ärendet

Kommunfullmäktige gav i budget 2020 samhällsbyggnadsnämnden i uppdrag att utreda laddinfrastruktur för eventuell övergång till elektrisk drift av tjänstebilar i kommunen. Samhällsbyggnadsförvaltningen tog under 2020 fram ett förslag till plan och översände den, efter beslut i samhällsbyggnadsnämnden, till kommunstyrelsen för beslut om inriktning. Ärendet återremitteras till samhällsbyggnadsnämnden genom beslut i KSAU 2021-03-25, för tydliggörande av det interna behovet av laddstolpar utifrån tidigare lämnat uppdrag (budget 2020). I svar på återremissen ska även en plan för antal laddstolpar, lokalisering av laddstolparna, och kostnader kopplat till det ingå.

Samtliga kommuner i Sjuhärad har skrivit under satsningen Klimat 2030 – Västra Götaland ställer om. Boråsregionen Sjuhärads kommunalförbund har tillsammans med kommunerna drivit Sjuhärad projektet Fossilfri Boråsregion vars syfte var att stötta medlemskommunerna att nå målet om fossiloberoende transporter innan 2030. Kommunstyrelseförvaltningen fick i mars 2022 i uppdrag att ta fram ett program för publik laddinfrastruktur i Bollebygds kommun. Programmet utgår från kommunalförbundets vägledning och besvarar frågorna genom att beskriva kommunens ställningstaganden, roll och inriktning på det fortsatta arbetet. Projektet finansierades av Boråsregionen Sjuhärads kommunalförbund och Västra Götalandsregionen. I projektet var ett av fokus-områden att arbeta för en utökning av den publika laddinfrastrukturen. Program för publik laddinfrastruktur antogs genom beslut i kommunstyrelsen 2022-12-13. I det arbetet har samhällsbyggnadsförvaltningen varit delaktig. Kvarstår gör laddplanen för kommunens interna behov. Tjänstepersoner inom kommunstyrelseförvaltningen och samhällsbyggnadsförvaltningen har under 2023 tillsammans arbetat fram ett förslag till laddinfrastrukturplan för kommunens egna fordon. Det publika laddinfrastrukturprogrammet samt det tidigare framtagna förslaget till laddinfrastrukturplan har utgjort stöd i arbetet. Det tidigare förslaget har inte kunnat kompletteras med de delar som kommunstyrelsens arbetsutskott efterfrågat i sin återremiss, då den versionen även omfattade publik laddinfrastruktur. Framtaget förslag till plan har därav delvis ett annat innehåll och struktur.

Av bilagan till planen framgår förslag till antal laddstolpar, lokalisering av dessa samt beräknade kostnader. Med en bilaga kan justering enklare göras utifrån ändrade förutsättningar. Som ett första steg planeras inte för kombinerade laddpunkter, men förvaltningen ser möjligheter att framgent arbeta för att kunna samutnyttja laddpunkterna. Kostnaderna för installation är beroende av de förutsättningar som finns på respektive plats.

Sedan maj 2020 gäller även retroaktiva krav för uppvärmda byggnader, som inte är bostadshus, med fler än 20 parkeringsplatser i byggnaden eller på tomten. Dessa ska ha minst en laddningspunkt för elfordon senast den 1 januari 2025. Det innebär att laddpunkterna inte längre placeras utifrån kommunens interna behov utan på parkeringsytor där det finns kommunal verksamhet som idag inte har verksamhetsfordon, detta behöver belysas ytterligare. Ska det erbjudas laddmöjlighet för medarbetare eller för besökare och hur behöver laddstolparna utrustas för betallösningar.

Ekonomiska förutsättningar

Av mål- och budgetdokument 2023-2025 framgår att samhällsbyggnadsnämnden tilldelats 1 mn kr för laddstolpar under 2023.

Kommunstyrelsen har fått i uppdrag att ta fram en riktlinje för upphandling och inköp där det framgår att vid inköp av fordon eller kollektivtrafik som till exempel skolskjuts välja fossilfritt alternativ där så är lämpligt”.

Av bilagan till intern laddplan framgår lokaliseringsförslag, 1-3, de platser som föreslås förses med laddpunkter i närtid. Bilagan behöver kunna revideras utifrån ändrade förutsättningar i verksamheterna. Bilagan visar ett första skede för att påbörja arbetet i riktning mot målet om fossiloberoende transporter innan 2030.

För att uppfylla det som följer av EU-direktiv om byggnaders energiprestanda har regeringen beslutat om reglering för bygglov inlämnade efter den 10 mars 2021. Detta direktiv påverkar kommunen som har övriga uppvärmda byggnader annat än bostadshus. Sedan tidigare gäller ett retroaktivt krav för vissa byggnader där laddpunkter kan krävas senast 1 januari 2025. En inventering av fastigheter har gjorts för klargöra ev kommande kostnader utifrån direktivet (se bilaga).

Uppdraget har avgränsats utifrån uppdrag som givits och beskriver inte delar som berör ev behov av laddstolpar för elbil för medarbetare inom organisationen eller för besökare till kommunens olika verksamheter.

Samhällsbyggnadsförvaltningen kommer att söka medfinansiering från Naturvårdsverket, sk Klimatklivsmedel. Naturvårdsverket meddelar dock ändrade förutsättningar för stödet, vilket innebär att projekt som kan slutföras senast 30 juni 2024 kommer att handläggas först. Projekt med längre genomförandetid kommer endast att kunna få stöd om förutsättningarna för Klimatklivet förbättras genom höstbudgeten. Det är i nuläget ovisst om medfinansiering kan erhållas.

Barnkonsekvensanalys

Ett beslut om svar på återremiss med förslag till laddinfrastrukturplan bedöms inte påverka barn eller unga negativt.

Förslag till beslut**Förvaltningens förslag till beslut**

Samhällsbyggnadsnämnden beslutar att skicka upprättat förslag till intern laddinfrastrukturplan till kommunstyrelsen som svar i det återremitterade ärendet, efter följande ändring: punkt 7.1 stryks i sin helhet.

Ledamöters förslag till beslut

Jonny Svensson (S) yrkar bifall till förvaltningens förslag till beslut med ändringsförslaget att punkt 7.1 i förslaget stryks i sin helhet.

Beslutsgång

Ordförande finner att det finns ett förslag till beslut och ett ändringsförslag. Ordförande frågar först om samhällsbyggnadsnämnden beslutar i enlighet med Jonny Svenssons förslag på ändring, att stryka punkt 7.1, och finner att så sker. Ordförande frågar därefter om samhällsbyggnadsnämnden beslutar i enlighet med förvaltningens förslag till beslut, att anta förslaget, efter ovanstående ändring, och skicka det till kommunstyrelsen. Ordförande finner att så sker.

Beslutsunderlag

- Laddinfrastrukturplan- intern
- Plan för intern laddinfrastruktur i Bollebygds kommun (förslag)
- Platser för laddning (interna) i kommunen
- §66 KSAU Laddinfrastruktur i Bollebygds kommun återremiss

Skickas till

Kommunstyrelsen
Miljö- och hållbarhetsstrateg, kommunstyrelseförvaltningen
Fastighetschef, samhällsbyggnadsförvaltningen.

Paragrafen är justerad

**Plan för icke-publik laddinfrastruktur
Bollebygds kommun**

Innehåll

1. Inledning	3
1.2 Klimat 2030 - Klimatlöfte 1	3
2. Icke-publik laddning	3
3. Kombinerad laddning	3
4. Lagkrav om laddinfrastruktur	3
5. Kommunens målbild	3
6. Kommunens roll och ställningstagande	4
7. Fortsatt arbete	4
7.1 Kombinerad laddinfrastruktur	4
8 Uppföljning	4

1. Inledning

I Sverige står inrikestransporter för en tredjedel av landets totala utsläpp av växthusgaser. Sveriges utsläpp från inrikestransporter ska minska med minst 70 procent till år 2030 jämfört med år 2010 och Västra Götaland har som regionalt klimatmål att vara en fossiloberoende region senast 2030. Bollebygds kommun har skrivit under satsningen *Klimat 2030 – Västra Götaland ställer om* och den här planen beskriver hur kommunen planerar att bygga ut icke-publik laddinfrastruktur som är en del i arbetet mot att bli en fossiloberoende kommun och region.

1.2 Klimat 2030 - Klimatlöfte 1

Inom satsningen *Klimat 2030 – Västra Götaland ställer om* har Bollebygds kommun antagit klimatlöfte 1: *Vi har en laddplan för kommunen*. Klimatlöftet innebär att kommunen ska kartlägga laddmöjligheter och ta fram en plan för laddning av fordon där kommunen har rådighet vid bostäder, arbetsplatser, handel och besöksmål. Planen ska peka ut kommunens ansvar och hur kommunen kan samverka med aktörer som tillhandahåller laddning.

Avgränsningar

Denna plan beskriver utbyggnaden av icke-publik laddinfrastruktur där kommunen har rådighet och avser den kommunala verksamheten.

Kommunen äger (som utgångsläge i denna plan) inga bostadshus och har inte heller något kommunalt bostadsbolag varför icke-publik laddning vid bostäder inte omfattas av planen utan överläts åt respektive fastighetsägare.

Utbyggnad av publik laddinfrastruktur beskrivs i Program för publik laddinfrastruktur (KS2021/108-7).

2. Icke-publik laddning

Icke-publika laddstationer är riktade till en specifik målgrupp som till exempel ett företags egna anställda, en bostadsrättsförenings medlemmar eller ett hotells betalande gäster. Icke-publik laddning av elfordon sker i huvudsak vid hemmet eller på arbetsplatsen när fordonet står parkerat en längre tid. Denna typ står för ca 80 procent av all laddning.

3. Kombinerad laddning

Tidigare har laddstationer delats in i publik eller icke-publik men i takt med att efterfrågan på laddstationer ökar och fler laddstationer sätts upp skapas möjlighet för kombinerade stationer. För att en laddstation ska vara hållbar, både ekonomiskt och miljömässigt, ska den användas så mycket som möjligt. Exempel på en kombinerad station kan vara att en skola har en icke-publik laddstation under terminerna som blir publik under loven. Variationen kan också ske över dygnet då laddinfrastrukturen på en publik plats såsom ett torg eller idrottshall är publik på dagtid och icke-publik för omkringliggande bostäder på nätterna.

4. Lagkrav om laddinfrastruktur

Sedan mars 2021 finns lagkrav på laddinfrastruktur. Bygglov för uppvärmda byggnader med fler än 10 parkeringsplatser i byggnaden eller på tomten ska ha laddinfrastruktur till 20 procent av parkeringsplatserna och minst en laddpunkt för elfordon. Kravet gäller även retroaktivt för äldre uppvärmda byggnader med fler än 20 parkeringsplatser i byggnaden eller på tomten som ska ha minst en laddpunkt för elfordon senast den 1 januari 2025. Det innebär att kommunen som ägare av byggnader behöver säkerställa att laddinfrastruktur byggs ut där för att möta lagkraven.

5. Kommunens målbild

Utbyggnaden av laddplatser för kommunverksamhetens fordon ska ske i takt med behovet. Platserna som föreslås för laddpunkter anges i bilagan till denna plan.

Kommunstyrelsen har i uppdrag att ta fram en riktlinje för upphandling och inköp där det framgår att vid inköp av fordon eller kollektivtrafik som till exempel skolskjuts välja fossilfritt alternativ där så är lämpligt.

Bollebygds kommun har skrivit under satsningen *Klimat 2030 – Västra Götaland ställer om*, en satsning för att bli en fossiloberoende kommun.

6. Kommunens roll och ställningstagande

Kommunen som organisation är en stor arbetsgivare och bör därför föregå med gott exempel. Genom att bidra med kompetens och riktlinjer för icke-publika laddplatser samtidigt som vi tillhandahåller laddbara bilar för transporter i tjänsten bidrar vi till att kunskapen kring laddbara fordon ökar.

Kommunen avser att bygga ut laddinfrastruktur för den egna verksamheten där behov finns och i takt med att den interna fordonsflottan övergår till fossiloberoende.

7. Fortsatt arbete

I takt med att kommunens fordonsflotta övergår till fossiloberoende behöver laddinfrastrukturen byggas ut så att kommunorganisationen på ett säkert och tillförlitligt sätt ska kunna ladda sina arbetsfordon.

Varje laddbart fordon ska ha tillgång till en laddplats. Fordonsansvarig och fastighetsenheten behöver ha kontinuerlig dialog med verksamheterna för att kunna tillgodose behovet av nya fordon och laddplatser.

Platser att prioriteras för utbyggnad återfinns i bilaga tillhörandes denna plan.

7.1 Kombinerad laddinfrastruktur

En del i klimatlöftet om att ta fram en laddplan är att parkeringsplatser ska samnyttjas.

I de fall den kommunala verksamheten inte är i behov av laddinfrastruktur eller endast nyttjar den tidvis, ses en framtida möjlighet till kombinerad laddning. En bedömning behöver då göras från fall till fall om laddplatserna kan öppnas upp för medarbetare, göras publika eller delvis publika.

8 Uppföljning

Planen samt dess bilaga ska ses över minst en gång per år och revideras vid behov. Uppföljning sker lämpligen genom nämndens årsrapport.

Ansvarig för revidering: Fastighetsenheten (fastighetschefen).

Platser för laddning (interna) i kommunen

En kartläggning över de kommunala verksamheternas behov av laddare samt vilka av kommunens parkeringar som omfattas av lagkravet har gjorts. Utifrån kartläggningarna föreslås följande platser att prioriteras för utbyggnad av laddinfrastruktur för kommunens fordon:

Prioritering	Lokalisering	Utbyggnadsår	Antal laddpunkter	Kostnad	Övrigt
1	Brandstationen	2023-2024	6	150 000 (inkl arbete)	Kapacitet att idag ha 6 laddpunkter (effekten begränsar). Kan byggas om så att fler laddpunkter kan erhållas för kommunens interna behov. Rör för framtida utökning läggs med i kabelgrav.
2	Råssa	2023-2024	2	24 000	Tekniska enheterna har många fordon som succesivt kommer bytas till fossilfria innan 2030.
3	Kommunhuset	2024	2	24 000	Två laddpunkter finns idag, dessa är publika.
Sedan maj 2020 gäller även retroaktiva krav för uppvärmda byggnader, som inte är bostadshus, med fler än 20 parkeringsplatser i byggnaden eller på tomten. Dessa ska ha minst en laddningspunkt för elfordon senast den 1 januari 2025. Det innebär att laddpunkterna inte längre placeras utifrån kommunens interna behov vilket behöver belysas ytterligare.					
	Bollebygdsskolan	2025	6	72 000	Parkering
	Hembygdsvägen	2025	2	24 000	Parkering
	Töllsjöskolan	2025	2	24 000	Parkering
	Biblioteket	2025	2	24 000	Parkering
	Söråns förskola	2025	2	24 000	Parkering
TOTALT					
			24		

Samtliga laddare som kostnadsberäknats ovan är av typen ”normalladdare”.

Samhällsbyggnadsförvaltningen

Ann-Charlotte Lind | Förvaltningschef samhällsbyggnadsförvaltningen
0734-64 71 00 | ann-charlotte.lind@bollebygd.se

Samhällsbyggnadsnämnden

Intern laddinfrastrukturplan- återremiss

Förslag till beslut

Samhällsbyggnadsnämnden beslutar att skicka upprättat förslag till intern laddinfrastrukturplan till kommunstyrelsen som svar i det återremitterade ärendet.

Ärendet

Kommunfullmäktige gav i budget 2020 samhällsbyggnadsnämnden i uppdrag att utreda laddinfrastruktur för eventuell övergång till elektrisk drift av tjänstebilar i kommunen.

Samhällsbyggnadsförvaltningen tog under 2020 fram ett förslag till plan och översände den, efter beslut i samhällsbyggnadsnämnden, till kommunstyrelsen för beslut om inriktning. Ärendet återremitteras till samhällsbyggnadsnämnden genom beslut i KSAU 2021-03-25, för tydliggörande av det interna behovet av laddstolpar utifrån tidigare lämnat uppdrag (budget 2020). I svar på återremissen ska även en plan för antal laddstolpar, lokalisering av laddstolparna, och kostnader kopplat till det ingå.

Samtliga kommuner i Sjuhärad har skrivit under satsningen Klimat 2030 – Västra Götaland ställer om. Boråsregionen Sjuhärads kommunalförbund har tillsammans med kommunerna drivit Sjuhärad projektet Fossilfri Boråsregion vars syfte var att stötta medlemskommunerna att nå målet om fossiloberoende transporter innan 2030. Kommunstyrelseförvaltningen fick i mars 2022 i uppdrag att ta fram ett program för publik laddinfrastruktur i Bollebygds kommun. Programmet utgår från kommunalförbundets vägledning och besvarar frågorna genom att beskriva kommunens ställningstaganden, roll och inriktning på det fortsatta arbetet.

Projektet finansierades av Boråsregionen Sjuhärads kommunalförbund och Västra Götalandsregionen. I projektet var ett av fokus-områden att arbeta för en utökning av den publika laddinfrastrukturen. Program för publik laddinfrastruktur antogs genom beslut i kommunstyrelsen 2022-12-13. I det arbetet har samhällsbyggnadsförvaltningen varit delaktig.

Kvarstår gör laddplanen för kommunens interna behov. Tjänstepersoner inom kommunstyrelseförvaltningen och samhällsbyggnadsförvaltningen har under 2023 tillsammans arbetat fram ett förslag till laddinfrastrukturplan för kommunens egna fordon. Det publika laddinfrastrukturprogrammet samt det tidigare framtagna förslaget till laddinfrastrukturplan har utgjort stöd i arbetet. Det tidigare förslaget har inte kunnat kompletteras med de delar som kommunstyrelsens arbetsutskott efterfrågat i sin återremiss, då den versionen även omfattade publik laddinfrastruktur. Framtaget förslag till plan har därav delvis ett annat innehåll och struktur.

Av bilagan till planen framgår förslag till antal laddstolpar, lokalisering av dessa samt beräknade kostnader. Med en bilaga kan justering enklare göras utifrån ändrade förutsättningar. Som ett första steg planeras inte för kombinerade laddpunkter, men förvaltningen ser möjligheter att framgent

arbeta för att kunna samutnyttja laddpunkterna. Kostnaderna för installation är beroende av de förutsättningar som finns på respektive plats.

Sedan maj 2020 gäller även retroaktiva krav för uppvärmda byggnader, som inte är bostadshus, med fler än 20 parkeringsplatser i byggnaden eller på tomten. Dessa ska ha minst en laddningspunkt för elfordon senast den 1 januari 2025. Det innebär att laddpunkterna inte längre placeras utifrån kommunens interna behov utan på parkeringsytor där det finns kommunal verksamhet som idag inte har verksamhetsfordon, detta behöver belysas ytterligare. Ska det erbjudas laddmöjlighet för medarbetare eller för besökare och hur behöver laddstolparna utrustas för betallösningar.

Ekonomiska förutsättningar

Av mål- och budgetdokument 2023-2025 framgår att samhällsbyggnadsnämnden tilldelats 1 mn kr för laddstolpar under 2023.

Kommunstyrelsen har fått i uppdrag att ta fram en riktlinje för upphandling och inköp där det framgår att vid inköp av fordon eller kollektivtrafik som till exempel skolskjuts välja fossilfritt alternativ där så är lämpligt”.

Av bilagan till intern laddplan framgår lokaliseringsförslag, 1-3, de platser som föreslås förses med laddpunkter i närtid. Bilagan behöver kunna revideras utifrån ändrade förutsättningar i verksamheterna. Bilagan visar ett första skede för att påbörja arbetet i riktning mot målet om fossiloberoende transporter innan 2030.

För att uppfylla det som följer av EU-direktiv om byggnaders energiprestanda har regeringen beslutat om reglering för bygglov inlämnade efter den 10 mars 2021. Detta direktiv påverkar kommunen som har övriga uppvärmda byggnader annat än bostadshus. Sedan tidigare gäller ett retroaktivt krav för vissa byggnader där laddpunkter kan krävas senast 1 januari 2025. En inventering av fastigheter har gjorts för klargöra ev kommande kostnader utifrån direktivet (se bilaga).

Uppdraget har avgränsats utifrån uppdrag som givits och beskriver inte delar som berör ev behov av laddstolpar för elbil för medarbetare inom organisationen eller för besökare till kommunens olika verksamheter.

Samhällsbyggnadsförvaltningen kommer att söka medfinansiering från Naturvårdsverket, sk Klimatklivsmedel. Naturvårdsverket meddelar dock ändrade förutsättningar för stödet, vilket innebär att projekt som kan slutföras senast 30 juni 2024 kommer att handläggas först. Projekt med längre genomförandetid kommer endast att kunna få stöd om förutsättningarna för Klimatklivet förbättras genom höstbudgeten. Det är i nuläget ovisst om medfinansiering kan erhållas.

Barnkonsekvensanalys

Ett beslut om svar på återremiss med förslag till laddinfrastrukturplan bedöms inte påverka barn eller unga negativt.

Beslutsunderlag

- Intern laddinfrastrukturplan- återremiss, samhällsbyggnadsförvaltningens tjänsteskrivelse daterad 2023-08-29.
- Plan för icke-publik laddinfrastruktur Bollebygds kommun, förslag daterat 2023-08-29
- Bilaga- Platser för laddning (interna) i kommunen
- Laddinfrastruktur i Bollebygds kommun, kommunstyrelsens arbetsutskott 2021-03-25.

Skickas till

Kommunstyrelsen

Miljö- och hållbarhetsstrateg, kommunstyrelseförvaltningen

Fastighetschef, samhällsbyggnadsförvaltningen.

BOLLEBYGDS KOMMUN

Samhällsbyggnadsförvaltningen

Ann-Charlotte Lind

Förvaltningschef

§66

KS2021/108

Laddinfrastruktur i Bollebygds kommun

Beslut

Ärendet återremitteras till samhällsbyggnadsnämnden för tydliggörande av det interna behovet av laddstolpar utifrån tidigare lämnat uppdrag (budget 2020). Svar på återremissen ska även innehålla en plan för antal laddstolpar, lokalisering av laddstolparna, och kostnader kopplat till det.

Ärendet

Kommunfullmäktige gav i budget 2020 samhällsbyggnadsnämnden i uppdrag att utreda laddinfrastruktur för eventuell övergång till elektrisk drift av tjänstebilar i kommunen. Boråsregionens kartläggning visar att Bollebygd ligger på ungefär samma nivå som de mindre kommunerna inom Sjuhärad avseende el-fordon och laddstruktur. Innan kommunen kan börja leasa rena elfordon måste möjlighet till laddning vara på plats. Det är rimligt att kommunstyrelsen anger vilken inriktning och i vilken takt denna utveckling ska ske.

Samhällsbyggnadsnämnden har behandlat ärendet på sammanträde 2021-02-15, § 28, och beslutat följande:

Samhällsbyggnadsnämnden noterar informationen i rapporten och översänder den till kommunstyrelsen för vidare handläggning.

Samhällsbyggnadsnämnden noterar att det finns en svårighet mellan försäljning av el och kommunal drift av laddstolpar.

Förslag till beslut

Ledamöternas förslag till beslut

Michael Plogell (FR) föreslår att ärendet återremitteras till samhällsbyggnadsnämnden för tydliggörande av det interna behovet av laddstolpar utifrån tidigare lämnat uppdrag (budget 2020). Svar på återremissen ska även innehålla en plan för antal laddstolpar, lokalisering av laddstolparna, och kostnader kopplat till det.

Beslutgång

Ordföranden frågar om förslag till beslut kan antas och finner att så sker.

Beslutsunderlag

- §28 SBN Laddinfrastruktur i Bollebygds kommun(SBN202113-3)
- Laddinfrastruktur Bollebygds kommun(SBN202113-1)
- Utredning av laddinfrastruktur i Bollebygds kommun(SBN202113-2)

Skickas till

Samhällsbyggnadsnämnden

7. Lokalisering ny skola i Bollebygd (kf fattar slutligt beslut) KS2023/263

§154

KS2023/263

Lokalisering ny skola i Bollebygd

Beslut

Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen

Kommunfullmäktige antar en kombination av förslag nr 1 Fjällastorp och förslag nr 2 befintligt skolområde som lokalisering för ny skola i Bollebygds kommun.

Samhällsbyggnadsnämnden ges i uppdrag att starta planprocessen för Fjällastorp. I syfte att i första hand planlägga förskola och f3. Uppdrag till planprocessen är att resultat skall medge handlingsutrymme för kompletteringar och andra lösningar.

Samhällsbyggnadsnämnden ges i uppdrag att starta arbetet på befintligt skolområde i syfte att i första hand bygga för 4-9 samt en allaktivitetshall. Uppdrag till planprocessen är att resultat skall medge handlingsutrymme för kompletteringar och andra lösningar.

Ärendet

I budget 2023–2025 fick kommunstyrelsen i uppdrag att ta fram ett beslutsunderlag så att beslut om ny skola kan fattas under 2023. Ärendet beskriver kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut som är framtaget i nära dialog med samhällsbyggnads- och utbildningsförvaltningen. Samtliga förvaltningar föreslår alternativ 2, vilket innebär byggnation på befintligt skolområde. Alternativen är jämförda med samma kapacitetsförutsättningar. Om kapaciteten förändras efter dess att beslut om lokalisering tagits, är jämförelsen fortfarande konstant i relation till varandra.

Bakgrund, status och förutsättningar

Samhällsbyggnadsförvaltningen har utrett ett flertal förslag till lokalisering. Valet står nu mellan två olika lägen för lokalisering av ny skola i Bollebygd. Med skola avses här nya lokaler för 7–9, förskola, allaktivitetshall samt option för nya lokaler för F-3. Underlaget är en grund för beslut och är framtaget på ett sätt som underlättar jämförelse mellan olika lokaliseringar och utföranden. Det beslut som tas utifrån underlaget är inte ett definitivt beslut om skolans utformning. Det tas i nästa skede där aspekter som arbets- och studiemiljö, samt detaljerad utformning av skolan tar större plats.

I rekommendationen har avvägande kring bland annat planprocess, ändamålsenliga lokaler, samnyttjande, befintliga lokalers status, totalekonomi, hållbart resande, klimatanpassning och barnperspektivet tagits med. Tidigare lokaliseringsstudier har inte tagit hänsyn till nuvarande status på Bollebygdskolans lokaler. Nedan följer en sammanfattning av skicket på befintliga skollokaler:

- Relativt nybyggd förskola samt ny- och tillbyggd matsal.

- ABC husen - äldsta byggnaderna. Dessa har uppnått teknisk livslängd och har dålig utformning för lågstadium samt förskola i baracker. A-byggnaden är i något bättre skick men svår att anpassa till moderna krav.
- Nybyggd mellanstadieskola och anpassad grundskola med fritids och utemiljö. Här går idag även delar av lågstadiet då deras behov inte kan tillgodoses på annat sätt.
- Högstadium i dåligt anpassade lokaler som delvis uppnått sin tekniska livslängd. Lokalerna är i bättre skick än ABC-husen, men har begränsad livslängd kvar. Omfattande reovering/om-/nybyggnation är nödvändig inom snar framtid.

Idag rymmer Bollebygds skolan en elevkår med strax över 850 studenter som tillsammans utgör 37 skolklasser. Efter genomförandet av workshops med skolans ledning och utbildningsförvaltningen, samt med sikte på att säkra en långsiktig och robust grund för den nya skolan, har den planerade utbyggnaden beräknats för att möjliggöra 46 parallella undervisningsgrupper. Detta innebär en total kapacitet på ungefär 1150 elever, fördelat på 700 elever i förskoleklass-årskurs 6 och 450 elever i årskurs 7–9. Denna expansion skulle behöva följande nya undervisningslokaler:

Årskurs	Antal nya klassrum
Förskoleklass-årskurs 6	9
Årskurs 7–9	3
Anpassad grundskola	3
Total	15

Befolkningsprognosen visar inte på någon större förändring av elevunderlaget de närmsta åren. Detta kommer underlätta förutsättningarna under byggtiden då behovet inte är akut. Givet en naturlig tillväxt och bostadsbyggande i linje med förväntningarna är dock behovet av fler/större skollokaler på längre sikt nödvändigt för att skolverksamheten ska hålla en god nivå.

Även om den föreslagna byggnationen skulle skapa en överskottskapacitet av utrymmen jämfört med de nuvarande behoven och den förväntade befolkningsutvecklingen de närmaste åren, så skulle det resultera i ökad flexibilitet och en betydande förbättring av studiemiljöerna. Det är också viktigt att under byggnationens planeringsfas, fokusera på att möjliggöra ett effektivt lokalutnyttjande under perioden som den totala ytan per elev ligger över riktlinjerna. En viktig aspekt att beakta är att även om den faktiska storleken på den nya skolan kan variera från de initiala beräkningarna (se ekonomiska förutsättningar), skulle jämförelsen mellan de olika alternativen förbli relativt konstant i förhållande till varandra. Med andra ord skulle den procentuella kostnadsökningen för alternativet på Fjällastorp förbli i ungefär samma omfattning, även om den faktiska storleken på skolan avviker från de initiala beräkningarna.

Allaktivitetshall

Behovet av en ny allaktivitetshall är högt prioriterat av föreningslivet.

Samhällsbyggnadsförvaltningen har inte klarhet i lokalbehoven eller hur hallen ska användas. Allaktivitetshallen bör vara fristående både i sin fysiska placering och som projekt, med egen ekonomisk redovisning. Det är avgörande att skolans behov av idrottshall tillgodoses.

Lokaliseringsalternativ:**1 – Fjällastorp**

Förslag har tagits fram för årskurs 7–9 samt förskola. Kalkyl finns även för årskurs F-3. Förslagen innebär betydande fördyringar och missar möjligheter till samnyttjande. Förslaget löser inte utmaningarna kring befintliga fastigheters nuvarande och kommande behov. Kommunen äger bara delvis marken där förslag till nybyggnation har skissats, men förslaget skulle kunna inrymmas inom kommunalt ägd mark i området. Förslaget kräver ny detaljplan och det finns många frågetecken kring lämpligheten av markens användning, kring möjligheterna till hållbart resande samt behovet av utbyggd teknisk service. Även sett ur ett barnperspektiv är förslaget inte det bästa, samt är en relativt avsides placering i jämförelse med alternativ 2.

En fördel med förslaget är att det kan byggas utan att störa nuvarande verksamhet. Totalt cirka 5 år till färdig skola utan överklaganden. Om-/nybyggnation av befintliga lokaler ingår ej och kan inte inrymmas i tidsplan. Förslaget löser inte behovet av ny idrottshall för befintlig skola.

2 – Befintligt skolområde

Förslag har tagits fram för nybyggnation för årskurs 7-9 samt förskola. Förslaget är bäst ekonomiskt och tar vara på möjligheter till samnyttjande. Det löser problematiken med att skolan ska ha idrottshall på acceptabelt avstånd, samt löser nuvarande och kommande behov etappvis vilket är en stor fördel. Kommunen äger all mark som behöver tas i anspråk och förslaget kräver ingen ny detaljplan. Befintlig detaljplan är generös och endast nyttjad till hälften. Stora förbättringar i yteffektivitet skulle kunna göras i samband med nybyggnation. Sett ur ett barnperspektiv är förslaget bra och förespråkas av Utbildningsförvaltningen.

Förslagets största problem är att det måste byggas samtidigt som ordinarie verksamhet pågår. Totalt ca 4 år till färdig skola. Om-/nybyggnad måste ske etappvis. Den etappvisa utbyggnaden måste följa en noggrant reglerad och utarbetad plan och avtal med entreprenör för att säkerställa att miljön för både barn, pedagoger och personal är tillfredsställande och följer de lagar och riktlinjer som finns. Det måste finnas en stor tydlighet hur pågående verksamhet ska skyddas, vilka arbeten som får utföras vid vilka tider och hur transporter ska ske.

Ekonomiska förutsättningar: De beräkningar som gjorts bygger på antagandet att den befintliga byggnaden för årskurs 7–9 skulle anpassas för att passa elever i yngre åldrar. Om beslut fattas om att riva och bygga nytt i stället skulle detta medföra betydande ökade kostnader oavsett vilket alternativ som väljs (cirka 50 mnkr.). I övrigt är de nominella differenserna konstanta. De beräkningar som gjorts, baseras på en genomsnittlig yta på 11 kvadratmeter per elev vid full kapacitet, enligt riktvärden. Detta resulterar i en total yta på 4950 kvadratmeter för en ny skola för årskurs 7–9. Huvudsakligen är behovet av praktiskestetiska lokaler och gemensamma ytor de främsta faktorerna som driver upp kostnaderna för alternativ 1 på Fjällastorp. Om ett sådant beslut tas skulle det även leda till överskottskapacitet av befintliga praktiskestetiska lokaler och gemensamma utrymmen, vilka inte skulle vara proportionerliga sett till behoven. I ett scenario där det beslutas att bygga en skola för F-3 på Fjällastorp finns ytterligare utmaningar kopplade till fritidsverksamheten, som för närvarande har sin verksamhet i den nybyggda delen för årskurs 4–6 i befintlig skola.

Kalkylerna bygger alla på samma grundläggande förutsättningar och schabloner, förutom vid byggnation av F-3 på Fjällastorp, där schablonen för ombyggnation/renovering av befintlig 7-

9:del blir lägre. Skillnaden mellan alternativen är huvudsakligen den totala byggytan och utemiljön. Nedan följer några förutsättningar som påverkar den totala ekonomin för alternativen:

- Byggytan på Fjällastorp måste vara större, förutsatt samma ambitionsnivå för verksamheten och för att undvika att eleverna behöver pendla till den befintliga skolan för praktiska lektioner.
- Utemiljön blir dyrare för alternativen på Fjällastorp på grund av en större total yta och ett mer omfattande arbete.
- Parkering och gatuarbeten blir dyrare för alternativen på Fjällastorp samt för alternativet som nyttjar ängen vid befintligt skolområde. Det finns också en större risk i beräkningarna till följd av eventuellt ytterligare mark- och omgivningsarbete.
- Skillnader i planmöjligheterna gör att totalkostnaden för alternativen på Fjällastorp kan antas öka enligt indexberäkningarna, eftersom färdigställandet förskjuts.
- Den ökade byggnadsytan innebär högre driftkostnader för alternativen på Fjällastorp, eftersom kostnader för el, underhåll, försäkring, städ, med mera beräknas per kvadratmeter.
- Den högre kostnaden för investeringen leder också till högre kapitalkostnader för alternativen på Fjällastorp.
- Eventuella ökningsar i personalkostnader är riskfaktorer som måste beaktas i för alternativen på Fjällastorp.

Kalkylerad totalkostnad för investeringen uppgår till följande för de olika alternativen:

Alternativ	Totalkostnad (exkl. ombyggnation befintlig 7-9)	Driftkostnad*
7-9 på Fjällastorp	272,4 mnkr.	23,9 mnkr.***
F-3 på Fjällastorp**	290,0 mnkr.	23,0 mnkr.***
7-9 bef. område + allaktivitetshall på ängen	220,6 mnkr.	20,7 mnkr.
7-9 på bef. skolområde	209,8 mnkr.	20,1 mnkr.

* Kapitalkostnader som inkluderas i driftkostnad är beräknade på totalkostnad ink. om-/nybyggnation av befintlig 7-9.

** För utförandet F-3 på Fjällastorp inkluderas också en mindre utbyggnad av befintlig 7-9:del på befintligt skolområde, som driver upp totalkostnaden för investeringen. Denna är nödvändig för att säkra kapaciteten om det utförandet väljs.

*** Eventuell ökad kostnad kopplad till personalkostnader och skolskjuts ligger inte med i beräkningarna.

Ombyggnationen av befintlig 7-9 för att passa yngre åldrar, ligger inte med i sammanställningen ovan och beräknas för alternativen där en 7-9:skola byggs till 122,7 mnkr. Summan vid byggnation av F-3 på Fjällastorp är beräknad på en lägre schablon eftersom anpassningarna då inte är lika stora. Med ombyggnation inkluderad, resulterar totalkostnad för alternativen enligt tabellen nedan, förutsatt att byggnationen genomförs på så sätt:

7-9 på Fjällastorp	395,1 mnkr. (403,2 mnkr.)
--------------------	---------------------------

F-3 på Fjällastorp	372,7 mnkr. (382,0 mnkr.)
7-9 på bef. Område + allaktivitetshall på ängen	343,3 mnkr.
7-9 på bef. skolområde	332,5 mnkr.

Summorna i parentes tar också hänsyn till den beräknade fördyring som förväntas med anledning av uppskjuten byggstart. Den ökade kostnaden är direkt hänförlig till detaljplanearbetet och visar på fördelen som befintligt skolområde innebär.

Bedömning: Utbildningsförvaltningen lyfter följande punkter som för- och nackdelar vid de olika lokaliseringalternativen:

Fördelar med att bygga på befintligt skolområde:

1. Kontinuitet och sammanhållning:

Befintliga elever och personal kan fortsätta att vara en del av samma skolgemenskap. Detta kan vara särskilt viktigt för elever som trivs och är trygga på sin nuvarande skola. De behöver inte anpassa sig till en ny miljö och en ny skolgemenskap.

2. Enklare övergångar:

Genom att bygga på befintligt skolområde behöver elever som går från en årskurs till en annan inte byta plats. Detta minskar övergångsprocessens komplexitet och kan bidra till en smidigare övergång för eleverna.

3. Delad användning av resurser:

Befintlig skola har resurser som idrottshall, bibliotek, praktiskestiska salar med mera. Genom att bygga på samma område kan dessa resurser utnyttjas mer effektivt och minska såväl drift- som underhållskostnader som ökar med nya lärmiljöer.

4. Nära samarbete mellan lärare:

När lärare från olika årskurser är nära varandra på samma skolområde kan de enklare samarbeta, dela kunskap och bästa praxis. Detta kan förbättra undervisningens kvalitet och utvecklingen av pedagogiska program.

Fördelar med att bygga på ett nytt område:

1. Ytor för framtiden:

Att bygga på ett nytt område kan ge utrymme för att i framtiden bygga ut på befintligt skolområde

2. Storlek:

Färre elever på respektive skolområde innebär ett mindre sammanhang för eleverna att förhålla sig till

Tjänstepersoners sammanvägda bedömning:

1 – Fjällastorp

Förslaget bedöms inte lämpligt att pröva i en samrådsprocess i dagsläget då det inte uppfyller behovet som avses inom allmänt intresse. För att klassas som allmänt intresse måste behovet av just denna lokalisering väga tyngre än andra alternativ.

2 – Befintligt skolområde

Förslaget bedöms lämpligt att pröva för bygglov då det tillgodoser behoven som föreligger.

+ Samordningsvinster för lokaler samt ur pedagogiskt perspektiv

+ Kan använda befintlig detaljplan

+ Kortast genomförandetid

- + Bäst totalekonomi
- + Bäst hantering av trafik och hållbart resande
- + Bra geotekniska förhållanden
- + Bäst hänsyn till miljö/klimat/jordbruksmark
- + Bra förslag sett ur barnperspektiv

Tjänstepersoner bedömer att befintligt skolområde innebär såväl samordningsvinster som totalekonomiska fördelar. Slutligen, i samlad bedömning, framstår byggandet inom det befintliga skolområdet som det mest fördelaktiga alternativet med alla dessa faktorer i åtanke.

Kommunfullmäktige fattar slutligt beslut i ärendet.

Förslag till beslut

Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige antar förslag nr 2 (befintligt skolområde) som lokalisering för ny skola i Bollebygds kommun.

Ledamöternas förslag till beslut

Ulf Rapp (S) föreslår följande:

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige antar en kombination av förslag nr 1 Fjällastorp och förslag nr 2 befintligt skolområde som lokalisering för ny skola i Bollebygds kommun.

Samhällsbyggnadsnämnden ges i uppdrag att starta planprocessen för Fjällastorp. I syfte att i första hand planlägga förskola och f3. Uppdrag till planprocessen är att resultat skall medge handlingsutrymme för kompletteringar och andra lösningar.

Samhällsbyggnadsnämnden ges i uppdrag att starta arbetet på befintligt skolområde i syfte att i första hand bygga för 4-9 samt en allaktivitetshall. Uppdrag till planprocessen är att resultat skall medge handlingsutrymme för kompletteringar och andra lösningar.

Beslutsgång

Ordföranden konstaterar att det finns två förslag; dels förvaltningens, dels Ulf Rapps (S).

Ordföranden ställer förslagen mot varandra och finner att arbetsutskottet beslutar enligt Ulf Rapps (S) förslag.

Beslutsunderlag

- Lokalisering ny skola i Bollebygd
- Kalkyler lokaliseringsalternativ

Skickas till

Kommunstyrelsen

Paragrafen är justerad

Kommunstyrelseförvaltningen

Hannes Wallberg | Ekonom & Lokalstrateg
0734-64 70 39 | hannes.wallberg@bollebygd.se

Kommunstyrelsen

Lokalisering ny skola i Bollebygd

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige antar förslag nr 2 (befintligt skolområde) som lokalisering för ny skola i Bollebygds kommun.

Ärendet

I budget 2023–2025 fick kommunstyrelsen i uppdrag att ta fram ett beslutsunderlag så att beslut om ny skola kan fattas under 2023. Ärendet beskriver kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut som är framtaget i nära dialog med samhällsbyggnads- och utbildningsförvaltningen. Samtliga förvaltningar föreslår alternativ 2, vilket innebär byggnation på befintligt skolområde.

Alternativen är jämförda med samma kapacitetsförutsättningar. Om kapaciteten förändras efter dess att beslut om lokalisering tagits, är jämförelsen fortfarande konstant i relation till varandra.

Bakgrund, status och förutsättningar

Samhällsbyggnadsförvaltningen har utrett ett flertal förslag till lokalisering. Valet står nu mellan två olika lägen för lokalisering av ny skola i Bollebygd. Med skola avses här nya lokaler för 7–9, förskola, allaktivitetshall samt option för nya lokaler för F-3. Underlaget är en grund för beslut och är framtaget på ett sätt som underlättar jämförelse mellan olika lokaliseringar och utföranden. Det beslut som tas utifrån underlaget är inte ett definitivt beslut om skolans utformning. Det tas i nästa skede där aspekter som arbets- och studiemiljö, samt detaljerad utformning av skolan tar större plats.

I rekommendationen har avvägande kring bland annat planprocess, ändamålsenliga lokaler, samnyttjande, befintliga lokalers status, totalekonomi, hållbart resande, klimatanpassning och barnperspektivet tagits med.

Tidigare lokaliseringsstudier har inte tagit hänsyn till nuvarande status på Bollebygdskolans lokaler. Nedan följer en sammanfattning av skicket på befintliga skollokaler:

- Relativt nybyggd förskola samt ny- och tillbyggd matsal.
- ABC husen - äldsta byggnaderna. Dessa har uppnått teknisk livslängd och har dålig utformning för lågstadium samt förskola i baracker. A-byggnaden är i något bättre skick men svår att anpassa till moderna krav.
- Nybyggd mellanstadieskola och anpassad grundskola med fritids och utemiljö. Här går idag även delar av lågstadiet då deras behov inte kan tillgodoses på annat sätt.
- Högstadium i dåligt anpassade lokaler som delvis uppnått sin tekniska livslängd. Lokalerna är i bättre skick än ABC-husen, men har begränsad livslängd kvar. Omfattande renovering/om-/nybyggnation är nödvändig inom snar framtid.

Idag rymmer Bollebygdskolan en elevkår med strax över 850 studenter som tillsammans utgör 37 skolklasser. Efter genomförandet av workshops med skolans ledning och utbildningsförvaltningen, samt med sikte på att säkra en långsiktig och robust grund för den nya skolan, har den planerade utbyggnaden beräknats för att möjliggöra 46 parallella undervisningsgrupper.

Den beräknade ökningen specificeras enligt nedan:

Årskurs	Paralleller
Förskoleklass	1
Årskurs 1	1
Årskurs 2	1
Årskurs 3	1
Årskurs 4	0
Årskurs 5	1
Årskurs 6	1
Årskurs 7	1
Årskurs 8	1
Årskurs 9	1
Total	9

Detta innebär en total kapacitet på ungefär 1150 elever, fördelat på 700 elever i förskoleklass-årskurs 6 och 450 elever i årskurs 7–9. Denna expansion skulle behöva följande nya undervisningslokaler:

Årskurs	Antal nya klassrum
Förskoleklass-årskurs 6	9
Årskurs 7–9	3
Anpassad grundskola	3
Total	15

Befolkningsprognosen visar inte på någon större förändring av elevunderlaget de närmsta åren. Detta kommer underlätta förutsättningarna under byggtiden då behovet inte är akut. Givet en naturlig tillväxt och bostadsbyggande i linje med förväntningarna är dock behovet av fler/större skollokaler på längre sikt nödvändigt för att skolverksamheten ska hålla en god nivå.

Även om den föreslagna byggnationen skulle skapa en överskottskapacitet av utrymmen jämfört med de nuvarande behoven och den förväntade befolkningsutvecklingen de närmaste åren, så skulle det resultera i ökad flexibilitet och en betydande förbättring av studiemiljöerna. Det är också viktigt att under byggnationens planeringsfas, fokusera på att möjliggöra ett effektivt lokalutnyttjande under perioden som den totala ytan per elev ligger över riktlinjerna. En viktig aspekt att beakta är att även om den faktiska storleken på den nya skolan kan variera från de initiala beräkningarna (se ekonomiska förutsättningar), skulle jämförelsen mellan de olika alternativen förbli relativt konstant i förhållande till varandra. Med andra ord skulle den procentuella kostnadsökningen för alternativet på Fjällastorp förbli i ungefär samma omfattning, även om den faktiska storleken på skolan avviker från de initiala beräkningarna.

Allaktivitetshall

Behovet av en ny allaktivitetshall är högt prioriterat av föreningslivet. Samhällsbyggnadsförvaltningen har inte klarhet i lokalbehoven eller hur hallen ska användas. Allaktivitetshallen bör vara fristående både i sin fysiska placering och som projekt, med egen ekonomisk redovisning. Det är avgörande att skolans behov av idrottshall tillgodoses.

Lokaliseringsalternativ

1 – Fjällastorp

Förslag har tagits fram för årskurs 7–9 samt förskola. Kalkyl finns även för årskurs F-3. Förslagen innebär betydande fördyringar och missar möjligheter till samnyttjande. Förslaget löser inte utmaningarna kring befintliga fastigheters nuvarande och kommande behov. Kommunen äger bara delvis marken där förslag till nybyggnation har skissats, men förslaget skulle kunna inrymmas inom kommunalt ägd mark i området. Förslaget kräver ny detaljplan och det finns många frågetecken kring lämpligheten av markens användning, kring möjligheterna till hållbart resande samt behovet av utbyggd teknisk service. Även sett ur ett barnperspektiv är förslaget inte det bästa, samt är en relativt avsides placering i jämförelse med alternativ 2.

En fördel med förslaget är att det kan byggas utan att störa nuvarande verksamhet.

Tidplan för projektet*:

- 2 år detaljplan
- 1 år projektering
- 0,25 år bygglov
- 1,75 år byggtid

*Tidplanen gäller oavsett om det är 7-9 eller F-3 som byggs

Totalt cirka 5 år till färdig skola utan överklaganden. Om-/nybyggnation av befintliga lokaler ingår ej och kan inte inrymmas i ovanstående tidplan. Förslaget löser inte behovet av ny idrottshall för befintlig skola.

2 – Befintligt skolområde

Förslag har tagits fram för nybyggnation för årskurs 7-9 samt förskola. Förslaget är bäst ekonomiskt och tar vara på möjligheter till samnyttjande. Det löser problematiken med att skolan ska ha idrottshall på acceptabelt avstånd, samt löser nuvarande och kommande behov etappvis vilket är en stor fördel. Kommunen äger all mark som behöver tas i anspråk och förslaget kräver ingen ny detaljplan. Befintlig detaljplan är generös och endast nyttjad till hälften. Stora förbättringar i yteffektivitet skulle kunna göras i samband med nybyggnation. Sett ur ett barnperspektiv är förslaget bra och förespråkas av Utbildningsförvaltningen.

Förslagets största problem är att det måste byggas samtidigt som ordinarie verksamhet pågår.

Tidplan för projektet

- 1 år projektering
- 0,25 år bygglov
- 2-3 år total byggtid

Totalt ca 4 år till färdig skola. Om-/nybyggnad måste ske etappvis.

Den etappvisa utbyggnaden måste följa en noggrant reglerad och utarbetad plan och avtal med entreprenör för att säkerställa att miljön för både barn, pedagoger och personal är tillfredsställande och följer de lagar och riktlinjer som finns. Det måste finnas en stor tydlighet hur pågående verksamhet ska skyddas, vilka arbeten som får utföras vid vilka tider och hur transporter ska ske.

Ekonomiska förutsättningar

De beräkningar som gjorts bygger på antagandet att den befintliga byggnaden för årskurs 7–9 skulle anpassas för att passa elever i yngre åldrar. Om beslut fattas om att riva och bygga nytt i stället skulle detta medföra betydande ökade kostnader oavsett vilket alternativ som väljs (cirka 50 mnkr.). I övrigt är de nominella differenserna konstanta.

De beräkningar som gjorts, baseras på en genomsnittlig yta på 11 kvadratmeter per elev vid full kapacitet, enligt riktvärden ([7585-917-0.pdf \(skr.se\)](#)). Detta resulterar i en total yta på 4950 kvadratmeter för en ny skola för årskurs 7–9.

Huvudsakligen är behovet av praktiskeestetiska lokaler och gemensamma ytor de främsta faktorerna som driver upp kostnaderna för alternativen på Fjällastorp. Om ett sådant beslut tas skulle det även leda till överskottskapacitet av befintliga praktiskeestetiska lokaler och gemensamma utrymmen, vilka inte skulle vara proportionerliga sett till behoven. I ett scenario där det beslutas att bygga en skola för F-3 på Fjällastorp finns ytterligare utmaningar kopplade till fritidsverksamheten, som för närvarande har sin verksamhet i den nybyggda delen för årskurs 4–6 i befintlig skola.

Kalkylerna bygger alla på samma grundläggande förutsättningar och schabloner, förutom vid byggnation av F-3 på Fjällastorp, där schablonen för ombyggnation/renovering av befintlig 7-9:del blir lägre. Skillnaden mellan alternativen är huvudsakligen den totala byggytan och utemiljön. Nedan följer några förutsättningar som påverkar den totala ekonomin för alternativen:

- Byggytan på Fjällastorp måste vara större, förutsatt samma ambitionsnivå för verksamheten och för att undvika att eleverna behöver pendla till den befintliga skolan för praktiska lektioner.
- Utemiljön blir dyrare för alternativen på Fjällastorp på grund av en större total yta och ett mer omfattande arbete.
- Parkering och gatuarbeten blir dyrare för alternativen på Fjällastorp samt för alternativet som nyttjar ängen vid befintligt skolområde. Det finns också en större risk i beräkningarna till följd av eventuellt ytterligare mark- och omgivningsarbete.
- Skillnader i planmöjligheterna gör att totalkostnaden för alternativen på Fjällastorp kan antas öka enligt indexberäkningarna, eftersom färdigställandet förskjuts.
- Den ökade byggnadsytan innebär högre driftkostnader för alternativen på Fjällastorp, eftersom kostnader för el, underhåll, försäkring, städ, med mera beräknas per kvadratmeter.

- Den högre kostnaden för investeringen leder också till högre kapitalkostnader för alternativen på Fjällastorp.
- Eventuella ökningarna i personalkostnader är riskfaktorer som måste beaktas i för alternativen på Fjällastorp.

Nedan följer en sammanfattning och förklaring till kalkylraderna:

Byggherrekostnad: Byggherrekostnaden är en uppskattad kostnad som utgör 12% av det totala schablonbeloppet för projektet. Denna kostnad täcker de administrativa och organisatoriska utgifterna som krävs för att driva byggnationen.

Extra/tillkommande kostnader: Dessa kostnader inkluderar täckning för ÄTOR (ändring, tillägg och avgående), eventuell extra indexering och andra oväntade utgifter. Denna post fungerar som en säkerhetsmarginal för att hantera överraskningar och är vanligtvis satt till 10% av schablonbeloppet. Den beräknas på samma grund som byggherrekostnaden.

Underhåll, el och övriga rörliga kostnader: Dessa kostnader är baserade på en schablon per kvadratmeter och är beroende av den totala byggnadsytan. Om byggnationen genomförs på Fjällastorp och därmed resulterar i en större byggnadsyta, kommer dessa kostnader att öka proportionellt.

Tidpunkt för kalkyl: Alla siffror i kalkylen är framtagna under perioden juni 2023 till oktober 2023. Detta innebär att de senaste tillgängliga uppgifterna och prisuppgifterna används för att siffrorna ska vara så aktuella som möjligt.

Schabloner och indexering: Kalkylen bygger på vedertagna schabloner som har sin grund i Afrys prisbok för 2023 kvartal 2. Dessa schablonbelopp har sedan justerats med förväntade indexförändringar för att ytterligare förbättra pricksäkerheten i kalkylen. Det innebär att kostnaderna tar hänsyn till förväntade prisökningar till och med projektets uppstart och genomförande.

Övriga kalkylrader: De övriga raderna har ingen större påverkan på totalekonomin eller jämförelsen, med undantag för posten ”parkering/gata”, vilken beräknats utifrån uppskattningar baserade på den nödvändiga utbyggnaden. Kostnadsuppskattning för övriga rader är framtagna i dialog med verksamheten, enligt tabeller för kostnadsberäkning, samt diskussion med andra kommuner som genomfört liknande projekt i närtid.

Kalkylerad totalkostnad för investeringen uppgår till följande för de olika alternativen:

Alternativ	Totalkostnad (exkl. ombyggnation befintlig 7-9)	Driftkostnad*
7-9 på Fjällastorp	272,4 mnkr.	23,9 mnkr.***
F-3 på Fjällastorp**	290,0 mnkr.	23,0 mnkr.***
7-9 bef. område + allaktivitetshall på ängen	220,6 mnkr.	20,7 mnkr.
7-9 på bef. skolområde	209,8 mnkr.	20,1 mnkr.

* Kapitalkostnader som inkluderas i driftkostnad är beräknade på totalkostnad ink. om-/nybyggnation av befintlig 7-9.

** För utförandet F-3 på Fjällastorp inkluderas också en mindre utbyggnad av befintlig 7-9:del på befintligt skolområde, som driver upp totalkostnaden för investeringen. Denna är nödvändig för att säkra kapaciteten om det utförandet väljs.

*** Eventuell ökad kostnad kopplad till personalkostnader och skolskjuts ligger inte med i beräkningarna.

Ombyggnationen av befintlig 7-9 för att passa yngre åldrar, ligger inte med i sammanställningen ovan och beräknas för alternativet där en 7-9:skola byggs till 122,7 mnkr. Summan vid byggnation av F-3 på Fjällastorp är beräknad på en lägre schablon eftersom anpassningarna då inte är lika stora. Med ombyggnation inkluderad, resulterar totalkostnad för alternativet enligt tabellen nedan, förutsatt att byggnationen genomförs på så sätt:

7-9 på Fjällastorp	395,1 mnkr. (403,2 mnkr.)
F-3 på Fjällastorp	372,7 mnkr. (382,0 mnkr.)
7-9 på bef. Område + allaktivitetshall på ängen	343,3 mnkr.
7-9 på bef. skolområde	332,5 mnkr.

Summorna i parentes tar också hänsyn till den beräknade fördyring som förväntas med anledning av uppskjuten byggstart. Den ökade kostnaden är direkt hänförlig till detaljplanarbetet och visar på fördelen som befintligt skolområde innebär.

Bedömning

Utbildningsförvaltningen lyfter följande punkter som för- och nackdelar vid de olika lokaliseringalternativen:

Fördelar med att bygga på befintligt skolområde:

1. Kontinuitet och sammanhållning:

Befintliga elever och personal kan fortsätta att vara en del av samma skolgemenskap. Detta kan vara särskilt viktigt för elever som trivs och är trygga på sin nuvarande skola. De behöver inte anpassa sig till en ny miljö och en ny skolgemenskap.

2. Enklare övergångar:

Genom att bygga på befintligt skolområde behöver elever som går från en årskurs till en annan inte byta plats. Detta minskar övergångsprocessens komplexitet och kan bidra till en smidigare övergång för eleverna.

3. Delad användning av resurser:

Befintlig skola har resurser som idrotts hall, bibliotek, praktiskestiska salar med mera. Genom att bygga på samma område kan dessa resurser utnyttjas mer effektivt och minska såväl drift- som underhållskostnader som ökar med nya lärmiljöer.

4. Nära samarbete mellan lärare:

När lärare från olika årskurser är nära varandra på samma skolområde kan de enklare samarbeta, dela kunskap och bästa praxis. Detta kan förbättra undervisningens kvalitet och utvecklingen av pedagogiska program.

Fördelar med att bygga på ett nytt område:

1. Ytor för framtiden:

Att bygga på ett nytt område kan ge utrymme för att i framtiden bygga ut på befintligt skolområde

2. Storlek:

Färre elever på respektive skolområde innebär ett mindre sammanhang för eleverna att förhålla sig till

Tjänstemännens sammanvägda bedömning:**1 – Fjällastorp**

Förslaget bedöms inte lämpligt att pröva i en samrådsprocess i dagsläget då det inte uppfyller behovet som avses inom allmänt intresse.*

*För att klassas som allmänt intresse måste behovet av just denna lokalisering väga tyngre än andra alternativ.

2 – Befintligt skolområde

Förslaget bedöms lämpligt att pröva för bygglov då det tillgodoser behoven som föreligger.

- + Samordningsvinster för lokaler samt ur pedagogiskt perspektiv
- + Kan använda befintlig detaljplan
- + Kortast genomförandetid
- + Bäst totalekonomi
- + Bäst hantering av trafik och hållbart resande
- + Bra geotekniska förhållanden
- + Bäst hänsyn till miljö/klimat/jordbruksmark
- + Bra förslag sett ur barnperspektiv

Tjänstemännen bedömer att befintligt skolområde innebär såväl samordningsvinster som totalekonomiska fördelar. Slutligen, i samlad bedömning, framstår byggandet inom det befintliga skolområdet som det mest fördelaktiga alternativet med alla dessa faktorer i åtanke.

Barnkonsekvensanalys

Inget av förslagen bedöms innebära några långsiktiga negativa konsekvenser utifrån barnperspektivet. Trafikverket planerar att anlägga en gång- och cykelväg längs med Hindåsvägen till Bollebygds skolan vilket underlättar för eleverna att ta sig till befintligt skolområde.

Beslutsunderlag

Kalkyler lokaliseringsalternativ (KS2023/263)

Skickas till

Kommunfullmäktige

BOLLEBYGDS KOMMUN

Kommunstyrelseförvaltningen

Monica Holmgren

Förvaltningschef

Hannes Wallberg

Ekonom & Lokalstrateg

7-9 på Fjällastorp – Nuvarande praktiskeestetiska salar är för stora, (slöjd, matsal, osv.) F-6 ryms i befintlig 7-9 del, förutsatt att allt annat rivs/avetablas. Hur många av de praktiskeestetiska salarna kan vi bygga om och använda till något annat? - Ev. högre renoveringsschablon.

907 632 kr	Planavgift		
2 250 000 kr	Utredningar		
2 500 000 kr	Rivning/avetablering		
450 000 kr	Projektering		
175 010 220 kr	Schablon enl. ovan, justerad med index till höger (baserat på när vi tror att bygget startar)		
17 409 735 kr	Utemiljö	Lekplats, förråd, finplanering, etc.	Ev. 5%
0 kr	Markköp		i2
0 kr	Ev. sanering		i3
21 001 226 kr	Byggherrekostnad		i4
17 501 022 kr	Extra/tillkommande		i5
4 000 000 kr	Anslutningsavgifter		i6
100 000 kr	pumpstation		
8 000 000 kr	Parkering/gata	Uppskattad summa	
0 kr	Övrigt externt mark- och omgivningsarbete	t.ex. bro/övergångsställe, osv.	
20 250 000 kr	Inredning	Tas av vht. Kan köpa mycket begagnat för att undvika lägga kostnaden på investering.	
3 000 000 kr	Storkök	Beror på utformningen.	
122 718 750 kr	Ombyggnation befintlig 7-9 för att passa yngre åldrar		<- Ursprungligen räknade jag på en lägre sch:
395 098 585 kr	< Total	(Beräknad på byggstart 2025)	
272 379 835 kr	< Total exkl. ombyggnation		

Förskola ligger inte med. Inte heller allaktivitetshall.

Förskola beror på Ekdalen; 6 eller 8 avdelningar, vilket innebär en kostnad på 70-90 mnkr.

Allaktivitetshall beror på ambitionsnivån.

Ny 7-9 + allaktivitetshall på ängen och ombyggnation bef. 7-9 för att passa yngre åldrar:

Markarbete, hus, VS, Vent, El, styr, detaljprojektering och övervakning: 26 840 kr/m²

Finplanering mark schablon = 2670 kr/m².

<-- i1

806 784 kr	Planavgift
1 500 000 kr	Utredningar
2 500 000 kr	Rivning/avetablering

Blir högre vid en annan lösning än renovering av bef. 7-9.

450 000 kr	Projektering		
144 383 432 kr	Schablon enl. ovan, justerad med index till höger (baserat på när vi tror att bygget startar)		
5 803 245 kr	Utemiljö	Lekplats, förråd, finplanering, etc.	Ev. 5%
0 kr	Markköp		i2
0 kr	Ev. sanering		i3
17 326 012 kr	Byggherrekostnad		i4
14 438 343 kr	Extra/tillkommande		i5
3 000 000 kr	Anslutningsavgifter		i6
100 000 kr	pumpstation		
10 000 000 kr	Parkering/gata		
0 kr	Övrigt externt mark- och omgivningsarbete	t.ex. bro/övergångsställe, osv.	
20 250 000 kr	Inredning	Tas av vht. Kan köpa mycket begagnat för att undvika lägga kostnaden på investering.	
0 kr	Storkök		
122 718 750 kr	Ombyggnation befintlig 7-9 för att passa yngre åldrar		<- Ursprungligen räknade jag på en lägre sch
343 276 565 kr	< Total (Beräknad på byggstart 2025)		
220 557 815 kr	< Total exkl. ombyggnation		

Förskola ligger inte med. Inte heller allaktivitetshall.

Förskola beror på Ekdalen; 6 eller 8 avdelningar, vilket innebär en kostnad på 70-90 mnkr.

Allaktivitetshall beror på ambitionsnivån men ligger med enl. ovan för att synliggöra fördyringen vid detta alternativ.

Ny 7-9, befintligt skolområde och ombyggnation bef. 7-9 för att passa yngre åldrar:

Markarbete, hus, VS, Vent, El, styr, detaljprojektering och övervakning: 26 840 kr/m²

Finplanering mark schablon = 2670 kr/m².

[<-- i1](#)

0 kr	Detaljplan handläggarkostnad		
1 500 000 kr	Utredningar		
2 500 000 kr	Rivning/avetablering	Blir högre vid en annan lösning än renovering av bef. 7-9.	
450 000 kr	Projektering		
144 383 432 kr	Schablon enl. ovan, justerad med index till höger (baserat på när vi tror att bygget startar)		
5 803 245 kr	Utemiljö	Lekplats, förråd, finplanering, etc.	Ev. 5%
0 kr	Markköp		i2
0 kr	Ev. sanering		i3
17 326 012 kr	Byggherrekostnad		i4
14 438 343 kr	Extra/tillkommande		i5

3 000 000 kr	Anslutningsavgifter	
100 000 kr	pumpstation	
0 kr	Parkering/gata	
0 kr	Övrigt externt mark- och omgivningsarbete	t.ex. bro/övergångsställe, osv.
20 250 000 kr	Inredning	Tas av vht. Kan köpa mycket begagnat för att undvika lägga kostnaden på investering.
0 kr	Storkök	Beror på utformningen.
122 718 750 kr	Ombyggnation befintlig 7-9 för att passa yngre åldrar	<- Ursprungligen räknade jag på en lägre sch
332 469 781 kr	< Total	(Beräknad på byggstart 2025)
209 751 031 kr	< Total exkl. ombyggnation	

Förskola ligger inte med. Inte heller allaktivitetshall.

Förskola beror på Ekdalen; 6 eller 8 avdelningar, vilket innebär en kostnad på 70-90 mnkr.

Allaktivitetshall beror på ambitionsnivån.

F-3 på Fjällastorp och mindre nybyggnation bef. 7-9

Slöjdsal behövs till F-3 på kulla.

Klubb/fritids?

Behöver bygga om klassrum på bef.

907 632 kr	Detaljplan handläggarkostnad	
1 500 000 kr	Utredningar	
2 500 000 kr	Rivning/avetablering	
450 000 kr	Projektering	
175 010 220 kr	Schablon enl. ovan (F-3 på Kulla)	
24 063 905 kr	Schablon enl. ovan (bef skolområde)	
20 311 358 kr	Utemiljö Kulla	Lekplats, förråd, finplanering, etc.
500 000 kr	Utemiljö Bef	
0 kr	Markköp	i2
0 kr	Ev. sanering	i3
23 888 895 kr	Byggherrekostnad	i4
19 907 413 kr	Extra/tillkommande	i5
4 000 000 kr	Anslutningsavgifter	i6
200 000 kr	pumpstation	
8 000 000 kr	Parkering/gata	

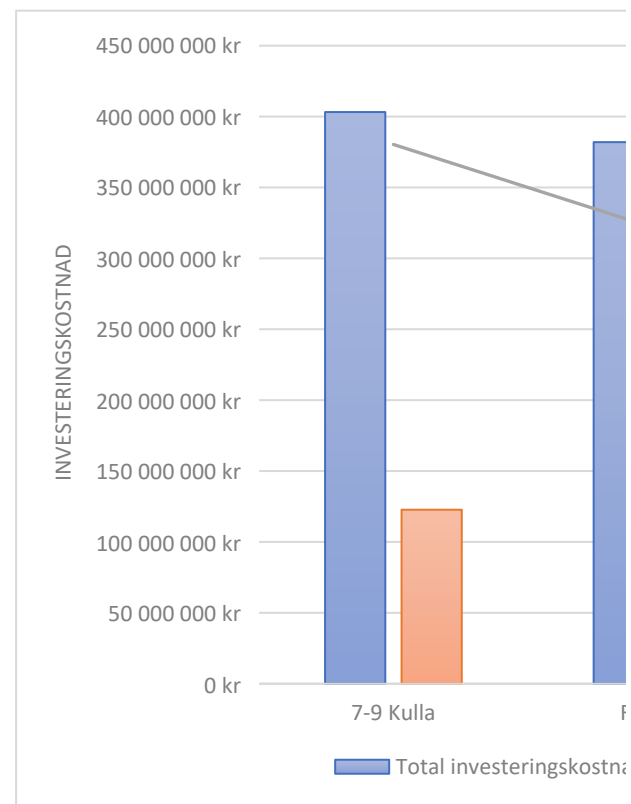
0 kr Övrigt externt mark- och omgivningsarbete t.ex. bro/övergångsställe, osv.
 5 803 245 kr Inredning **Tas av vht. Kan köpa mycket begagnat för att undvika lägga kostnaden på investering.**
 3 000 000 kr Storkök Beror på utformningen.
 82 687 500 kr Ombyggnation befintlig 7-9 för att passa 7-9, och för att göra något annat med bef. fritids (klassrum?)
372 730 167 kr < Total (Beräknad på byggstart 2025)
 290 042 667 kr < Total exkl. ombyggnation

Förskola ligger inte med. Inte heller allaktivitetshall.

Förskola beror på Ekdalen; 6 eller 8 avdelningar, vilket innebär en kostnad på 70-90 mnkr.

Allaktivitetshall beror på ambitionsnivån.

	7-9 Kulla	F-3 Kulla	7-9 + hall på ängen 7-9 bef. Område	
Total investeringskost	403 180 863 kr	381 959 030 kr	343 276 565 kr	332 469 781 kr
varav ombyggnation k	122 718 750 kr	82 687 500 kr	122 718 750 kr	122 718 750 kr
Driftkostnad	23 916 149 kr	22 973 808 kr	20 652 434 kr	20 054 786 kr

Driftkostnadskalkyl alt 1 Ett år

Schablon fs	Schablon	finplanering
103,50%	103,50%	
28 182	2 804	jun-24
29 168	2 902	jun-25
30 189	3 003	jun-26
31 246	3 108	jun-27
32 339	3 217	jun-28

Internränta	9 877 465 kr	
avskrivning	11 972 684 kr	Observera 33 år ej komponentindelad för jämförelsens sk
El	180 000 kr	Beräknat energieffektivt á 20 kwh/m2, 1,5 kr/kwh
Vatten	132 000 kr	
Underhåll	930 000 kr	
Försäkring	84 000 kr	
Renhållning	740 000 kr	
Transport (skolskjuts)		Två lärare
Ev. ökning personal		Behöver gås igenom mer detaljerat med VHT.
	23 916 149 kr	

ablon men efter att ha varit i skolan är min bedömning att vi måste upp på 25kr/m2 + index 5%.

Schablon inredning
22500/elev

Driftkostnadskalkyl alt 2 Ett år

Internränta	8 581 914 kr	
avskrivning	10 402 320 kr	Observera 33 år ej komponentindelad för jämförelsens sk
El	148 500 kr	Beräknat energieffektivt á 20 kwh/m2, 1,5 kr/kwh

Schablon fs	Schablon	finplanering
103,50%	103,50%	
28 182	2 804	jun-24
29 168	2 902	jun-25
30 189	3 003	jun-26
31 246	3 108	jun-27
32 339	3 217	jun-28

Vatten	108 900 kr
Underhåll	767 250 kr
Försäkring	69 300 kr
Renhållning	574 250 kr
Transport (skolskjuts)	
Ev. ökning personal	
	20 652 434 kr

ablon men efter att ha varit i skolan är min bedömning att vi måste upp på 25kr/m2 + index 5%.

Schablon inredning
22500/elev

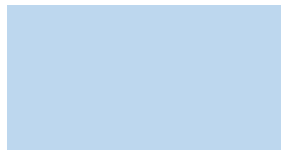
Driftkostnads kalkyl alt 3 Ett år

Schablon fs	Schablon	finplanering
103,50%	103,50%	
28 182	2 804	jun-24
29 168	2 902	jun-25
30 189	3 003	jun-26
31 246	3 108	jun-27

Internränta	8 311 745 kr	
avskrivning	10 074 842 kr	Observera 33 år ej komponentindelad för jämförelsens sk
El	148 500 kr	Beräknat energieffektivt á 20 kwh/m2, 1,5 kr/kwh
Vatten	108 900 kr	
Underhåll	767 250 kr	
Försäkring	69 300 kr	
Renhållning	574 250 kr	
Transport (skolskjuts)		
Ev. ökning personal		
	20 054 786 kr	

32 339 3 217 jun-28

ablon men efter att ha varit i skolan är min bedömning att vi måste upp på 25kkr/m2 + index 5%.

Driftkostnads kalkyl alt 3 Ett år

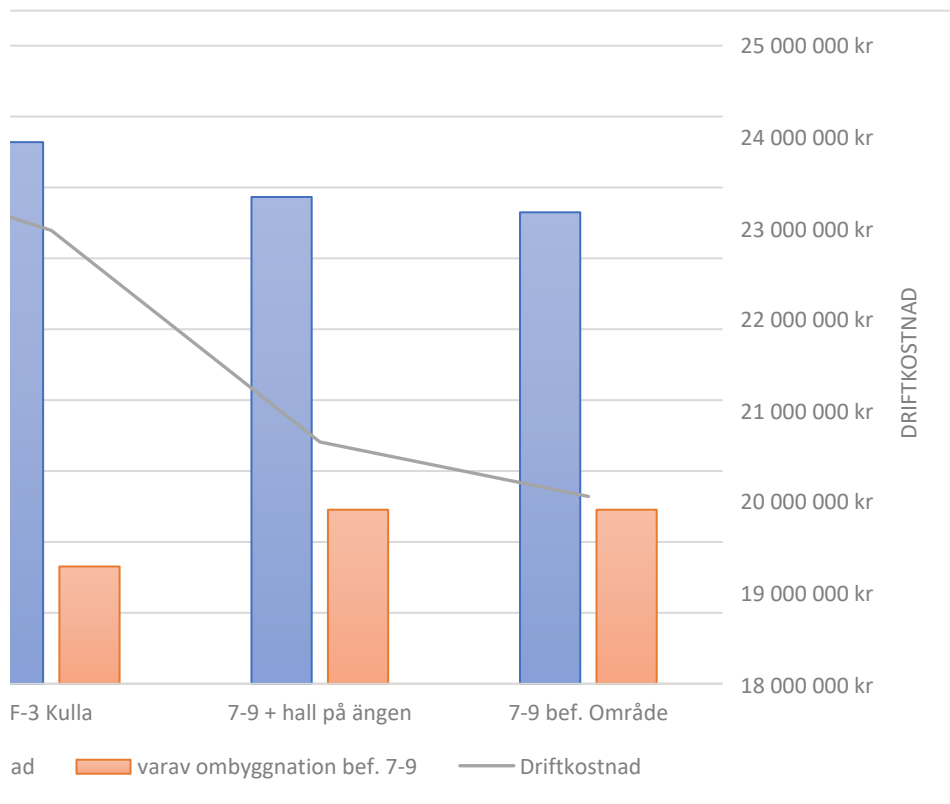
Internränta	9 318 254 kr	
avskrivning	11 294 854 kr	Observera 33 år ej komponentindelad för jämförelsens sk
El	204 750 kr	Beräknat energieffektivt á 20 kwh/m2, 1,5 kr/kwh
Vatten	150 150 kr	
Underhåll	1 057 875 kr	
Försäkring	95 550 kr	
Renhållning	852 375 kr	
Transport (skolskjuts)		En lärare, en fritids
Ev. ökning personal		
	22 973 808 kr	

Schablon fs Schablon finplanering

103,50% 103,50%

28 182	2 804	jun-24
29 168	2 902	jun-25
30 189	3 003	jun-26
31 246	3 108	jun-27
32 339	3 217	jun-28

<- Lägre schablon eftersom vi kan använda bef. utformning på det stora hela.

Detaljplan kostnadsunderlag:

mPBB X OF x PF x N

mPBB 2024 = 57,3 kr

cull

Tabell 1

Objektsfaktor (OF)

Nedanstående OF ska multipliceras med faktor för relevant åtgärd enligt tabeller i ärenden rörande lov, bygg- och rivningsanmälan, detalj- och fastighetsplan samt områdesbestämmelser.

Area m ²	OF	Area m ²	OF	Area m ²	OF
1 – 20	3	801 – 1 000	23	8 001 – 10 000	101
21 – 40	4	1 001 – 1 200	26	Härutöver + 2 /1 000m ²	
41 – 70	5	1 201 – 1 500	30		
71 – 130	6	1 501 – 1 800	34		
131 – 160	7	1 801 – 2 200	39		
161 – 200	8	2 201 – 2 600	44		
201 – 240	9	2 601 – 3 000	48		
241 – 280	10	3 001 – 3 500	53		
281 – 350	12	3 501 – 4 000	58		
351 – 450	14	4 001 – 5 000	64		
451 – 600	17	5 001 – 6 000	72		
601 – 800	20	6 001 – 8 000	85		

OF=72 Kulla, 64 under 6km2

PF=220

N=1,0

Uträkning

Alt 1 907 632,00 kr

Alt 2 806 784,00 kr

Fördyring vid uppskjuten byggstart till följd av detaljplanearbete:

7-9 Kulla 8 082 277 kr

7-9 + aah på ängen

F-3 Kulla 9 228 863 kr

cull

Fördyrning vid nybyggnation av F-3 istället för ombyggnation 7-9 för att passa yngre åldrar:

Alt 1	142293770
Alt 2	142293770
Alt 3	142293770
	((4400 m2 * i6)*122%

(Alt X har ingen fördyrning eftersom bef. 7-9 skulle behöva rivas och byggas nytt eller byggas om)

cull

cull

(även applicerbar på alt. X)

403 180 863 kr Total kostnad
343 276 565 kr Total kostnad
381 959 030 kr Total kostnad

31304629	173598400	50 879 650 kr
31304629	173598400	50 879 650 kr
31304629	173598400	50 879 650 kr

6)-kostnad för ombyggnation bef.

8. Infosäkkollen 2023 KS2023/137

§155

KS2023/137

Infosäkkollen 2023

Beslut

Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen beslutar att följa Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps (MSB) rekommendationer för det fortsatta arbetet med ett systematiskt informations- och cybersäkerhetsarbete.

Ärendet

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) har tagit fram uppföljningsmodellen ”Infosäkkollen” för att stödja organisationer, särskilt i den offentliga förvaltningen och NIS-leverantörer, i deras förbättringsarbete på informations- och cybersäkerhetsområdet. I det ingår bland annat automatisk återkoppling om vilken nivå organisationen befinner sig på och om vilka utvecklingsområden som för organisationen är särskilt viktiga att se över inför framtiden.

Kommunens svar avser organisationen i sin helhet behövs och i underlaget finns svar från alla delar av verksamheten. Genom workshops har den nödvändiga informationen samlats in där medarbetare med olika funktioner har deltagit. Kommunens informationssäkerhetssamordnare har varit ansvarig för att hålla ihop arbetet. Kommunens svar är skickat till MSB och gett en kvalificerad bedömning av de svar vi gett. Enligt återkopplingen från materialet befinner sig kommunen på nivå 1, vilket innebär att kommunen och förvaltningarna har grunderna i informationssäkerhetsarbetet på plats. Resultatet uppvisar att kommunen har en ledning som är engagerad, att en inventering av informationstillgångar har gjorts, att det finns ett arbetssätt för de centrala områdena och att medarbetarna utbildas och deras kunskaper har undersökts.

Förslag till beslut

Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar att följa Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps (MSB) rekommendationer för det fortsatta arbetet med ett systematiskt informations- och cybersäkerhetsarbete.

Beslutsgång

Ordföranden frågar om förslag till beslut kan antas och finner att så sker.

Beslutsunderlag

– Infosäkkollen 2023

Skickas till

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

Kommunstyrelsen

Paragrafen är justerad

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

9. Handlingsprogram för krisberedskap och civilt försvar 2023-2026 (kf fattar slutligt beslut) KS2023/260

§152

KS2023/260

Handlingsprogram för krisberedskap och civilt försvar 2023-2026

Beslut

Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen

Kommunfullmäktige fastställer Handlingsprogram för krisberedskap och civilt försvar 2023–2026, enligt förslag daterat 2023-10-18.

Ärendet

Lag (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap LEH, styr kommunens åtaganden gällande krisberedskap. Lagen anger att kommunen ska minska sårbarheten i sin verksamhet och ha en god förmåga att hantera krissituationer i fred. Därigenom ska vi uppnå en grundläggande förmåga till civilt försvar.

Enligt överenskommelsen mellan Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) och Sveriges kommuner och regioner (SKR) får kommunen årligen statlig ersättning för att finansiera det förberedande och förebyggande arbetet med krisberedskap (5 kap, 2 kap LEH). Hur ersättningen ska användas regleras i särskilda anvisningar. Syftet med handlingsprogrammet är att beskriva hur kommunen ska arbeta med krisberedskap utifrån lagen och överenskommelsen under mandatperioden. Programmet beskriver kommunens mål, inriktning och styrning samt planering under mandatperioden för krisberedskap och civilt försvar 2023–2026.

Det utgår ekonomisk ersättning från Myndigheten för samhällsskydd och beredskap för de uppgifter som beskrivs i överenskommelserna för krisberedskap och civilt försvar. Kommunen bidrar genom att anställda och förtroende avsätter tid för att deltar i arbetet krisberedskap och civilt försvar.

Kommunfullmäktige fattar slutligt beslut i ärendet.

Förslag till beslut

Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut

Kommunfullmäktige fastställer Handlingsprogram för krisberedskap och civilt försvar 2023–2026, enligt förslag daterat 2023-10-18.

Beslutsgång

Ordföranden frågar om förslag till beslut kan antas och finner att så sker.

Beslutsunderlag

- Handlingsprogram för krisberedskap och civilt försvar 2023-2026

- Handlingsprogram för krisberedskap och civilt försvar 2023-2026
- Prioriterade åtgärder för krisberedskap och civilt försvar 2023-2026

Skickas till

Kommunstyrelsen

Paragrafen är justerad

Handlingsprogram för krisberedskap och civilt försvar 2023-2026

Innehållsförteckning

Bakgrund	3
Syfte	3
Övergripande mål och inriktning	3
Mål	3
Inriktning	3
Övergripande styrning av krisberedskapsarbetet	4
Kommunen	4
Förvaltningarna	5
Kommunalförbund	5
Övergripande process för arbetet med risk- och sårbarhetsanalys	5
Ambitioner med det geografiska områdesansvaret	6
Planering under mandatperioden	7
Bilaga	7
Prioriterade åtgärder krisberedskap och civilt försvar 2023-2026	7

Bakgrund

Lag (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap LEH, med tillhörande förordning styr kommunens arbete och åtaganden gällande krisberedskap.

Lagen anger att kommunen ska minska sårbarheten i sin verksamhet och ha en god förmåga att hantera krissituationer i fred. Därigenom ska vi uppnå en grundläggande förmåga till civilt försvar.

Enligt överenskommelsen mellan, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap MSB och Sveriges kommuner och regioner, SKR, får kommunen årligen statlig ersättning för att finansiera det förberedande och förebyggande arbetet med krisberedskap (5 kap, 2 kap LEH). Hur ersättningen ska användas regleras i särskilda anvisningar.

De uppgifter som avses är risk- och sårbarhetsanalys, planering, geografiskt områdesansvar, utbildning och övning samt rapportering för att öka förmågan att kontinuerligt bedriva samhällsviktig verksamhet och stärka förmågan att hantera extraordinära händelser.

Kommunen ska årligen rapportera till Länsstyrelsen hur ersättningen använts och vilka aktiviteter som vidtagits. Om ersättningen inte använts eller om den använts felaktigt kan den krävas åter till staten. En gång per mandatperiod genomför Länsstyrelsen ett uppföljningsbesök i kommunen. Ersättningen ska utgöra ett komplement till kommunens egen finansiering av arbetet med krisberedskap.

(Med extraordinär händelse avses i lagen en händelse som avviker från det normala, innebär allvarlig störning eller överhängande risk för en allvarlig störning i viktiga samhällsfunktioner och kräver skyndsamma insatser av en kommun eller en region.)

Syfte

Syftet med handlingsplanen är att beskriva hur kommunen ska arbeta med krisberedskap och civilt försvar utifrån lagen och överenskommelserna under mandatperioden 2023-2026.

Övergripande mål och inriktning

Mål

Skapa förutsättningar och stärka förmågan att bedriva kommunens arbete med krisberedskap och civil beredskap så att vi får ett mer attraktivt, tryggt och hållbart Bollebygd för alla att bo och leva i.

Inriktning

Kommunen ska:

- ha god kunskap om kommunens risker och sårbarheter och arbeta för att minska eller undanröja dessa.
- ha en god krisberedskap och en organisation som har förmåga att hantera allvarliga samhällsstörningar¹ som också utgör grunden för civilt försvar.

---

¹ Ordet samhällsstörning är ett samlingsbegrepp för allvarliga händelser som kan hota och skada samhället. Det kan till exempel vara utbrott av en smittsam djursjukdom, olyckor, ovanliga väderförhållanden, terrorattacker och krig.

- verka för samordning av krisberedskap inom det geografiska området genom att ha goda kontakter med andra myndigheter, regionen, angränsande kommuner, näringsliv och organisationer.

Den enskilda individen ska ha kunskap och förmåga att så långt som möjligt tillgodose sina egna grundläggande behov i samband med en krissituation eller allvarlig händelse.

Övergripande styrning av krisberedskapsarbetet

Regeringens angivna mål för krisberedskapen är att:

- minska risken för olyckor och kriser som hotar landets säkerhet,
- värna människors liv och hälsa samt grundläggande värden som demokrati, rättssäkerhet och mänskliga fri- och rättigheter genom att upprätthålla samhällsviktig verksamhet och
- hindra eller begränsa skador på egendom och miljö då olyckor och krissituationer inträffar.

Svensk krishantering bygger på samverkan. Samverkan kan ske mellan olika myndigheter och kommuner, men även med företag och frivilligorganisationer och inte minst samverkan och samarbete mellan människor. Ingen kan ensam avvärja eller hantera en kris.

Den svenska modellen bygger på tre grundprinciper: **Ansvars-, likhets-, och närhetsprincipen**. Innebörden av de tre principerna är att krishanteringen i så stor utsträckning som möjligt ska ske med den ordinarie verksamhetens kunskaper, resurser, rutiner och metoder.

Kommunens krisberedskap ska involvera kommunala förvaltningar och kommunalförbund som kommunen har inflytande över. Vi ska säkerställa att arbetet får genomslag i hela verksamheten samt se till att personal är utbildad och övad för sin uppgift.

Kommunen

Kommundirektör har det övergripande ansvaret för att arbetet med krisberedskap bedrivs kontinuerligt.

Kommunens ansvar för samhällsviktiga verksamheter under normala förhållanden gäller också under samhällsstörningar. Enligt ansvarsprincipen har kommunen det operativa ansvaret för sina verksamheter under en samhällsstörning. Denna princip gäller således även i kommunens interna arbete i våra verksamheter.

Kommunens uppgift är att i möjligaste mån hålla igång verksamheterna även under störda förhållanden. Om läget kräver det, åligger det kommunen att prioritera driften av vissa verksamheter framför andra.

I kommunen finns funktionen Tjänsteman i beredskap, TIB, som är tillgänglig för larm från räddningstjänst, polis, länsstyrelsen med flera, om någon extraordinär händelse eller samhällsstörning inträffar.

Kommunen har förmåga att ta emot och dela information med berörda krisberedskapsaktörer med stöd av den teknik och metodik som tillämpas nationellt och regionalt för samverkan och ledning vid samhällsstörningar.

Krisledningsorganisation

Kommunen ska på kort varsel kunna starta en krisledningsstab som under ledning av kommundirektören har ansvar för att leda och samordna kommunens arbete vid en samhällsstörning. Kommundirektören håller krisledningsnämnden underrättad om läget. Om läget/händelsen kräver det kan krisledningsnämnden sammankallas och ta över beslutanderätten.

Arbetet i krisledningsstaben ska ta sin utgångspunkt i de nationella riktlinjerna ”Gemensamma grunder för samverkan och ledning vid samhällsstörningar”². Genom att arbeta med samverkan och ledning ska kommunen uppnå inriktning och samordning. I krisledningsstaben ska det finnas utpekade roller för att kunna fatta beslut, leda arbetet, sammanställa lägesbilder och kunna hantera samverkan, kommunikation, dokumentation, analys och stöd/service.

Roller, rutiner och arbetsätt beskrivs i dokumentet ”Rutin för hantering av samhällsstörningar och extraordinära händelser med bilagor”, som fastställs av kommundirektören.

Krisledningsstaben ska ha sin arbetsplats i kommunhuset och har förtur till de lokaler som behövs för arbetet. Alternativ ledningsplats finns.

Det kan finnas andra situationer då krisledningsstaben kan aktiveras, utöver en samhällsstörning exempelvis om det finns ett stort behov av samverkan eller information, vid vädervarningar utfärdade av SMHI eller vid störningar i egen verksamhet.

Kommunen ska ha förmåga att ge krisstöd till chockade och drabbade. Utgångspunkter, förutsättningar och arbetsätt beskrivs i kommunens ”Riktlinjer för krisstöd” och ”Rutin för krisstöd”. Krisstödet är en resurs som ligger direkt under socialförvaltningen och ansvaret ligger på förvaltningschefen att kommunens krisstöd ska fungera.

Förvaltningarna

Varje förvaltning ska ha en egen krisledningsstab som leds av förvaltningschefen. Staben ska vara utbildad och övad.

Förvaltningschef ansvarar för att de prioriterade åtgärderna för krisberedskap och civilt försvar genomförs och följs upp.

Kommunalförbund

Kommunen samarbetar och samverkar med SÄRF tillsammans med övriga ägarkommuner i Sjuhärad vad gäller krisberedskap utifrån deras uppdrag.

Övergripande process för arbetet med risk- och sårbarhetsanalys

Säkerhetschef har haft ansvaret för att den kommungemensamma risk- och sårbarhetsanalysen. De förvaltningsspecifika analysgrupperna har analyserat vilka risker och sårbarheter som finns i deras verksamhet. Därefter har säkerhetschef sammanställt materialet till den kommunövergripande risk- och sårbarhetsanalysen. Risk- och sårbarhetsanalys 2023-2026, beslutad av kommundirektören.

² Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, 2018

Förvaltningarnas underlag i risk- och sårbarhetsanalysen ligger till grund för åtgärder i det fortsatta arbetet under mandatperioden. Detta för att skapa robusthet i våra samhällsviktiga verksamheter.

SÄRF bedriver ett eget arbete med risk- och sårbarhetsanalys som de delger kommunen.

Ambitioner med det geografiska områdesansvaret

Kommunens ambition är att

- ge aktörer som bedriver samhällsviktig verksamhet inom kommunens geografiska område möjlighet att samverka i syfte att uppnå samordning av förberedelser inför samhällsstörning.
- stå värd för en inriktnings- och samordningsfunktion (ISF) på lokal nivå, i syfte att verka för samordning av olika aktörers åtgärder.
- information till allmänheten vid en samhällsstörning samordnas.
- förberedelser inför samhällsstörningar ska ske i samverkan med närliggande kommuner och relevanta aktörer utanför det egna geografiska området. En förutsättning för att samverkan ska ske är att de externa aktörerna vill och kan samverka med kommunen.
- viktigt meddelande till allmänheten (VMA) kan sändas på utsedda kanaler.

Det pågår ett kontinuerligt arbete för att uppnå samordning och samverkan inom krisberedskap och civilt försvar inom det geografiska områdesansvaret.

Regional samverkan inom krisberedskapen under ledning av Länsstyrelsen i Västra Götaland. Exempel på aktiviteter är Regionala rådet för samhällsskydd och beredskap, krissamverkanskonferens, kvartalsövningar samt regionala och delregionala informationsmöten och utbildningar.

Nätverk Civil beredskap, NCB Sjuhärad träffas regelbundet för att planera, diskutera, öva, genomföra och utvärdera olika aktiviteter inom krisberedskap och civilt försvar.

Krissamverkan i Sjuhärad en delregional träff för sjuhäradskommunerna och externa aktörer genomförs årligen.

Stabssamverkan Sjuhärad en samverkan mellan sjuhäradskommunerna, Polisen, Södra Älvsborgs Räddningstjänstförbund och Södra Älvsborgs sjukhus i syfte att utveckla stabsarbetet vid en samhällsstörning.

Samlad lägesbild upprättas i samband med en samhällsstörning som kommuniceras till berörda aktörer.

Planering under mandatperioden

För att reducera och ta bort risker och sårbarheter samt för att öka förmågan att upprätthålla våra samhällsviktiga verksamheter vid samhällsstörningar och höjd beredskap har kommunen behov av att fokusera på ett antal prioriterade åtgärder.

Förvaltningscheferna har ansvar för att genomföra och följa upp åtgärderna kontinuerligt under mandatperioden samt för hantering i kommunens budgetplanering.

Vi arbetar utifrån Överenskommelserna om kommunernas krisberedskap respektive civilt försvar och länsstyrelsens Planeringsinriktning för civilt försvar.

De prioriterade åtgärderna redovisas i bilaga och beslutas av kommundirektör.

Bilaga

Prioriterade åtgärder krisberedskap och civilt försvar 2023-2026.

Överenskommelse om kommunernas arbete med civilt försvar

2018-2020 med revideringar till
och med 2023

Innehållsförteckning

1. Överenskommelse	3
1.1 Målbild	5
1.2 Ersättning.....	6
1.3 Myndigheternas stöd till kommunerna	7
1.4 Kristidsverksamhet	7
2. Prioriterade uppgifter	8
2.1 Kompetenshöjning gällande totalförsvaret	8
2.2 Grundläggande förberedelser i frågor av betydelse för totalförsvaret och Sveriges säkerhet	8
2.3 Krigsorganisation och dess bemanning	9
3. Övriga uppgifter	11
3.1 Ledningsansvar	11
3.2 Geografiskt områdesansvar	12
3.3 Rapportering.....	12
Bilaga 1 – Ersättning	14
Bilaga 2 - Uppföljning	15

1. Överenskommelse

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) och Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) överenskommer om åtagande i avsnitt 1-3, inklusive bilagorna, vilka reglerar ersättning och preciserar uppgifter och därtill kopplat stöd för kommunernas arbete med civilt försvar under perioden 2018-2020 med revideringar till och med 2023. Åtgärderna ska påbörjas och i vissa fall genomföras under perioden till och med 31 december 2023.

Kommunerna, länsstyrelserna¹ och MSB ska arbeta tillsammans för att öka samhällets robusthet och beredskap på lokal nivå. Även andra statliga myndigheter som Säkerhetspolisen och Försvarsmakten bidrar i arbetet. En god beredskapsutveckling ska bygga på ett nära samarbete mellan staten, SKR samt kommunerna.

Uppgifterna utgår från:

- lagen (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (LEH).
- förordningen (2006:637) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (FEH).

Grunden för arbetet med civilt försvar i kommunerna är arbetet med krisberedskap. *Överenskommelse om kommunernas arbete med civilt försvar* är ett komplement till *Överenskommelse om kommunernas krisberedskap*. Även om *Överenskommelse om kommunernas arbete med civilt försvar* är ett komplement till *Överenskommelse om kommunernas krisberedskap* hanteras överenskommelserna fristående när det gäller ersättningar. Åtagande som inte uppfyllts i en av överenskommelserna ska inte påverka ersättningen i den andra överenskommelsen.

Överenskommelsen utesluter inte arbete med andra åtgärder avseende förberedelser för och verksamhet under höjd beredskap (civilt försvar) enligt LEH. Denna överenskommelse reglerar de förberedelser som kommunen ska vidta inför höjd beredskap. Överenskommelsen reglerar inte förhållanden mellan stat och kommun vid höjd beredskap. Detta förhållande regleras enligt lagen (1992:1403) om totalförsvar och höjd beredskap med tillhörande förordning.

Denna överenskommelse gäller från 1 januari 2023 och tillsvidare men kan justeras eller sägas upp, dock tidigast från och med 2024.

---

¹ MSB tecknar särskild överenskommelse med länsstyrelserna som reglerar ersättning för stöd till kommunerna enligt bland annat denna överenskommelse.

Diariern
MSB 2022-15507
SKR 2022/00754

Justering och uppsägning kan också ske om det föranleds av ändring eller upphävande av LEH eller FEH. Vid uppsägning eller ändring av överenskommelsen ska detta ske i samordning med eventuella övergångsbestämmelser i lag och förordning.

Stockholm den 17 januari 2023

Stockholm den 27 januari 2023

Charlotte Petri Gornitzka
Generaldirektör MSB

Palle Lundberg
Verkställande direktör SKR

1.1 Målbild

Inriktningen i propositionen 2020/21:30 Totalförsvaret 2021-2025 innebär bland annat att ett väpnat angrepp mot Sverige inte kan uteslutas. Det kan inte heller uteslutas att militära maktmedel eller hot om sådana kan komma att användas mot Sverige. Sverige blir oundvikligen påverkat om en säkerhetspolitisk kris eller väpnad konflikt uppstår i Sveriges närområde. Rysslands förnyade aggression mot Ukraina har påverkat Sverige i stor omfattning. Utöver Sveriges omfattande materiella stöd till Ukraina har den säkerhetspolitiska situationen även fått konsekvensen att Sverige ansökt om medlemskap i Nato.

Utgångspunkten för planeringen av totalförsvaret är fortsatt att under minst tre månader kunna hantera en säkerhetspolitisk kris i Europa och i Sveriges närområde som innebär allvarliga störningar i samhällets funktionalitet samt krig under del av denna tid.

Målet för det civila försvaret ska från och med 2021 vara att ha förmåga att:

- värna civilbefolkningen,
- säkerställa de viktigaste samhällsfunktionerna,
- upprätthålla en nödvändig försörjning,
- bidra till det militära försvarets förmåga vid väpnat angrepp eller krig i vår omvärld,
- upprätthålla samhällets motståndskraft mot externa påtryckningar och bidra till att stärka försvarsviljan,
- bidra till att stärka samhällets förmåga att förebygga och hantera svåra påfrestningar på samhället i fred, och
- med tillgängliga resurser bidra till förmågan att delta i internationella fredsfrämjande och humanitära insatser.

Civilt försvar är den civila verksamhet som myndigheter, kommuner, regioner, näringsliv, det civila samhället samt enskilda med flera vidtar för att förbereda Sverige för krig. Det civila försvaret ska även bidra till att stärka samhällets förmåga att förebygga och hantera svåra påfrestningar på samhället i fredstid såsom pandemier och cyberattacker, liksom effekter av klimatförändringar såsom skogsbränder och översvämningar. I fredstid utgörs verksamheten av beredskapsplanering och förmågehöjande åtgärder. Under höjd beredskap och krig utgörs verksamheten av nödvändiga åtgärder för att upprätthålla målet för civilt försvar.

Alla kommuner ska fortsätta arbetet med de förberedelser som behövs för verksamheten under höjd beredskap (beredskapsförberedelser) så att de på sikt kan fullgöra sina uppgifter inom totalförsvaret under höjd beredskap.

Prioriterade uppgifter för kommunerna under perioden² är:

- Kompetenshöjning gällande totalförsvaret
- Grundläggande förberedelser i frågor av betydelse för totalförsvaret och Sveriges säkerhet
- Krigsorganisation och dess bemanning

Arbetet med de prioriterade uppgifterna kompetenshöjning gällande totalförsvaret och grundläggande förberedelser i frågor av betydelse för totalförsvaret och Sveriges säkerhet ska vara genomförda senast 2023-12-31. Arbetet med framtagande av krigsorganisation och dess bemanning ska vara påbörjat men behöver inte vara avslutat till 2023-12-31.

Statens förväntningar på kommunens arbete ska stå i paritet med den ersättning som kommunen erhåller.

1.2 Ersättning

De ekonomiska medlen fördelas på ett sådant sätt att alla kommuner kan fortsätta arbetet med beredskapsförberedelser. En del av de ekonomiska medlen styrs till kommuner som ligger i eller i anslutning till militärstrategiskt viktiga områden.

Kommunerna är placerade i två kategorier:

Kategori 1: Kommuner som ligger i eller i anslutning till militärstrategiskt viktiga geografiska områden i händelse av en säkerhetspolitisk kris eller krig

Kategori 2: Övriga kommuner

Kommuner i kategori 1, som erhåller en högre ersättning, ska hålla ett högre tempo i arbetet med beredskapsförberedelser utifrån de prioriterade uppgifterna. Kommunerna i kategori 1 bör också under perioden kunna inleda arbete med övriga uppgifter – d.v.s. ledningsansvar, geografiskt områdesansvar och rapportering.

Kommuner i kategori 1 ska delta i länsstyrelsens analysarbete avseende stöd till Försvarsmakten vid höjd beredskap samt bör delta i arbetsgrupper anordnade av MSB och Försvarsmakten.

Den del av ersättningen som baseras på invånarantal ska för respektive år utgå från invånarantalet i respektive kommun den 31 december 2017. Ersättningen betalas ut senast den 30 juni respektive år. Principer för beräkning av

---

² 2018-2020 med revideringar till och med 2023

ersättning finns i bilaga 1. Bilaga 1 omfattas av försvarssekretess (15 kap. 2§ offentlighets- och sekretesslagen 2009:400).

Utöver den fördelning som gäller i bilagan för befintlig ersättning om 100 mnkr tillförs kommunerna för 2023 ytterligare 60 mnkr. Fördelningsprinciper för de ytterligare 60 mnkr som baseras på invånarantal ska utgå från invånarantalet 1 november 2022.

Ersättningen beräknas enligt följande:

- Samtliga kommuner får ett grundbelopp om 124 000 kronor.
- Ersättning 2,29 kr per invånare.

1.3 Myndigheternas stöd till kommunerna

Enligt denna överenskommelse ska MSB och andra myndigheter stödja kommunernas arbete med civilt försvar. Stödet ska kopplas direkt till de åtgärder som beskrivs i överenskommelsen. Kommunerna ska involveras och bidra i arbetet med att ta fram stöd. Beredskapsförberedelserna i kommunerna bör sedan genomföras i takt med att stöd i form av bl.a. vägledningar och utbildningar finns på plats.

MSB publicerar information på sin webbplats³ om befintligt stöd.

MSB kommer att verka för att de statliga myndigheternas aktiviteter gentemot kommunerna avseende civilt försvar samordnas och, där det är relevant, är i linje med förutsättningarna i denna överenskommelse.

1.4 Kristidsverksamhet

Uppgifter enligt 3 kap. 3 § LEH avseende kristidsverksamhet finns inte med i denna överenskommelse för perioden⁴. Kristidsverksamheten kommer att lyftas in i arbetet med civilt försvar när förutsättningarna för detta finns på plats.

---

³ <https://www.msb.se/sv/amnesomraden/krisberedskap--civilt-forsvar/samlat-stod-till-kommuner/>

⁴ 2018-2020 med revideringar till och med 2023

2. Prioriterade uppgifter

Nedan följer en beskrivning av de för perioden⁵ prioriterade uppgifterna som kommunerna särskilt ska arbeta med avseende civilt försvar.

2.1 Kompetenshöjning gällande totalförsvar

Förtroendevalda och tjänstemän i kommunerna behöver ha grundläggande kunskaper om de författningar och arbetssätt som gäller vid höjd beredskap, krigsfara och krig. Det är angeläget att kunskapen om totalförsvaret ökar.

Kommunens uppgift:

- Nyckelpersoner⁶ i kommunens organisation ska genom utbildning ha givits kunskaper om höjd beredskap och totalförsvar.

Statliga myndigheters stöd:

- Länsstyrelsen bör genomföra regionala utbildningar och konferenser för att höja kompetensen gällande totalförsvar.
- MSB tillhandahåller generella utbildningar om totalförsvaret. Utbildningarna publiceras på www.msb.se

2.2 Grundläggande förberedelser i frågor av betydelse för totalförsvaret och Sveriges säkerhet

Arbetet med beredskapsförberedelser inom det civila försvaret skapar behov av ett utökat och stärkt arbete med säkerhetsskydd i kommunerna. Regeringen skriver i propositionen 2020/21:30 Totalförsvaret 2021-2025 följande:

”Säkerhetsskyddet är av grundläggande betydelse för vår förmåga att hantera antagonistiska hot och för att minska sårbarheter på alla nivåer i samhället. Regeringen instämmer med Säkerhetspolisen som i sin redovisning av underlag för den fortsatta inriktningen av det civila försvaret påpekat att ett väl fungerande säkerhetsskyddsarbete är grunden för hela totalförsvaret.”

---

⁵ 2018-2020 med revideringar till och med 2023

⁶ Med nyckelpersoner avses minst kommunstyrelsen och kommunledningen.

Uppgifter enligt lag:

Kommunen ska vidta nödvändiga förberedelser för att i arbetet med beredskapsförberedelser, enligt 3 kap. 1-5§ LEH på ett säkert sätt kunna hantera frågor som är av vikt för Sveriges säkerhet.

Kommunens uppgifter:

- Kommunen ska ha de förutsättningarna som behövs och som följer av säkerhetsskyddslagen för att kunna arbeta med uppgifterna enligt 3 kap. i LEH.

Statliga myndigheters stöd:

- Länsstyrelsen bör stödja kommunens arbete med säkerhetsskydd.
- Försvarshögskolan genomför med stöd av Säkerhetspolisen utbildningar avseende säkerhetsskydd.
- Försvarshögskolan tillhandahåller en grundläggande interaktiv utbildning i säkerhetsskydd.
- MSB tillhandahåller en grundläggande interaktiv utbildning i hantering av säkerhetsskyddsklassificerade handlingar.
- MSB tillhandahåller kunskapsstöd om:
  - Riskreducerande åtgärder för lokal avsedd för delgivning av hemliga uppgifter.
  - Hantering av hemliga uppgifter i en fristående dator.

2.3 Krigsorganisation och dess bemanning**Uppgifter enligt lag:**

Kommuner ska vid höjd beredskap, enligt 7 § lagen (1992:1403) om totalförsvaret och höjd beredskap, vidta de särskilda åtgärder i fråga om planering och inriktning av verksamheten, tjänstgöring och ledighet för personal samt användning av tillgängliga resurser som är nödvändiga för att de under de rådande förhållandena ska kunna fullgöra sina uppgifter inom totalförsvaret.

Vid högsta beredskap ska kommuner övergå till krigsorganisation enligt 12 § förordningen (2015:1053) om totalförsvaret och höjd beredskap.

Kommunerna ska, enligt 4 § FEH, ha de planer som behövs för verksamheten under höjd beredskap. Dessa ska innehålla uppgifter om den verksamhet som är avsedd att bedrivas under höjd beredskap. Av planerna ska också framgå krigsorganisationen, den personal som ska tjänstgöra i denna och vad som i

övrigt behövs för att kommunen ska kunna höja sin beredskap och bedriva verksamheten under höjd beredskap. Planeringen ska, enligt 5 § FEH, avse såväl beredskapshöjningar efter hand som omedelbart intagande av högsta beredskap.

Kommunens uppgifter:

- Kommunen ska under 2023 fortsätta arbetet med sin krigsorganisation och dess bemanning.

Statliga myndigheters stöd:

- Länsstyrelsen bör genomföra utbildning i metod kring beredskapsplanläggning och krigsorganisation samt stödja kommunen i planeringen.
- MSB tillhandahåller en vägledning för krigsorganisation och krigsplacering i kommun, inklusive planeringsförutsättningar för den planering för det civila försvaret som kommunerna ska genomföra enligt överenskommelsen.

Förtydligande:

Uppgiften "Krigsorganisation och krigsplacering" har ersatts med "krigsorganisation och dess bemanning". Bakgrunden är att många kommuner som arbetat med krigsorganisation har konstaterat att arbetet med krigsplacering är administrativt resurskrävande och ofta kräver en arbetsinsats som inte motsvaras av den statliga ersättningens storlek. Vidare ger krigsplacering baserad på allmän tjänsteplikt inte någon rättslig verkan mot den enskilde, utan detta ska ses som en planeringsåtgärd. SKR och MSB har också noterat att ett stort fokus lagts på uppgiften krigsplacering, och att fokus i detta skede bör läggas på arbetet med planering av krigsorganisationen. I uppgiften kvarstår alltjämt att påbörja planeringen av krigsorganisationens bemanning och det är viktigt att säkerställa tillgången till nyckelpersonal, men det är upp till kommunen att bedöma om man i detta skede vill krigsplacera sin personal.

3. Övriga uppgifter

3.1 Ledningsansvar

Uppgiften gäller för kommuner i kategori 1. För övriga kommuner är uppgiften frivillig.

Uppgifter enligt lag:

Vid höjd beredskap ansvarar kommunstyrelsen enligt, 3 kap. 2 § LEH, för ledningen av den del av det civila försvaret som kommunen ska bedriva.

Kommunens uppgifter:

- Kommunen bör under perioden⁷ ha utbildat och övat kommunstyrelsen i uppgiften att under höjd beredskap ansvara för kommunens ledning.
- Kommunen bör inom ramen för den statliga ersättningen medverka i utbildningar och övningar som anordnas av länsstyrelsen och delta i övning anordnad av annan statlig myndighet.

Statliga myndigheters stöd:

- Länsstyrelsen bör stödja kommunen bl.a. med övningar och utbildningar för ledning av verksamhet under höjd beredskap.
- Länsstyrelsen ges möjlighet att söka medel från anslag 2:4 Krisberedskap för kommunens förberedelser och deltagande i större övningar där extra ersättning till kommunen är motiverad.
- MSB tillhandahåller *Övningsstöd för kommunstyrelser: höjd beredskap*.

Förtydligande:

Rådgivning och vägledning angående ledningsplatser samt ekonomiskt bidrag för tekniska åtgärder för ledningsplats ingår inte i överenskommelsen, utan hanteras vid behov i en egen process hos MSB.

---

⁷ 2018-2020 med revideringar till och med 2023

3.2 Geografiskt områdesansvar

Uppgiften gäller för kommuner i kategori 1. För övriga kommuner är uppgiften frivillig.

Många kommuner har ett samverkansorgan för krisberedskap, som används för den förberedande delen av det geografiska områdesansvaret avseende fredstida kriser.

Formerna för hur det geografiska områdesansvaret ska tillämpas vid höjd beredskap kommer att utvecklas under de kommande åren.

Uppgifter enligt lag:

Kommuners geografiska områdesansvar, som regleras i 3 kap. 4 § LEH, innebär att kommunstyrelsen under höjd beredskap ska verka för att den verksamhet som bedrivs i kommunen av olika aktörer samordnas och för att samverkan kommer till stånd mellan dem som bedriver verksamheten.

Kommunens uppgifter:

- Kommunen bör informera berörda lokala aktörer om arbetet med beredskapsförberedelser och möjligheter till samverkan på lokal nivå.

Statliga myndigheters stöd:

- Länsstyrelsen bör stödja kommunen i utvecklingen av geografiskt områdesansvar under höjd beredskap.

3.3 Rapportering

Uppgiften gäller för kommuner i kategori 1. För övriga kommuner är uppgiften frivillig.

Uppgifter enligt lag:

Kommuner ska under höjd beredskap, enligt 3 kap, 5 § LEH hålla den myndighet som regeringen bestämmer (länsstyrelsen) informerad om beredskapsläget och de övriga förhållanden som har betydelse för det civila försvaret i kommunen.

Kommunens uppgifter:

- Kommunen bör fortsätta medverka vid införandet av signalskyddssystemet Signe. Systemet kräver administrativa och tekniska åtgärder. Signe omfattar även en årlig förvaltningsavgift.
- Kommunen bör i samverkan med länsstyrelsen fortsätta implementera rutiner för rapportering och för lägesbilder.

Statliga myndigheters stöd:

- Länsstyrelsen tillhandahåller teknisk utrustning och implementeringsstöd för Signe.
- MSB lämnar rådgivning i signalskyddsfrågor. För system Signe ger länsstyrelsen vägledning.
- MSB tillhandahåller webbutbildningen Signalskydd – en introduktion.

Förtydligande:

Kommunen bör medverka vid införandet av Signe, under förutsättning att kommunens kostnader för införande och vidmakthållande ryms inom den statliga ersättningen. Ersättningen får användas för att bekosta den årliga förvaltningsavgiften.

Signalskyddssystemet Signe kan användas i planering och förberedelser, under extraordinära händelser i fredstid samt under höjd beredskap. För att kunna införa och vidmakthålla systemet krävs en egen signalskyddsorganisation eller deltagande i länsstyrelsens signalskyddsorganisation samt godkända lokaler.

Bilaga 1 – Ersättning

Bilaga 1 omfattas av försvarssekretess (15 kap. 2§ offentlighets- och sekretesslagen 2009:400).

Bilagan har inte reviderats. Versionen för perioden 2018-2020 gäller även för 2023.

Utöver den fördelning som gäller i bilagan för befintlig ersättning om 100 mnkr tillförs kommunerna för 2023 ytterligare 60 mnkr. Fördelningsprinciper för de ytterligare 60 mnkr som baseras på invånarantal ska utgå från invånarantalet 1 november 2022.

Ersättningen beräknas enligt följande:

- Samtliga kommuner får ett grundbelopp om 124 000 kronor.
- Ersättning 2,29 kr per invånare.

Bilaga 2 - Uppföljning

Uppföljningen ska ske gentemot de uppgifter som kommunerna har enligt LEH och särskilt de prioriterade uppgifter som anges i denna överenskommelse. För kommuner i kategori 1 ska även genomförandet av övriga uppgifter i denna överenskommelse följas upp.

Uppföljning av kommunens arbete med civilt försvar bör samordnas med uppföljning av *Överenskommelse om kommunernas krisberedskap*.

Hela ersättningen ska användas till uppgifterna i denna överenskommelse. Ersättningen ska främst användas under 2023, men det är möjligt att spara en större del av ersättningen till kommande år i syfte att genomföra denna överenskommelses uppgifter. Kommunen ska då ha en plan för hur ersättningen ska användas kommande år. I enlighet med de principer som gäller för när ersättningen kan reduceras eller falla bort, kan MSB besluta om en lägre ersättning för en kommun som inte har en plan för hur oförbrukade medel ska användas.

Sparad ersättning från perioden 2018-2023 och som inte har förbrukats vid utgången av 2023 får sparas och användas till och med utgången av 2024. Om ersättning från perioden finns kvar vid utgången av 2024 ska den återbetalas till MSB.

MSB tillhandahåller:

- Direkt avsett för kommunerna: Anvisningar för användning av statlig ersättning för kommunernas arbete med krisberedskap och civilt försvar
- För kännedom till kommunerna: Vägledning för länsstyrelsens arbete med att följa upp och stödja kommunernas arbete med krisberedskap och civilt försvar
- För kännedom till kommunerna: Gemensamma bedömningskriterier för länsstyrelsernas arbete med att följa upp och stödja kommunernas arbete med krisberedskap och civilt försvar

Principer för när ersättningen kan reduceras eller falla bort

Länsstyrelsen ska uppmärksamma kommunen på de brister som identifierats i uppföljningsarbetet. Kommunen ska med stöd av länsstyrelsen upprätta en åtgärdsplan för hur bristerna ska hanteras.

Länsstyrelsen kan i enlighet med FEH föreslå för MSB att en del av ersättningen ska reduceras eller falla bort. MSB fattar beslut om reducerad ersättning utifrån länsstyrelsens rapportering. Hur mycket som ska reduceras eller falla bort avgörs från fall till fall. Reduktion av den ersättning som

kommunen får för utförandet av uppgifter enligt LEH ska ske i proportion till hur stor del av arbetet som utförts.

Följande principer ligger till grund för beslutet om att en del av ersättningen för uppgifterna ska reduceras eller falla bort:

- om en kommun inte påbörjat arbetet med de prioriterade uppgifterna i denna överenskommelse
- om ersättningen finansierar annan verksamhet än den som är beskriven som ersättningsgill i lagen eller denna överenskommelse
- om en kommun 12 månader efter periodens slut⁸ har oförbrukade medel ska dessa återbetalas

MSB:s beslut om reducerad ersättning kan överklagas i enlighet med 8 kap. 1 § LEH. För formerna för överklagande samt fastställande och beräkning av överklagandetid hänvisas till förvaltningslagen (2017:900).

---

⁸ 2018-2023

Förlängd och justerad överenskommelse för kommunernas krisberedskap 2023

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) företräder staten avseende att teckna överenskommelse med Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) om kommunernas arbete med krisberedskap. MSB och SKR avser att förlänga och justera rådande överenskommelse (SKR 18/03101, MSB 2018-09779) om uppgifter i lag (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap och tillhörande förordning (2006:637). Överenskommelsen mellan MSB och SKR förlängs och justeras att gälla till och med 31 december 2023.

Följande justeringar görs i överenskommelsen och är gällande från 1 januari 2023:

Avsnitt 4. Ersättning:

- Justeringar görs avseende ersättning, se bilaga 1.

Avsnitt 6.4 Principer för när ersättningen kan reduceras eller falla bort:

- Gällande principer för när ersättningen kan reduceras eller falla bort ersätts ”Om en kommun 12 månader efter mandatperiodens sista år har oförbrukade medel ska dessa återbetalas till MSB” med ”Om en kommun den 31 december 2024 har oförbrukade medel ska dessa återbetalas till MSB”.

MSB publicerar information på sin webbplats om befintligt stöd:

<https://www.msb.se/sv/amnesomraden/krisberedskap--civilt-forsvar/samlat-stod-till-kommuner/>

Stockholm den 17 januari 2023

Stockholm den 27 januari 2023

Charlotte Petri Gornitzka

Palle Lundberg

Generaldirektör MSB

Verkställande direktör SKR

Bilaga 1, 4. Ersättning

Ersättningarna nedan anges i prisläge 2022 (januari 2022).

De fördelningsprinciper som baseras på invånarantal ska utgå från invånarantalet den 1 november 2022. Ersättningen betalas ut av MSB senast den 30 juni respektive år. Kommunen behöver inte fakturera utan MSB går ut med information till respektive kommun inför utbetalningen.

a) Grundbelopp

Grundbelopp för att hålla en funktion med erforderlig kompetens för samordning av kommunens uppgifter i krisberedskapssystemet.

Stockholm	3 804 409 kr
Göteborg	2 173 948 kr
Malmö	1 630 461 kr
Övriga kommuner >80 000 invånare	608 705 kr
Resterande kommuner	345 658 kr

b) Verksamhetsersättning

För genomförande av uppgifterna planering, risk- och sårbarhetsanalys, geografiskt områdesansvar, utbildning och övning, samt rapportering utbetalas 18,75 kr per invånare. Hela denna ersättning får användas för lönekostnader.

c) Ersättning för utomhusvarning

Kommunen får en årlig ersättning som uppgår till 1 245 kr per ljudsändare i respektive kommun för att finansiera kostnader för drift och underhåll, samt för att genomföra kvartalsvisa tester av utrustningen.

d) Rakelsubvention

I syfte att stimulera kommunernas anslutning till det gemensamma radiokommunikationssystemet Rakel, och därmed öka förmågan till samverkan inom kommunen och mellan kommunen och andra aktörer vid en inträffad händelse, avsätts 27 mnkr per år för att subventionera kommunernas abonnemangspriser för Rakel under perioden enligt nedan:

- grundabonnemang i Rakel fastställs till 6 000 kr per år.
- telematikabonnemang för styrning av utomhusvarning (VMA) via Rakel fastställs till 625 kr per år.

Priset avser även kommunala bolag och kommunalförbund som bedriver verksamhet inom de kriterier som anges i förordning (2003:396) om elektronisk kommunikation.

e) Extra medel för 2023

Utöver fördelningsprinciperna ovan tillförs kommunerna ytterligare medel för år 2023. Dessa medel fördelas enligt följande:

- Samtliga kommuner får ett extra grundbelopp på 31 000 kr.
- Resterande medel fördelas med 0,70 kr per invånare.

Ersättningen får användas i enlighet med *Anvisningar för användning av statlig ersättning för kommunernas arbete med krisberedskap och civilt försvar*.

Myndigheten för
samhällsskydd
och beredskap

Sveriges
Kommuner
och Landsting

Diariernr
MSB 2018-09779
SKL 18/03101

1 (16)

Överenskommelse om kommunernas krisberedskap

2019-2022

Innehållsförteckning

1. Överenskommelse	3
2. Utgångspunkter	4
3. Villkor för användning av ersättningen	5
4. Ersättning	6
5. Uppgifter och stöd	7
5.1 Generellt stöd	7
5.2 Risk- och sårbarhetsanalys	8
5.3 Planering	9
5.4 Geografiskt områdesansvar	12
5.5 Utbildning och övning	13
5.6 Rapportering	14
6. Riktlinjer för redovisning och uppföljning	15
6.1 Redovisning	15
6.2 Uppföljning	15
6.3 Hantering av sparande från föregående år	15
6.4 Principer för när ersättningen kan reduceras eller falla bort	16

1. Överenskommelse

Denna överenskommelse mellan staten, företrädd av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) och Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) reglerar ersättning och uppgifter och därtill kopplat stöd för kommunernas arbete med krisberedskap under perioden 2019-2022.

Kommunerna, länsstyrelserna och MSB ska arbeta tillsammans för att öka samhällets krisberedskap på lokal nivå. En god utveckling av krisberedskapen ska bygga på ett nära samarbete mellan staten, SKL samt kommunerna.

Uppgifterna utgår från:

- lag (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (LEH)
- förordning (2006:637) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (FEH)
- kommunallag (2017:725)

Överenskommelsen utgår från 5 kap. LEH där det anges att kommunerna skall få ersättning av staten för kostnader för förberedande uppgifter som de utför enligt 2 kap. LEH. Den statliga ersättningen avser de specifika uppgifter som regleras i LEH och denna överenskommelse. Ersättningen ska utgöra ett komplement till kommunens egen finansiering av arbete med krisberedskap.

Överenskommelsen är en justering av det tidigare avtalet från 2013 mellan MSB och SKL, dnr MSB 2012-5541, SKL 12/6159. Denna justerade överenskommelse ersätter det tidigare avtalet från och med 1 januari 2019.

Denna överenskommelse gäller tillsvidare men kan justeras eller sägas upp, dock tidigast från och med 2023. Justering och uppsägning kan dock ske innan 2023 om det föranleds av ändring eller upphävande av LEH eller FEH. Vid uppsägning eller ändring av överenskommelsen ska detta ske i samordning med eventuella övergångsbestämmelser i lag och förordning. Avsikten är att en ny överenskommelse från och med 2023 ska reglera kommunernas arbete med både krisberedskap och civilt försvar.

Stockholm den 16 oktober 2018

Stockholm den 16 oktober 2018

MSB

SKL

Dan Eliasson

Vesna Jovic

2. Utgångspunkter

Extraordinär händelse

Kommunens åtaganden enligt LEH utgår från begreppet *extraordinär händelse i fredstid* som det är definierat i 1 kap. 4 §:

”Med extraordinär händelse avses i denna lag en sådan händelse som avviker från det normala, innebär en allvarlig störning eller överhängande risk för en allvarlig störning i viktiga samhällsfunktioner och kräver skyndsamma insatser av en kommun eller ett landsting.”

Krisberedskap omfattar mer än LEH

Kommunens arbete med krisberedskap omfattar mer än arbetet med uppgifterna i LEH. För att fullgöra åtagandena enligt LEH och annan lagstiftning, till exempel socialtjänstlagen och lagen om skydd mot olyckor, förutsätts att kommunen kontinuerligt bedriver ett grundläggande arbete med krisberedskap. Det är upp till kommunen själv att finansiera de ytterligare förberedelser och åtgärder som kommunen bedömer nödvändiga. Ersättningen ska inte användas för till exempel brottsförebyggande arbete eller internt skydd.

Den förmåga som byggs upp för att hantera extraordinära händelser kan även vara användbar vid händelser som inte är att betrakta som extraordinära. Statens ersättning till kommunerna är beräknad utifrån att den ska finansiera verksamhet som är till nytta för mycket omfattande och svåra händelser som allvarligt kan påverka kommunens verksamhet.

Civilt försvar

Den fredstida krisberedskapen utgör även grunden för det civila försvaret, det vill säga beredskapen för höjd beredskap och krig. Arbetet med civilt försvar regleras i *Överenskommelse om kommunernas arbete med civilt försvar* som avser perioden 2018-2020. Avsikten är att en ny överenskommelse från och med 2023 ska reglera kommunernas arbete med både krisberedskap och civilt försvar. Det innebär att *Överenskommelse om kommunernas arbete med civilt försvar* kan komma att förlängas eller revideras för perioden 2021-2022. Kommunen kan samordna arbetet med krisberedskap och civilt försvar, när det bedöms lämpligt.

Samhällsviktig verksamhet

Begreppet *viktiga samhällsfunktioner* har i denna överenskommelse ersatts med *samhällsviktig verksamhet* vars innebörd definieras i MSBFS 2015:5 eller annan författning som trätt i dess ställe.

3. Villkor för användning av ersättningen

Följande villkor gäller för den ersättning som kommunen får för genomförandet av uppgifterna i LEH och denna överenskommelse:

- Finansierade aktiviteter och åtgärder ska kunna härledas till uppgifterna i 2 kap. i LEH som består av risk- och sårbarhetsanalys, planering, geografiskt områdesansvar, utbildning och övning, samt rapportering.
- Finansierade åtgärder ska avse förberedande och förebyggande arbete. Åtgärder för att hantera en inträffad händelse ska inte finansieras med ersättningen.
- De vidtagna åtgärderna ska öka förmågan att kontinuerligt bedriva samhällsviktig verksamhet, samt stärka förmågan att hantera extraordinära händelser.
- Huvuddelen¹ av ersättningen kan användas för personalkostnader. Det gäller både grundbeloppet och verksamhetsersättningen. Personalkostnader kan fokuseras till en eller ett fåtal medarbetare (till exempel beredskapssamordnare), men de kan även fördelas till flera medarbetare i olika förvaltningar som arbetar med uppgifterna i överenskommelsen.
- Den statliga ersättningen ska endast användas för att finansiera arbete med krisberedskap. Om den statliga ersättningen används för att betala delar av lönen för en medarbetare som även arbetar med andra frågor, till exempel brottsförebyggande och internt skydd, är det viktigt att ersättningen endast används för att bekosta den del av tjänsten som avser krisberedskap.
- Ersättningen ska inte användas för större investeringar. Ett exempel på större investeringar är kommunala ledningsplatser. För ledningsplatser finns särskild medfinansiering att söka.
- Ersättningen ska inte användas för finansiering av Rakelabonnemang, då det genom överenskommelsen finns en subvention av abonnemangspriset.
- MSB och SKL ska i samverkan utforma mer detaljerade anvisningar om hur ersättningen får användas.

---

¹ Undantaget är den del av VMA-ersättningen som ska användas för att betala telematikabonnemang.

4. Ersättning

Ersättningen räknas upp årligen med konsumentprisindex (KPI).
Ersättningarna nedan anges i prisläge 2018 (januari 2018).

De fördelningsprinciper som baseras på invånarantal ska utgå från invånarantalet den 1 november året före utbetalningsåret. Ersättningen betalas ut av MSB senast den 30 juni respektive år efter fakturering från kommunen.

a) Grundbelopp

Grundbelopp för att hålla en funktion med erforderlig kompetens för samordning av kommunens uppgifter i krisberedskapssystemet.

Stockholm	3 500 000 kr
Göteborg	2 000 000 kr
Malmö	1 500 000 kr
Övriga kommuner >80 000 innevånare	560 000 kr
Resterande kommuner	318 000 kr

b) Verksamhetsersättning

För genomförande av uppgifterna planering, risk- och sårbarhetsanalys, geografiskt områdesansvar, utbildning och övning, samt rapportering utbetalas 17,25 kr per invånare. Hela denna ersättning får användas för lönekostnader.

c) Ersättning för utomhusvarning

Kommunen får en årlig ersättning som uppgår till 1 145 kr per ljudsändare i respektive kommun för att finansiera kostnader för drift och underhåll, samt för att genomföra kvartalsvisa tester av utrustningen.

d) Rakelsubvention

I syfte att stimulera kommunernas anslutning till det gemensamma radiokommunikationssystemet Rakel, och därmed öka förmågan till samverkan inom kommunen och mellan kommunen och andra aktörer vid en inträffad händelse, avsätts 27 mnkr per år för att subventionera kommunernas abonnemangspriser för Rakel under perioden enligt nedan:

- grundabonnemang i Rakel fastställs till 6 000 kr per år.
- telematikabonnemang för styrning av utomhusvarning (VMA) via Rakel fastställs till 625 kr per år.

Priset avser även kommunala bolag och kommunalförbund som bedriver verksamhet inom de kriterier som anges i förordning (2003:396) om elektronisk kommunikation.

5. Uppgifter och stöd

Här preciseras kommunernas uppgifter samt statens stöd till kommunerna. Uppgifterna som beskrivs i 2. kap i LEH delas in i följande verksamheter:

- risk- och sårbarhetsanalys
- planering
- geografiskt områdesansvar
- utbildning och övning
- rapportering

5.1 Generellt stöd

Det ligger i såväl kommunernas som statens intresse att den kommunala krisberedskapen utvecklas på ett bra sätt. En viktig förutsättning är att staten ger stöd till kommunernas arbete med krisberedskap. Utgångspunkten för stödet är att det ska ges av den nivå och aktör som är bäst lämpad för uppgiften och som kan göra det på det mest kostnadseffektiva sättet.

Nedan anges det generella stödet från MSB och länsstyrelserna till kommunerna.

MSB ska

- leda ett nationellt forum i syfte att utveckla den kommunala beredskapen. I detta forum kommer fokus vara att diskutera vilka åtgärder som bör vidtas för att utveckla kommunernas arbete med krisberedskap och civilt försvar.
- verka för samordning av stödet från centrala myndigheter och länsstyrelser, bland annat avseende metodutveckling.
- beakta det kommunala perspektivet vid initiering av forskning och studier inom krisberedskap.
- verka för att goda exempel i arbetet med krisberedskap sprids till kommunerna, till exempel från utvecklingsprojekt som finansierats av MSB.
- etablera en löpande analysprocess för den information som staten hämtar in från kommunerna avseende krisberedskap, som även inkluderar återkoppling av relevant information till kommunerna. MSB ska även utreda en självskattningsmodell för kommunernas krisberedskap.
- i samarbete med SKL och berörda myndigheter ta fram en handbok i kommunal krisberedskap som spänner över hela kommunens verksamhet.
- samla egna och andra myndigheters och aktörers stöd på en webbplats.
- utöva sitt särskilda ansvar för att stödja utvecklingen av den kommunala räddningstjänstens krisberedskap.

Länsstyrelsen

I förordningen (2017:870) om länsstyrelsernas krisberedskap och uppgifter vid höjd beredskap framgår att länsstyrelsen ska vara sammanhållande för krisberedskapen inom sitt geografiska område, samt före, under och efter en kris verka för samordning och gemensam inriktning av de åtgärder som behöver vidtas. De ska särskilt stödja de aktörer som är ansvariga för krisberedskapen i länet när det gäller planering, risk- och sårbarhetsanalys, utbildning och övning, samt följa upp kommunernas tillämpning av LEH.

Länsstyrelserna bör samordna sin metodutveckling avseende stöd till kommunal krisberedskap, till exempel av metoder för skydd av samhällsviktig verksamhet och samverkan och ledning.

5.2 Risk- och sårbarhetsanalys

Lagtext

- Kommunen ska analysera vilka extraordinära händelser i fredstid som kan inträffa i kommunen och hur dessa händelser kan påverka den egna verksamheten. Resultatet av arbetet ska värderas och sammanställas i en risk- och sårbarhetsanalys (2 kap. 1 § LEH).

Kommunens uppgifter

- Kommunen ska bedriva ett arbete med risk- och sårbarhetsanalys som avser det geografiska områdesansvaret, kommunens organisation, samt berörda kommunala bolag och kommunalförbund.
- Kommunen ska använda underlaget från risk- och sårbarhetsanalysen i planering och genomförande av åtgärder för att öka förmågan att kontinuerligt bedriva samhällsviktig verksamhet, samt stärka förmågan att hantera extraordinära händelser.
- Kommunen ska efter en inträffad kris utvärdera kommunens hantering, både med avseende på kommunens verksamhetsansvar och det geografiska områdesansvaret. Underlaget ska användas i arbetet med risk- och sårbarhetsanalys.

Förtydligande

- Kommunens arbete med risk- och sårbarhetsanalys kan, om kommunen finner det lämpligt, samordnas och integreras med det riskanalysarbete som sker i enlighet med annan lagstiftning, till exempel säkerhetsskyddslagen och lagen om skydd mot olyckor.

Statliga myndigheters stöd

MSB ska

- ta fram en samlad verktygslåda med stöd för arbetet med risk- och sårbarhetsanalys.
- med utgångspunkt i nationella riskanalyser utveckla stödmaterial så att information om de risker som MSB har analyserat kan användas i kommunernas arbete med risk- och sårbarhetsanalys.
- ta fram vägledning för utvärdering av kommunens hantering av inträffade händelser.

Länsstyrelsen bör

- stödja kommunerna i arbetet med risk- och sårbarhetsanalys. Det inbegriper såväl hur analyserna genomförs som hur resultatet tas om hand i planering av åtgärder för att uppnå bästa effekt.
- samråda med kommunerna om vad som ska betraktas som regionala respektive lokala risker. Länsstyrelsen bör vid behov involvera kommunerna i processen med att analysera och åtgärda de regionala riskerna.

5.3 Planering

Lagtext

- Kommunen ska, med beaktande av risk- och sårbarhetsanalysen, för varje ny mandatperiod fastställa en plan för hur de ska hantera extraordinära händelser (2 kap. 1 § LEH).
- Fullmäktige ska anta reglementen om nämndernas verksamhet och arbetsformer (6 kap. 44 § kommunallag).
- Kommunstyrelsen ska i en instruktion fastställa hur kommundirektören ska leda förvaltningen under kommunstyrelsen. Instruktionen ska också fastställa kommundirektörens övriga uppgifter (7 kap. 2 § kommunallag).

Kommunens uppgifter

- Kommunen ska ta fram ett styrdokument för kommunens arbete med krisberedskap. Styrdokumentet ska ange kommunens övergripande mål och inriktning för arbetet med krisberedskap under mandatperioden och innehålla:
  - övergripande styrning av arbetet med krisberedskap i kommunala förvaltningar, bolag och kommunalförbund.
  - kommunens övergripande process för risk- och sårbarhetsanalys.
  - kommunens ambitioner i arbetet med sitt geografiska områdesansvar.
  - vilken planering avseende krisberedskap inom olika områden som kommunen ska ta fram eller uppdatera under mandatperioden.

- Kommunen ska ta fram ett reglemente för krisledningsnämnden.
- Kommunstyrelsen bör i instruktionen för kommundirektören ange vilka uppgifter som kommundirektören ska ha avseende krisberedskap.
- Kommunen ska ta fram en plan för hantering av extraordinära händelser. Planen ska innehålla:
  - hur kommunen ska organisera sig under extraordinära händelser.
  - hur kommunens organisation för krisledning ska bedriva samverkan och ledning i syfte att uppnå inriktning och samordning.
  - vilka lokaler med nödvändig teknisk utrustning för samverkan och ledning som disponeras vid extraordinära händelser.
- Kommunen ska ta fram en utbildnings- och övningsplan.

Förtydliganden

- Styrdokumentet:
  - ska beslutas av kommunfullmäktige.
  - kan samordnas med kommunens närliggande styrdokument för till exempel skydd mot olyckor, internt skydd, brottsförebyggande, samt informations- och cybersäkerhet.
  - får utformas och benämnas av kommunen så att det passar in i kommunens struktur för styrdokument.
- Reglementet för krisledningsnämnden ska beslutas av kommunfullmäktige.
- Planen för hantering av extraordinära händelser ska beslutas av lägst kommundirektören.
- Utbildnings- och övningsplanen ska beslutas av lägst kommundirektören.
- Styrdokumentet, reglementet för krisledningsnämnden, planen för hantering av extraordinära händelser, samt utbildnings- och övningsplanen ska vara beslutade senast 31 december under den nya mandatperiodens första år.
- Kommunstyrelsen bör i instruktionen för kommundirektören ta ställning till vilken roll som kommundirektören ska ha avseende kommunens arbete med krisberedskap. Rollen kan både avse det förberedande arbetet och kommunens organisation för krisledning. Kommundirektören behöver inte nödvändigtvis ha en specifik roll i krisberedskapen.

- Exempel på planering som kommunen bör ta fram eller uppdatera under mandatperioden kan gälla:
  - planering för personella och materiella resurser som kommunen behöver för att hantera extraordinära händelser (till exempel resursinventering, identifiering av möjliga förstärkningsresurser, samt planering för att ta emot förstärkningsresurser).
  - planering för specifika funktioner (till exempel krisstöd).
  - planering för specifika händelser (till exempel värmebölja, skogsbrand eller oljeutsläpp).
  - kontinuitetsplaner för kommunens samhällsviktiga verksamheter.

Statliga myndigheters stöd

MSB ska

- i samarbete med SKL ta fram metodstöd om:
  - styrdokument för kommunens arbete med krisberedskap.
  - utbildnings- och övningsplan.
- ta fram metodstöd om:
  - behovsanalys för förstärkningsresurser.
  - mottagande av förstärkningsresurser.
- uppdatera och utveckla stödet för kontinuitetshantering.

Länsstyrelsen bör

- stödja kommunerna med planeringen för att kunna upprätthålla samhällsviktig verksamhet vid allvarliga störningar (identifiering, analys och skydd).
- stödja kommunerna i att ta fram en flerårig utbildnings- och övningsplan.
- tillsammans med kommunerna se över behovet av frivilligresurser inom länet.

5.4 Geografiskt områdesansvar

Lagtext

- Kommuner ska inom sitt geografiska område i fråga om extraordinära händelser i fredstid verka för att (2 kap. 7 § LEH):
  1. olika aktörer inom kommunens geografiska område samverkar och uppnår samordning i planerings- och förberedelsearbetet,
  2. de krishanteringsåtgärder som vidtas av olika aktörer under en sådan händelse samordnas och
  3. information till allmänheten under sådana förhållanden samordnas.

Kommunens uppgifter

- Kommunen ska ge aktörer som bedriver samhällsviktig verksamhet inom kommunens geografiska område möjlighet att samverka i syfte att uppnå samordning av förberedelser inför extraordinära händelser.
- Kommunen ska under en extraordinär händelse kunna stå värd för en inriktnings- och samordningsfunktion (ISF) på lokal nivå, i syfte att verka för samordning av olika aktörers åtgärder.
- Kommunen ska ta initiativ till att en samlad lägesbild tas fram i samband med en extraordinär händelse.
- Kommunen ska verka för att information till allmänheten vid en extraordinär händelse samordnas.
- Kommunens förberedelser inför extraordinära händelser ska ske i samverkan med närliggande kommuner och relevanta aktörer utanför det egna geografiska området. En förutsättning för att samverkan ska ske är att de externa aktörerna vill och kan samverka med kommunen.
- Berörda kommuner ska säkerställa att Viktigt meddelande till allmänheten (VMA) kan sändas via anläggningar för utomhusvarning genom att ljudsändare underhålls.

Förtydliganden

- En inriktnings- och samordningsfunktion (ISF) består av företrädare för offentliga och privata aktörer samt frivilliga resurser som möts för att åstadkomma gemensam inriktning och samordning vid samhällsstörningar. Kommunen ansvarar för att erbjuda en mötesplats och att driva arbetet kopplat till ISF framåt. Här ingår till exempel att sammankalla, leda och dokumentera möten, samt följa upp överenskomna åtgärder.
- Kommunen kan samverka med andra kommuner om att stå värd för en inriktnings- och samordningsfunktion.

Statliga myndigheters stöd

MSB ska

- ta fram en samverkansmatris som beskriver vilka förutsättningar de viktigaste aktörerna inom krisberedskapen har för att samverka med kommuner i det förberedande och hanterande arbetet.
- ta fram en vägledning för inriktnings- och samordningsfunktion på lokal nivå.
- ta fram en praktisk vägledning för kommunens information till allmänheten vid extraordinär händelse.
- ta fram en vägledning för att skapa samlad lägesbild.

Länsstyrelsen bör

- stödja kommunerna i utvecklingen av det geografiska områdesansvaret på lokal nivå. Länsstyrelsen bör även bidra till en tydligare ansvarsfördelning och tolkning av de geografiska områdesansvaren på lokal och regional nivå.
- stödja kommunerna i implementering av *Gemensamma grunder för samverkan och ledning*.

5.5 Utbildning och övning

Lagtext

- Kommunen ska ansvara för att förtroendevalda och anställd personal får den utbildning och övning som behövs för att de ska kunna lösa sina uppgifter vid extraordinära händelser i fredstid (2 kap. 8 § LEH).

Kommunens uppgifter

- Kommunen ska ha en regelbundet utbildad och övad krisorganisation. Även kommunens beredskapsfunktioner inom till exempel kommunalteknisk försörjning och krisstöd ska vara utbildade och övade.
- Kommunen ska genomföra och utvärdera minst två övningar under en mandatperiod. Kommunens krisledningsnämnd och tjänstemannaledning ska övas minst en gång per mandatperiod.
- Kommunen ska, i den utsträckning tillfälle ges, delta i planering, genomförande och utvärdering av samverkansövningar på regional eller nationell nivå som avser fredstida kriser.

Förtydliganden

- Övningsverksamheten ska beakta de brister som identifierats i arbetet med risk- och sårbarhetsanalys.
- Varje övning ska utvärderas avseende såväl styrkor som svagheter när det gäller kommunens egen krisberedskap och förmåga att samverka med andra aktörer.

Statliga myndigheters stöd

MSB ska

- stödja andra centrala myndigheters framtagning av sektorsvisa övningar för regional och lokal nivå enligt konceptet *Öva enkelt*.
- i samråd med kommunala företrädare och länsstyrelser se över sitt utbildningsutbud gentemot kommunal krisberedskap. Utbildningsutbudet ska presenteras på ett samlat sätt.
- stödja kommunernas egen utbildningsverksamhet genom att ta fram utbildningsmaterial inom prioriterade områden.

Länsstyrelsen bör

- stödja kommunernas utbildnings- och övningsverksamhet, exempelvis genom att bedriva nätverk för utbildnings- och övningsansvariga.
- ta fram länets fleråriga övningsplan i samråd med länets kommuner.
- samla nya krisledningsnämnder och kommunstyrelser för att informera om deras ansvar vid extraordinära händelser, respektive vid höjd beredskap.

5.6 Rapportering

Lagtext

- Kommunen ska hålla den myndighet som regeringen bestämmer informerad om vilka åtgärder som vidtagits enligt detta kapitel och hur åtgärderna påverkat krisberedskapsläget (2 kap. 9 § LEH).
- Kommunen ska vid en extraordinär händelse i fredstid ge den myndighet som regeringen bestämmer lägesrapporter och information om händelseutvecklingen, tillståndet och den förväntade utvecklingen samt om vidtagna och planerade åtgärder (2 kap. 9 § LEH).

Kommunens uppgifter

- Kommunen ska ha förmågan att ta emot och dela information med berörda krisberedskapsaktörer med stöd av den teknik och metodik som tillämpas nationellt och regionalt för samverkan och ledning vid samhällsstörningar (till exempel WIS och Rakel).
- Kommunen ska ha förmåga att ge länsstyrelsen en samlad rapport om läget i kommunen vid en extraordinär händelse.

Statliga myndigheters stöd

Länsstyrelsen bör

- ta fram metodstöd för kommunernas rapportering till länsstyrelsen.

6. Riktlinjer för redovisning och uppföljning

6.1 Redovisning

Ersättningen under perioden delas upp och utbetalas årsvis till kommunen. Ersättningen ska användas till uppgifterna i LEH och denna överenskommelse.

Kommunen ska årligen redovisa för länsstyrelsen hur ersättningen har använts under föregående år. Redovisningen omfattar både ekonomisk och verksamhetsrelaterad dokumentation av genomförda aktiviteter. I kommunens redovisning matchas intäkten under perioden med kostnader som uppstått som en följd av överenskommelsen.

MSB och SKL ska i samverkan utforma mer detaljerade anvisningar om hur ersättningen får användas och hur redovisningen ska ske.

6.2 Uppföljning

MSB

Enligt FEH har MSB ansvar för att bestämma och betala ut ersättning till kommunerna inom ramen för vad regeringen årligen beslutar, samt på förslag från länsstyrelsen besluta att ersättningen ska reduceras eller falla bort.

MSB ska verka för att länsstyrelsernas uppföljning gentemot kommunerna samordnas. MSB kommer i samarbete med länsstyrelserna och SKL ta fram en metod för uppföljning av överenskommelsen. Vidare kommer MSB att följa upp länsstyrelsernas stöd och uppföljning gentemot kommunerna.

Länsstyrelsen

Länsstyrelsen ska följa upp tillämpningen av LEH och denna överenskommelse. Länsstyrelsen kan enligt FEH föreslå för MSB att en del av ersättningen ska reduceras eller falla bort för en kommun som inte fullgjort sina uppgifter.

6.3 Hantering av sparande från föregående år

Hela ersättningen ska användas till uppgifterna i LEH och denna överenskommelse. Att spara en del av ersättningen till kommande år i syfte att genomföra åtgärder inom ramen för denna överenskommelse är möjligt, så länge det finns en plan för hur de medel som sparas ska användas. Om hela ersättningen inte har använts under året ska kommunen i den årliga uppföljningen motivera varför, samt redogöra för hur kommunen planerar att använda oförbrukade medel kommande år.

6.4 Principer för när ersättningen kan reduceras eller falla bort

Länsstyrelsen ska uppmärksamma kommunen på de brister som identifierats i uppföljningsarbetet. Kommunen ska med stöd av länsstyrelsen upprätta en åtgärdsplan för hur bristerna ska hanteras.

Länsstyrelsen kan i enlighet med FEH föreslå för MSB att en del av ersättningen ska reduceras eller falla bort. MSB fattar beslut om reducerad ersättning utifrån länsstyrelsens rapportering. Hur mycket som ska reduceras eller falla bort avgörs från fall till fall. Reduktionen av kommunens ersättning ska stå i proportion till hur stor del av arbetet som utförts.

Följande principer ligger till grund för beslutet om att en del av ersättningen ska reduceras eller falla bort:

- om en kommun inte fullgör sina uppgifter kan en del av ersättningen reduceras eller falla bort,
- om ersättningen finansierar annan verksamhet än den som är beskriven som ersättningsgill i LEH eller denna överenskommelse kan en del av ersättningen reduceras samt
- om kommunens
  - sammanlagda sparande av ersättningen överstiger 10 procent av den årliga ersättningen
  - och utgör mer än 200 000 kr
  - och kommunen inte har en plan för hur sparandet ska användas under kommande år, så kan delar av ersättningen reduceras.

MSB:s beslut om reducerad ersättning kan överklagas i enlighet med 8 kap. 1 § LEH. Formerna för överklagande samt fastställande och beräkning av överklagandetid hänvisas till förvaltningslagen (2017:900).

Om en kommun 12 månader efter mandatperiodens sista år har oförbrukade medel ska dessa återbetalas till MSB.

11. Uppföljningsrapport oktober 2023,
kommunstyrelsen KS2023/276

Kommunstyrelseförvaltningen

Daniel Aronsson | Ekonomichef
0734-64 70 06 | daniel.aronsson@bollebygd.se

Kommunstyrelsen

Uppföljningsrapport oktober 2023, kommunstyrelsen

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen godkänner uppföljningsrapport oktober 2023 för kommunstyrelsen.

Ärendet

Uppföljningen tyder på ett överskott på 2,5 mnr jämfört med budget för helåret 2023.

Efter april är kommunstyrelsens utfall 48,8 mnr vilket är 3,6 mnr högre jämfört med förra året men 3,9 mnr lägre än budget. Den stora avvikelsen i förhållande till budget beror främst på att utfallet inte är periodiserat, främst intäkter för projekt.

Totalt för helåret innebär prognosen ett överskott på 2,5 mnr, vilket är 0,5 mnr mer än vid förra prognostillfället. Jämfört med föregående prognos märks inga större skillnader förutom något förbättrat utfall till följd av vakanser.

Beslutsunderlag

Uppföljningsrapport oktober 2023, kommunstyrelsen

Skickas till

Ekonomiavdelningen

BOLLEBYGDS KOMMUN

Kommunstyrelseförvaltningen

Monica Holmgren

Förvaltningschef

Daniel Aronsson

Ekonomichef

Kommunstyrelsen

Dnr : KS2023/75

Uppföljningsrapport oktober 2023, kommunstyrelsen

Ekonomiskt utfall och prognos

	Januari-oktober				Helår			
	2022		2023		2022		2023	
	Utf.	Utf.	Budg.	Avvik.	Utf.	Prog.	Budg.	Avvik.
Kommunstyrelsens ordf	-1,9	-1,8	-2,0	0,2	-2,4	-2,4	-2,4	0,0
Kommunchef	-23,9	-27,1	-29,1	2,0	-30,6	-33,9	-35,2	1,3
It drift	-5,2	-4,6	-5,6	0,9	-6,3	-5,7	-6,6	0,9
Ekonomichef	-7,6	-8,5	-8,9	0,4	-9,3	-10,6	-10,8	0,3
HR chef	-6,6	-6,8	-7,1	0,3	-8,4	-8,7	-8,7	0,0
Summa	-45,2	-48,8	-52,6	3,9	-56,9	-61,2	-63,7	2,5

Efter april är kommunstyrelsens utfall 48,8 mnkr vilket är 3,6 mnkr högre jämfört med förra året men 3,9 mnkr lägre än budget. Den stora avvikelsen i förhållande till budget beror främst på att utfallet inte är periodiserat, främst intäkter för projekt.

Totalt för helåret innebär prognosen ett överskott på 2,5 mnkr, vilket är 0,5 mnkr mer än vid förra prognostillfället. Jämfört med föregående prognos märks inga större skillnader förutom något förbättrat utfall till följd av vakanser.

Kommunstyrelsens ordförande

Under kommunstyrelsens ordförande budgeteras kostnader hänförliga till den politiska verksamheten, främst arvoden. Prognosen tyder på ett litet överskott i dagsläget men beräknas bli nära budget till följd av något högre förbrukning under årets sista två månader.

Kommundirektörens avdelning

Under kommundirektörens avdelning budgeteras flera av de kommunövergripande kostnaderna såsom räddningstjänst, lokaler, färdtjänst och kollektivtrafik.

Totalt för avdelningen prognosticeras ett överskott på 1,3 mnkr, av det kan 0,5 mnkr tillskrivas att kommunstyrelsen fått medel som ej beräknas nyttjas. För färdtjänst syns ett visst överskridande på 0,2 mnkr, men det är osäkert då statistik finns tillgängligt först i samband med årsbokslutet. Resterande överskott är hänförligt bl.a. till följd av uteblivna kostnader för GIS-samverkan och något lägre personalkostnader jämfört med budget till följd av partiella tjänstledigheter och visst glapp mellan anställningar.

Ekonomiavdelningen

Under ekonomiavdelningen budgeteras kostnader för kommunens centrala ekonomi-administration, upphandling, digitaliseringsmedel och IT-personal.

Prognosen tyder på ett överskott på 0,3 mnkr. Avvikelserna består i lägre nyttjande av digitaliseringspeng, föräldraledigheter men samtidigt högre kostnad för upphandlingskonsulter än budgeterats till stor del till följd av hög arbetsbelastning, föräldraledighet samt ett litet glapp mellan anställningar i början av året.

IT-enheten

Under IT-enheten budgeteras samtliga kostnader exkl. personalkostnader för kommunstyrelsens IT-verksamhet. Det gäller främst kommunövergripande licenser, konsulttjänster samt kapitalkostnader för inköpt IT-utrustning. Efter oktober syns ett överskott på 0,9 mnkr. Flera licenskostnader har räknats upp mer till följd av indexerade avtal än vad budgeten har höjts vilket försämrar prognosen något. Samtidigt är kostnaden för konsulter lägre än budgeterat och att några större investeringar har slutavskrivits och inte ersatts under året.

HR-avdelningen

Under HR-avdelningen budgeteras kostnader för kommunens centrala HR-funktion, fackliga kostnader, kommunövergripande personalsociala kostnader samt kostnader för reception. Prognosen tyder på att budgeten kommer hållas, men det syns ett överskott på personalkostnaderna till följd av vakanser som motverkas av högre prognosticerade kostnader för företagshälsovård, licenser samt vissa personalsociala kostnader.

12. Uppföljningsrapport oktober 2023,
Bollebygds kommun (kf fattar slutligt beslut)
KS2023/275

Kommunstyrelseförvaltningen

Karl Norlander | Ekonom/controller
0734-64 70 23 | karl.norlander@bollebygd.se

Kommunstyrelsen

Uppföljningsrapport oktober 2023, Bollebygds kommun

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige godkänner uppföljningsrapport oktober 2023 för Bollebygds kommun.

Ärendet

Förvaltningarna har tagit fram ekonomiska prognoser för 2023. Kommunens helårsprognos är ett resultat på 8,6 miljoner kronor. Det är 8,2 mnkr bättre än det budgeterade resultatet på 0,4 mnkr och motsvarar 1,3 procent av skatteintäkter och generella statsbidrag. Den ofördelade budgeten på 4,0 mnkr prognosticeras att nyttjas fullt ut. Av investeringsbudgeten på 87,6 mnkr så kommer 37,0 mnkr att nyttjas, utifrån vad som nu är känt. Jämfört med föregående prognostillfälle i delårsrapporten är den största förändringen att en kostnad om 9,3 mnkr för medfinansiering av gång-/cykelväg till Ballasjön finns med i den här prognosen.

Beslutsunderlag

Uppföljningsrapport oktober 2023, Bollebygds kommun 2023-11-14

Skickas till

Ekonomiavdelningen

BOLLEBYGDS KOMMUN

Kommunstyrelseförvaltningen

Monica Holmgren

Förvaltningschef

Karl Norlander

Ekonom/controller

Uppföljningsrapport oktober 2023 Bollebygds kommun

Innehållsförteckning

1	Resultaträkning	3
1.1	Bollebygds kommun	3
2	Driftsredovisning	5
2.1	Bollebygds kommun	5
3	Redovisning per nämnd	6
3.1	Kommunstyrelsen	6
3.2	Socialförvaltningen.....	7
3.3	Utbildningsförvaltningen	8
3.4	Samhällsbyggnadsförvaltningen.....	10
4	Investeringar	12
5	Personalstatistik	13

1 Resultaträkning

1.1 Bollebygds kommun

Resultaträkning

	Perioden				Helår			
	2022	2023			2022	2023		
	Utf.	Utf.	Budg.	Avvik.	Utf.	Prog.	Budg.	Avvik.
Verksamhetens int.	99,2	116,0	92,5	23,6	125,5	137,9	110,3	27,6
Verksamhetens kostn.	-552,7	-595,4	-600,7	5,3	-692,6	-751,0	-729,5	-21,6
Avskrivningar	-23,3	-23,9	-23,9	0,0	-28,1	-28,3	-28,6	0,3
Nettokostnad	-476,9	-503,3	-532,2	28,9	-595,2	-641,5	-647,8	6,3
Skatteintäkter	436,4	458,1	448,6	9,5	525,9	548,6	538,3	10,3
Gen. statsbidr o utj	96,3	96,9	97,3	-0,4	115,2	116,3	116,7	-0,4
Resultat	55,8	51,7	13,7	38,0	46,0	23,4	7,2	16,2
Finansiella intäkter	0,9	0,4	1,0	-0,5	1,2	1,4	1,2	0,2
Finansiella kostnade	-1,4	-6,9	-6,6	-0,3	-2,8	-8,5	-8,0	-0,5
Res efter skatteint o finansn	55,3	45,2	8,0	37,1	44,5	16,3	0,4	15,9
Extraordinära poster	0,0	-7,7	0,0	-7,7	0,0	-7,7	0,0	-7,7
	55,3	37,5	8,0	29,5	44,5	8,6	0,4	8,2

Utfall perioden

Överskottet ackumulerat under perioden beror till stor del på ej budgeterade intäkter såväl på verksamhetssidan som på skattesidan. Det är främst inom socialnämnden där intäkterna går över budget.

Verksamhetens kostnader ligger i stort sett enligt budget. Överskott förklaras till stor del av att budget för oförutsedda händelser i nuläget är outnyttjad.

Skatteintäkterna avviker mot budget där största förklaringen är att Sveriges kommuner och regioner har prognostiserat att skatteavräkningen för innevarande år kommer att vara högre än vad som budgeterades tidigare år. Den överliggande orsaken är den rådande inflationstakten under 2023.

Prognos helår

Prognosen för helåret är en positiv avvikelse om 8,2 mnkr mot budgeterade 0,4 mnkr. Avvikelsen mot budget som prognostiserades vid delåret var 19,0 mnkr.

Jämfört med prognosen från delårsrapporten har kommunen planerat att ta kostnad för medfinansiering av cykelväg Ballasjövägen som kommer byggas av Trafikverket ifall kommunen tar en del av finansieringen. Det finns en möjlighet att skriva av en sådan finansiering under flera år men i prognosen beräknas hela kostnaden om 9,3 mnkr tas innevarande år.

Utöver detta så försämrar en minskad prognos på skatteintäkterna om 2 mnkr prognosen jämfört med föregående prognostillfälle.

I prognosen förväntas inte några tomter från Bergadalsprojektet säljas innan årsskiftet och därmed kommer inte det projektet påverka årets prognos.

Efter att kommunfullmäktige tilldelat generella statsbidrag till Socialnämnden avseende bemanning sjuksköterskor och minskade timanställningar har den positiva budgetavvikelsen för Generella statsbidrag flyttats till minskad avvikelse på verksamhetens kostnader.

En osäkerhet i prognosen är hur de generella statsbidragen till Socialnämnden ska periodiseras. Socialstyrelsen har i dagarna beslutat att bidraget även ska nyttjas 2024 vilket skulle innebära att prognosen för 2023 blir ca 2,5 mnkr sämre eftersom generella statsbidrag ska periodiseras jämnt för de åren de ska nyttjas.

2 Driftsredovisning

2.1 Bollebygds kommun

Driftsredovisning

	Perioden				Helår			
	2022	2023			2022	2023		
	Utf.	Utf.	Budg.	Avvik.	Utf.	Prog.	Budg.	Avvik.
Valnämnd	-0,1	0,0	0,0	0,0	-0,2	0,0	0,0	0,0
Kommunfullmäktige	-1,0	-1,3	-1,3	0,0	-1,2	-1,5	-1,6	0,1
Kommunstyrelse	-45,2	-48,8	-52,6	3,9	-56,9	-61,2	-63,7	2,5
Jävsnämnd	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-0,1	0,0
Revision	-0,3	-0,5	-0,7	0,2	-0,8	-1,0	-0,9	-0,1
Överförmyndare	-0,7	-0,7	-0,7	0,0	-0,7	-0,7	-0,8	0,1
Utbildningsnämnden	-239,9	-257,3	-264,5	7,2	-298,2	-318,3	-322,4	4,1
Samhällsbyggnadsnämnden	-32,8	-34,0	-32,2	-1,8	-43,3	-41,8	-40,3	-1,5
Socialnämnden	-152,0	-168,0	-178,2	10,2	-185,9	-203,8	-215,0	11,2
Finansförvaltningen Räntor mm.	527,4	1,4	0,0	1,4	629,1	-10,2	0,0	-10,2
Ofördelad budget	0,0	0,0	-3,3	3,3	2,5	-4,0	-4,0	0,0
Avsättning lönerörelse	0,0	0,0	0,6	-0,6	0,0	0,0	0,0	0,0
Pensionsförvaltning	0,0	-7,7	-4,3	-3,4	0,0	-12,7	-5,2	-7,5
Skatter & Gen. Statsbidrag	0,0	554,4	545,2	9,2	0,0	663,8	654,3	9,6
	55,3	37,5	8,0	29,5	44,5	8,6	0,4	8,2

Utfall perioden

Totalt gör nämnderna ett resultat på +16,4 mnkr i avvikelser mot budget. Prognosen visar ett underskott på Samhällsbyggnadsnämnden och överskott på Socialnämnden. Se närmare analys under respektive nämnds redovisning.

För periodens utfall finns fortfarande avsatt medel för lönerörelsen budgeterat vilket beror på att utfördelningen av de avsatta medlen periodiserats annorlunda jämfört med avsättningen. För helåret har hela avsättningen för lönerörelsen fördelats ut.

Inga väsentliga händelser har hänt sedan delårsrapporten.

Prognos helår

I prognosen bedöms hela ofördelade budgeten att nyttjas. Hela budgeten för lönerörelsen används men är vid rapporteringstillfället inte fördelat på nämnderna. Underskott för lönerörelsen har prognostiserats av respektive nämnd.

Prognostiserade nettokostnadsutvecklingen för nämnderna är 7% för helåret.

3 Redovisning per nämnd

3.1 Kommunstyrelsen

	Perioden				Helår			
	2022	2023			2022	2023		
	Utf.	Utf.	Budg.	Avvik.	Utf.	Prog.	Budg.	Avvik.
Kommunstyrelsens ordf	-1,9	-1,8	-2,0	0,2	-2,4	-2,4	-2,4	0,0
Kommunchef	-23,9	-27,1	-29,1	2,0	-30,6	-33,9	-35,2	1,3
It drift	-5,2	-4,6	-5,6	0,9	-6,3	-5,7	-6,6	0,9
Ekonomichef	-7,6	-8,5	-8,9	0,4	-9,3	-10,6	-10,8	0,3
HR chef	-6,6	-6,8	-7,1	0,3	-8,4	-8,7	-8,7	0,0
Summa	-45,2	-48,8	-52,6	3,9	-56,9	-61,2	-63,7	2,5

Utfall perioden

Efter oktober är kommunstyrelsens utfall 48,8 mnkr vilket är 3,6 mnkr högre jämfört med samma period förra året men 3,9 mnkr lägre än budget.

Prognos helår

De stora prognosticerade avvikelsen på 2,5 mnkr beror främst på att tillskott på 0,5 mnkr inte kommer nyttjas för ändamålet. Inom IT märks ett överskott på 0,9 mnkr som beror på lägre kapitalkostnader till följd av slutavskrivna tillgångar som ej fullt ut ersatts. Resterande överskott förklaras av vakanser i början av året, viss tjänstledighet samt glapp mellan anställningar.

3.2 Socialförvaltningen

	Perioden				Helår			
	2022	2023			2022	2023		
	Utf.	Utf.	Budg.	Avvik.	Utf.	Prog.	Budg.	Avvik.
Socialnämnd	-0,7	-0,8	-0,7	0,0	-0,9	-0,9	-0,9	0,0
Soc chef & Utv enhet	-3,4	-0,7	-6,2	5,4	-4,4	-1,1	-7,5	6,4
Äldreomsorg	-81,0	-91,3	-94,5	3,2	-101,5	-110,6	-114,2	3,6
Funktionsnedsättning	-33,5	-35,5	-37,6	2,1	-41,0	-44,8	-45,1	0,4
Individ- & Familjeomsorg	-34,0	-40,4	-39,3	-1,2	-38,6	-47,0	-47,5	0,5
Flykting	0,6	0,7	0,1	0,6	0,5	0,6	0,1	0,4
Summa	-152,0	-168,0	-178,2	10,2	-185,9	-203,8	-215,0	11,2

Utfall perioden

Nettokostnader jämfört med samma period förra året har ökat med 10,4 %. Ökning av nettokostnader avser främst ökning av köpta placeringar funktionsnedsättning, myndighetsteam vuxna och barn & unga, en kostnadsökning med 6 mnkr jämfört med samma period i år. Även personalkostnader bidrar till nettokostnadsökningen. Lönerrevisionen, lag om 11 timmars dygnsvila och förhöjd PO mellan åren förklarar ökningen.

Prognos helår

Socialnämnden prognostiserar ett årsresultat 11,2 mnkr.

Resultatet fördelar sig på överskott i alla verksamhetsområden inom socialnämnden. Budgetöverskott härrör vakanser, statsbidrag och ändrade beslut/förutsättningar funktionsnedsättning.

Överskottet 11,2 mnkr fördelas sig på vakanser 4,7 mnkr, statsbidrag 6 mnkr och förändringar inom personlig assistans 0,5 mnkr pga. ändrade beslut.

Vakanser inom äldreomsorg, individ & familjeomsorg och administration.

Socialnämnden har mottagit statsbidrag under året vilket förklarar en stor del av överskottet.

Fram till sommaren mottog socialnämnden 10,5 mnkr i statsbidrag. Efter ett beslut i kommunfullmäktige i september fick socialnämnden tilldelat ytterligare statsbidrag om 5,5 mnkr.

Totalt under året har socialnämnden mottagit 8 mnkr utöver budgeterade statsbidrag. 2 mnkr av dessa prognostiseras återbetalas.

Vidare ses ökade kostnader för köpta placeringar på funktionsnedsättning och individ- och familjeomsorg. Efterfrågan av ekonomiskt bistånd har däremot minskat.

3.3 Utbildningsförvaltningen

	Perioden				Helår			
	2022	2023			2022	2023		
	Utf.	Utf.	Budg.	Avvik.	Utf.	Prog.	Budg.	Avvik.
Nämnd	-0,6	-0,7	-0,8	0,1	-0,7	-0,9	-1,0	0,1
Kultur & Fritid	-9,0	-10,0	-9,9	-0,1	-13,5	-11,7	-11,8	0,1
Förskola	-52,6	-57,4	-58,0	0,6	-64,6	-70,4	-71,1	0,7
Fritidshem	-15,7	-16,9	-18,5	1,6	-19,3	-21,0	-22,6	1,6
Grundskola	-112,2	-118,4	-117,2	-1,2	-138,3	-147,4	-143,6	-3,8
Anpassad grundskola	-8,3	-10,5	-12,4	1,8	-11,0	-13,2	-15,0	1,8
Gymnasie	-38,6	-40,1	-43,5	3,5	-46,8	-49,6	-52,3	2,7
Vuxenutbildning	-2,3	-2,6	-3,2	0,6	-3,1	-3,1	-3,8	0,7
Gemensamt	-0,7	-0,8	-1,0	0,2	-0,9	-1,0	-1,2	0,2
Summa	-239,9	-257,3	-264,5	7,2	-298,2	-318,3	-322,4	4,1

Utfall perioden

Nettokostnadsavvikelsen per helår prognostiseras öka med 6,7% jämfört med 2022. Rent monetärt är ökningen störst i förskola och grundskola, vilka är nämndens största verksamhetsområden. Procentuellt jämfört med budget är ökningen störst i anpassad grundskola.

Intäkterna minskar jämfört föregående år med 5,4% och beror främst på Skolmiljarden som kom förra året men inte detta.

Nettokostnaderna ökar enligt prognos med 5,4% i år.

Utbetalade bidrag minskar med 53,6% då de extra satsningar till föreningar, som fanns förra året, inte finns i år.

Köpt verksamhet ökar med 3,6% och då främst på gymnasiet till följd av fler elever och högre kostnader per utbildning.

Personalkostnaderna ökar enligt prognos med 7,0% där ökningen ligger på både tillsvidareanställda, visstidsanställda och timavlönade timmar.

Lokalkostnader har ökat med 4,6% och kapitalkostnader med 9,3%.

Övriga kostnader har ökat med 9,7% och härrör från ökade kostnader för skolskjuts, leaseade datorer, ökade interna kostnader för måltid och lokalvård, det större inköpet av läromedel vilket är stött av bidrag samt generella kostnadsökningar på material och varor som kommer av inflation och drivmedelskostnader.

Prognos helår

För analyserna jämförs oktober mot augusti, då augusti var den senaste rapportmånad där enhetscheferna var med och lade prognos. Augusti är också den senaste prognos som gått till KS.

Överskottet i prognosen utgör 1,3 % av nämndens budget.

Sedan delårsrapporten finns inga eller små förändringar (0,1 mnkr) i prognos hos verksamheterna nämnd, fritidshem, grundskola, vuxenutbildning och gemensamt.

De största förändringarna sedan delåret är överskott eller ökande överskott på förskolan,

anpassad grundskola och främst gymnasiet samt att överskottet på kultur och fritid minskar.

Kultur och fritid prognostiserar ett överskott på 0,1 mnkr för helåret. Överskottet har minskat sedan augusti. Man kommer att utbetala mer bidrag än vad som tidigare prognostiserats.

Verksamheten visar ett överskott på personalkostnader men överskottet kommer minska då fler personal anställs till hösten än vad som tidigare lagts i prognos. Man har övertrasserat övriga inköp på poster såsom förbrukningsinventarier, böcker, elektronisk media och konsulttjänster vilket också gjort att överskottet minskat.

Verksamheten förskolan prognostiserar ett överskott på 0,7 mnkr för helåret. Överskottet har ökat sedan augusti. Personalkostnaderna är lägre i september än prognos och något lägre de kvarvarande månaderna i prognos. Föräldraavgifterna är något högre i prognos framåt. På inköpsidan prognostiseras kostnaderna bli något högre än prognos. Det gäller både leasing av Ipads och övriga inköp såsom tillsynsavgifter.

Verksamheten anpassad grundskola prognostiserar ett överskott på 1,8 mnkr. Överskottet har ökat något sedan delårsrapporten. Verksamheten gör överskott på personalkostnader. I och med ett inflöde av nya elever på hösten prognostiserades tillkommande anställning. Att det inte blivit av ännu samt hög sjukfrånvaro och problem med att få vikarier har ökat överskottet.

Kostnaderna för köpta platser har ökat något då en kommun vi köper plats av uppdragat att de fakturerat Bollebygd ett för lågt pris sedan mars. Mellanskillnaden kommer att faktureras nu i efterhand och finns med i prognos.

Verksamheten gymnasieskola prognostiserar ett överskott på 2,7 mnkr. Överskottet har ökat med 1,4 mnkr sedan delårsrapporten. För delårsrapporten antogs vårterminens kostnader även på hösten med tillkommande kostnader för fler elever. 24 fler elever gick ut årskurs 9 på vårterminen än de som gick ut år 3 på gymnasiet. En snittkostnad för halvåret beräknades för dessa 24 elever som en tillkommande kostnad.

Nu när verksamheten fått in kostnader fram till oktober och därigenom vet elevantal och kostnad för programval, har det visat sig att kostnaderna inte alls blir så höga som beräknat. Långt färre har påbörjat sin gymnasieutbildning än beräknat, 12 elever fler jämfört med medeltalet på vårterminen. Under året har 27 elever flyttat ut. 17 av dessa utflyttade skulle börjat gymnasiet till hösten, jämnt fördelat över årskurserna. En del utav dessa elever var mer kostnadskrävande. Elever på IM (individuella programmet) har ökat från ca 8 på vårterminen till 13 i oktober så några utav gymnasieeleverna har gått dit. IM visar ett överskott på drygt 0,6 mnkr.

3.4 Samhällsbyggnadsförvaltningen

	Perioden				Helår			
	2022	2023			2022	2023		
	Utf.	Utf.	Budg.	Avvik.	Utf.	Prog.	Budg.	Avvik.
Samh.bygg nämndens ordf	-0,7	-0,7	-0,8	0,0	-0,9	-0,9	-0,9	0,0
Samhällsbyggnadschef	-7,4	-7,7	-6,7	-1,0	-8,7	-9,3	-8,8	-0,5
Planchef	-7,7	-6,7	-5,8	-0,8	-9,6	-7,0	-7,0	0,0
Bygg- och miljöchef	-4,2	-7,3	-7,0	-0,3	-6,3	-8,9	-8,6	-0,3
Fastighetschef	-2,3	-1,0	-0,9	-0,1	-4,1	-1,2	-1,2	0,0
Teknisk chef va/gata	-6,7	-5,6	-6,6	1,0	-7,8	-8,9	-8,4	-0,4
Teknisk chef rh/park	-2,7	-4,6	-4,5	-0,1	-4,3	-5,2	-5,5	0,3
Åsastugorna	0,0	-0,3	0,0	-0,3	0,0	0,0	0,0	0,0
Verksamhetschef lokaler & kök	-2,0	0,0	0,0	0,0	-2,4	0,0	0,0	0,0
Lokalvård	0,2	-0,2	0,0	-0,2	0,2	-0,3	0,0	-0,3
Måltid/kost	0,7	0,1	0,0	0,1	0,6	-0,3	0,0	-0,3
Summa	-32,8	-34,0	-32,3	-1,7	-43,3	-41,8	-40,3	-1,5

Utfall perioden

Den negativa avvikelsen för perioden, samt motsvarande period föregående år, förklaras främst av att vi förväntar oss stora intäkter under november/december (t.ex. skogsförsäljning hos **Renhållning/Park** och intäkter för exploatörsdrivna detaljplaner på **Plan/Exploatering**). Utöver det har kostnaderna för t.ex. **Fastighet, Plan/Exploatering** samt **Bygg och miljö** varit högre hittills på året, än vad som förväntas framåt.

Vi ser en kraftig prisutveckling för **Måltidsverksamheten** som är direkt hänförlig till inflationen på livsmedel. Likaså **lokalvården** har haft skenande priser då de stått utan avtal i närmare 6 månader. **Bygg- och miljöenheten** har haft kostsamma bostadsanpassningar vilket gör att trots att enheten har väsentliga positiva avvikelser på andra konton, prognostiserar underskott.

VA/Gata är korrigerad sedan delårsprognosen eftersom överskott på VA inte går in i resultatet, utan periodiseras till nästa år. Den negativa avvikelsen för enheten hör till gatuverksamheten och flisning. Vi flyttar en del felaktigt kontrade kostnader från driften till investering vilket gör att förändringen från senaste prognosen för gata är kraftigt förbättrad.

Personalkostnaderna för **samhällsbyggnadschefens enhet** har legat högre än budget på grund av utköp och tillfälliga tjänster som överlappat när nya enhetschefer tillsatts.

Prognos helår

Prognosen för helåret ligger på -1,4 mnkr. och flera av enheterna står inför utmaningar. Vissa av underskotten kan antas vara strukturella (t.ex. Bygg och miljö, Lokalvård och Måltid), medan andra är av engångskaraktär (t.ex. Plan/exploatering, Gata och Samhällsbyggnadschefens enhet).

Prognosen är förbättrad mot den som gjordes i samband med delåret, då VA-verksamhetens överskott då beräknades bidra till ett godare resultat. Eftersom det förväntade överskottet på VA

kommer periodiseras till kommande år gör det att prognosen ser sämre ut, trots att förutsättningarna i realitet blivit bättre.

Utöver sammanställningen ovan har kommunen fått en intäkt på 6,3 mnkr. för gatukostnadsersättning i samband med exploateringen i Bergadalen. Intäkten är direkt kopplad till samhällsbyggnadsförvaltningens verksamhet men tillfaller finansförvaltningen; något som kan vara bra att ta hänsyn till när helhetsbilden analyseras. Likaså kommer det förväntade överskottet för VA-verksamheten förbättra förutsättningarna inför kommande år.

4 Investeringar

	Utfall perioden	Budget 2023	Prognos 2023	Prognos avvikelse 2023
Kommunstyrelsen:				
IT-investeringar	1,7	3,0	3,0	0,0
Reinvestering inventarier	0,1	1,0	0,1	0,9
Lokalresursplan	5,3	17,2	7,8	9,4
Samhällsbyggnadsnämnden:				
Reinvesteringar fastighet	7,9	10,0	9,6	0,4
Renov. idrottshall	0,1	15,0	0,1	14,9
GC-vägar	2,4	3,0	3,0	0,0
Div. anläggningsinv.	4,0	4,0	4,0	0,0
Uppgrad. vattenverk Töllsjö	0	1,0	0	1,0
Tillskottsvatten	3,1	4,0	4,0	0,0
Belysning	0,1	1,0	0,8	0,2
Laddstolpar	0,0	1,0	0,2	0,8
Lekplatser	0	1,0	1,0	0,0
Rollpack	0,4	0,4	0,4	0,0
Utbildningsnämnden:				
Reinvestering inventarier	1,0	1,0	1,0	0,0
Digitalisering	0,1	0,3	0,3	0,0
Socialnämnden				
Reinvestering inventarier	0,7	1,0	1	0,0
Digitalisering	0,5	0,7	0,7	0,0
Summa investeringar	27,4	64,6	37,0	27,6
<i>Varav skattefinansierad</i>	<i>19,9</i>	<i>55,2</i>	<i>28,6</i>	<i>26,6</i>

Kommentarer

Kommunen förväntas utnyttja 37,0 mnkr av totalt 64,6 mnkr investeringsram. Renovering av idrottshallen har inte kunnat genomföras under året och alla projekt i lokalresursplanen har inte heller blivit av. Nämnderna har nyttjat sitt utrymme för reinvesteringar.

5 Personalstatistik

	Perioden innevarande år			Perioden föregående år		
	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt
Antal tillsvidareanställda	542	141	683	525	134	659
Andel tillsvidareanställda (%)	79,36 %	20,64 %	100,00 %	79,67 %	20,33 %	100,00 %
Antal visstidsanställda	76	32	108	77	24	101
Andel visstidsanställda (%)	70,37 %	29,63 %	100,00 %	76,24 %	23,76 %	100,00 %
Antal timavlönade (timmar)	60 232,7 6	26 705,4 5	86 938,2 1	62 196,6 1	24 358,2 5	86 554,8 6
Övertid/fyllnad/mertid (tim)	3 685,01	1 324,92	5 009,93	3 255,37	1 713,64	4 969,01
Andel tillsvidare m. heltid (%)	91,14 %	95,04 %	91,95 %	92,57 %	94,78 %	93,02 %
Sjukfrånvaro (%)	8,76 %	4,65 %	7,86 %	8,89 %	5,19 %	8,12 %
Sjukfrånvaro över 59 dagar (%)	45,51 %	32,83 %	43,87 %	33,91 %	19,07 %	31,96 %
Sjukfrånvaro under 31 år (%)	7,98 %	4,07 %	6,70 %	8,14 %	7,70 %	8,03 %
Sjukfrånvaro 31-49 år (%)	8,06 %	3,52 %	7,03 %	8,63 %	3,46 %	7,50 %
Sjukfrånvaro över 49 år (%)	9,89 %	7,11 %	9,41 %	9,43 %	7,28 %	9,05 %

Anställda

Antalet tillsvidareanställda medarbetare har ökat med 24 personer jämfört med samma period 2022. Ökning har skett inom samtliga förvaltningar. Även antalet visstidsanställningar har ökat med totalt 7 personer inom kommunen.

Andelen tillsvidareanställda med heltid har minskat med 1,07% inom kommunen. Minskning ses inom Utbildnings- och Socialförvaltningen medans ökning ses inom Kommunstyrelseförvaltningen och Samhällsbyggnadsförvaltningen.

Arbetade timmar

Mer- och övertidstimmar har ökat 2023 med totalt 40,92h i jämförelse med samma period 2022. Ökningen ses inom Samhällsbyggnadsförvaltningen och Utbildningsförvaltningen medans minskning ses inom Kommunstyrelse- och Socialförvaltningen.

Antalet timmar gjorda av timavlönade har ökat i kommunen med 383,35h jämförelsevis med samma period förra året. Ökningen har skett inom Utbildningsförvaltningen.

Sjukfrånvaron

Sjukfrånvaron i kommunen som helhet har minskat med 0,26% jämfört med samma period 2022. Minskningen ses inom Utbildningsförvaltningen ökning har skett inom övriga förvaltningar. Långtidssjukfrånvaron har ökat inom kommunen.

Den totala sjukfrånvaron för kvinnor har minskat med 0,13% och för män 0,54%.

13. Förlängning av samverkansavtal
ungdomsmottagning mellan Bollebygds
kommun och delregional nämnd Södra
KS2022/138

§156

KS2022/138

Förlängning av samverkansavtal ungdomsmottagning mellan Bollebygds kommun och delregional nämnd södra

Beslut

Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen godkänner förlängning av samverkansavtal ungdomsmottagning mellan Bollebygds kommun och delregional nämnd södra, att gälla till och med 2024-12-31.

Ärendet

I Västra Götaland finns ett inriktningsdokument för länets ungdomsmottagningar. Inriktningsdokumentet är gemensamt för Västra Götalandsregionen (VGR) och länets 49 kommuner och ligger till grund för lokala avtal och överenskommelser om ungdomsmottagningen. På uppdrag av Vårdsamverkan Västra Götaland har ett förslag på ett Samverkansavtal för ungdomsmottagningen i Västra Götaland tagits fram, som utveckling av inriktningsdokumentet. Det politiska samrådsorganet SRO har ställt sig bakom att förslaget på Samverkansavtal för ungdomsmottagningen sänds på remiss, 2023-08-16 – 2023-12-20, till berörda nämnder och styrelser inom VGR och länets 49 kommuner. Inriktningen är att samverkansavtalet ska gälla från den 1 januari 2025. Befintligt inriktningsdokument för ungdomsmottagningarna är förlängt till och med 2024.

I avvaktan på det nya samverkansavtalet behöver nuvarande avtal för ungdomsmottagningarna förlängas att gälla till och med den 31 december 2024.

Enligt nuvarande avtal räknas ersättningen årligen upp med Västra Götalandsregionens indexuppräknings. Det innebär att avtalet för 2024 räknas upp med 2 procent.

Kommunstyrelsen fattar beslut i ärendet då det berör flera nämnder.

Kommunstyrelseförvaltningen har i handläggningen av ärendet stämt av med förvaltningscheferna på socialförvaltningen och utbildningsförvaltningen. Ingen av förvaltningscheferna har något att erinra mot förlängningen av samverkansavtalet.

Kommunstyrelseförvaltningen föreslår i och med det att kommunstyrelsen godkänner en förlängning av redan ingånget avtal.

Förslag till beslut

Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut

Kommunstyrelsen godkänner förlängning av samverkansavtal ungdomsmottagning mellan Bollebygds kommun och delregional nämnd södra, att gälla till och med 2024-12-31.

Beslutsgång

Ordföranden frågar om förslag till beslut kan antas och finner att så sker.

Beslutsunderlag

- Förlängning av samverkansavtal ungdomsmottagning mellan Bollebygds kommun och delregional nämnd Södra
- Brev till kommunerna om avtal ungdomsmottagningar

Skickas till

Kommunstyrelsen

Paragrafen är justerad

2023-10-05

Till: kommunerna Bollebygd, Borås, Herrljunga, Mark, Svenljunga, Tranemo. Ulricehamn och Vårgårda, samtliga i delregional nämnd södras område

Förslag till förlängning av samverkansavtal för ungdomsmottagningar

I Västra Götaland finns ett inriktningsdokument för länets ungdomsmottagningar. Inriktningsdokumentet är gemensamt för Västra Götalandsregionen (VGR) och länets 49 kommuner och ligger till grund för lokala avtal och överenskommelser om ungdomsmottagningen.

På uppdrag av Vårdsamverkan Västra Götaland har ett förslag på ett Samverkansavtal för ungdomsmottagningen i Västra Götaland tagits fram, som utveckling av inriktningsdokumentet. Det politiska samrådsorganet SRO har ställt sig bakom att förslaget på *Samverkansavtal för ungdomsmottagningen* sänds på remiss, 2023-08-16 – 2023-12-20, till berörda nämnder och styrelser inom VGR och länets 49 kommuner. Inriktningen är att samverkansavtalet ska gälla från den 1 januari 2025. Befintligt inriktningsdokument för ungdomsmottagningarna är förlängt till och med 2024.

I avvaktan på det nya samverkansavtalet behöver nuvarande avtal för ungdomsmottagningarna förlängas att gälla till och med den 31 december 2024. De delregionala nämnderna planerar att bereda förlängningen av avtalen på sina respektive sammanträden i mitten av november. Därefter planeras för beslut i den operativa hälso- och sjukvårdsnämnden under december.

Enligt nuvarande avtal räknas ersättningen årligen upp med Västra Götalandsregionens indexuppräkningsindex. Det innebär att avtalet för 2024 räknas upp med 2 procent.

Vänliga hälsningar

Lars Paulsson

Ansvarig tjänsteperson delregional nämnd södra

Delregional.namnd.sodra@vgregion.se

14. Avgift för ansökan om godkännande att bedriva fristående förskola, fritidshem eller pedagogisk omsorg (kf fattar slutligt beslut)
KS2023/173

§158

KS2023/173

Avgift för ansökan om godkännande att bedriva fristående förskola, fritidshem eller pedagogisk omsorg - återremiss

Beslut

Arbetsutskottet noterar utbildningsnämndens svar på återremissen.

Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen tillstyrker utbildningsnämndens förslag till kommunfullmäktige; Utbildningsnämnden föreslår kommunfullmäktige att med stöd av 2 kap 5d § skollagen besluta att den som ansöker om godkännande att starta fristående förskola eller fristående fritidshem som inte hör till en skolenhet ska betala 25 000 kronor i avgift från den 1 december 2023.

Utbildningsnämnden föreslår kommunfullmäktige att med stöd av 2 kap 5d § skollagen besluta att avgiften ska betalas i samband med att ansökan ges in samt att ärendet inte tas upp till prövning om avgiften inte betalas.

Avgiftsbeloppet i denna taxa är bestämt med utgångspunkt från kostnadsläge och Prisindex för kommunal verksamhet (PKV) oktober månad året före det år taxan börjar gälla.

Utbildningsnämnden får för varje kalenderår (avgiftsår) därefter besluta att höja avgiftsbeloppet med den procentsats för PKV som är publicerad på SKR:s webbplats för oktober månad året före avgiftsåret.

Ärendet

Den 1 januari 2019 trädde nya bestämmelser gällande fristående förskolor och fritidshem i kraft. Syftet med lagändringen var att komplettera den nuvarande prövningen så att samma grundläggande kvalifikationskrav ska gälla för etablering av tillståndspliktig verksamhet inom hela välfärdssektorn. Bestämmelserna ger kommunerna möjlighet att ta ut en avgift för ansökningar om godkännande för fristående förskola och fritidshem som inte hör till en skolenhet. Utbildningsförvaltningen föreslår att en avgift om 25 tkr ska tas ut av den som ansöker om godkännande att starta fristående förskola eller fritidshem som inte hör till en skolenhet från den 1 november 2023. Vidare att avgiften ska betalas i samband med ansökan samt att ärendet inte tas upp till prövning om avgiften inte betalas.

Utbildningsnämnden har behandlat ärendet på sammanträde 2023-06-14, § 52.

Kommunstyrelsens arbetsutskott har återremitterat ärendet till utbildningsnämnden på sammanträde 2023-08-17, § 105. Utbildningsnämnden har återigen behandlat ärendet på sammanträde 2023-09-20, § 64, och lämnar följande förslag till kommunfullmäktige: Utbildningsnämnden föreslår kommunfullmäktige att med stöd av 2 kap 5d § skollagen besluta att den som ansöker om godkännande att starta fristående förskola eller

fristående fritidshem som inte hör till en skolenhet ska betala 25 000 kronor i avgift från den 1 december 2023. Utbildningsnämnden föreslår kommunfullmäktige att med stöd av 2 kap 5d § skollagen besluta att avgiften ska betalas i samband med att ansökan ges in samt att ärendet inte tas upp till prövning om avgiften inte betalas. Avgiftsbeloppet i denna taxa är bestämt med utgångspunkt från kostnadsläge och Prisindex för kommunal verksamhet (PKV) oktober månad året före det år taxan börjar gälla. Utbildningsnämnden får för varje kalenderår (avgiftsår) därefter besluta att höja avgiftsbeloppet med den procentsats för PKV som är publicerad på SKR:s webbplats för oktober månad året före avgiftsåret.

Kommunfullmäktige fattar slutligt beslut i ärendet.

Förslag till beslut

Ledamöternas förslag till beslut

Ulf Rapp (S) föreslår att arbetsutskottet noterar utbildningsnämndens svar på återremissen, och att kommunstyrelsen tillstyrker utbildningsnämndens förslag till kommunfullmäktige. Förslaget antas.

Beslutsunderlag

- §105 KSAU Avgift för ansökan om godkännande att bedriva fristående förskola, fritidshem eller pedagogisk omsorg
- UN 2023-09-20 § 64 Avgift för ansökan om godkännande att bedriva fristående förskola, fritidshem eller pedagogisk omsorg - återremiss
- Avgift för ansökan om godkännande att bedriva fristående förskola, fritidshem eller pedagogisk omsorg - tj.skrivelse UF

Skickas till

Kommunstyrelsen

Paragrafen är justerad

§64

UN2023/206

Avgift för ansökan om godkännande att bedriva fristående förskola, fritidshem eller pedagogisk omsorg

Beslut

Utbildningsnämnden föreslår kommunfullmäktige att med stöd av 2 kap 5d § skollagen besluta att den som ansöker om godkännande att starta fristående förskola eller fristående fritidshem som inte hör till en skolenhet ska betala 25 000 kronor i avgift från den 1 december 2023.

Utbildningsnämnden föreslår kommunfullmäktige att med stöd av 2 kap 5d § skollagen besluta att avgiften ska betalas i samband med att ansökan ges in samt att ärendet inte tas upp till prövning om avgiften inte betalas.

Avgiftsbeloppet i denna taxa är bestämt med utgångspunkt från kostnadsläge och Prisindex för kommunal verksamhet (PKV) oktober månad året före det år taxan börjar gälla.

Utbildningsnämnden får för varje kalenderår (avgiftsår) därefter besluta att höja avgiftsbeloppet med den procentsats för PKV som är publicerad på SKR:s webbplats för oktober månad året före avgiftsåret.

Ärendet

Den 1 januari 2019 trädde nya bestämmelser gällande fristående förskolor och fritidshem i kraft. Syftet med lagändringen var att komplettera den nuvarande prövningen så att samma grundläggande kvalifikationskrav ska gälla för etablering av tillståndspliktig verksamhet inom hela välfärdssektorn. Bestämmelserna ger kommunerna möjlighet att ta ut en avgift för ansökningar om godkännande för fristående förskola och fritidshem som inte hör till en skolenhet.

Utbildningsförvaltningen föreslår att en avgift om 25 000 kronor ska tas ut av den som ansöker om godkännande att starta fristående förskola eller fritidshem som inte hör till en skolenhet från den 1 december 2023. Vidare att avgiften ska betalas i samband med ansökan samt att ärendet inte tas upp till prövning om avgiften inte betalas.

Korrigerig av tidigare beslut

Utbildningsnämnden tog den 14 juni 2023 ett beslut om förslag till avgift för ansökan om godkännande av fristående förskola och fritidshem, som skickades för beslut till kommunfullmäktige. Kommunstyrelsens arbetsutskott (KSAU) uppmärksammade då i sitt beredningsarbete att utbildningsnämndens beslutsformulering innehöll hänvisning till fel paragraf i Skollagen, samt att hänvisning till en paragraf råkat falla bort i ett stycke.

KSAU remitterade därför tillbaka beslutet till utbildningsnämnden för korrigerande av detta och bifogade då samtidigt ett förslag till annan formulering gällande den årliga justeringen av avgiftsbeloppet.

Följande ändringar och tillägg har gjorts jämfört med tidigare beslut:

- Hänvisning i beslutet till 2 kap 5d § skollagen, istället för 2 kap 5c §,
- Tillägg av hänvisning till 2 kap 5d § skollagen i beslutsformuleringens andra stycke,
- Tillägg av ny formulering gällande årlig justering av avgiftsbelopp:

Avgiftsbeloppet i denna taxa är bestämt med utgångspunkt från kostnadsläge och Prisindex för kommunal verksamhet (PKV) oktober månad året före det år taxan börjar gälla.

Utbildningsnämnden får för varje kalenderår (avgiftsår) därefter besluta att höja avgiftsbeloppet med den procentsats för PKV som är publicerad på SKR:s webbplats för oktober månad året före avgiftsåret.

Utbildningsnämnden noterar också att beslutet om att ta ut avgift börjar gälla från och med 1 december 2023.

Bakgrund

Den 1 januari 2019 trädde nya bestämmelser gällande fristående förskolor och fritidshem i kraft. Syftet med lagändringen var att komplettera den nuvarande prövningen så att samma grundläggande kvalifikationskrav skulle gälla för etablering av tillståndspliktig verksamhet inom hela välfärdssektorn. Bestämmelserna innebär att utbildningsnämnden i samband med godkännande av huvudmän som vill starta fristående förskola eller fritidshem som inte hör till en skolenhet samt i samband med tillsyn av sådana enheter ska göra en så kallad ägar- och ledningsprövning. Bestämmelserna ger kommunerna rätt att ta ut en avgift för ansökningar om godkännande för fristående förskola och fritidshem som inte hör till en skolenhet. Det är inte reglerat något kring storleken på avgiften. Kommuner som tar ut avgift har därför att rätta sig efter kommunallagens bestämmelser rörande självkostnadsprincipen och likställighetsprincipen. Avgiften som en kommun tar ut ska spegla kommunens kostnader för godkännande och får inte generera en vinst för kommunen (2 kap. 6 § kommunallagen).

Utbildningsnämnden antog den 10 april 2019 Riktlinje godkännande och rätt till bidrag för enskild huvudman som bedriver fristående förskola, fritidshem och annan pedagogisk omsorg (UN 2019/74). Riktlinjerna föreslås revideras vid sammanträdet den 14 juni 2023.

Sedan utbildningsnämnden bildades har ingen enskild huvudman ansökt om godkännande för att starta fristående förskola eller fritidshem. Utifrån lagkraven och hantering av andra typer av ansökningar ser dock utbildningsförvaltningen att om en sådan ansökan kommer in krävs ett omfattande handlägningsarbete för att hantera ansökan. Utbildningsförvaltningen anser därför att skollagens möjlighet till att ta ut avgift ska användas för det fall en ansökan skulle komma.

Rättslig reglering

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

Av 2 kap. 5 § skollagen följer att enskilda efter ansökan får godkännas som huvudmän för förskola, förskoleklass, grundskola, grundsärskola, gymnasieskola, gymnasiesärskola och fritidshem. Godkännande ska lämnas om den enskilde

1. genom erfarenhet eller på annat sätt har förvärvat insikt i de föreskrifter som gäller för verksamheten,
2. har ekonomiska förutsättningar att följa de föreskrifter som gäller för verksamheten, och
3. i övrigt har förutsättningar att följa de föreskrifter som gäller för utbildningen.

Vidare krävs att den enskilde i övrigt bedöms som lämplig. I fråga om en juridisk person krävs att hela kretsen av ägare och ledare bedöms lämpliga. Vid lämplighetsbedömningen ska viljan och förmågan att fullgöra sina skyldigheter mot det allmänna, laglydnad i övrigt och andra omständigheter av betydelse beaktas. Av 2 kap. 7 § skollagen framgår att den kommun där utbildningen ska bedrivas handlägger ärenden om godkännande av enskild som huvudman för förskola och fritidshem som inte hör till en skolenhet.

Enligt 2 kap. 5 d § skollagen får den kommun som handlägger ärenden om godkännande av enskild som huvudman ta ut en avgift för ansökningar om godkännande enligt 2 kap. 5 § skollagen.

Omvärldsanalys och bedömning av avgiftsnivå

Vid bedömning av vilken nivå en eventuell avgift för ansökan ska ligga på har det gjorts en omvärldsbevakning av nivån på andra kommuners avgifter samt Skolinspektionens avgifter för prövning av ansökningar avseende fristående skolor.

Skolinspektionen tar ut en avgift för ansökan om nyetablering av fristående skola på 75 000 kronor och för utökning av befintlig skolenhet är avgiften 65 000 kronor. I närområdet är det flera kommuner som inte har någon information om eventuella avgifter på sin hemsida. Av de som har information varierar avgiften mellan 20 000 och 28 000 kronor (Jönköping 20 000 kronor, Alingsås och Kungälv 24 000 kronor, Uddevalla och Borås 25 000 kronor och Göteborg 28 000 kronor).

Handläggning av en ansökan om att starta fristående förskola eller fritidshem är samma oavsett storlek på kommunen. Utbildningsförvaltningen föreslår att Bollebygds kommun lägger sig på samma avgiftsnivå som Borås kommun, det vill säga 25 000 kronor.

Ekonomiska förutsättningar

Avgiften bedöms täcka ”kommunens självkostnad” för hanteringen av ansökningar om godkännande av fristående förskola eller fristående fritidshem som inte hör till någon skolenhet.

Barnkonsekvensanalys

Ärendet får inga direkta konsekvenser för barn.

Förslag till beslut

Utbildningsnämnden föreslår kommunfullmäktige att med stöd av 2 kap 5d § skollagen besluta att den som ansöker om godkännande att starta fristående förskola eller fristående fritidshem som inte hör till en skolenhet ska betala 25 000 kronor i avgift från den 1 december 2023.

Utbildningsnämnden föreslår kommunfullmäktige att med stöd av 2 kap 5d § skollagen besluta att avgiften ska betalas i samband med att ansökan ges in samt att ärendet inte tas upp till prövning om avgiften inte betalas.

Avgiftsbeloppet i denna taxa är bestämt med utgångspunkt från kostnadsläge och Prisindex för kommunal verksamhet (PKV) oktober månad året före det år taxan börjar gälla.

Utbildningsnämnden får för varje kalenderår (avgiftsår) därefter besluta att höja avgiftsbeloppet med den procentsats för PKV som är publicerad på SKR:s webbplats för oktober månad året före avgiftsåret.

Beslutsunderlag

- Borttagen på grund av personuppgifter.
- §105 KSAU Avgift för ansökan om godkännande att bedriva fristående förskola, fritidshem eller pedagogisk omsorg
- Borttagen på grund av personuppgifter.

Skickas till

Kommunfullmäktige

Paragrafen är justerad

Utbildningsförvaltningen

David Englund | Nämndsekreterare/utredare
0734-64 72 02 | david.englund@bollebygd.se

Utbildningsnämnden

Avgift för ansökan om godkännande av fristående förskola och fritidshem

Förslag till beslut

Utbildningsnämnden föreslår kommunfullmäktige att med stöd av 2 kap 5d § skollagen besluta att den som ansöker om godkännande att starta fristående förskola eller fristående fritidshem som inte hör till en skolenhet ska betala 25 000 kronor i avgift från den 1 december 2023.

Utbildningsnämnden föreslår kommunfullmäktige att med stöd av 2 kap 5d § skollagen besluta att avgiften ska betalas i samband med att ansökan ges in samt att ärendet inte tas upp till prövning om avgiften inte betalas.

Avgiftsbeloppet i denna taxa är bestämt med utgångspunkt från kostnadsläge och Prisindex för kommunal verksamhet (PKV) oktober månad året före det år taxan börjar gälla.

Utbildningsnämnden får för varje kalenderår (avgiftsår) därefter besluta att höja avgiftsbeloppet med den procentsats för PKV som är publicerad på SKR:s webbplats för oktober månad året före avgiftsåret.

Ärendet

Den 1 januari 2019 trädde nya bestämmelser gällande fristående förskolor och fritidshem i kraft. Syftet med lagändringen var att komplettera den nuvarande prövningen så att samma grundläggande kvalifikationskrav ska gälla för etablering av tillståndspliktig verksamhet inom hela välfärdssektorn. Bestämmelserna ger kommunerna möjlighet att ta ut en avgift för ansökningar om godkännande för fristående förskola och fritidshem som inte hör till en skolenhet.

Utbildningsförvaltningen föreslår att en avgift om 25 000 kronor ska tas ut av den som ansöker om godkännande att starta fristående förskola eller fritidshem som inte hör till en skolenhet från den 1 december 2023. Vidare att avgiften ska betalas i samband med ansökan samt att ärendet inte tas upp till prövning om avgiften inte betalas.

Korrigerings av tidigare beslut

Utbildningsnämnden tog den 14 juni 2023 ett beslut om förslag till avgift för ansökan om godkännande av fristående förskola och fritidshem, som skickades för beslut till kommunfullmäktige. Kommunstyrelsens arbetsutskott (KSAU) uppmärksammade då i sitt beredningsarbete att utbildningsnämndens beslutsformulering innehöll hänvisning till fel paragraf i Skollagen, samt att hänvisning till en paragraf råkat falla bort i ett stycke.

KSAU remitterade därför tillbaka beslutet till utbildningsnämnden för korrigerig av detta och bifogade då samtidigt ett förslag till annan formulering gällande den årliga justeringen av avgiftsbeloppet.

Följande ändringar och tillägg har gjorts jämfört med tidigare beslut:

- Hänvisning i beslutet till 2 kap 5d § skollagen, istället för 2 kap 5c §,
- Tillägg av hänvisning till 2 kap 5d § skollagen i beslutsformuleringens andra stycke,
- Tillägg av ny formulering gällande årlig justering av avgiftsbelopp:

Avgiftsbeloppet i denna taxa är bestämt med utgångspunkt från kostnadsläge och Prisindex för kommunal verksamhet (PKV) oktober månad året före det år taxan börjar gälla.

Utbildningsnämnden får för varje kalenderår (avgiftsår) därefter besluta att höja avgiftsbeloppet med den procentsats för PKV som är publicerad på SKR:s webbplats för oktober månad året före avgiftsåret.

Utbildningsnämnden noterar också att beslutet om att ta ut avgift börjar gälla från och med 1 december 2023.

Bakgrund

Den 1 januari 2019 trädde nya bestämmelser gällande fristående förskolor och fritidshem i kraft. Syftet med lagändringen var att komplettera den nuvarande prövningen så att samma grundläggande kvalifikationskrav skulle gälla för etablering av tillståndspliktig verksamhet inom hela välfärdssektorn. Bestämmelserna innebär att utbildningsnämnden i samband med godkännande av huvudmän som vill starta fristående förskola eller fritidshem som inte hör till en skolenhet samt i samband med tillsyn av sådana enheter ska göra en så kallad ägar- och ledningsprövning. Bestämmelserna ger kommunerna rätt att ta ut en avgift för ansökningar om godkännande för fristående förskola och fritidshem som inte hör till en skolenhet. Det är inte reglerat något kring storleken på avgiften. Kommuner som tar ut avgift har därför att rätta sig efter kommunallagens bestämmelser rörande självkostnadsprincipen och likställighetsprincipen. Avgiften som en kommun tar ut ska spegla kommunens kostnader för godkännande och får inte generera en vinst för kommunen (2 kap. 6 § kommunallagen).

Utbildningsnämnden antog den 10 april 2019 Riktlinje godkännande och rätt till bidrag för enskild huvudman som bedriver fristående förskola, fritidshem och annan pedagogisk omsorg (UN 2019/74). Riktlinjerna föreslås revideras vid sammanträdet den 14 juni 2023.

Sedan utbildningsnämnden bildades har ingen enskild huvudman ansökt om godkännande för att starta fristående förskola eller fritidshem. Utifrån lagkraven och hantering av andra typer av ansökningar ser dock utbildningsförvaltningen att om en sådan ansökan kommer in krävs ett omfattande handlägningsarbete för att hantera ansökan. Utbildningsförvaltningen anser därför att skollagens möjlighet till att ta ut avgift ska användas för det fall en ansökan skulle komma.

Rättslig reglering

Av 2 kap. 5 § skollagen följer att enskilda efter ansökan får godkännas som huvudmän för förskola, förskoleklass, grundskola, grundsärskola, gymnasieskola, gymnasiesärskola och fritidshem.

Godkännande ska lämnas om den enskilde

1. genom erfarenhet eller på annat sätt har förvärvat insikt i de föreskrifter som gäller för verksamheten,
2. har ekonomiska förutsättningar att följa de föreskrifter som gäller för verksamheten, och
3. i övrigt har förutsättningar att följa de föreskrifter som gäller för utbildningen.

Vidare krävs att den enskilde i övrigt bedöms som lämplig. I fråga om en juridisk person krävs att hela kretsen av ägare och ledare bedöms lämpliga. Vid lämplighetsbedömningen ska viljan och förmågan att fullgöra sina skyldigheter mot det allmänna, laglydnad i övrigt och andra omständigheter av betydelse beaktas. Av 2 kap. 7 § skollagen framgår att den kommun där utbildningen ska bedrivas handlägger ärenden om godkännande av enskild som huvudman för förskola och fritidshem som inte hör till en skolenhet.

Enligt 2 kap. 5 d § skollagen får den kommun som handlägger ärenden om godkännande av enskild som huvudman ta ut en avgift för ansökningar om godkännande enligt 2 kap. 5 § skollagen.

Omvärldsanalys och bedömning av avgiftsnivå

Vid bedömning av vilken nivå en eventuell avgift för ansökan ska ligga på har det gjorts en omvärldsbevakning av nivån på andra kommuners avgifter samt Skolinspektionens avgifter för prövning av ansökningar avseende fristående skolor.

Skolinspektionen tar ut en avgift för ansökan om nyetablering av fristående skola på 75 000 kronor och för utökning av befintlig skolenhet är avgiften 65 000 kronor. I närområdet är det flera kommuner som inte har någon information om eventuella avgifter på sin hemsida. Av de som har information varierar avgiften mellan 20 000 och 28 000 kronor (Jönköping 20 000 kronor, Alingsås och Kungälv 24 000 kronor, Uddevalla och Borås 25 000 kronor och Göteborg 28 000 kronor).

Handläggning av en ansökan om att starta fristående förskola eller fritidshem är samma oavsett storlek på kommunen. Utbildningsförvaltningen föreslår att Bollebygds kommun lägger sig på samma avgiftsnivå som Borås kommun, det vill säga 25 000 kronor.

Ekonomiska förutsättningar

Avgiften bedöms täcka ”kommunens självkostnad” för hanteringen av ansökningar om godkännande av fristående förskola eller fristående fritidshem som inte hör till någon skolenhet.

Barnkonsekvensanalys

Ärendet får inga direkta konsekvenser för barn.

Beslutsunderlag

- Avgift för ansökan om godkännande av fristående förskola eller fritidshem, tjänsteskrivelse 2023-05-11
- §105 KSAU Avgift för ansökan om godkännande att bedriva fristående förskola, fritidshem eller pedagogisk omsorg, beslut om ytterligare handläggning 2023-08-17
- Avgift för ansökan om godkännande av fristående förskola eller fritidshem, tjänsteskrivelse 2023-08-30 (med korrigerade uppgifter)

Skickas till

Kommunfullmäktige

BOLLEBYGDS KOMMUN

Utbildningsförvaltningen

Johan Berntsson

Utbildningschef

David Englund

Nämndsekreterare/utredare

15. Taxa för hyra av kommunens lokaler och anläggningar - återremiss (kf fattar slutligt beslut) KS2023/144

§159

KS2023/144

Taxa för hyra av kommunens lokaler och anläggningar - återremiss

Beslut

Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen

Samhällsbyggnadsnämndens svar på återremissen noteras. Kommunstyrelsen tillstyrker samhällsbyggnadsnämndens förslag till kommunfullmäktige; kommunfullmäktige antar taxa för upplåtelse av kommunens lokaler och anläggningar. Taxan gäller fr.o.m månadsskiftet beslutet vunnit laga kraft.

Ärendet

Förhyrning av kommunens lokaler är samhällsbyggnadsnämndens ansvar enligt nämndens reglemente antaget av kommunfullmäktige 2021-03-18, § 35. Ärendet är framtaget av kommunens kultur- och fritidschef. Det har även förts en dialog med tjänstepersoner på socialförvaltningen om förslaget. För att värna exempelvis barns idrottande så är taxan lägre för de föreningar som bedriver barn- och ungdomsverksamhet.

Kommunfullmäktige återremitterade ärendet till samhällsbyggnadsnämnden på sammanträde 2023-09-21, § 93, för att säkerställa texten i Nivå 1 och Nivå 2 i taxedokumentet.

Samhällsbyggnadsnämnden har återigen behandlat ärendet på sammanträde 2023-10-16, § 147, och beslutat föreslå kommunfullmäktige att anta taxa för upplåtelse av kommunens lokaler och anläggningar. Taxan gäller from månadsskiftet beslutet vunnit laga kraft. Avseende handläggningen har samhällsbyggnadsförvaltningen i samverkan med kultur- och fritidschef sett över taxan utifrån kommunfullmäktiges beslut om återremiss. Motivationen till återremissen är att; I detta förslag finns en skillnad mot taxan på hemsidan, förvaltningen har valt att slå samman de gamla nivåerna 1 och 2. Förening och organisation har mycket likartad betydelse, en sammanslutning, en samordnad grupp med viss målsättning. Därav väljer förvaltningen att enbart använda det ena ordet (förening) i fortsättningen. I förslaget är förändringar markerade.

Kommunfullmäktige fattar slutligt beslut i ärendet.

Förslag till beslut

Ledamöternas förslag till beslut

Ulf Rapp (S) föreslår följande: Samhällsbyggnadsnämndens svar på återremissen noteras. Kommunstyrelsen tillstyrker samhällsbyggnadsnämndens förslag till kommunfullmäktige; kommunfullmäktige antar taxa för upplåtelse av kommunens lokaler och anläggningar. Taxan gäller from månadsskiftet beslutet vunnit laga kraft. Förslaget antas.

Beslutsunderlag

- §147 SBN Taxa för upplåtelse av kommunens lokaler och anläggningar(SBN202375-10)
- Taxa för hyra av kommunens lokaler och anläggningar(SBN202375-7)
- Taxa för upplåtelse av lokaler(SBN202375-6)
- §93 Kf Taxa för hyra av kommunens lokaler och anläggningar

Skickas till

Kommunstyrelsen

Paragrafen är justerad

§147

SBN2023/75

Taxa för upplåtelse av kommunens lokaler och anläggningar

Beslut

Samhällsbyggnadsnämnden beslutar föreslå Kommunfullmäktige att anta taxa för upplåtelse av kommunens lokaler och anläggningar. Taxan gäller från månadskiftet beslutet vunnit laga kraft.

Ärendet

Förhyrning av kommunens lokaler är Samhällsbyggnadsnämndens ansvar enligt nämndens reglemente antaget av Kommunfullmäktige 2021-03-18, § 35. Ärendet är framtaget av utbildningsförvaltningens kultur och fritidschef Robert Hagström. Det har även förts en dialog med tjänstepersoner på socialförvaltningen om förslaget. För att värna barns idrottande så är taxan lägre för de föreningar som bedriver barn- och ungdomsverksamhet. Samhällsbyggnadsnämnden beslutade § 89 2023-05-15 föreslå kommunfullmäktige att fatta beslut om ny taxa. Kommunstyrelsen beslutade 2023-08-29 §142. Kommunfullmäktige återremitterade, 2023-09-21 § 93, ärendet till samhällsbyggnadsnämnden för att säkerställa texten i Nivå 1 och Nivå 2 i taxedokumentet.

Ekonomiska förutsättningar

Jämförelser har gjorts med tidigare taxa samt närliggande kommuner.

Bedömning

Samhällsbyggnadsförvaltningen har i samverkan med Utbildningsförvaltningens Kultur och fritidschef sett över taxan utifrån kommunfullmäktiges beslut om återremiss. Motivationen till återremissen är att;

I detta förslag finns en skillnad mot taxan på hemsidan, förvaltningen har valt att slå samman de gamla nivåerna 1 och 2.

Förening och organisation har mycket likartad betydelse, en sammanslutning, en samordnad grupp med viss målsättning. Därav väljer förvaltningen att enbart använda det ena ordet (förening) i fortsättningen.

I förslaget så finns förändringar markerade.

Förslag till beslut

Förvaltningens förslag till beslut

Samhällsbyggnadsnämnden beslutar föreslå Kommunfullmäktige att anta taxa för upplåtelse av kommunens lokaler och anläggningar. Taxan gäller från månadskiftet beslutet vunnit laga kraft.

Beslutsgång

Ordförande frågar om förslag till beslut kan antas och finner att så sker.

Beslutsunderlag

- Taxa för upplåtelse av lokaler
- §93 Kf Taxa för hyra av kommunens lokaler och anläggningar
- §142 KS Taxa för hyra av kommunens lokaler och anläggningar(172862) (0)_TMP
- §89 SBN Taxa för upplåtelse av kommunens lokaler och anläggningar
- Taxa för hyra av kommunens lokaler och anläggningar

Skickas till

Kommunfullmäktige (beslut)

Utbildningsförvaltningen Kultur och fritid

Fastighetsavdelningen

Paragrafen är justerad

Taxa för upplåtelse av kommunens lokaler och anläggningar

Taxor och avgifter av kommunens lokaler och anläggningar grundas på följande nivåer:

Nivå 1

- Föreningsaktivitet och verksamhet som huvudsakligen är riktad till barn och ungdomsverksamhet 0–20 år.
- Pensionärsföreningar, föreningar för personer med funktionsvariation samt studieförbundens verksamhet för ovan nämnda grupper.
- Studieförbund och föreningsverksamhet som huvudsakligen bedriver verksamhet för personer över 20 år.

Nivå 2

- Föreningar/organisationer, privatpersoner samt företag verksamma eller boende i Bollebygds kommun.

Nivå 3

- Föreningar/organisationer, privatpersoner samt företag som är bosatta eller har sitt säte utanför Bollebygds kommun.

Nolltaxa gäller för föreningars icke inkomstbringande lovverksamheter samt och för interna bokningar inom kommunens förvaltningar nämnder. Nolltaxan gäller även samt partier som finns invalda i kommunfullmäktige. Arrangemang som anordnas tillsammans med kommunen är hyresfria.

Taxorna avser hyra per timma

Bollebygdsskolan		Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3
Idrottshall Lilla 16 x 32m		0	100	200
Idrottshall Stora 22 x 42m		0	150	300
Matsal Stora	0	200	400	
”Lilla matsalen”	0	100	200	
Konstgräsplan	0	300	400	
Töllsjöskolan		Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3
Idrottshall 15 x 27m		0	100	200
Matsal	0	100	200	
Örelundsskolan		Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3
Idrottshall 10 x 16m		0	70	100
Matsal		0	100	200
Konstgräsplan i Olsfors		200	200	300

Bollegården (bokas genom e-post till bollegarden.allrummet@bollebygd.se)

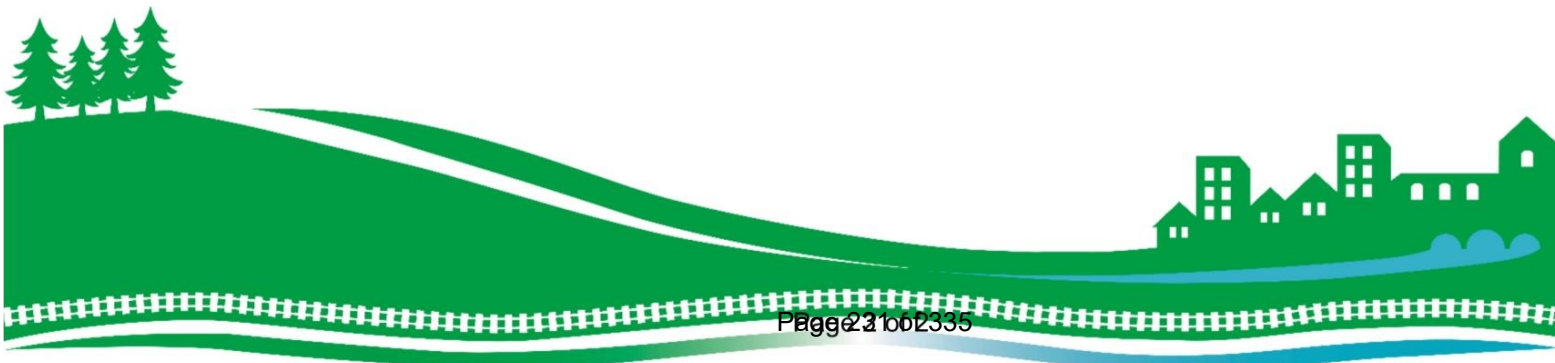
	<i>Nivå 1</i>	<i>Nivå 2</i>	<i>Nivå 3</i>	
Allrum 120 pl inkl kök		0	300	400
Restaurang	0	150	300	

Biblioteket	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3
Stora rummet	0	100	150
Konferensrummet	0	100	150
Utomhusscenen	0	200	300

Krafthuset	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3
Café	0	150	250
Konferensrum plan 2	0	100	200
Samtalsrum plan 2	0	100	200

Tingshuset	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3
0	150	300	

För villkor och regler se av Samhällsbyggnadsnämndens beslutade dokumentet
”Villkor och regler för att hyra kommunens lokaler och anläggningar”

Samhällsbyggnadsförvaltningen

Annelie Fischer | Biträdande förvaltningschef
0734-64 72 00 | annelie.fischer@bollebygd.se

Samhällsbyggnadsnämnden

Taxa för upplåtelse av kommunens lokaler och anläggningar

Förslag till beslut

Samhällsbyggnadsnämnden beslutar föreslå Kommunfullmäktige att anta taxa för upplåtelse av kommunens lokaler och anläggningar. Taxan gäller from månadsskiftet beslutet vunnit laga kraft.

Ärendet

Tidigare taxa fastställdes av kommunfullmäktige 2012-12-11 § 195. Förhyrning av kommunens lokaler är Samhällsbyggnadsnämndens ansvar enligt nämndens reglemente antaget av Kommunfullmäktige 2021-03-18, § 35. Ärendet är framtaget av utbildningsförvaltningens kultur och fritidschef Robert Hagström. Det har även förts en dialog med tjänstepersoner på socialförvaltningen om förslaget. För att värna barns idrottande så är taxan lägre för de föreningar som bedriver barn- och ungdomsverksamhet. Samhällsbyggnadsnämnden beslutade § 89 2023-05-15 föreslår kommunfullmäktige att fatta beslut om ny taxa. Kommunstyrelsen beslutade 2023-08-29 §142. Kommunfullmäktige återremitterade, 2023-09-21 § 93, ärendet till samhällsbyggnadsnämnden för att säkerställa texten i Nivå 1 och Nivå 2 i taxedokumentet.

Ekonomiska förutsättningar

Jämförelser har gjorts med tidigare taxa samt närliggande kommuner.

Bedömning

Samhällsbyggnadsförvaltningen har i samverkan med Utbildningsförvaltningens Kultur och fritidschef sett över taxan utifrån kommunfullmäktiges beslut om återremiss. Motivationen till återremissen är att;

I detta förslag finns en skillnad mot taxan på hemsidan, förvaltningen har valt att slå samman de gamla nivåerna 1 och 2.

Förening och organisation har mycket likartad betydelse, en sammanslutning, en samordnad grupp med viss målsättning. Därav väljer förvaltningen att enbart använda det ena ordet (förening) i fortsättningen.

I förslaget så finns förändringar markerade.

Barnkonsekvensanalys

Genom att tillhandahålla lokaler för bland annat idrott så gynnas barnets rätt i enlighet med lag (2018:1197) om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter. Barn har rätt till vila och fritid, till lek och rekreation anpassad till barnets ålder och rätt att fritt delta i det kulturella och konstnärliga livet.

Beslutsunderlag

- Taxa för upplåtelse av kommunens lokaler och anläggningar, tjänsteskrivelse 2023-04-23
- Beslut Samhällsbyggnadsnämnden 2023-05-15 § 89
- Beslut KS 2023-08- 29 § 142
- Beslut KF 2023-09-21 § 93
- Taxa för upplåtelse av kommunens lokaler och anläggningar 2023-09-28

Skickas till

Utbildningsförvaltningen Kultur och fritid

Fastighetsavdelningen

BOLLEBYGDS KOMMUN

Samhällsbyggnadsförvaltningen

Ann-Charlotte Lind

Förvaltningschef

Annelie Fischer

Biträdande förvaltningschef

§93

KS2023/144

Taxa för hyra av kommunens lokaler och anläggningar

Beslut

Kommunfullmäktige återremitterar ärendet till samhällsbyggnadsnämnden, för att säkerställa texten i Nivå 1 och Nivå 2 i taxedokumentet.

Ärendet

Förhyrning av kommunens lokaler är samhällsbyggnadsnämndens ansvar enligt nämndens reglemente antaget av kommunfullmäktige 2021-03-18, § 35. Ärendet är framtaget av kommunens kultur- och fritidschef. Det har även förts en dialog med tjänstepersoner på socialförvaltningen om förslaget. För att värna exempelvis barns idrottande så är taxan lägre för de föreningar som bedriver barn- och ungdomsverksamhet.

Samhällsbyggnadsnämnden har behandlat ärendet på sammanträde 2023-05-15, § 89.

Ajournering

Sammanträdet ajourneras kl 18.25-18.40 och igen 18.45-18.50.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

Kommunstyrelsen tillstyrker samhällsbyggnadsnämndens förslag; Kommunfullmäktige antar taxa för upplåtelse av kommunens lokaler och anläggningar. Taxan gäller fr.o.m månadskiftet beslutet vunnit laga kraft.

Ledamöternas förslag till beslut

Jonny Svensson (S) föreslår att ärendet återremitteras för att säkerställa texten i Nivå 1 och Nivå 2 i taxedokumentet.

Beslutsgång

Ordföranden konstaterar att det finns två förslag, varav ett förslag om återremiss. Ordföranden frågar först om ärendet ska återremitteras eller avgöras på dagens sammanträde, och finner att ärendet återremitteras till samhällsbyggnadsnämnden för att säkerställa texten i Nivå 1 och Nivå 2 i taxedokumentet.

Beslutsunderlag

- §142 KS Taxa för hyra av kommunens lokaler och anläggningar
- §89 SBN Taxa för upplåtelse av kommunens lokaler och anläggningar
- Taxa för hyra av kommunens lokaler och anläggningar

Skickas till

Samhällsbyggnadsnämnden

Paragrafen är justerad

16. Lokala föreskrifter för torghandel i
Bollebygds kommun - återremiss (kf fattar
slutligt beslut) KS2023/143

§160

KS2023/143

Lokala föreskrifter för torghandel i Bollebygds kommun - återremiss**Beslut****Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen**

Samhällsbyggnadsnämndens svar på återremissen noteras.

Kommunstyrelsen tillstyrker samhällsbyggnadsnämndens förslag till kommunfullmäktige; Kommunfullmäktige fastställer lokala ordningsföreskrifter för torghandel i Bollebygds kommun.

Kommunfullmäktige upphäver lokala ordningsföreskrifter för torghandel i Bollebygds kommun fastställda 2004-06-07 (reviderade 2013-03-21).

Kommunfullmäktige beslutar att lokala ordningsföreskrifter börjar gälla en månad efter beslutet vunnit laga kraft samt att Lokala ordningsföreskrifter (reviderade 2013-03-21) upphör gälla en månad efter beslutet vunnit laga kraft.

Ärendet

Samhällsbyggnadsnämnden föreslår att kommunfullmäktige ska anta nya föreskrifter för torghandel, detta på grund av bland annat lagförändringar. Kommunens näringslivschef och va-/gatu chef har arbetat med uppdraget. Samråd och synpunkter, från bland annat kommunjurist och Köpmannaföreningen, samt omvärldsbevakning genom andra kommuners regler för torghandel, har beaktats och tagits med i den reviderade föreskriften. Ytterligare anledning till uppdraget är att det pga otydligt kartunderlag och exakt var torghandlare ska etablera sig på torghandelsytan finns uppdrag att alla torgplatser ska märkas upp med nummer och därigenom blir det mer tydligt för torghandlare inom vilken yta varje handlare ska hålla sig. Det blir enklare för alla, både torghandlare, kommuninvånare och kommunen, med tydliga torgplatser för att torget ska bli både trivsamt och säkert att vistas på. Torghandlare som inte följer föreskrifterna riskerar att bli uppsagd och mista sin torgplats.

Kommunstyrelsen återremitterade ärendet till samhällsbyggnadsnämnden på sammanträde 2023-08-29, § 141. Samhällsbyggnadsnämnden har återigen behandlat ärendet på sammanträde 2023-10-16, § 145, och beslutat föreslå att kommunfullmäktige fastställer lokala ordningsföreskrifter för torghandel i Bollebygds kommun. Samhällsbyggnadsnämnden föreslår att kommunfullmäktige upphäver lokala ordningsföreskrifter för torghandel i Bollebygds kommun fastställda 2004-06-07 (reviderade 2013-03-21). Samhällsbyggnadsnämnden föreslår att kommunfullmäktige beslutar att lokala ordningsföreskrifter börjar gälla en månad efter beslutet vunnit laga kraft samt att Lokala ordningsföreskrifter (reviderade 2013-03-21) upphör gälla en månad efter beslutet vunnit laga kraft.

Utifrån återremissens intentioner har en ny omvärldsbevakning genomförts och kommunjurist har granskat förslaget. Lokala föreskrifter till sitt innehåll måste utformas på ett sådant sätt att det är möjligt att tillämpa dem. Föreskrifterna måste således formuleras så att allmänheten kan förstå deras innebörd och att de som övervakar efterlevnaden kan avgöra när föreskrifterna följs respektive överträds. En ordningsföreskrift ska vara tydlig så att man vet vad man får och inte får göra. Överträdelser av lokala ordningsföreskrifter är straffbelagda och regleras i ordningslagen (OL). Om en viss företeelse regleras genom lag, annan föreskrift eller kan regleras genom sådan, är det inte möjligt att reglera frågan genom en lokal föreskrift med stöd av ordningslagen. Eftersom det är lagreglerat vad som händer vid överträdelse av ordningsföreskrift kan kommunen inte besluta om andra åtgärder vid överträdelse. Enligt 3 kap. 22 § andra stycket OL kan den som uppsåtligt eller av oaktsamhet bryter mot någon lokal ordningsföreskrift dömas till penningböter. Bestämmelser om förelägganden och förverkande finns i 3 kap. 19–21 §§ respektive i 25 § OL. Samhällsbyggnadsförvaltningen har för avsikt att ta fram en handläggningsrutin alternativt avtal såsom flera kommuner har för handläggning av tillståndsgivningen. Som exempel kan man i ett avtal som är civilrättsligt beskriva hur kommunen hanterar ärenden exempelvis när tillstånd har återkallats. Samhällsbyggnadsförvaltningen har uppmärksammat att kartunderlaget varit otydligt och att det krävs en nummermärkning på platserna. Det blir enklare för alla, både torghandlare, kommuninvånare och kommunen, med tydliga torgplatser.

Kommunfullmäktige fattar slutligt beslut i ärendet.

Förslag till beslut

Ledamöternas förslag till beslut

Ulf Rapp (S) föreslår följande: Samhällsbyggnadsnämndens svar på återremissen noteras. Kommunstyrelsen tillstyrker samhällsbyggnadsnämndens förslag till kommunfullmäktige; Kommunfullmäktige fastställer lokala ordningsföreskrifter för torghandel i Bollebygds kommun. Kommunfullmäktige upphäver lokala ordningsföreskrifter för torghandel i Bollebygds kommun fastställda 2004-06-07 (reviderade 2013-03-21). Kommunfullmäktige beslutar att lokala ordningsföreskrifter börjar gälla en månad efter beslutet vunnit laga kraft samt att Lokala ordningsföreskrifter (reviderade 2013-03-21) upphör gälla en månad efter beslutet vunnit laga kraft. Förslaget antas.

Beslutsunderlag

- §145 SBN Lokala ordningsföreskrifter för torghandel(SBN202371-10)
- Lokala ordningsföreskrifter för torghandel(SBN202371-7)
- Lokala ordningsföreskrifter för torghandel(SBN202371-8)
- Särtryck SKR cirkulär 2304 lokala ordningsföreskrifter torghandel(SBN202371-9)
- §141 KS Lokala föreskrifter för torghandel i Bollebygds kommun

Skickas till

Kommunstyrelsen

Paragrafen är justerad

§145

SBN2023/71

Lokala ordningsföreskrifter för torghandel

Beslut

Samhällsbyggnadsnämnden beslutar föreslå att kommunfullmäktige fastställer lokala ordningsföreskrifter för torghandel i Bollebygds kommun.

Samhällsbyggnadsnämnden beslutar föreslå att kommunfullmäktige upphäver lokala ordningsföreskrifter för torghandel i Bollebygds kommun fastställda 2004-06-07 (reviderade 2013-03-21).

Samhällsbyggnadsnämnden beslutar föreslå att kommunfullmäktige beslutar att lokala ordningsföreskrifter börjar gälla en månad efter beslutet vunnit laga kraft samt att Lokala ordningsföreskrifter (reviderade 2013-03-21) upphör gälla en månad efter beslutet vunnit laga kraft.

Ärendet

Ärendet har tidigare behandlats i Samhällsbyggnadsnämnden 2023-05-15 § 80. Kommunstyrelsen beslutade 2023-08-29 § 141 att återremittera ärendet till Samhällsbyggnadsnämnden för ytterligare beredning.

Ekonomiska förutsättningar

Föreskrifterna påverkar inte den budget som är fastställd.

Bedömning

Utöver vad som föreskrivs i de grundläggande bestämmelserna om allmän ordning och säkerhet på offentlig plats i 3 kap. ordningslagen (SFS 1993:1617) och i kommunens lokala ordningsföreskrifter gäller dessa föreskrifter för torghandel på torget i kommunen. Syftet med föreskrifterna är att upprätthålla den allmänna ordningen och bidra till att torget i kommunen blir en trygg och säker plats.

Näringslivschef och va-/gatuchof har reviderat föreskrifterna med stöd av kommunjurist. Samråd och synpunkter, från Köpmannaföreningen samt omvärldsbevakning har beaktats och tagits med in i de reviderade föreskrifterna. Underlaget är grundat på det cirkulär 23:04 som tagits fram som stöd för Sveriges kommuner av SKR.

Utifrån återremissen har en ny omvärldsbevakning genomförts och kommunjurist har granskat förslaget.

Lokala föreskrifter till sitt innehåll måste utformas på ett sådant sätt att det är möjligt att tillämpa dem. Föreskrifterna måste således formuleras så att allmänheten kan förstå deras innebörd och att de som övervakar efterlevnaden kan avgöra när föreskrifterna följs respektive överträds. En ordningsföreskrift ska vara tydlig så att man vet vad man får och inte får göra. Överträdelser av lokala ordningsföreskrifter är straffbelagda och regleras i ordningslagen. Om en viss företeelse

regleras genom lag, annan föreskrift eller kan regleras genom sådan, är det inte möjligt att reglera frågan genom en lokal föreskrift med stöd av ordningslagen. Eftersom det är lagreglerat vad som händer vid överträdelse av ordningsföreskrift kan kommunen inte besluta om andra åtgärder vid överträdelse.

Enligt 3 kap. 22 § andra stycket OL kan den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot någon lokal ordningsföreskrift dömas till penningböter. Bestämmelser om förelägganden och förverkande finns i 3 kap. 19–21 §§ respektive i 25 § OL.

Förvaltningen har för avsikt att ta fram en handläggningsrutin alternativt avtal såsom flera kommuner har för handläggning av tillståndsgivningen. Som exempel kan man i ett avtal som är civilrättsligt beskriva hur kommunen hanterar ärenden exempelvis när tillstånd har återkallats. Förvaltningen har uppmärksammat att kartunderlaget varit otydligt och att det krävs en nummermärkning på platserna. Det blir enklare för alla, både torghandlare, kommuninvånare och kommunen, med tydliga torgplatser.

Taxan för torghandel fastställdes 2005 av Kommunfullmäktige och förvaltningen ser anledning att se över den och återkomma med ett nytt förslag.

Förslag till beslut

Förvaltningens förslag till beslut

Samhällsbyggnadsnämnden beslutar föreslå att kommunfullmäktige fastställer lokala ordningsföreskrifter för torghandel i Bollebygds kommun.

Samhällsbyggnadsnämnden beslutar föreslå att kommunfullmäktige upphäver lokala ordningsföreskrifter för torghandel i Bollebygds kommun fastställda 2004-06-07 (reviderade 2013-03-21).

Samhällsbyggnadsnämnden beslutar föreslå att kommunfullmäktige beslutar att lokala ordningsföreskrifter börjar gälla en månad efter beslutet vunnit laga kraft samt att Lokala ordningsföreskrifter (reviderade 2013-03-21) upphör gälla en månad efter beslutet vunnit laga kraft.

Beslutsgång

Ordförande frågar om förslag till beslut kan antas och finner att så sker.

Beslutsunderlag

- Lokala ordningsföreskrifter för torghandel
- Lokala ordningsföreskrifter för torghandel
- Bilaga torghandelskarta
- Särtryck SKR cirkulär 2304 lokala ordningsföreskrifter torghandel
- §141 KS Lokala föreskrifter för torghandel i Bollebygds kommun (172861)
- §80 SBN Lokala föreskrifter för torghandel
- Uppdaterade lokala föreskrifter för torghandel

- Lokala ordningsföreskrifter för torghandel i Bollebygds kommun reviderade 2013

Skickas till

Kommunfullmäktige

Paragrafen är justerad

Fastställt: Kommunfullmäktige år-månad-
dag § x

Gäller för:

Dokumentansvarig: Enhetschef VA-gata

Dnr : **SBN2023/71-8**

Lokala ordningsföreskrifter för torghandel

Innehållsförteckning

Innehåll

Lokala ordningsföreskrifter för torghandel.....	1
Föreskrifternas innehåll och tillämpningsområde.....	3
Fasta och tillfälliga torgplatser.....	3
Ansökan.....	3
Fördelning av torgplatser.....	3
Uppsägningstid.....	4
Tider för försäljning.....	4
Innehavarens upplysningsskyldighet.....	4
Förbud mot försäljning av vissa varor.....	4
Försäljning av livsmedel.....	4
Placering av varor, redskap och fordon samt transporter till och från torgplatserna.....	5
Renhållning.....	5
Avgift.....	5
Överträdelse av föreskrift.....	5

Bollebygds kommun föreskriver följande med stöd av 1 § förordningen (1993:1632) med bemyndigande för kommuner och länsstyrelser att meddela lokala föreskrifter enligt ordningslagen (1993:1617).

Föreskrifternas innehåll och tillämpningsområde

§1

Utöver vad som föreskrivs i de grundläggande bestämmelserna om allmän ordning och säkerhet på offentlig plats i 3 kap. ordningslagen (1993:1617) och i kommunens lokala ordningsföreskrifter gäller dessa föreskrifter för salutorget i kommunen. Syftet med föreskrifterna är att upprätthålla den allmänna ordningen.

§2

Föreskrifterna är tillämpliga på följande offentliga plats som kommunen upplåter till allmänna försäljningsplatser för torghandel:

- Gästgivartorget, Bollebygd

Fasta och tillfälliga torgplatser

§3

På den allmänna försäljningsplatsen finns både fasta och tillfälliga torgplatser.

En fast torgplats får användas på bestämd tid, dock högst under 12 månader.

En tillfällig torgplats får användas endast viss dag.

Se bilaga ”Karta torghandelsytan” med uppmärkta numrerade platser. Försäljare ska hålla sig inom tilldelade plats/platser på torghandelsytan.

Ansökan

§4

Ansökan om torgplats skickas till Bollebygds kommun, 517 83 Bollebygd eller via epost till tekniska@bollebygd.se

Fördelning av torgplatser

§5

Vid fördelning av torgplats gäller följande:

Torgplatserna tilldelas försäljarna i den ordning ansökan inkommit till kommunen.

Innehavare av tillstånd har förtur vid förnyad ansökan om den inkommer senast en månad innan befintligt tillstånd löper ut.

Ansökan som ej kan beviljas på grund av att samtliga platser är upptagna kvarstår i kö om den sökande så önskar.

Fler än en torgplats tilldelas samma person endast om det kan ske med hänsyn till tillgången på platser.

Innehavares rätt att använda torgplats får inte överlätas på eller upplätas åt någon annan.

Uppsägningstid

§6

Under avtalsperioden har båda parter rätt att säga upp avtalet. Uppsägningstiden är en månad.

Tider för försäljning

§7

Torghandel får ske torsdag - fredag mellan kl. 8.00 och 19.00 samt lördag mellan 9.00 och 16.00.

Innehavare får inte tidigare än en timme före fastställd försäljningstids början lägga upp varor eller redskap på försäljningsplatsen.

Varor och redskap och ska vara bortförda senast en timme efter försäljningstidens slut.

Samhällsbyggnadsnämnden kan medge undantag från ovanstående **dagar och tider** .

På begäran av polismyndigheten eller annan myndighet eller om särskilda skäl föreligger får kommunens delegat besluta att försäljningen i särskilt fall skall ske vid andra tidpunkter än som stadgas ovan eller delvis/helt ställas in.

Innehavarens upplysningsskyldighet

§8

Den som tilldelas plats är skyldig att lämna uppgift om namn eller firma, person-samordnings- eller organisationsnummer, postadress och telefonnummer.

Förbud mot försäljning av vissa varor

§9

Knivar, sprängämnen, skjutvapen, pyrotekniska varor får inte säljas på torghandelsytan.

Försäljning av livsmedel

§10

Vid försäljning av livsmedel på torghandelsytan gäller i tillämpliga delar bestämmelserna i livsmedelslagen (2006:814) och livsmedelsförordningen (2006:813) samt föreskrifter meddelade med stöd av dessa.

Placering av varor, redskap och fordon samt transporter till och från torgplatserna.

§11

Varor, redskap och motorfordon får inte placeras på de gångar som är avsedda för trafik utmed eller mellan torgplatserna.

Under tid då försäljning sker får inte motorfordon framföras eller parkeras på försäljningsplatsen.

För uppställning, framförande eller parkering av motorfordon eller släpvagn på torgplatsen krävs nämndens tillstånd.

Fordon som används för varors eller redskaps transport till och från torgplatsen skall så snart lossning eller lastning har skett omedelbart bortföras.

Renhållning

§12

En innehavare av en saluplats är skyldig att senast 30 minuter efter försäljningstidens slut samla ihop avfall och annat skräp från rörelsen, samt att föra bort och lägga det i en behållare för sopor. Innehavaren ska se till att saluplatsen hålls ren och snygg.

Avgift

§13

För användning av torgplats tar kommunen ut avgift i förskott enligt gällande taxa som beslutats av kommunfullmäktige.

Överträdelse av föreskrift

§14

Överträdelser av lokala ordningsföreskrifter är straffbelagda och regleras i Ordningslag (1993:1617) (OL).

Enligt 3 kap. 22 § andra stycket OL kan den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot någon lokal ordningsföreskrift dömas till penningböter. Bestämmelser om förelägganden och förverkande finns i 3 kap. 19–21 §§ respektive i 25 § OL.

Om du som innehavare bryter mot ordningslagen eller på annat sätt missköter din verksamhet, har kommunen rätt att säga upp platsen

Samhällsbyggnadsförvaltningen

Annelie Fischer | Biträdande förvaltningschef
0734-64 72 00 | annelie.fischer@bollebygd.se

Samhällsbyggnadsnämnden

Lokala ordningsföreskrifter för torghandel

Förslag till beslut

Samhällsbyggnadsnämnden beslutar föreslå att kommunfullmäktige fastställer lokala ordningsföreskrifter för torghandel i Bollebygds kommun.

Samhällsbyggnadsnämnden beslutar föreslå att kommunfullmäktige upphäver lokala ordningsföreskrifter för torghandel i Bollebygds kommun fastställda 2004-06-07 (reviderade 2013-03-21).

Samhällsbyggnadsnämnden beslutar föreslå att kommunfullmäktige beslutar att lokala ordningsföreskrifter börjar gälla en månad efter beslutet vunnit laga kraft samt att Lokala ordningsföreskrifter (reviderade 2013-03-21) upphör gälla en månad efter beslutet vunnit laga kraft.

Ärendet

Ärendet har tidigare behandlats i Samhällsbyggnadsnämnden 2023-05-15 § 80. Kommunstyrelsen beslutade 2023-08-29 § 141 att återremittera ärendet till Samhällsbyggnadsnämnden för ytterligare beredning.

Ekonomiska förutsättningar

Föreskrifterna påverkar inte den budget som är fastställd.

Bedömning

Utöver vad som föreskrivs i de grundläggande bestämmelserna om allmän ordning och säkerhet på offentlig plats i 3 kap. ordningslagen (SFS 1993:1617) och i kommunens lokala ordningsföreskrifter gäller dessa föreskrifter för torghandel på torget i kommunen. Syftet med föreskrifterna är att upprätthålla den allmänna ordningen och bidra till att torget i kommunen blir en trygg och säker plats.

Näringslivschef och va-/gatuchof har reviderat föreskrifterna med stöd av kommunjurist. Samråd och synpunkter, från Köpmannaföreningen samt omvärldsbevakning har beaktats och tagits med in i de reviderade föreskrifterna. Underlaget är grundat på det cirkulär 23:04 som tagits fram som stöd för Sveriges kommuner av SKR.

Utifrån återremissen har en ny omvärldsbevakning genomförts och kommunjurist har granskat förslaget.

Lokala föreskrifter till sitt innehåll måste utformas på ett sådant sätt att det är möjligt att tillämpa dem. Föreskrifterna måste således formuleras så att allmänheten kan förstå deras innebörd och att de som övervakar efterlevnaden kan avgöra när föreskrifterna följs respektive överträds. En ordningsföreskrift ska vara tydlig så att man vet vad man får och inte får göra. Överträdelser av lokala ordningsföreskrifter är straffbelagda och regleras i ordningslagen. Om en viss företeelse regleras genom lag, annan föreskrift eller kan regleras genom sådan, är det inte möjligt att reglera frågan genom en lokal föreskrift med stöd av ordningslagen. Eftersom det är lagreglerat vad som händer vid överträdelse av ordningsföreskrift kan kommunen inte besluta om andra åtgärder vid överträdelse.

Enligt 3 kap. 22 § andra stycket OL kan den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot någon lokal ordningsföreskrift dömas till penningböter. Bestämmelser om förelägganden och förverkande finns i 3 kap. 19–21 §§ respektive i 25 § OL.

Förvaltningen har för avsikt att ta fram en handläggningsrutin alternativt avtal såsom flera kommuner har för handläggning av tillståndsgivningen. Som exempel kan man i ett avtal som är civilrättsligt beskriva hur kommunen hanterar ärenden exempelvis när tillstånd har återkallats.

Förvaltningen har uppmärksammat att kartunderlaget varit otydligt och att det krävs en nummermärkning på platserna. Det blir enklare för alla, både torghandlare, kommuninvånare och kommunen, med tydliga torgplatser.

Taxan för torghandel fastställdes 2005 av Kommunfullmäktige och förvaltningen ser anledning att se över den och återkomma med ett nytt förslag.

Barnkonsekvensanalys

Varje barn har rätt att uttrycka sin åsikt. Det är viktigt att beslutsfattare tar hänsyn till att barn har olika behov utifrån sin ålder i planeringsarbetet. Vad gäller torghandel bedömer förvaltningen att den frågan inte är aktuell för samråd med barn.

Beslutsunderlag

- Lokala föreskrifter för torghandel, tjänsteskrivelse 230927
- Lokal föreskrift om torghandel, föreskrift 230927
- Beslut KS om återremiss 230829
- Beslut SBN 230515
- Förslag om lokal föreskrift 2305
- Lokal föreskrift 2004-06-07 (reviderade 2013-03-21).

Skickas till

Kommunfullmäktige

BOLLEBYGDS KOMMUN
Samhällsbyggnadsförvaltningen

Ann-Charlotte Lind
Förvaltningschef

Annelie Fischer
Biträdande förvaltningschef

§141

KS2023/143

Lokala föreskrifter för torghandel i Bollebygds kommun

Beslut

Kommunstyrelsen återremitterar ärendet till samhällsbyggnadsnämnden för ytterligare beredning.

Ärendet

Samhällsbyggnadsnämnden föreslår att kommunfullmäktige ska anta nya föreskrifter för torghandel, detta på grund av bland annat lagförändringar. Kommunens näringslivschef och va-/gatuchef har arbetat med uppdraget. Samråd och synpunkter, från bland annat kommunjurist och Köpmannaföreningen, samt omvärldsbevakning genom andra kommuners regler för torghandel, har beaktats och tagits med i den reviderade föreskriften. Ytterligare anledning till uppdraget är att det pga otydligt kartunderlag och exakt var torghandlare ska etablera sig på torghandelsytan finns uppdrag att alla torgplatser ska märkas upp med nummer och därigenom blir det mer tydligt för torghandlare inom vilken yta varje handlare ska hålla sig. Det blir enklare för alla, både torghandlare, kommuninvånare och kommunen, med tydliga torgplatser för att torget ska bli både trivsamt och säkert att vistas på. Torghandlare som inte följer föreskrifterna riskerar att bli uppsagd och mista sin torgplats.

Samhällsbyggnadsnämnden har behandlat ärendet på sammanträde 2023-05-15, § 80.

Ajournering

Sammanträdet ajourneras kl 15.20-15.40.

Förslag till beslut

Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen tillstyrker samhällsbyggnadsnämndens förslag;
Kommunfullmäktige fastställer lokala ordningsföreskrifter för torghandel i Bollebygds kommun.
Kommunfullmäktige upphäver lokala ordningsföreskrifter för torghandel i Bollebygds kommun, fastställda 2004-06-07 (reviderade 2013-03-21).
Kommunfullmäktige beslutar att lokala ordningsföreskrifter börjar gälla en månad efter beslutet vunnit laga kraft, samt att Lokala ordningsföreskrifter (reviderade 2013-03-21) upphör gälla en månad efter beslutet vunnit laga kraft.

Ledamöternas förslag till beslut

Ulf Rapp, (S), med instämmande av Daniel Persson (SD), föreslår att ärendet återremitteras till samhällsbyggnadsnämnden för ytterligare beredning.

Beslutsgång

Ordföranden konstaterar att det finns två förslag; dels arbetsutskottets, dels Ulf Rapps (S) m.fl om återremiss. Ordföranden frågar om ärendet ska återremitteras eller avgöras på dagens sammanträde och finner att kommunstyrelsen återremitterar ärendet.

Beslutsunderlag

- §98 KSAU Lokala föreskrifter för torghandel i Bollebygds kommun
- §80 SBN Lokala föreskrifter för torghandel(SBN202371-5)
- Lokala föreskrifter för torghandel i Bollebygds kommun
- Bilaga torghandelskarta(SBN202371-3)
- Lokala föreskrifter för torghandel i Bollebygds kommun (nu gällande)

Skickas till

Samhällsbyggnadsnämnden

Paragrafen är justerad

17. Förslag till bostadsförsörjningsprogram
för Vårgårda kommun – samrådsyttrande
KS2023/254

§157

KS2023/254

Bostadsförsörjningsprogram för Vårgårda kommun – samrådsyttrande

Beslut

Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen har inget att erinra kring förslag till bostadsförsörjningsprogram för Vårgårda kommun. Programmet är väl genomarbetat och med tydlig koppling till både nationella, regionala och lokala mål. Särskilt positivt är att både mål och strategier tydligt bidrar till att uppfylla kommunens övergripande mål och budget samt övriga mål, särskilt de kopplade till ett hållbart samhälle.

Ärendet

Kommunstyrelsen i Vårgårda kommun beslutade i september 2023 att skicka ut förslag till bostadsförsörjningsprogram för Vårgårda kommun 2023-2027 på samråd. Samrådet pågår 6 oktober till 1 december 2023. Synpunkter på förslaget lämnas skriftligen senast den 1 december 2023.

Bostadsförsörjningsprogrammet består av tre delar:

- Riktlinjer för bostadsförsörjningen, som presenterar kommunens mål för bostadsbyggande och utveckling av bostadsbeståndet.
- Handlingsplan, som innehåller åtgärder för bostadsförsörjningen samt pågående och planerade projekt för bostadsbyggande.
- Befolknings- och bostadsanalys, som är en analys av demografisk utveckling, bostadsmarknad och bostadsbehov som inte tillgodoses på den lokala bostadsmarknaden.

I kommunstyrelseförvaltningens handläggning av ärendet har plan- och exploateringsenheten tillfrågats om synpunkter. Bollebygds kommun ser positivt på Vårgårdas arbete kring bostadsförsörjning. ”Bostadsförsörjningsprogram för Vårgårda kommun - Riktlinjer för bostadsförsörjningen 2023 – 2027” är väl genomarbetat och med tydlig koppling till både nationella, regionala och lokala mål. Målen med tillhörande strategier är tydliga och går att följa över tid. De kommunala verktygen för att kunna följa strategierna och uppnå målen har kartlagts och det presenteras hur de ska användas. Särskilt positivt är att både mål och strategier tydligt bidrar till att uppfylla kommunens övergripande mål och budget samt övriga mål, särskilt de kopplade till ett hållbart samhälle. Vårgårdas allmännyttiga bostadsbolag påvisas vara en viktig del för att uppnå målen kring bostadsförsörjning och där genomtänkta direktiv är nyckeln till framgång.

Förslag till beslut

Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut

Kommunstyrelsen har inget att erinra kring förslag till bostadsförsörjningsprogram för Vårgårda kommun. Programmet är väl genomarbetat och med tydlig koppling till både nationella, regionala

och lokala mål. Särskilt positivt är att både mål och strategier tydligt bidrar till att uppfylla kommunens övergripande mål och budget samt övriga mål, särskilt de kopplade till ett hållbart samhälle.

Beslutsgång

Ordföranden frågar om förslag till beslut kan antas och finner att så sker.

Beslutsunderlag

- Bostadsförsörjningsprogram Vårgårda kommun - samrådsyttrande
- Riktlinjer för bostadsförsörjningen, samråd, 2023
- Handlingsplan, samråd, 2023
- Befolknings- och bostadsanalys, samråd, 2023

Skickas till

Kommunstyrelsen

Paragrafen är justerad

Samråd om förslag till bostadsförsörjningsprogram för Vårgårda kommun 2023–2027

Kommunstyrelsen i Vårgårda kommun beslutade 2023-09-27 §185 att skicka ut förslag till bostadsförsörjningsprogram för Vårgårda kommun 2023–2027 på samråd.

Samrådet pågår **6 oktober till 1 december 2023**. Synpunkter på förslaget lämnas skriftligen till kommunen@vargarda.se, senast den 1 december 2023.

Bostadsförsörjningsprogrammet består av tre delar:

- Riktlinjer för bostadsförsörjningen, som presenterar kommunens mål för bostadsbyggande och utveckling av bostadsbeståndet.
- Handlingsplan, som innehåller åtgärder för bostadsförsörjningen samt pågående och planerade projekt för bostadsbyggande.
- Befolknings- och bostadsanalys, som är en analys av demografisk utveckling, bostadsmarknad och bostadsbehov som inte tillgodoses på den lokala bostadsmarknaden.

Frågor om bostadsförsörjningsprogrammet besvaras av Ida Bryngelsson, samhällsplanerare.

E-post: ida.bryngelsson@vargarda.se

Telefon: 0322-600 658

Samhällsbyggnad bygg & miljö
Vårgårda kommun

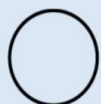
Bostadsförsörjningsprogram för Vårgårda kommun

Befolknings- och bostadsanalys

2023 - 2027

Samrådsversion

Riktlinjer

Handlingsplan

Analys

Vårgårda kommun

Innehåll

Inledning	3
Läsanvisning	3
Vårgårdas läge i regionen	4
Omvärldsanalys och framtidsspaning	5
Demografiska förändringar, urbanisering, åldrande befolkning och migration – en global trend.....	5
Nya teknologier och digitalisering – en global trend.....	5
Ökad konkurrens om tillgänglig mark – en nationell och regional trend.....	5
Ökad bostadsbrist och ojämlikhet på bostadsmarknaden – en nationell och regional trend	6
Osäker ekonomisk utveckling påverkar bostadsmarknaden – nuläget i regionen.....	6
Bostadsbestånd.....	7
Bostadsbyggnation 2016–2022	7
Upplåtelseformer.....	7
Bostadsstorlek.....	9
Fastighetspriser	10
Kommunalt bostadsbolag.....	10
Befolkningsanalys.....	12
Kort om nuläget i kommunen	12
Befolkningsutveckling	12
Befolkning i tätort och på landsbygd	12
Åldersstruktur	13
Befolkningsförändring	13
Flyttmönster	15
Hushållens sammansättning.....	17
Bostadsbehov	18
Mått på bostadsbristen	18
Hushåll med ansträngd boendekonomi	18
Trångboddhet	20
Hushåll som flyttar ofta.....	21
Hemmaboende vuxna barn.....	21
Hushåll med återkommande problem	22
Sammanfattning och behov.....	22
Boendesegregation.....	23
Kort om segregation och grannskapseffekter.....	23

Lägesanalys för Vårgårda	24
Behov	27
Grupper med särskilda bostadsbehov	27
Unga	27
Äldre	28
Personer med funktionsnedsättning	30
Nyanlända	30
Hemlöshet	32
Referenser	34

Inledning

Bostadsförsörjningsprogrammet är kommunens övergripande styrmedel i planeringen för bostadsförsörjning, vars syfte är att skapa förutsättningar för alla i kommunen att leva i goda bostäder. Bostadsförsörjningsprogrammet pekar ut riktningen för kommunens strategiska bostadsbyggande och utgör ett underlag i detaljplanering, översiktsplanering och andra beslut om åtgärder som rör bostadsfrågor i den kommunala verksamheten.

Denna del, Befolknings- och bostadsanalys, syftar till att analysera bostadsbehovet i kommunen utifrån den demografiska utvecklingen, efterfrågan och marknadsförutsättningar, bostadsbehov för särskilda grupper samt utifrån grupper vars behov inte tillgodoses på bostadsmarknaden. På så sätt fungerar dokumentet som underlag för de mål, strategier och prioriteringar som görs i del ett och två.

Befolkningsanalysen baseras på den årliga befolkningsprognosen som Statisticon utför åt kommunen med data från Statistiska centralbyrån. Analysen av bostadsbestånd, bostadsbyggande och bostadsmarknad baseras på data från Statistiska centralbyrån samt Svensk mäklarstatistik. Behovsanalysen för grupper med särskilda behov baseras både på statistik och generella slutsatser om gruppernas situation på bostadsmarknaden, från bland annat Boverket och Länsstyrelsen Västra Götaland, samt på underlag från och dialog med ansvariga enheter inom kommunens förvaltning. Analysen av bostadsbrist och vilka gruppers behov som inte tillgodoses på bostadsmarknaden baseras på öppna data från Boverket.

Läsanvisning

Bostadsförsörjningsprogrammet utgörs av tre delar.

- Del ett, *Riktlinjer för bostadsförsörjningen*, presenterar kommunens mål för bostadsbyggande och utveckling av bostadsbeståndet. Del ett innehåller även nationella, regionala och lokala mål och styrdokument med koppling till bostadsförsörjning, slutsatser om bostadsbehovet utifrån Befolknings- och bostadsanalysen, samt kommunens verktyg för bostadsförsörjning.
- Del två, *Handlingsplan*, innehåller åtgärder för bostadsförsörjningen samt pågående och planerade projekt för bostadsbyggande.
- Del tre, *Befolknings- och bostadsanalys*, fungerar som underlag för de mål, strategier och prioriteringar som görs. Analysen utgörs av Vårgårdas befolknings- och bostadsstruktur, marknadsförutsättningar samt lägesbeskrivning och behov framåt för olika grupper på bostadsmarknaden.

Vårgårdas läge i regionen

Vårgårda ligger i strategiskt läge i en storstadsregion med närhet och goda pendlingsmöjligheter till bland annat Göteborg, Alingsås, Borås och Skövde. Det gör Vårgårda till en attraktiv kommun att bo och arbeta i. Här finns god närhet till skola, arbete, offentlig och kommunal service och natur. Områden där kommunen tidigt kan säkerställa försörjning med kommunal service kommer sannolikt vara trygga för investeringar och upplevas som attraktiva av de som flyttar in.

Befolkningen i Västra Götaland i stort ökar, och under 2022 var tillväxttakten högre än de senaste åren. Skillnaderna inom länet är stora, som kartan nedan visar. Vårgårda kommun är en av de kommuner med en befolkningsökning på 0–0,99 % år 2022, vilket är något lägre än tidigare år då kommunen varit en av de som ökat mest.

Det ur kommunikationssynpunkt strategiska läget i en stor arbetsmarknadsregion och ett starkt lokalt näringsliv gör Vårgårda till en pendlingskommun med nästan lika stor inpendling som utpendling. Det största pendlingsutbytet har Vårgårda med Alingsås.¹

Det goda läget och pendlingsmöjligheterna till en stor arbetsmarknadsregion och de jämförelsevis lägre priserna på bostadsmarknaden gör att hushåll i Göteborgsregionen väljer att flytta till Vårgårda.

Förändring i folkmängd under 2022 per kommun Västra Götalandsregionen. Källa: Bostadsmarknadsanalys 2023, Länsstyrelsen Västra Götaland

¹ SCB, 2019, [Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik](#)

Omvärldsanalys och framtidsspaning

En analys av trender och förändringar i omvärlden på olika skala är ett verktyg för att öka beredskaper för olika framtidsscenarioer och därmed kunna vara mer proaktiv. Västra Götalandsregionen har tagit fram en trend- och omvärldsanalys med faktorer som kan påverka orternas utveckling i regionen. Här presenteras några av de faktorer, tillsammans med nedslag i lägesanalysen i 2023 års bostadsmarknadsanalys från Länsstyrelsen.

Demografiska förändringar, urbanisering, åldrande befolkning och migration – en global trend

En global urbaniseringstrend har pågått under lång tid. Numera driver den kunskapsintensiva ekonomin med specialiserad arbetskraft på urbaniseringstrenden, även om flyttningarna i högre utsträckning går åt båda hållen. Särskilt unga människor har en långsam nettoflyttning till städerna, även om många av dem också flyttar tillbaka till landsbygd och mindre orter. Konsekvenserna av urbaniseringen är bland annat ojämn fördelning av skattebasen och större skillnader i service. En åldrande befolkning innebär att försörjningskvoten ökar, det vill säga att invånare i arbetsför ålder kommer behöva försörja fler unga och äldre.

Konflikter i omvärlden gör att flyktingströmmar ökar, och utrikes invandring står för en stor del av befolkningstillväxten i kommunerna i regionen. Till följd av Rysslands invasion av Ukraina infördes 2022 en ny lag för mottagande av personer som kommit från Ukraina enligt EU:s massflyktingsdirektiv, som innebär att en del av boendeansvaret flyttades från Migrationsverket till kommunerna. Samtidigt väntas antalet kvotflyktingar som Sverige tar emot att minska framöver, till följd av politiska beslut.

Nya teknologier och digitalisering – en global trend

Nya teknologier har alltid omformat samhällen, hur vi jobbar och bor. Bland annat Vårgårda kommun har globala företag som stora arbetsgivare, vilket både bidrar till arbetstillfällena, inflyttning och inpendling från en större arbetsmarknadsregion, men också att kommunen är del av en global konkurrens om lokaliseringar, investeringar, arbetskraft och arbetstillfällen. Regionförstoring med ökad arbetspendling över större distanser och digitaliseringen som medför att arbetet är mindre platsbundet påverkar var människor väljer att bosätta sig.

Ökad konkurrens om tillgänglig mark – en nationell och regional trend

Konkurrensen om tillgänglig mark är störst i storstäderna, men finns i alla geografier. Målkonflikterna om vad marken bäst används till ökar, och hög efterfrågan på attraktiv mark bidrar bland annat till ökade markpriser. Samtidigt kan den ökade konkurrensen på mark i urbana områden göra att

även efterfrågan i mer glesa geografier ökar, och en flytt av företag och människor till mindre städer och orter, såsom Vårgårda.

Ökad bostadsbrist och ojämlikhet på bostadsmarknaden – en nationell och regional trend

Ett generellt underskott på bostäder råder i regionen enligt Länsstyrelsens årliga bostadsmarknadsanalys, och samtidigt råder också en bostadsjämlighet som gör att vissa grupper har en särskilt svår situation på bostadsmarknaden. Viss forskning visar att bristen på bostäder inte främst är en brist på antalet bostäder utan att bostadsmarknadens utbud inte harmoniserar med efterfrågan (priset för bostaden i förhållande till hushållets disponibla inkomst och/eller sparat kapital) vilket i sin tur är ett resultat av ökade inkomstklyftor. Konsekvenserna kan bland annat vara ökad polarisering mellan socioekonomiska grupper och ökad boendesegregation, ökad trångboddhet och att det blir svårare att hitta en bostad nära sitt arbete, vilket i sin tur kan leda till ökad pendling eller brist på arbetskraft och sämre fungerande arbetsmarknader.

Osäker ekonomisk utveckling påverkar bostadsmarknaden – nuläget i regionen

Konjunkturläget har försämrats succesivt under 2022 och 2023. Under 2023 förväntas svensk ekonomi ha den lägsta BNP-tillväxten av samtliga EU-länder. En förklaring till detta är hushållens pessimism, som i sin tur bedöms bero på bland annat prisökningar och successivt höjda styrräntor som syftar till att stävja inflationen.

Förutsättningarna för bostadsmarknaden och bostadsbyggandet har försämrats sedan början av 2022. Boverket skrev i sina indikatorer i december 2022 att hushållens köpkraft har försvagats under senare delen av 2022, vilket troligen håller i sig in på 2023. Kraftigt stigande räntor och energikostnader har bidragit till fallande bostadspriser och värderingar. I kombination med kraftigt höjda byggkostnader och stopp för investeringsstöd, kan utvecklingen resultera i en snabb och mycket kraftig inbromsning av bostadsbyggandet. Det ekonomiska läget har även påverkar bostadspriserna, som hade en topp i början på 2022, men som sedan dess har sjunkit.

Bostadsbestånd

Bostadsbyggnation 2016–2022

De senaste åren har det byggts förhållandevis mycket jämfört med tidigare år i Vårgårda, men bostadsbyggandet har mattats av något under 2022 då sammanlagt 46 bostäder blev inflyttningsklara i hela kommunen. Av dessa är 6 lägenheter, samtliga i Vårgårda tätort, och resterande enbostadshus. Av de 46 bostäderna ligger 20 i Vårgårda tätort och resterande på landsbygden.

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Antal färdigställda bostäder i Vårgårda tätort	17	45	74	62	40	83	26
Antal färdigställda bostäder på landsbygden	16	10	25	25	25	24	20
Totalt antal färdigställda bostäder i hela kommunen	33	55	99	87	65	107	46

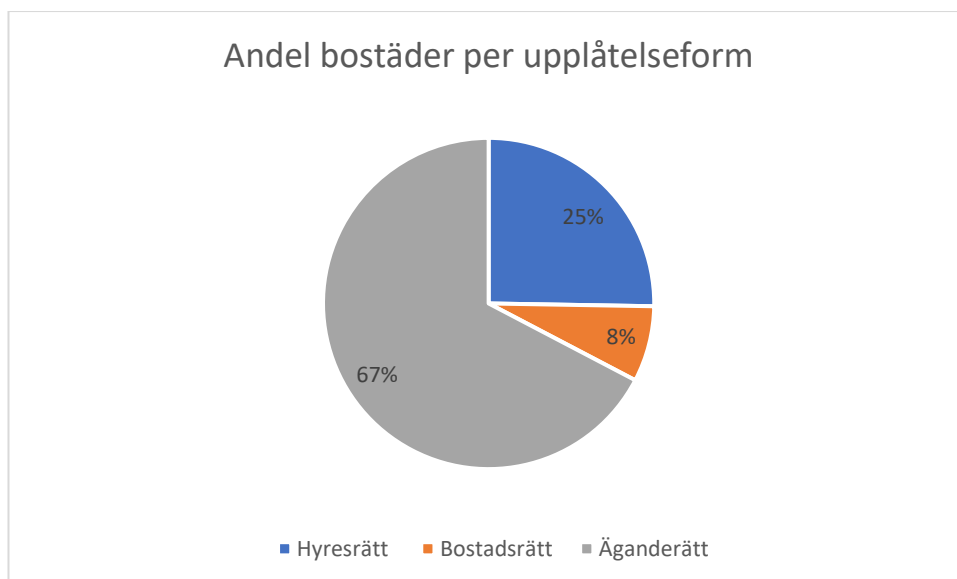
Upplåtelseformer

Upplåtelseformen är det sätt på vilket den boende förfogar över sin bostad, och delas vanligen upp i hyresrätt, bostadsrätt och äganderätt. Hyresrätt innebär att en hyr sin lägenhet av en hyresvärd. Bostadsrätt betyder att en är medlem i en bostadsrättsförening, som äger en fastighet med lägenheter där varje medlem har varsin lägenhet. Äganderätt kan vara egnahem eller ägarlägenhet och innebär att en själv äger sin bostad.

En variation av olika upplåtelseformer behövs för en balanserad befolkningsutveckling och för att kunna möta invånarnas olika behov. En blandning av upplåtelseformer och hustyper inom en stads- eller kommunal del ger ökande möjligheter att kunna bo kvar i samma område om familjesituationen förändras. Det ger även förutsättningar för social blandning och minskad bostadssegregation.

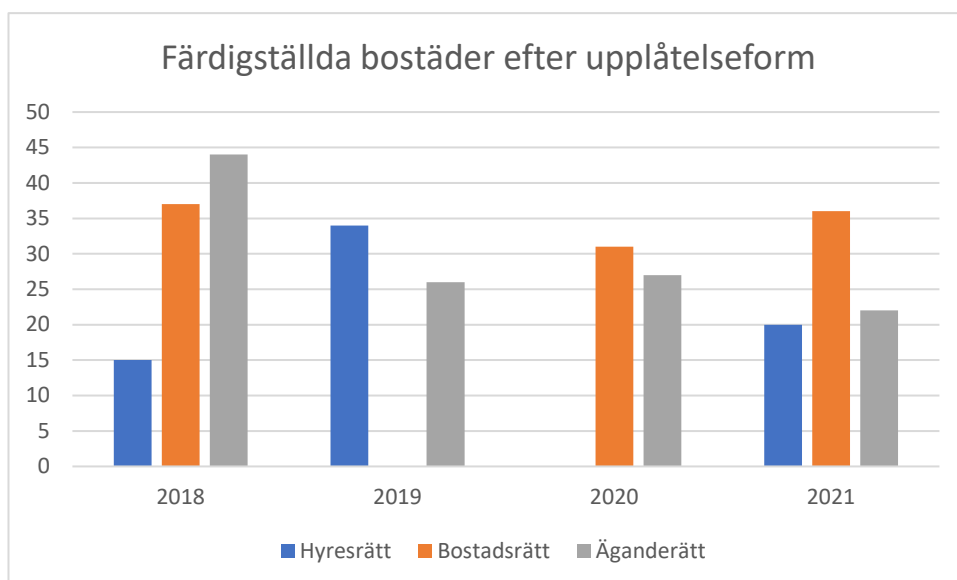
Hur spridningen mellan upplåtelseformer är fördelad hänger ofta ihop med vilken tidsepok området byggdes men strukturen kan förändras i viss mån genom förtätning av bebyggelsen eller omvandling av upplåtelseform i befintliga bostäder.

Fördelning av upplåtelseformer i Vårgårda kommun 2022 (SCB 2022)

I Vårgårda kommun som helhet utgörs 67 % av det totala bostadsbeståndet av äganderätter, 25 % av hyresrätter och 8 % av bostadsrätter (år 2021). Jämfört med snittet för kommuner i Västra Götalands län innebär det en något lägre andel hyresrätter och en något högre andel äganderätter, men ungefär lika stor andel bostadsrätter.

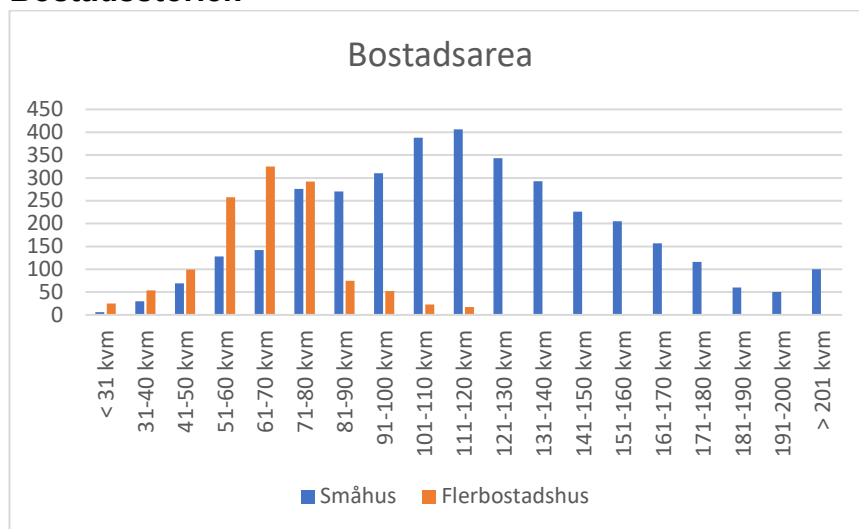

Antal färdigställda bostäder efter upplåtelseform och år, 2018 – 2021 i Vårgårda kommun (SCB 2022).

Bland nybyggda bostäder kan en liten ökning av andelen bostadsrätter skönjas de senaste 10 åren, medan andelen äganderätter minskad något och hyresrätternas andel av det totala beståndet stått stilla. Det indikerar att det

finns en efterfrågan och en marknad för bostadsrätter i kommunen. Diagrammet visar utvecklingen 2018–2021.

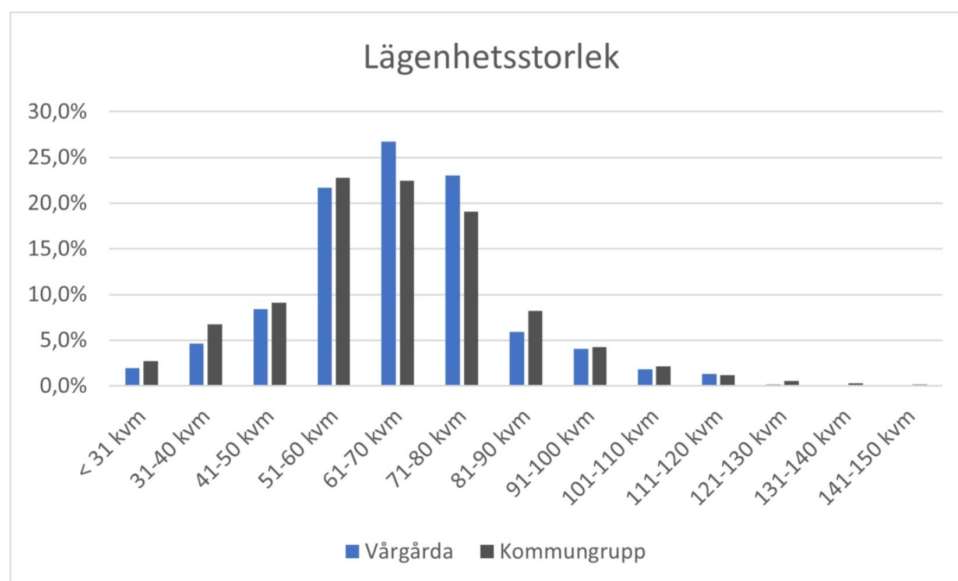
Bostadsstorlek

Antal bostäder efter bostadsarea och bostadstyp i Vårgårda kommun (SCB, 2021)

Den genomsnittliga bostadsytan per person är högre i Vårgårda än i såväl riket som i länet, vilket troligen hänger ihop med den stora andelen småhus. I kommunen finns få bostäder i flerbostadshus med en storlek under 50 kvadratmeter, och över 80 kvadratmeter.

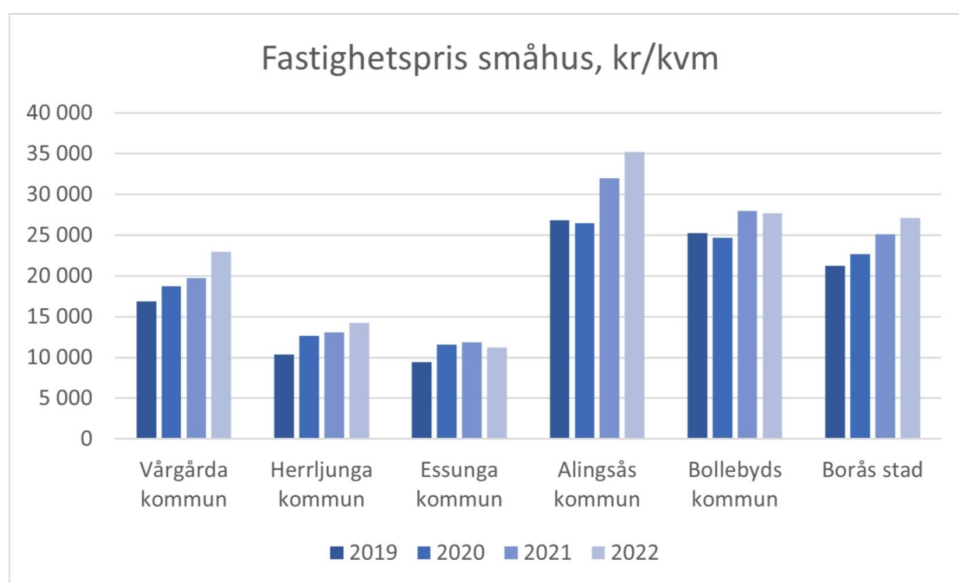
Jämfört med andra kommuner av liknande typ, det vill säga pendlingskommuner nära mindre stad/tätort (SKRs kommunindelning 2023) har Vårgårda en något större andel lägenheter i storleken 61-80 kvadratmeter, men något färre i storleken 81-100 kvadratmeter.

Lägenhetsstorlekar i Vårgårda kommun (SCB, 2022)

Fastighetspriser

Priserna på bostadsmarknaden har ökat i kommunen sedan år 2019, både för bostadsrätter och småhus. Priserna är högre än i grannkommunerna Essunga och Herrljunga men lägre än de större och mer storstadsnära kommunerna Alingsås, Bollebygd och Borås. Troligen har det geografiska läget en stor del i förklaringen till bostadspriserna. Sedan 2022 har läget på bostadsmarknaden förändrats, och prisutvecklingen för 2023 följer troligen inte trenden de senaste åren.

Fastighetspriser för småhus (SCB:s Fastighetstaxeringsregister och SCB:s insamlade KU55 blanketter från Skatteverket)

Kommunalt bostadsbolag

Vårgårda Bostäder är Vårgårdas kommunala bostadsbolag. Av de 1144 hyresrättslägenheter som finns i kommunen förvaltar Vårgårda Bostäder 684, vilket motsvarar 60 % (2023). Samtliga bostäder finns i Vårgårda tätort. Bostäderna i det kommunala bostadsbolagets bestånd är byggda från år 1953 och framåt, varav en större andel under 70–80-talen. År 2014 uppfördes ett nytt femvåningshus centralt i Vårgårda, med 32 lägenheter, och under 2018-2021 byggdes befintliga tvåvåningshus på Backgårdsgatan till med en våning vilket innebar sammanlagt 27 nya lägenheter. I dagsläget (2023) har Vårgårda bostäder inga konkreta planer på nybyggnation, men bostadsbolaget äger fastigheter där planberedskap finns för bostäder.

I augusti 2023 stod cirka 2200 personer i kön för att få en hyresrätt genom det kommunala bostadsbolaget, och bostadsbolagets uppfattning är att kön vuxit de senaste åren. Kötiden för att få en bostad hos Vårgårda Bostäder varierar beroende på lägenhet och område. Under 2023 var den längsta kötiden vid förmedlat hyreskontrakt omkring 4,5 år, men det går också att få en bostad med betydligt kortare kötid.

Uthyrningsgraden är hög, och efterfrågan är högst på lägenheter med 2 eller 3 rum och kök med låg hyra. Lägenheter med högre hyra har färre sökande och högre omflyttningsgrad, det vill säga att hyresgäster bor kortare tid. Detta märks bland annat i fastigheter där renoveringar med hyreshöjningar som följd genomförts.

Delar av bostadsbolagets lägenhetsbestånd står inför renoveringsbehov under kommande år. Bolaget arbetar aktivt med att öka boinflytandet vid renoveringar av bostadsbeståndet, för att lägenheternas standard och hyresnivåer ska motsvara behov och efterfrågan från hyresgästerna och fler hyresgäster ska kunna bo kvar efter renoveringen.

Befolkningsanalys

Kort om nuläget i kommunen

År 2023 ser kommunen ut som följer:

- Här bor **12 268** invånare (i slutet av 2022)
- I kommunen finns **5 360** hushåll.
- I genomsnitt består ett hushåll av **2,3** personer.
- Omkring **35 %** av kommunens invånare är ensamstående utan barn i hushållet, men hushållsstrukturen varierar betydligt mellan olika delar av kommunen.
- **Lite drygt 50 %** av kommunens invånare bor i någon av de tre tätorterna och **knappt 50 %** bor på landsbygden.

Befolkningsutveckling

En analys av befolkningens sammansättning och utveckling ger ett underlag för att bedöma behovet av bostäder på sikt i kommunen. Analysen baseras framför allt på den befolkningsprognos som kommunen årligen tar fram för kommunen som helhet och på delområdesnivå, och kompletteras med data från bland annat Statistiska centralbyrån och Västra Götalandsregionens befolkningsprognos.

Kommunen har de senaste åren tagit fram dels en trendbaserad (kohortkomponentmetoden), dels en byggbaserad befolkningsprognos som grundar sig på kommunens egna antaganden om var bostäder kommer att byggas kommande år. Denna analys baseras på den trendbaserade analysen. Befolkningsanalysen sträcker sig fram till 2032.

Befolkning i tätort och på landsbygd

I Vårgårda kommun bor lite drygt 12 000 invånare. Knappt 50 % av invånarna, ungefär 5 800 personer, bor i Vårgårda tätort. I kommunen finns även de två tätorterna Östadkulle och Horla med ungefär 300 invånare i varje.

Utanför tätorterna bor knappt 6000 personer, vilket motsvarar cirka 50 % av kommunens totala befolkning. Vårgårda kommun är en av de mer glesbefolkade i Västra Götalandsregionen med i snitt 28,7 invånare per kvadratkilometer. Snittet i Västra Götalandsregionen är 73,9, medan snittet för hela riket är 25,8.

På landsbygden är befolkningstätheten ganska jämn, men områdena runt Lena, Bergstena och Fly (det vill säga kommunens nordvästra del angränsande till Alingsås) och Algutstorp och Landa (söder om Vårgårda tätort) är något mer tätbefolkat än övriga delar.

Läs mer om befolkningsutvecklingen i den årliga befolkningsprognosen.

Åldersstruktur

Medelåldern i kommunen är 41,5 vilket är lägre men nära snittet i regionen (41,6) och i riket (41,7).

År 2022 är nästan en fjärdedel av befolkningen i Vårgårda mellan 0 och 18 år, vilket är en förhållandevis hög andel sett till regionen i stort.

Barnfamiljer är således en stor befolkningsgrupp. Däremot har kommunen en liten andel unga vuxna, det vill säga invånare i åldersgruppen 19–30 år, vilket också är en utflyttande grupp. Åldersgruppen 31–64 utgör 42 % av befolkningen vilket ligger ungefär i snitt med regionen. Gruppen 65–79 är något större än regionsnittet och utgör nästan 16 % av den totala befolkningen, medan gruppen 80+ utgör 5,3 % och ligger i snitt med regionen som helhet.

Befolkningssammansättningen sett till ålder resulterar i att kommunen har en försörjningskvot på ungefär 85, vilket innebär att för varje invånare i förvärvsaktiva åldern 20–64 år finns 85 personer i åldrarna över och under. Det är högre än snittet i Västra Götaland och i riket, vilket innebär att försörjningsbördan på den förvärvsaktiva delen av befolkningen i Vårgårda är högre.

Åldersfördelningen skiljer sig åt i olika delar av kommunen. I Vårgårda tätort bor en betydligt större andel 20–30-åringar än i kommunen i snitt, medan andelen 60–70-åringar är lägre. I de tätortsnära landsbygdsområdena norr och söder om Vårgårda tätort, i Östadkulle och i Horla är andelen barn i åldern 0–10 år betydligt högre än snittet i kommunen.

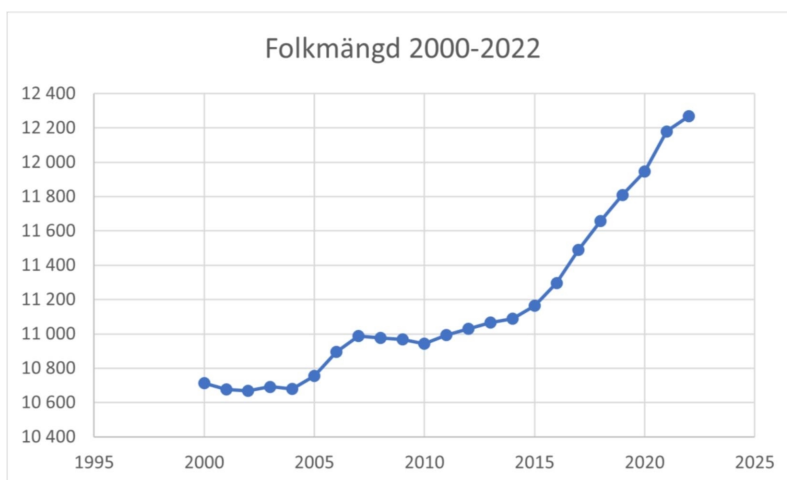
Befolkningsförändring

Vårgårda är sedan flera år tillbaka en stadigt växande kommun och under 10-årsperioden 2012–2022 har kommunen vuxit med 10 procent. Under

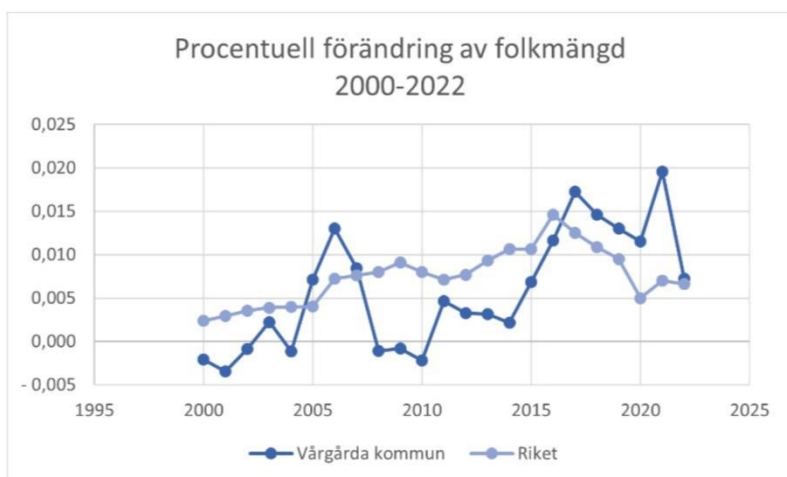
2020–2021 var kommunen en av de snabbast växande i Västra Götaland men takten har börjat mattas av något.

Även framöver ser kommunen ut att fortsätta växa. Befolkningsprognosens trendbaserade del, som utgår från befolkningens åldrande, flyttningar, födslar och avlidna, ger att invånarantalet i kommunen år 2032 uppgår till 13 457 vilket innebär en ökning med 8 procent eller 1 189 personer.

Befolkningsökningen väntas både i Vårgårda tätort och på landsbygden. Vårgårda tätort tros fram till 2032 öka med drygt 600 invånare, 11 %, enligt prognosen. Horla tätort väntas också öka sin befolkning något fram till 2032, men Östadkulle bedöms minska något i invånarantal.

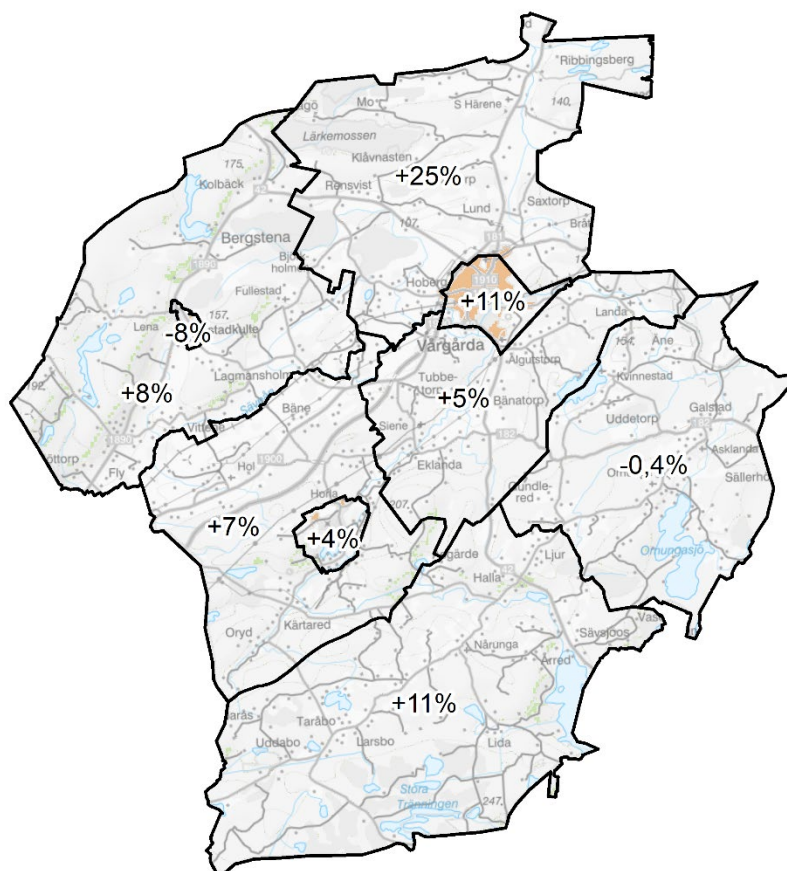
Folkmängd 2000–2022 i Vårgårda kommun (Befolkningsprognos, Statisticon 2023)

Procentuell förändring av folkmängd 2000–2022 (Befolkningsprognos, Statisticon 2023)

Största procentuella befolkningsökningen på landsbygden prognosticeras norr om Vårgårda tätort och i de södra delarna av kommunen, med närhet till Alingsås och Borås. Befolkningsprognosen visar att norra kommundelen kommer att öka mycket, vilket delvis kan bero på hur gränserna i analysen är dragna då en stor del av ökningen troligen kommer ske genom att Vårgårda tätort växer åt detta håll genom nya bostäder på Fagrabo. De enda

områdena på landsbygden som inte väntas få en ökning av befolkningen de kommande tio åren är de sydöstra delarna kring Asklanda, Ornunga och Kvinnestad.

Prognosticerad befolkningsförändring 2022-2032 i kommunens olika delar (Delområdesprognos, Statisticon 2023)

Även befolkningens åldersstruktur förändras utifrån åldrande, flyttningar, födselar och avlidna. Under kommande tio år väntas befolkningsökningen främst ske i åldersgrupperna 10–20 år, 35–50 år, 60–70 år och 80–90 år. Befolkningsförändringen tyder på att det bland annat kommer finnas efterfrågan på bostäder för barnfamiljer. Ökningen av antalet äldre ställer krav på att det finns bostäder, både på den ordinarie bostadsmarknaden och för äldre med behov av vård.

Flyttmönster

Den största orsaken till den befolkningsökning kommunen sett är flera års positiva flyttnetton, det vill säga att fler flyttar till kommunen än härifrån. Det gäller framför allt utrikes flyttnetto, och sedan 2015 har även netto för inrikesflyttar varit positivt varje år vilket skiljer Vårgårda kommun från Västra Götaland i stort.²

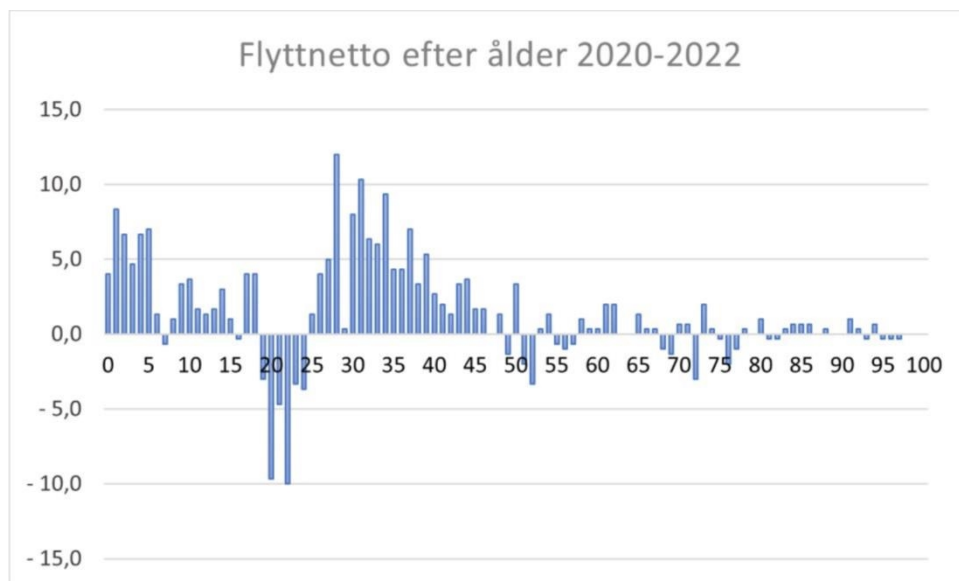
² Befolkningsprognos Västra Götaland, 2022–2040

Under år 2022 flyttade 721 personer till Vårgårda, vilket var färre än 2021. Antalet personer som flyttade från kommunen minskade med 34 personer jämfört med året innan, från 684 till 650. Flyttnettot (antalet inflyttade minus utflyttade) under 2022 var således 71 personer.

Befolkningsprognosen visar att flyttnettot under åren 2022–2032 förväntas bli i genomsnitt 121 personer per år.

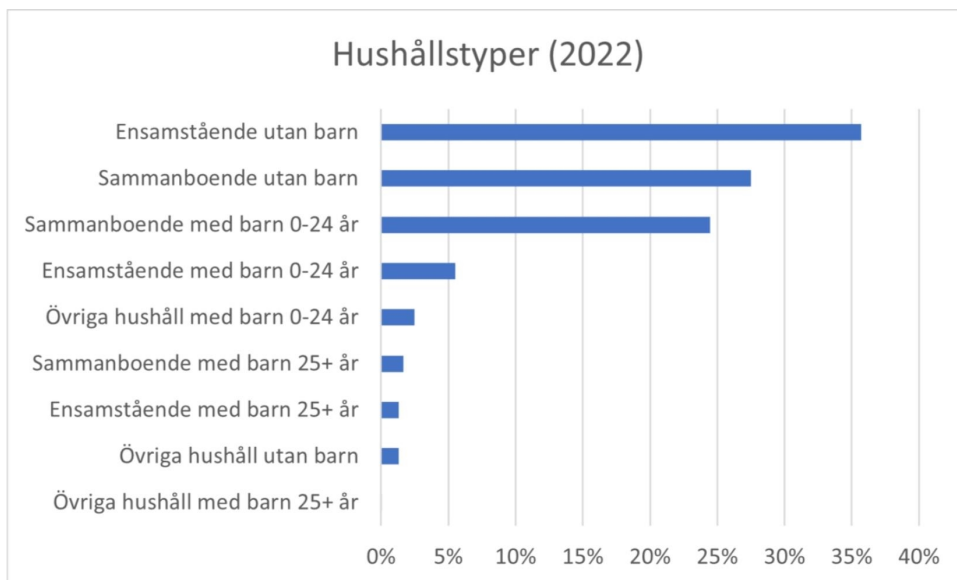
Flyttmönstret skiljer sig åt mellan olika åldersgrupper i Vårgårda kommun. Den största inflyttningen till kommunen står barn och vuxna i åldern 25–45 för. För unga vuxna i åldern 20–25 är flyttnettot negativt, och har så varit under lång tid tillbaka. Bland äldre är flyttnettot nära 0, vilket kan hänga ihop med att flyttbenägenheten generellt sett är lägre bland äldre.

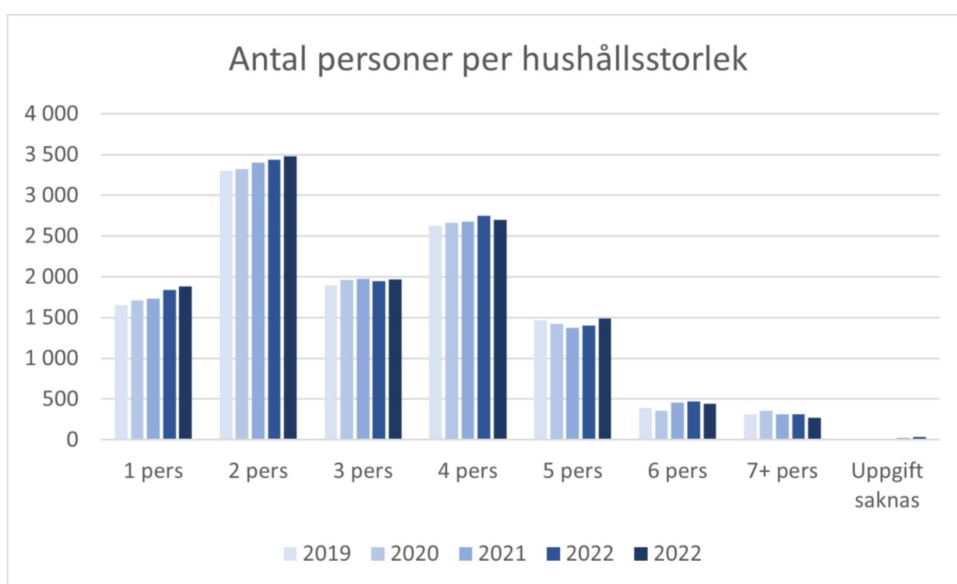
Flyttnetto efter ålder under åren 2020-2022. (Befolkningsprognos, Statisticon, 2023)

Hushållens sammansättning

Genomsnittlig hushållsstorlek i Vårgårda kommun är 2,32 personer. De vanligaste hushållen består av två eller fyra personer, och de vanligaste hushållstyperna (efter antal hushåll) är ensamstående utan barn, sammanboende utan barn och sammanboende med barn 0-24 år.

Hushållstyper i Vårgårda kommun (SCB, 2023)

Antal personer per hushållsstorlek 2019-2022 (SCB, 2023)

Bostadsbehov

Mått på bostadsbristen

År 2022 ändrades lagen om kommunernas bostadsförsörjningsansvar. Lagändringen innebär att underlaget till kommunernas riktlinjer för bostadsförsörjningen ska innehålla en analys av vilka bostadsbehov som inte tillgodoses på den lokala bostadsmarknaden. Analysen får alltså en tydligare inriktning mot bostadsbristen i kommunen. I och med lagändringen tillhandahåller Boverket ett underlag som består av kvantitativa mått över antalet hushåll som saknar en rimlig bostad utifrån en uppsättning kriterier och normer.

Hösten 2020 presenterade Boverket rapporten ”Mått på bostadsbristen – Förslag på hur återkommande bedömningar ska utföras”, som syftar till att beskriva en modell för hur bostadsbrist kan beskrivas, definieras och mätas med fokus på hushållens situation på bostadsmarknaden. Modellen utgår från ett behovsperspektiv på bostadsbrist som antalet (eller andelen) hushåll som saknar en rimlig bostad snarare än hur många bostäder som behöver byggas. Flera av de mått och beskrivningar som Boverket föreslår för att mäta och tolka bostadsbehovet återfinns i underlaget som nu tillgängliggörs via Boverket och presenteras nedan. Det är det underlaget kommunen har möjlighet att använda sig av och tolka.

Vårgårda kommun jämförs statistiskt med övriga kommuner i samma kommungrupp enligt SKRs uppdelning, det vill säga pendlingskommuner nära mindre stad/tätort. Till dessa hör dels de kommuner som har sin huvudsakliga utpendling till en annan ort än någon av de större städerna eller storstadnära kommunerna, dels de kommuner som har en inpendling från annan kommun som överstiger 30 procent av dagbefolkningen.

Det finns en ojämlikhet på den svenska bostadsmarknaden som exempelvis medför trångboddhet, svårigheter att etablera sig i samhället, minskade möjligheter att ta ett arbete eller studera på en annan ort eller risk för ökad hemlöshet. Att antalet hushåll är i balans med antalet bostäder i kommunen innebär inte automatiskt att utbudet matchar behovet av olika typer av bostäder sett till upplåtelseform, boendekostnad och storlek på bostaden. Kunskap om grupper som inte har en rimlig och trygg bostadssituation i Vårgårda är därför viktig i kommande planering och åtgärder för bostadsutveckling.

Hushåll med ansträngd boendeekonomi

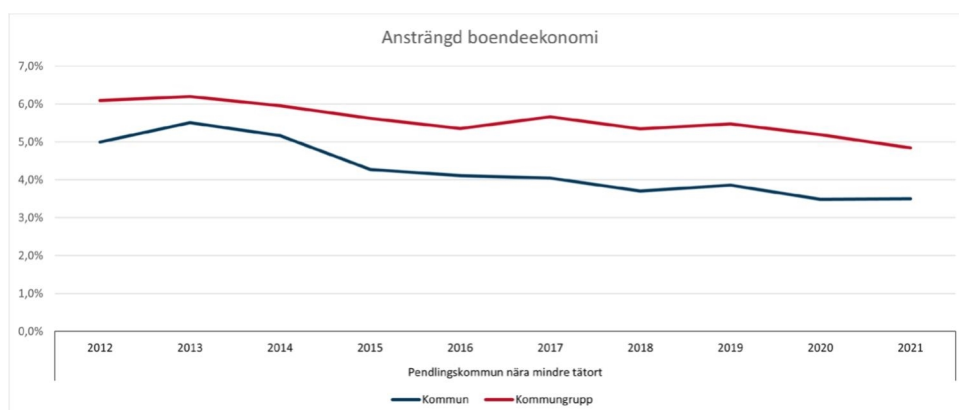
Att ett hushåll har ansträngd boendeekonomi innebär att den disponibla inkomsten inte räcker till att täcka en baskonsumtion (beräknad utifrån genomsnittshyror på orten och riksnormen samt utgifter för hushållsel, barnomsorg, lokala resor för personer som är 18 år eller äldre, fack- och A-kasseavgift för personer som är 20–64 år och hemförsäkring). Ett annat mått

på baskonsumtion är KALP-kalkylen (kvar att leva på) som bankerna använder för att bedöma hushållets betalningsförmåga vid köp av en bostad.

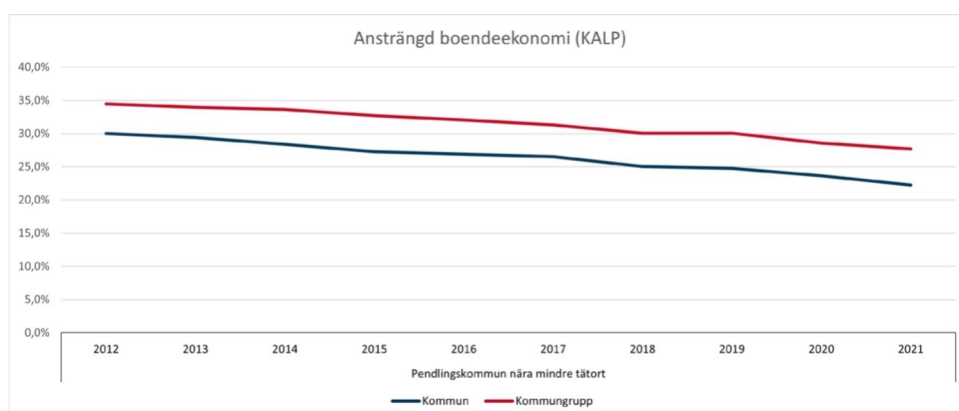
Ansträngd ekonomi i form av låg inkomst och/eller sparkapital, ökande räntor och högre levnadskostnader, inkomstkrav från hyresvärdar och långgivare gör att hushåll kan ha svårt att komma in på bostadsmarknaden. Det kan även skapa inlåsnings effekter, genom att hushåll som egentligen hade önskat flytta till en annan bostad inte kan det.

I Vårgårda har år 2021 3,5 % av hushållen en ansträngd boendeekonomi baserat på det första måttet på baskonsumtion, och baserat på KALP-måttet har 22,2 % en ansträngd boendeekonomi. Det är lägre än snittet i den kommungrupp som Vårgårda tillhör, det vill säga pendlingskommuner nära mindre stad/tätort, men indikerar att det finns hushåll som har svårt att hitta en bostad som motsvarar deras ekonomiska svängrum.

Det finns totalt 184 hushåll med svag boendeekonomi enligt det första måttet, och 1174 enligt KALP. Den största andelen hushåll med ansträngd ekonomi är ensamstående utan barn, som bor i antingen hyresrätt eller småhus.

Källa: Öppna data – Bedömning av bostadsbrist, 2023

Källa: Öppna data – Bedömning av bostadsbrist, 2023

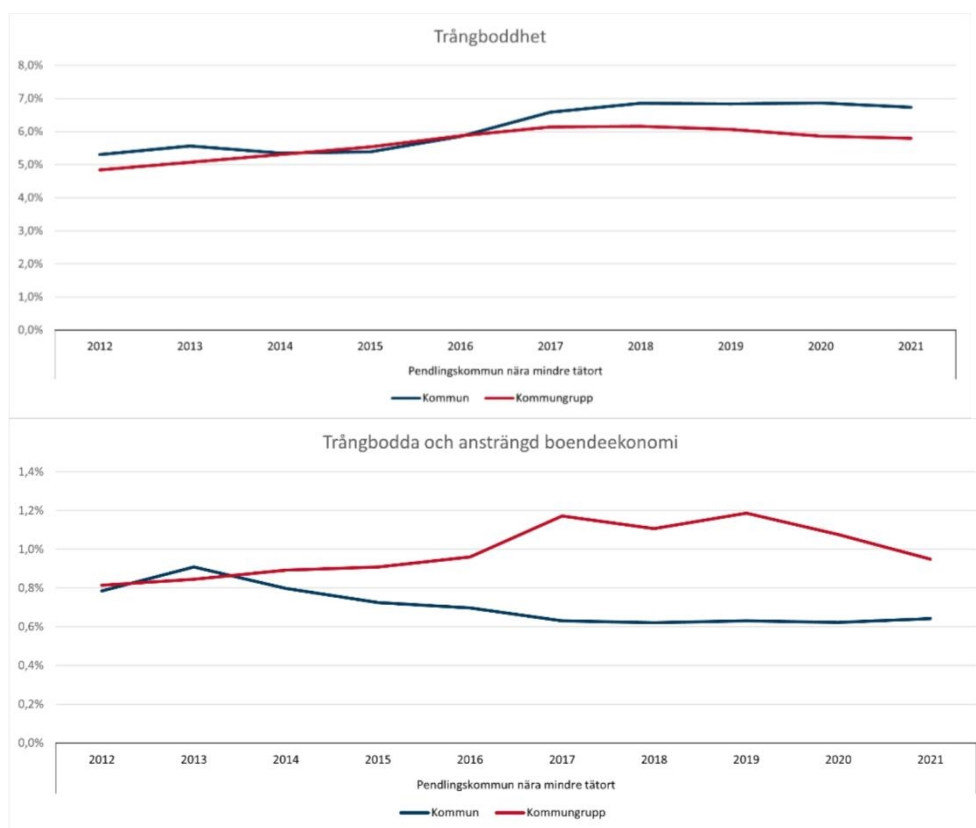
Trångboddhet

Trångboddhet mäts utifrån antalet boende i hushållet och rum i bostaden. Utöver vardagsrum och kök/kokvrå ska det finnas sovrum. Två barn under 12 år kan dela rum. Vuxna som inte är sammanboende delar inte sovrum. Trångboddhet kan vara självvald, men är ofta sammankopplad med svag ekonomi.

Forskning visar att trångboddhet har negativa konsekvenser för barn och unga, som bland annat svårighet att få studero hemma vilket kan påverka skolresultatet.

6,7 % av hushållen i Vårgårda kommun räknas som trångbodda, och 0,6 % är både trångbodda och har ansträngd boendekonomi enligt det första måttet. Kommunen har en något högre andel trångbodda än kommungruppen i stort, men inte ett lika tydligt samband med ansträngd ekonomi som snittet för kommungruppen.

Totalt finns 356 trångbodda hushåll i Vårgårda, och den största andelen är sammanboende hushåll med barn. Trångboddhet är vanligast i hyresrätter, men finns också i småhus.

Källa: Öppna data – Bedömning av bostadsbrist, 2023

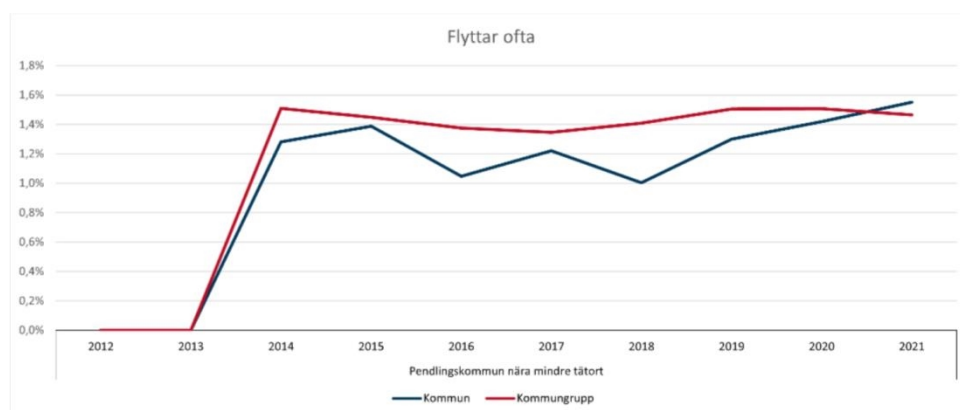
Trångboddhet och ansträngd boendekonomi brukar vara tätt sammankopplad, eftersom hushåll då inte har möjlighet att skaffa sig en större bostad. Att denna koppling inte är lika tydlig i Vårgårda skulle kunna förklaras med att det finns en frivillig trångboddhet som resultatet av ett

livsstilsval, så som att bo litet av miljöskäl eller att prioritera att bo i ett attraktivt läge före storlek på bostaden. Det brukar dock snarare förekomma i storstadsområden, och är troligen inte huvudorsaken. En troligare del av förklaringen skulle kunna vara att det finns något färre större lägenheter i Vårgårda än generellt i kommungruppen, vilket gör att det sällan finns lediga lägenheter att hyra eller köpa trots att hushållet har råd. Under de år då flyktningmottagandet var högre kom flera större familjer, och svårigheter att hitta större lägenheter till dessa familjer är troligen en viktig del av förklaringen och en orsak till att andelen trångbodda nu börjat sjunka långsamt.

Hushåll som flyttar ofta

Upprepade flyttar kan vara ett tecken på att hushållet har svårt att hitta en långsiktig bostad som motsvarar behoven, och därmed har en osäker boendesituation. Kriteriet för att hushållet ska räknas som att det flyttar ofta är att någon i hushållet flyttat minst en gång om året de senaste tre åren.

År 2021 hade 1,6 % av hushållen upprepade flyttar. Siffran har ökat något senaste åren, vilket gör att kommunen nu ligger ungefär i snitt med kommungruppen. Det är framför allt ensamhushåll utan barn som flyttar ofta.

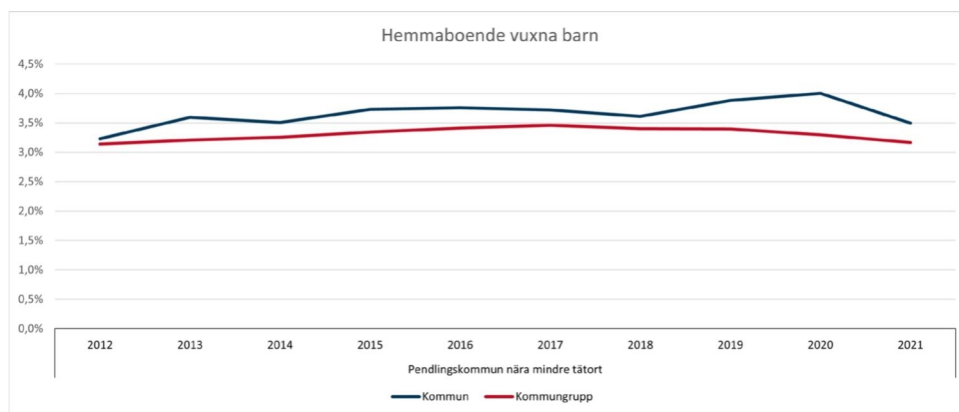

Källa: Öppna data – Bedömning av bostadsbrist, 2023

Hemmaboende vuxna barn

Att hushåll har hemmaboende vuxna barn (över 25 år) kan vara en indikation på att det är svårt för unga vuxna att hitta en rimlig bostad i kommunen. Det kan även vara ett frivilligt val, exempelvis för att man vill bo i generationsboende, eller bero på att individen exempelvis bor och studerar på annan ort men fortfarande är folkbokförd i föräldrarnas bostad.

I Vårgårda har 3,5 % av hushållen hemmaboende vuxna barn (2021), vilket är något högre än snittet i kommungruppen. Majoriteten, 85 %, bor i småhus.

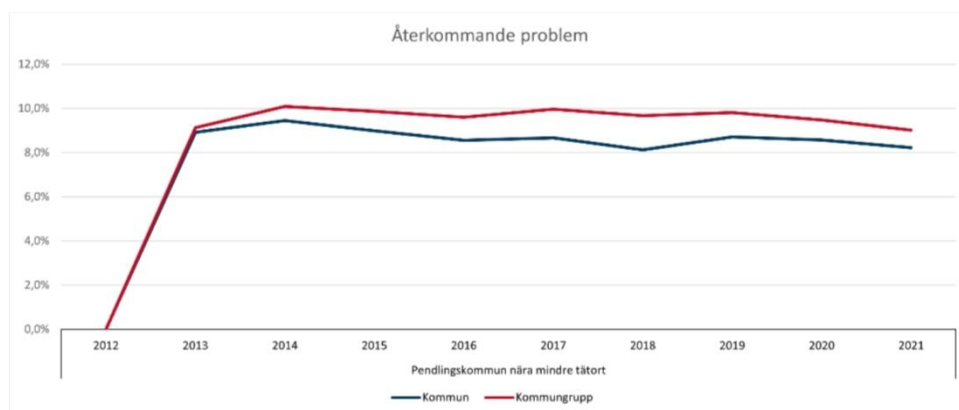

Källa: Öppna data – Bedömning av bostadsbrist, 2023

Hushåll med återkommande problem

För att räknas som att ha återkommande problem behöver hushållet uppfylla minst ett av måtten ansträngd boendekonomi, trångboddhet, flyttar ofta och/eller om hushållet har hemmaboende vuxna barn två år i rad.

I Vårgårda har 8,2 % av hushållen upprepade problem, vilket är något lägre än snittet i kommungruppen. För kommunen såväl som kommungruppen i stort sjunker antalet svagt de senaste åren. De största hushållsgrupperna är ensamstående utan barn respektive sammanboende med barn.

Källa: Öppna data – Bedömning av bostadsbrist, 2023

Sammanfattning och behov

Utifrån den statistik som finns tillgänglig, och kommunens egen kännedom om invånarna, går det att se att det finns hushåll som på olika sätt har en osäker boendesituation, svårt att bära sina kostnader och svårt att hitta en rimlig bostad som passar deras behov. Andelen är dock lägre än snittet i kommungruppen för alla kriterier utom trångboddhet och hemmaboende vuxna barn.

Att hushåll av olika anledningar har svårt att etablera sig och hitta en rimlig boendesituation beror dels på bostadsutbudet i kommunen och de krav, i form av exempelvis inkomstkrav vid hyreskontrakt, som ställs för att kunna efterfråga en bostad. Dels är det tätt sammankopplat med andra faktorer, såsom hur möjligheterna att etablera sig på arbetsmarknaden och därmed

kunna trygga en inkomst ser ut. Det är svårt att dra några konkreta slutsatser om behoven utifrån analysen av de underlag som finns tillgängliga.

Trångboddheten är troligen delvis en följd av få större lägenheter och det finns därför ett behov av nybyggnation av större lägenheter och småhus som skapar rörlighet på bostadsmarknaden. Samtidigt är det inte hela lösningen, eftersom nyproducerade lägenheter generellt har högre hyror och kostnader, vilket gör dem svåra att efterfråga för hushåll som samtidigt har en ansträngd ekonomi. Detsamma gäller bostäder för unga. Att bibehålla det befintliga beståndet av lägenheter i olika storlekar och till rimliga hyror är därför viktigt. Vårgårda bostäder har en norm för hur många som kan bo i respektive bostadsstorlek, och har kunnat ge förtur i kön till större bostäder för hushåll som är trångbodda.

En forskningsstudie om trångboddhet i Malmö (Trångboddhet i Malmö: En studie av trångboddhetens ojämlika utbredning och konsekvenser, Sandberg och Grander, Malmö universitet) konstaterar att frågan om trångboddhet är sammankopplad med såväl fördelningspolitiska som bostadspolitiska frågor, vilka främst ligger på nationell nivå.

Boendesegregation

Urban Utveckling har på uppdrag av Vårgårda, Herrljunga och Essunga kommuner gjort en kartläggning av boendesegregationens lokala och regionala mekanismer i de tre kommunerna, med stöd från Delegationen mot segregation (*Lokala och regionala mekanismer rörande boendesegregation – ett kunskapsunderlag om boendesegregation i tre kommuner – Herrljunga, Vårgårda och Essunga*). Kartläggningen syftar till att ge kunskap om boendesegregationen mellan olika områden i kommunen, baserat på framför allt statistik uppdelat på delområdesnivå men också intervjustudier och omvärldsanalys.

Kort om segregation och grannskapseffekter

Segregation innebär att olika grupper lever och verkar isolerat från varandra. Det kan handla om att individer med viss socioekonomi lever tillsammans i ett område, åtskilda från individer med annan socioekonomisk tillhörighet. Segregation är relationellt, vilket innebär att segregation sker i relation till något annat. Ett enskilt område är inte segregerat, utan det är när olika områden har olika karaktärer som det uppstår segregation.

Områden blir allt mer homogena, något som även leder till större polariseringar i samhället. Begreppen segregation och fattigdom har blivit starkt relaterade. Ojämligheten har ökat, vilket lett till social uteslutning och minskad integration på grund av att människorna i området lider av effekterna av utsatthet. Det är inte ovanligt att individer som lever i utsatta områden har ett sämre hälsotillstånd, samtidigt som andelen med sämre hälsotillstånd minskar i andra områden.

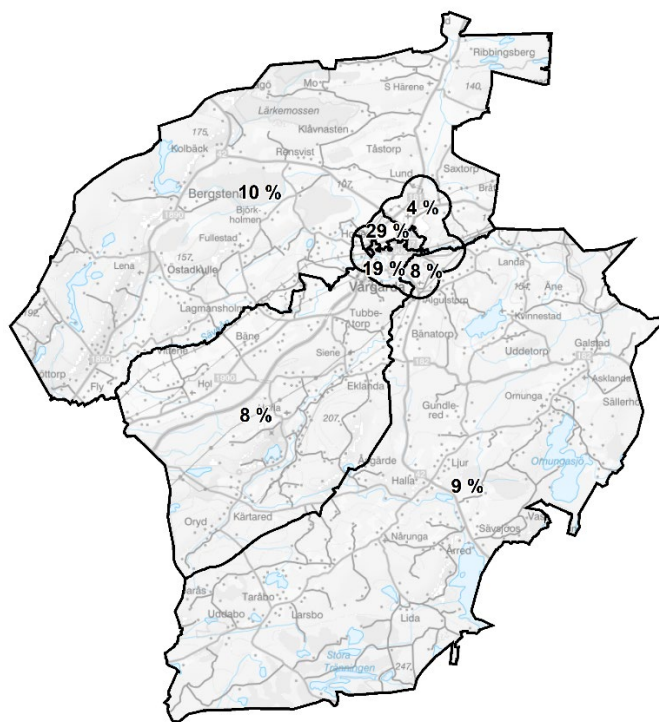

Grannskapseffekter betyder att det område som en individ bor eller växer upp i påverkar dennes liv på ett eller annat sätt. Det kan innebära såväl positiv som negativ inverkan på individers liv. Exempelvis kan det handla om att individer i ett område påverkar varandras livschanser gällande förvärvsarbete, utbildning eller beteende. Ett grannskap kan även ha effekt på andra ”mjukare faktorer” som kan vara svårare att mäta såsom värderingar, framtidstro och solidaritet.

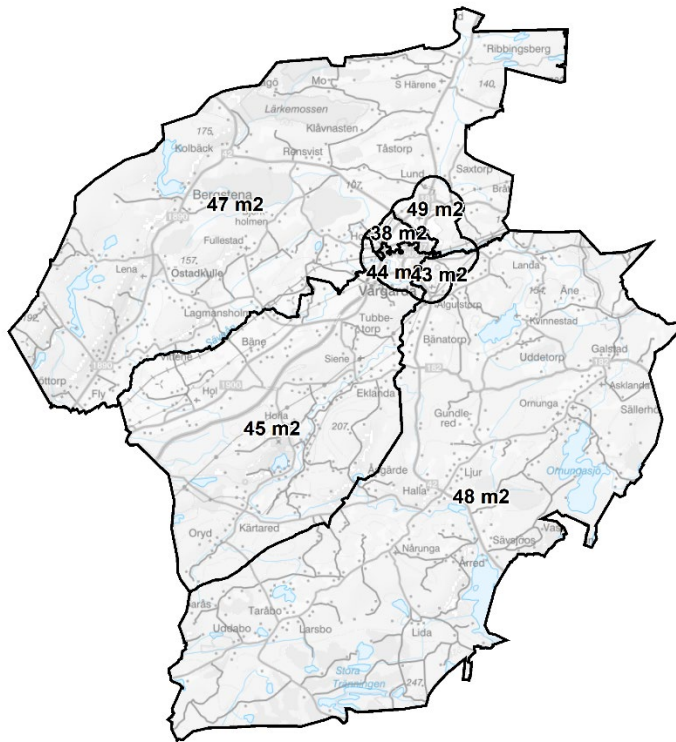
Lägesanalys för Vårgårda

Kartläggningen visar att Vårgårda har en övergripande positiv utveckling sett till befolkningstillväxt, men att det finns tydliga skillnader i exempelvis inkomstnivåer, utbildningsnivå och boendeförhållanden, såsom trångboddhet, mellan olika områden i kommunen. På bostadsmarknaden finns det en geografisk uppdelning mellan olika typer av bostäder, där vissa områden har en hög koncentration av hyresrätter, och färre bostadsrätter eller äganderätter, och det går även att se skillnader i levnadsförhållanden mellan dessa områden. Studien visar även att levnads- och boendeförhållanden skiljer sig åt mellan grupper med låg- respektive hög ekonomisk standard samt utrikes- respektive inrikes födda.

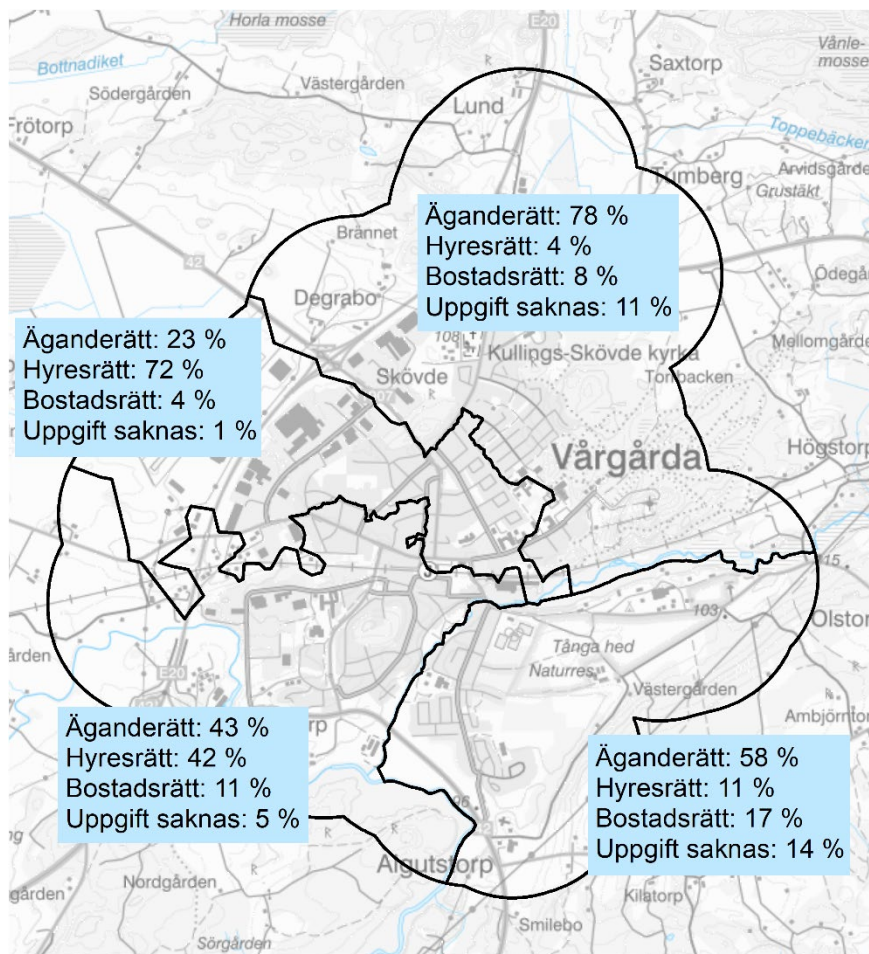
Läs mer om resultatet av kartläggningen i ”Lokala och regionala mekanismer rörande boendesegregation”.

Andel av invånare med låg ekonomisk standard, 2021 (Källa: Segregationsbarometern)

Boendeyta per person, 2021 (Källa: Segregationsbarometern)

Områdesvis fördelning av upplåtelseformer i Vårgårda tätort, 2021 (Källa: Segregationsbarometern)

På bostadsmarknaden finns den en tydlig uppdelning mellan olika geografiska områden, där vissa områden har en allt högre koncentration av hyresrätter, och färre bostadsrätter eller äganderätter. De områden som har högt andel hyresrätter är västra och sydvästra delarna av Vårgårda tätort. Andelen med låg ekonomisk standard är betydligt högre i västra delen av Vårgårda tätort, och har därtill ökat under senaste åren. Nulägesanalysen visar därtill att boende i hyresrätt i dessa områden har en lägre utbildningsnivå, och en relativt hög koncentration av personer som är utrikes födda.

Boendeformerna skiljer sig även mellan olika demografiska grupper. Andelen inrikes födda boende i äganderätt är större än samma siffra för utrikes födda. Inom båda grupperna sjunker andelen boende i äganderätt. Störst skillnad är det avseende andelen inrikes födda respektive utrikes födda boende i hyresrätt, där det finns en svag trend av allt större andelen utrikes födda boende i hyresrätt, och en svag minskning av inrikes födda boende i hyresrätt.

Den genomsnittliga boytan i Vårgårda kommun ligger över såväl snittet för riket som länet. Det finns trots detta demografiska och geografiska skillnader inom kommunen avseende boendeyta. Utrikes födda har generellt mindre boendeyta än inrikes födda, och boendeytan har minskat över tid, medan inrikes födda har fått större boendeyta över tid.

Behov

Kartläggningen visar på att det finns ett behov av att skapa en större rörlighet på bostadsmarknaden och en större geografisk spridning av bostäder av olika typer i tätorten och kommunen, för att främja en större demografisk blandning, positiva grannskapseffekter och motverka boendesegregation. Det finns även ett behov av att skapa förutsättningar för socioekonomiskt svaga grupper att etablera sig i kommunen, både med bostad, arbetsmarknad och utbildning. Vidare ger kommunens åldrande befolkning behov dels av att tillgodose bostadsbehoven hos den äldre befolkningen, dels att attrahera yngre invånare till kommunen.

Grupper med särskilda bostadsbehov

För att uppnå bostadsförsörjningsprogrammets och bostadsförsörjningslagens syfte att skapa förutsättningar för alla i kommunen att leva i goda bostäder behövs kunskap om olika gruppers bostadsbehov. I denna del presenteras pågående arbete och identifierat behov för grupperna unga, äldre, personer med funktionsnedsättning, nyanlända samt hemlösa.

Unga

Unga vuxna är en av de grupper som generellt sett har svårast att efterfråga en bostad och ta sig in på bostadsmarknaden. Ofta är betalningsförmågan låg och oregelbunden på grund av arbetslöshet, osäkra anställningar och studier. Unga har generellt kortare tid i bostadskön, och saknar ofta kontakter, referenser från tidigare boenden och bostad med bytesvärde som underlättar på bostadsmarknaden. Hyresgästföreningen genomför årligen en studie av unga vuxnas boende i Sverige, och konstaterar att nästan var tredje ung vuxen oroar sig för att inte hitta ett boende i framtiden och att en stor andel unga vuxna ofrivilligt bor hemma hos sina föräldrar. Svårigheterna på bostadsmarknaden begränsar ungas möjlighet att flytta för arbete och studier, och försenar steget ut i vuxenlivet.

I den årliga bostadsmarknadsenkäten har Vårgårda kommun återkommande angett att obalans på bostadsmarknaden med ett underskott på bostäder för unga i åldern 19–25. Bristen anges bero dels på en generell bostadsbrist, dels en brist på mindre lägenheter med överkomlig hyra som passar ungdomshushåll.

Vårgårda kommun har generellt ett negativt flyttnetto för åldersgruppen 19–25 år, vilket innebär att fler unga vuxna flyttar från än till kommunen.

Befolkningsprognosen för åren 2022–2032 visar dock att befolkningen i åldern 20–30 väntas öka till år 2034 och kommunen har nu en stor grupp invånare i åldern 0–19 år, vilken utgör nästan en fjärdedel av den totala befolkningen och en större andel än snittet i riket. Å ena sidan är Vårgårda inte en primär ort för unga vuxna att flytta till, då avstånden till universitet och högskola är förhållandevis långa, men å andra sidan behöver det finnas goda bostäder till en rimlig kostnad för de unga vuxna som väljer att bo i kommunen.

I kommunen bor 50 % av invånarna i åldern 20–24 i småhus med äganderätt, 33 % i hyreslägenhet och 3,5 % i bostadsrätt (övriga i annan form av boende). Andelen unga vuxna som bor i småhus hänger troligen ihop med att många bor kvar hemma hos sina föräldrar, vilket kan ha att göra svårigheter på bostadsmarknaden men också vara ett eget val. Det kan bero på att småhus utgör ett stort en stor andel av Vårgårdas totala bostadsbestånd.

Behov

Ett sätt att möta unga vuxnas behov av bostäder är att bygga mindre och ekonomiskt överkomliga lägenheter. Även om kostnader generellt sett är högre i nyproducerade lägenheter kan bostadsbyggande öka rörligheten på bostadsmarknaden och frigöra bostäder i det befintliga beståndet. Vidare är det viktigt att bibehålla och tillgängliggöra det befintliga lägenhetsbeståndet, eftersom det är där det oftast går att hitta bostäder med överkomliga hyror och avgifter.

Äldre

Vårgårda kommun har en växande äldre befolkning, och den största ökningen framöver ses i gruppen 80 år och äldre.

För att klara av bostadsförsörjningen för den ökande äldre befolkningen måste fler bostäder av olika slag skapas för att skjuta upp behovet av särskilt boende. Flyttfrekvensen bland äldre är generellt i hela riket låg då många äldre helst vill bo kvar i sin nuvarande bostad så länge det är möjligt. Samtidigt behöver det, för dem som önskar och behöver, finnas bostäder som möter behoven hos exempelvis äldre med nedsatt rörelseförmåga. Det har även potential att starta flyttkedjor som frigör större bostäder.

Äldreboendedelegationen har i sitt slutbetänkande Bo bra hela livet (SOU 2008:113) konstaterat att behovet av särskilt boende kan skjutas upp om tillgång finns till seniorbostäder och trygghetsbostäder. I rapporten Boende för äldre (2007) konstateras att kostnaden för service och vård samt omsorgsinsatser i det särskilda boendet är dubbelt så hög jämfört med om den äldre bor kvar i ett ordinärt boende.

Kommunerna har ett särskilt ansvar att tillhandahålla särskilda boenden till äldre enligt Socialtjänstlagen (2001:453). I kommunens lokalförsörjningsrapport (2023) konstateras att det inom äldreomsorgen

finns ett behov av fler platser på särskilt boende för äldre, och framför allt för personer med demensdiagnos. För att klara behovet ska ett nytt särskilt boende byggas och drivas i kommunal regi, i anslutning till nuvarande särskilda boendet Kullingshemmet.

Särskilt boende

Särskilt boende för äldre är ett boende för personer som behöver service och omvårdnad dygnet runt, och upplåts endast till brukare som beviljats detta efter prövning. Kommunen har idag (år 2021) 102 boendeplatser på särskilt boende fördelat på två enheter: Kullingshemmet och Vårgården, som båda ligger i Vårgårda tätort.

- Kullingshemmet: Har plats för 63 boenden samt 11 korttidsboenden och riktar sig till personer med omfattande omvårdnadsbehov.
- Vårgården: Har år 2023 41 boendeplatser och riktar sig till personer med demensdiagnos.

Det planerade nya särskilda boendet ska ha plats för 109 personer för att klara av det prognosticerade ökade behovet.

Seniorbostäder

Seniorbostäder i Vårgårda kommun är till för personer över 70 år som har behov av ett boende med hög tillgänglighet. Seniorboende är inte en boendeform som kommunen måste tillhandahålla, och ingen biståndsprövning eller annan behovsbedömning görs utöver ålderskravet 70 år och uppåt. I Vårgårda kommun finns det totalt 51 seniorlägenheter fördelade på två olika enheter, som båda ligger i nära anslutning till kommunens särskilda boenden. Uthyrningen sköts av det kommunala bostadsbolaget. Det finns en stor efterfrågan på seniorbostadsplatserna, men då alla har möjlighet att ställa sig i kö oavsett ålder är det svårt att mäta det faktiska behovet.

Trygghetsboende

Biståndsbedömda trygghetsboenden är avsedda för äldre personer som har ett vårdnadsbehov som understiger det som ges på särskilt boende, men som inte längre upplever det som tryggt att bo kvar i det egna hemmet. Ett ytterligare syfte är att bryta den isolering som många äldre som bor kvar hemma upplever. Vårgårda kommun saknar idag boendeformen biståndsbedömt trygghetsboende, men ser att det kan finnas ett behov av trygghetsboende för att bredda utbudet av bostäder för äldre.

Behov

I och med byggnationen av ett nytt särskilt boende bedöms behovet av platser på särskilt boende kunna mötas på sikt. Det finns dock ett behov av bostäder för äldre som inte har behov av att bo på särskilt boende, det vill säga utanför kommunens lagstadgade ansvar för bostad. Det är därför viktigt att det finns bostäder med god tillgänglighet och i mindre storlek som äldre kan efterfråga, och boendetyper som trygghetsboenden. Att möjliggöra för

äldre att kunna flytta till en bostad som rimlig utifrån behov och efterfrågan bidrar även till rörlighet på bostadsmarknaden som leder till att exempelvis villor blir tillgängliga för barnfamiljer.

Personer med funktionsnedsättning

Målet för den nationella funktionshinderspolitiken är att uppnå jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet för personer med funktionsnedsättning. För att en person med funktionsnedsättning ska kunna vara delaktig i samhället och uppnå jämlika livsvillkor kan en särskilt anpassad bostad behövas.

Boende med särskild service enligt Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) innebär att personer med omfattande funktionsvariationer får tillgång till en individuellt anpassad bostad med service. Lagen är en rättighetslag och innebär att kommunen måste köpa platser om tillräcklig kapacitet inte finns i egen regi.

Det finns tre huvudformer av bostäder inom LSS: särskilt anpassad bostad utan fast bemanning, servicebostad med visst fast basstöd genom anställd personal samt gruppboende med fast bemanning som ska täcka de boendes hela stödbehov. Det finns i nuläget (2023) 28 platser på boenden inom LSS fördelade på fyra enheter, samtliga i Vårgårda tätort.

- Ringgatan: Gruppboende med fem lägenheter som ägs av kommunen.
- Korpgratan: Gruppboende med sex platser som ägs av Vårgårda Bostäder.
- Ågatan: Gruppboende med fem lägenheter som ägs av kommunen.
- Skolgatan: Servicebostad med tolv platser som ägs av Vårgårda Bostäder.

Som en form av servicebostad finns även en lösning med satellitlägenheter för personer med mindre stödbehov, i samverkan med Vårgårda bostäder. Satellitlägenheterna är även ett sätt att successivt möjliggöra för individer att på sikt klara ett mer och mer självständigt boende.

Behov

- Behovet av gruppboende för individer med behov av stimulifattig miljö, med möjlighet till avskildhet och lugn, utreds under 2023.
- Stärkt samverkan med det kommunala bostadsbolaget som ger en säkrad tillgång till satellitlägenheter som möter olika behov inom funktionshinderområdet.

Nyanlända

Gruppen nyanlända omfattar nyanlända som anvisats med stöd av bosättningslagen, självbosatta nyanlända och ensamkommande barn med uppehållstillstånd. Generellt sett har nyanlända det svårt på

bostadsmarknaden då gruppen generellt har svag ekonomi, inte hunnit samla tid i bostadskön och ofta saknar ett nätverk som kan ge vägar in.

Lagen (2016:38) om mottagandet av vissa nyanlända invandrare för bosättning även kallad bosättningslagen, ger kommunen ett direkt ansvar för vissa nyanlända som anvisas till kommunen. Lagen syftar dels till en jämnare ansvarsfördelning kommuner emellan, dels till att förbättra förutsättningarna för nyanlända att etablera sig i samhället. Bosättningslagen innebär att alla kommuner måste ha beredskap för att ta emot och erbjuda bostad för nyanlända hushåll, och planera bostadsförsörjningen med utgångspunkt från detta. För självbosatta nyanlända, det vill säga nyanlända som på eget initiativ bosätter sig i kommunen, har kommunen enbart ett generellt bostadsförsörjningsansvar.³

Vårgårda kommun har under åren 2018-2022 tagit emot mellan 18 och 49 personer per år (utländska medborgare som beviljats uppehållstillstånd som flyktingar, skyddsbehövande, efter synnerligen ömmande omständigheter eller som anhöriga, och omfattas av förordningen (2010:1122) om statlig ersättning). Det är en minskning från tidigare femårsperiod, då kommunen tog emot mellan 60 och 95 personer årligen.⁴ Sedan Rysslands invasion av Ukraina har kommunen utöver ovanstående tagit emot 40 personer från Ukraina. För 2024 är anvisningstalen för kommunen fortsatt lägre än tidigare år.

Kommunens mottagning av nyanlända ligger under socialtjänsten, som arbetar tillsammans med Vårgårda Bostäder samt ett antal privata hyresvärdar i dialog om bostadsbehovet. I normalfallet får nyanlända ett förstahandskontrakt genom Vårgårda Bostäder, vilket ger en permanent bostad. När det inte finns lediga bostäder hos Vårgårda Bostäder får nyanlända istället ett förstahandskontrakt på bostad via privat hyresvärd.

Behov

I nuläget bedömer socialtjänsten inte att det är brist på bostäder för anvisade nyanlända eftersom antalet anvisade nyanlända minskar. Då antalet nyanlända var högre konstaterades en brist på större lägenheter för familjer, vilket på sikt kan bli aktuellt igen om antalet nyanlända återigen ökar. Socialtjänsten bedömer även att det finns en brist på bostäder som självbosatta nyanlända kan efterfråga, där kommunen inte har ett särskilt ansvar att ordna bostad, och ser att behovet främst avser hyreslägenheter med låg hyra.

- Vid en ökad flyktinginvandring kan det återigen finnas ett behov av större hyreslägenheter, 4–5 r.o.k. för nyanlända familjer.
- Vid en ökad flyktinginvandring kan kommunen återigen ha behov av en genomgångslägenhet för nyanlända innan de kan få tillgång till en

---

³ Boverket, [Nyanlända](#), 2021

⁴ Migrationsverket, Kommunmottagande med kommunal (2023)

permanent bostad. Kommunen har tidigare haft en genomgångslägenhet, men eftersom behovet inte finns i nuläget har den sagts upp.

- Hyreslägenheter med överkomlig hyra som självbosatta nyanlända i kommunen kan efterfråga.

Hemlöshet

Bostadsbrist och en ojämlig bostadsmarknad innebär ökad risk att hamna i bostadslöshet för personer som av olika anledningar har en svag ställning på bostadsmarknaden.⁵ Socialstyrelsen definierar fyra olika typer av hemlöshet:

- Akut hemlöshet: Personer som sover ute eller i trappuppgångar, bilar, tält och liknande, eller som övernattar på akutboende, härbärke, jourboende eller motsvarande.
- Institutionsvistelse och stödboende: Intagen eller inskriven på en kriminalvårdsanstalt eller annan institution eller stödboende och ska flytta därifrån inom tre månader men har ingen bostad att flytta till.
- Långsiktiga boendelösningar: Boende i någon av socialtjänstens särskilda boendelösningar, där boendet är förenat med tillsyn och särskilda villkor eller regler.
- Eget ordnat kortsiktigt boende: Bor tillfälligt och utan kontrakt hos kompisar, bekanta, familj eller släktingar eller med tillfälligt inneboende- eller andrahandskontrakt.⁶

Kommunen har ett ansvar för att personer i bostadslöshet får stöd och hjälp. I socialtjänstlagen nämns ett antal grupper som socialtjänsten särskilt ska beakta i sin verksamhet: Barn, personer med missbruksproblematik, personer med psykisk sjukdom, ekonomiskt skuldsatta, personer med funktionsnedsättningar och äldre. Placerade barn över 18 år och våldsutsatta personer.

Socialtjänsten i Vårgårda kommuns insatser för bostadslösa kan delas in i fyra typer: råd och stöd för den som behöver hjälp att skaffa en bostad, vräkningsförebyggande arbete, tak över huvudet (ofta på vandrarhem) under en kortare period vid akut nödsituation samt socialt boendekontrakt enligt 4 kap 1§ SoL.

I samband med Socialstyrelsens nationella hemlöshetskartläggning 2023 kartlades antalet individer som lever i hemlöshet enligt Socialstyrelsens fyra typer. Kartläggningen ger en ögonblicksbild och det finns ett mörkertal framför allt kring den fjärde situationen. Enligt kartläggningen finns det sammanlagt 24 personer i hemlöshet i april 2023, varav 8 har boende i någon av socialtjänstens särskilda boendelösningar.

---

⁵ [Bostadsmarknadsanalys Västra Götaland](#), 2021

⁶ Boverket, [Hemlösa](#), 2021

Sociala boendekontrakt

Socialtjänstens individ- och familjeomsorg arbetar med sociala boendekontrakt, vilket innebär att socialtjänsten har förstahandskontrakt på lägenheter hos Vårgårda bostäder och sedan hyr ut dem i andra hand till biståndstagare. Individ- och familjeomsorgen arbetar aktivt med att de sociala boendekontrakten och träningslägenheterna ska övergå till förstahandskontrakt hos det kommunala bostadsbolaget.

Vräkningsförebyggande arbete

Sedan 2022 har socialtjänsten och Vårgårda bostäder en fastställd gemensam process och rutin för vräkningsförebyggande arbete. Rutinen innefattar bland annat tydliga kontaktvägar, regelbundna möten mellan Vårgårda bostäder och socialtjänsten för att stämma av sena hyresinbetalningar samt risk för avhysning och personliga kontakter i tidigt skede med hyresgäster som är sena med hyresinbetalningen.

Behov

- Fortsätta utveckla samarbetet med bostadsbolagen för att förenkla inträdet på bostadsmarknaden.
- Fler mindre lägenheter och lägenheter med låga hyreskostnader i olika områden i Vårgårda, för att skapa en socialt blandad befolkning och bidra till goda grannskapseffekter.
- Stärkt samverkan med det kommunala bostadsbolaget som ger en säkrad tillgång till lägenheter som möter olika behov inom socialtjänstens ansvarsområde.

Referenser

- Boverket (2023) [*Planering för bostadsförsörjning – en handbok*](#)
- Boverket (2023) Bedömning av bostadsbrist (öppna data)
- Boverket (2020) *Mått på bostadsbristen, Förslag på hur återkommande bedömningar ska utföras.*
- Boverket (2023) [*Bostadsmarknadsenkät, öppna data 2017-2022.*](#)
- Boverket (2010) [*Boendesegregation- orsaker och mekanismer.*](#)
- Johnny C. Lorentzen, Marina Jonsson, Maria Albin, Antonios Georgellis (2020) *Trångboddhet i förhållande till barns hälsa, miljö och skolgång – en intervjustudie*, Centrum för arbets och miljömedicin, Region Stockholm
- Länsstyrelsen Västra Götaland (2023) [*Bostadsmarknadsanalys Västra Götaland*](#)
- SCB (2021) *Antal lägenheter 2020 efter kommun, delområde, hustyp och upplåtelseform.* Statistiska centralbyrån.
- SCB (2021) *Antal lägenheter efter hustyp byggnadsperiod och kommun.* Statistiska centralbyrån.
- SCB (2021) *Befolkningen 2020-12-31 efter kommun, ålder, kön och civilstånd.* Statistiska centralbyrån.
- SCB (2022) *Antal färdigställda lägenheter 2020 efter kommun, delområde, hustyp och upplåtelseform.* Statistiska centralbyrån.
- SCB (2021) *Antal lägenheter 2020 efter kommun, delområde, hustyp och bostadsarea.* Statistiska centralbyrån.
- SCB (2021) *Folkmängd efter kön och per år från år 2000.* Statistiska centralbyrån.
- Svensk mäklarstatistik (2021) *Prisutveckling V+BR, valda kommuner.* Svensk mäklarstatistik.
- Statisticon (2023) *Delområdesprognos 2022 - 2032 Vårgårda kommun.* Statisticon.
- Statisticon (2023) *Befolkningsprognos 2022 - 2032 Vårgårda kommun.* Statisticon.
- Urban utveckling (2022) *Lokala och regionala mekanismer rörande boendesegregation*
- Västra Götalandsregionen (2020) *Trend- och omvärldsanalys om ortstrukturen i Västra Götaland, VGR Analys 2020:50*

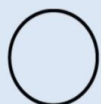
Bostadsförsörjningsprogram för Vårgårda kommun

Handlingsplan

2023 - 2027

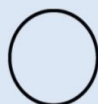
Samrådsversion

Riktlinjer

Handlingsplan

Analys

Vårgårda kommun

Innehåll

Inledning	2
Läsanvisning	2
Åtgärder för bostadsförsörjningen	3
Åtgärder	3
Bostadsbyggande i detaljplaner	5
Planberedskap och prognosticerat bostadsbyggande i gällande detaljplaner och detaljplaner under arbete	6
Bostäder i pågående detaljplaner	6
Planberedskap för bostadsbyggnation i gällande detaljplaner	7
Områden för bostadsutveckling i översiktsplanen	8
Översiktsplanens utvecklingsstrategi för boende	8
Fördjupning av översiktsplanen – Småstaden Vårgårda 2040	9
Tillägg till översiktsplanen – Landsbygdsutveckling i strandnära läge	10
Bostadsutveckling i övriga översiktliga planeringsdokument	10

Inledning

Bostadsförsörjningsprogrammet är kommunens övergripande styrmedel i planeringen för bostadsförsörjning, vars syfte är att skapa förutsättningar för alla i kommunen att leva i goda bostäder. Bostadsförsörjningsprogrammet pekar ut riktningen för kommunens strategiska bostadsbyggande och utgör ett underlag i detaljplanering, översiktsplanering och andra beslut om åtgärder som rör bostadsfrågor i den kommunala verksamheten.

Handlingsplanen syftar till att konkretisera mål och strategier i åtgärder. Deldokumentet redovisar även pågående detaljplanering för bostäder och planberedskap i gällande planer, samt utpekade områden för bostadsbebyggelse i översiktsplanen och tillhörande dokument.

Läsanvisning

Bostadsförsörjningsprogrammet utgörs av tre delar.

- Del ett, *Riktlinjer för bostadsförsörjningen*, presenterar kommunens mål för bostadsbyggande och utveckling av bostadsbeståndet. Del ett innehåller även nationella, regionala och lokala mål och styrdokument med koppling till bostadsförsörjning, slutsatser om bostadsbehovet utifrån Befolknings- och bostadsanalysen, samt kommunens verktyg för bostadsförsörjning.
- Del två, *Handlingsplan*, innehåller åtgärder för bostadsförsörjningen samt pågående och planerade projekt för bostadsbyggande.
- Del tre, *Befolknings- och bostadsanalys*, fungerar som underlag för de mål, strategier och prioriteringar som görs. Analysen utgörs av Vårgårdas befolknings- och bostadsstruktur, marknadsförutsättningar samt lägesbeskrivning och behov framåt för olika grupper på bostadsmarknaden.

Åtgärder för bostadsförsörjningen

I åtgärdslistan bryts de mål och strategier som tagits fram i *Del 1: Riktlinjer för bostadsförsörjningen* ner i åtgärder, som på mer detaljerad nivå beskriver hur kommunen ska arbeta framåt med bostadsfrågor. Ansvar för genomförandet av åtgärderna ligger på kommunförvaltningen, med tonvikt på samhällsbyggnad i samverkan och dialog med andra.

Åtgärdslistan kommer att kunna uppdateras under programtiden, om nya behov eller metoder som bidrar till måluppfyllelse uppstår.

Åtgärder

- Kommunen ska ha en aktuell översiktsplan som pekar ut lämplig mark för bebyggelseutveckling så att uppsatta mål om en hållbar bostadsförsörjning kan uppnås. Kommunen ska under 2023–2024 med en planeringsstrategi ta ställning till översiktsplanens aktualitet och det fortsatta arbetet med översiktsplanering. Vid framtagande av en ny översiktsplan är riktlinjerna för bostadsförsörjning ett viktigt underlag.
- Inför kommande översiktsplaneprocesser ska påbörjade ortsanalyser för hela kommunen uppdateras med bostadsförsörjning och bostadsutveckling i hela kommunen som en utgångspunkt och användas som underlag.
- Metoder för att systematiskt beakta sociala konsekvenser och konsekvenser ur bostadsförsörjningssynpunkt ska utarbetas för översikts- och detaljplaneprocesser, för att ny bostadsbebyggelse ska kunna bidra till ökad social blandning och minska risken för boendesegregation.
- Kommunen ska ta fram detaljplaner som förverkligar intentionerna för bostadsutveckling i översiktsplanen, för att stärka planberedskapen och bidra till bostadsbyggande.
- Vid behov ur resursfördelningssynpunkt ska en prioriteringsordning för detaljplanearbetet tas fram, med bostadsförsörjningsprogrammet som ett underlag.
- Kommunen ska ha en aktiv bevakning för strategiska inköp av mark för bostäder, och arbetet med att initiera strategiska markbyten och markköp ska stärkas. Ett utvecklat arbete med strategisk markförsörjning blir möjligt genom att en ny tjänst med ansvar för mark- och exploatering tillsätts.

- När kommunens riktlinjer för markanvisning och exploateringsavtal revideras ska riktlinjerna för bostadsförsörjning användas som underlag för mål och utgångspunkter. Markanvisningar ska kunna användas för att påverka inriktningen på bostadsbyggandet, såsom upplåtelseform och storlek på bostäder, för att på så sätt främja att en blandad bebyggelse skapas.
- Kommunen ska ha en aktiv dialog med näringsliv, aktörer på bostadsmarknaden och invånare för att bevaka bostadsmarknaden, behov och efterfrågan.
- Kommunen ska vara aktiva i att samordna processer för markförädling i olika former, exempelvis genom att initiera eller föreslå detaljplane- och bygglovsprocesser med flera inblandade aktörer.
- Samarbetsformerna såväl mellan kommunens olika enheter som med det kommunala bostadsbolaget ska fortsätta att utvecklas, för att i tidigt skede kunna identifiera behov och hitta lämpliga lokaliseringar för bostäder för olika grupper där kommunen har ett särskilt ansvar.
- Metoder för att vidareutveckla och följa upp arbetet med bostadsförsörjning i berörda delar av förvaltningen ska utvecklas, med utgångspunkt i den samverkan som skett under framtagandet av bostadsförsörjningsprogrammet.

Bostadsbyggande i detaljplaner

För att gå vidare med förverkligande av utpekade områden i översiktsplanen tas detaljplaner fram. Syftet med detaljplaneläggning är att reglera markens och bebyggelsens användning och utformning. Genom detaljplanen möjliggörs byggrätter för bland annat bostäder. De detaljplaner som vunnit laga kraft men som ännu inte genomförts utgör tillsammans kommunens planreserv. En viktig förutsättning för ett aktivt och långsiktigt bostadsbyggande är att Vårgårda kommun har en god planreserv samt en god framförhållning i översiktsplanen.

Planberedskap och prognosticerat bostadsbyggande i gällande detaljplaner och detaljplaner under arbete

I detta avsnitt redovisas planberedskap för framtida bostadsbyggnation i pågående respektive lagakraftvunna detaljplaner.

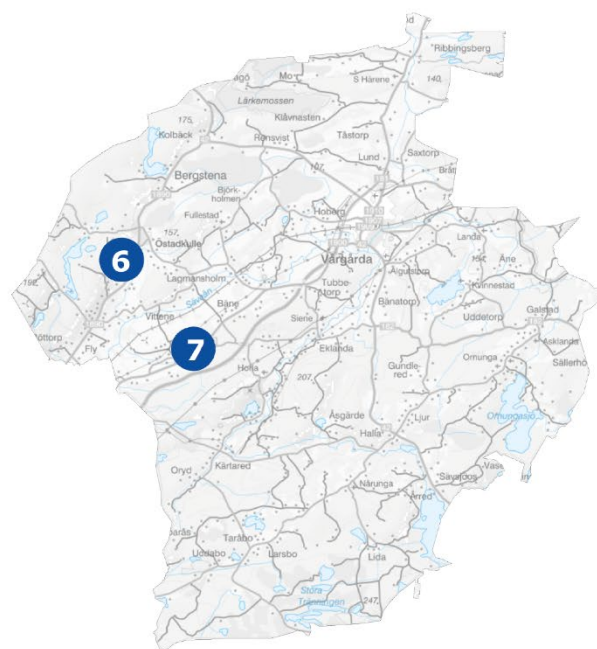
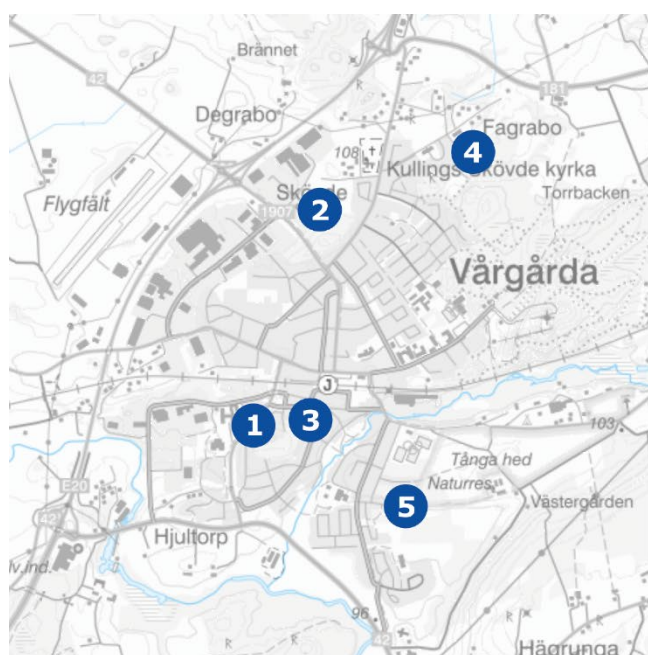
Bostäder i pågående detaljplaner

Tabellen nedan innehåller en lista över alla projekt där detaljplanearbete pågår. Planerna förväntas antas under 2023 – 2027.

Några av projekten är ännu vagt preciserade i antal då de befinner sig i startskede.

Sammantaget bedöms att de pågående detaljplaner som kommunen nu arbetar med ska kunna möjliggöra byggnation av ca 760 bostäder.

Område	Bostadstyp	Planerade bostäder i detaljplan	Planskede (2023)
1. Hallaberget	Småhus och flerbostadshus	80	Antagande
2. Flaskeberget	Småhus och flerbostadshus	50–55	Samråd
3. Bryggaren	Flerbostadshus	8	Samråd
4. Fagrabo väst	Småhus och flerbostadshus	Ca 320	Samråd
5. Kv. Katten	Småhus (parhus)	Ca 25–30	Startskede
6. Svarthall i Fly	Småhus	70	Startskede
7. Hol	Småhus och flerbostadshus	Ca 200	Startskede

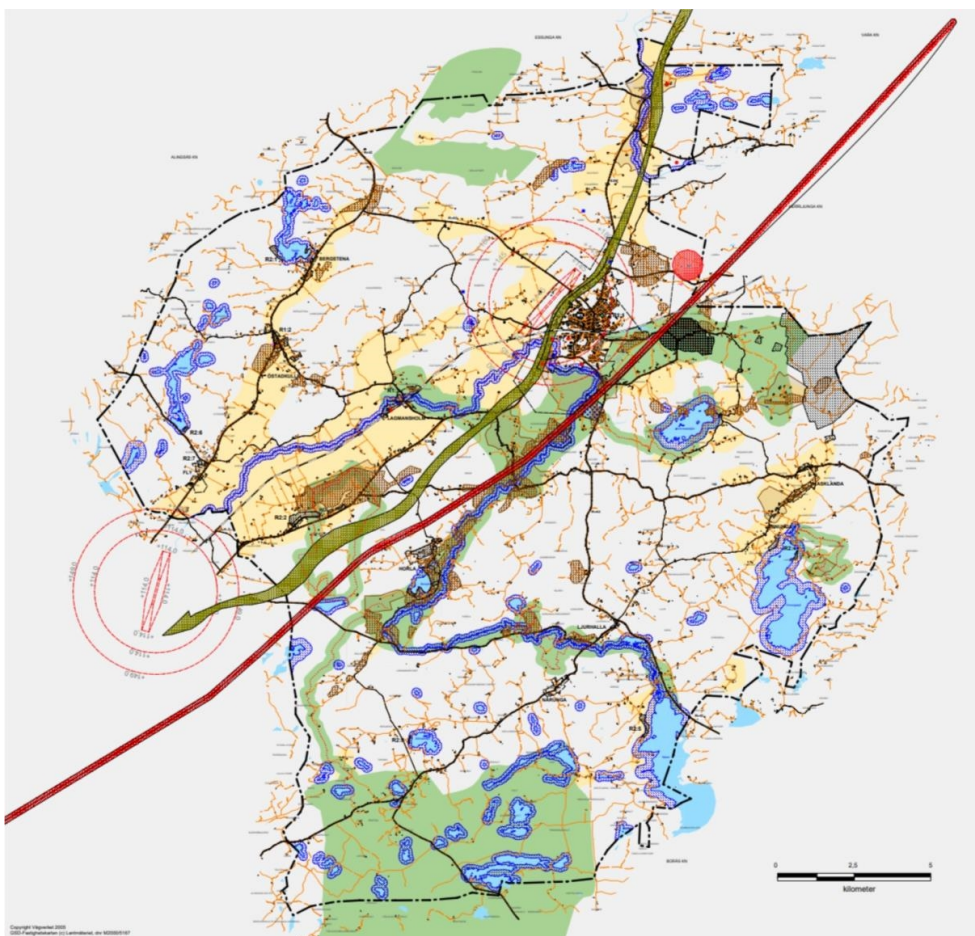
Områden för bostadsutveckling i översiktsplanen

Vårgårda kommunövergripande översiktsplan antogs 2006, och aktualitetsförklarades 2016. Till översiktsplanen hör tematiska tillägg för vindbruk och LIS, landsbygdsutveckling i strandnära läge, och en fördjupning av översiktsplanen för Vårgårda tätort (antagen 2023) som ersätter översiktsplanen inom sitt geografiska område. Senast i september 2024 ska kommunen anta en planeringsstrategi som tar ställning till översiktsplanens aktualitet och fortsatt arbete med översiktsplanering.

Översiktsplanens utvecklingsstrategi för boende

I den kommunövergripande översiktsplanen är utvecklingen av attraktiva boendemiljöer i hela kommunen central. Ny bostadsbebyggelse ska vara tillgänglig för alla grupper, med hänsyn till platsens befintliga värden och förenlighet med riksintressen. Ny bebyggelse ska lokaliseras där det redan finns goda kommunikationsmöjligheter. Boendets kvaliteter på landsbygden ska uppmärksammas och alternativa boendeformer utvecklas, och de mindre orternas särskilda värden vad gäller god livskvalitet ska tillvaratas och lyftas fram.

I översiktsplanen föreslås ny utbyggnad för bostäder i Östadvulle, Mörkabo, Årred vid Säven, Ornunga, Horla, Fly, Bergstena och Hol.

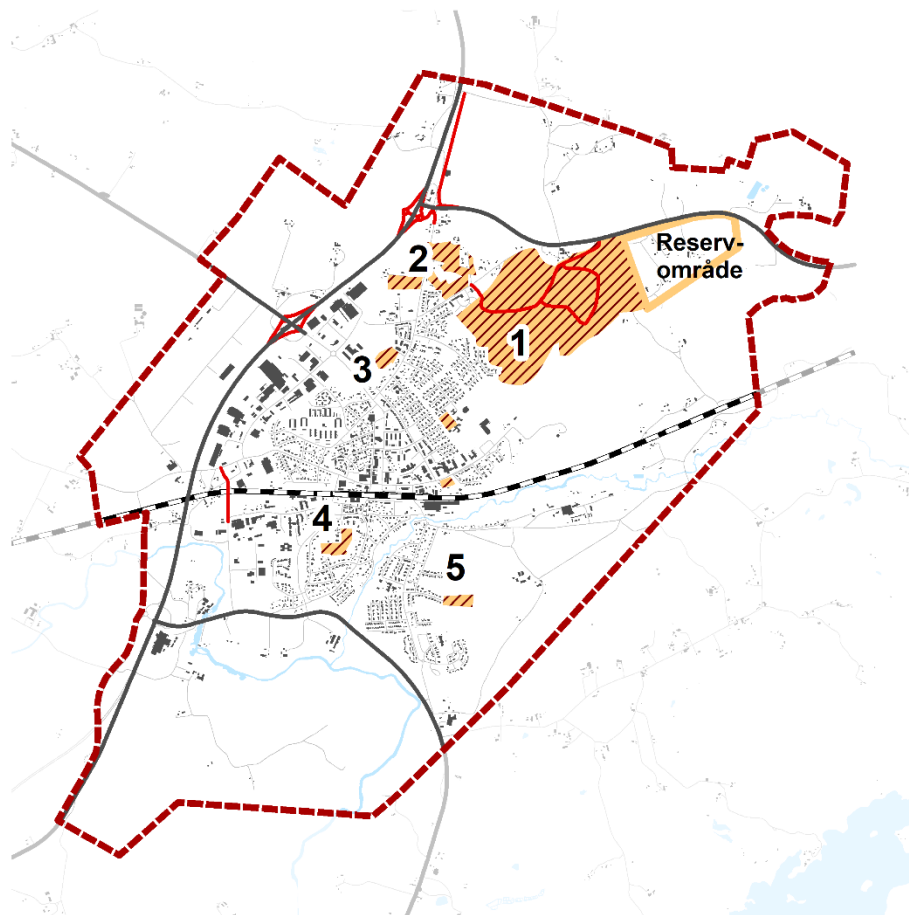
Mark- och vattenanvändningskarta, ÖP-06

Fördjupning av översiktsplanen – Småstaden Vårgårda 2040

Fördjupning av översiktsplanen för Vårgårda tätort antogs i januari 2023, och tar tydligt avstamp i visionen om 13 000 invånare 2027. I målbilden för småstaden ingår en mångfald av attraktiva boenden med närhet till varierad natur och omgivningar att känna sig trygg i. Småstaden ska även präglas av god gestaltning och arkitektur, som förstärker Vårgårdas identitet och karaktären av småstad med tilltalande bebyggelse, gator och grönska.

I den fördjupade översiktsplanen pekas flera större områden för bostadsutbyggnad ut, varav flera redan detaljplaneras. Utöver detta möjliggörs förtätning i Vårgårdas centrala delar, med ytterligare vägledning i ett planprogram för centrum (se nedan).

1. Fagrabo
2. Norr om Fagrabovägen
3. Flaskeberget
4. Hallaberget
5. Förlängning av Klövervägen

Föreslagna bostadsområden i fördjupning av översiktsplanen – Småstaden Vårgårda 2040.

Tillägg till översiktsplanen – Landsbygdsutveckling i strandnära läge
Kommunfullmäktige antog år 2015 *Tillägg till ÖP 06 Landsbygdsutveckling i strandnära läge (LIS)*. I översiktsplanen pekas sju sjöar och vattendrag ut som lämpliga för utveckling av friluftsliv och bostäder: Lången, Tåsjön, Ornungasjön, Säven, Mörkabosjön, Storsjön. Kriterierna för lämpliga områden är bland annat att de ligger i anslutning till befintlig bebyggelse och infrastruktur, samt att det finns en viss efterfrågan på byggnation i området.

Syftet med LIS-plan är att peka ut och utreda sjöar lämpliga för strandnära bebyggelse och friluftsvksamhet. Genom att peka ut lämpliga sjöar kommer ny bebyggelse planläggas, istället för att enskilda strandskyddsdispenser ges vilket innebär en större spridning av bebyggelsen, och på så sätt minskas den negativa miljöpåverkan. Målsättningen med LIS-planen är också att möjliggöra en utveckling av landsbygden som kan ge attraktionskraft till Vårgårda kommun.

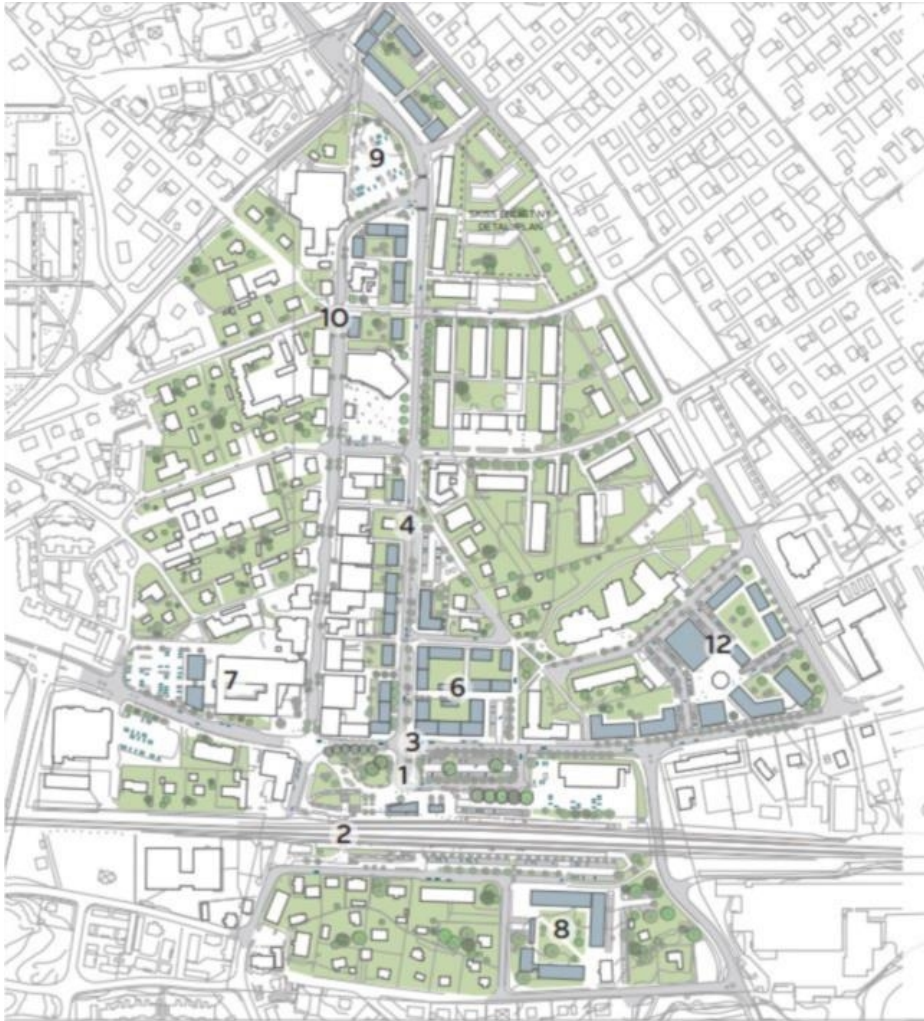
Bostadsutveckling i övriga översiktliga planeringsdokument

Planprogram för Vårgårda centrum

Planprogram för Vårgårda centrum antogs i augusti 2019, och är en framtidsbild och strategi för stadsbyggnadsfrågor i Vårgårda centrum. En grundläggande målsättning för planprogrammet är att skapa ett attraktivt och levande centrum för boende, besökare och verksamma i kommunen.

I planprogrammet lyfts åtgärder som syftar till att förstärka och utveckla centrum, bland annat:

5. Fler bostäder och aktiva bottenvåningar som ger mer liv åt centrum, ett ökat kundunderlag till handeln och möjliggör boende i kollektivtrafiknära läge.
6. En ny vårdbyggnad och ett nytt bostadskvarter skapar förutsättningar för nya kvalitativa vårdlokaler, stärker upp stadens viktiga stråk och platser, och agerar samtidigt som bullerskydd för kvarteren bakom.
8. Ny bebyggelse ger stadga åt södra sidan och möjliggör att en småskalig bostadsmiljö kan skapas i samklang med de omgivande villakvarteren.
9. Marknadsplatsen stärks som entréplats genom ny bebyggelse som ramar in platsen och aktiverar den på flera sidor.
12. Nya skolbyggnader, aktiva stadsrum och bostadshus utökar centrum mot öster. Skolområdet blir mer integrerat i centrum tack vare förbättrade stråk för gående och cyklister.

Illustrationsplan med förslag på framtida struktur och bebyggelse i planprogram för Vårgårda centrum.

Bostadsförsörjningsprogram för Vårgårda kommun

Riktlinjer för bostadsförsörjningen

2023 - 2027

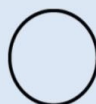
Samrådsversion

Riktlinjer

Handlingsplan

Analys

Vårgårda kommun

Innehåll

Inledning	2
Läsanvisning	3
Syfte	3
Process	3
Nationella, regionala och lokala mål med koppling till bostadsförsörjningen.....	4
Agenda 2030	4
Nationellt mål för boende och samhällsplanering.....	4
Mål för funktionshinderspolitiken	4
Mål för jämställdhetspolitiken	5
Mål för integrationspolitiken	5
Sveriges miljömål	5
Vision Västra Götaland – Det goda livet	5
Vision för Vårgårda kommun – Den goda kommunen med 13 000 invånare 2027	6
Budget och verksamhetsplan 2023–2025	6
Riktlinjer för bostadsbyggande och bostadsutveckling.....	8
Mål.....	8
Strategier	8
Bostadsbehov	11
Slutsatser av befolknings- och bostadsanalys	11
Beräkning av bostadsbehovet.....	12
Kommunens verktyg	14
Markinnehav och strategisk markpolitik.....	14
Markanvisning	14
Tomtkö.....	14
Förädling av mark.....	14
Detaljplan och områdesbestämmelser.....	15
Översiktsplan	15
Lokalförsörjning	15
Allmännyttigt bostadsbolag	16
Referenser	18

Inledning

Riktlinjer för bostadsförsörjning utgör ett viktigt verktyg för att utveckla och förvalta kommunens bostadsbestånd. Bostaden är en social rättighet och en förutsättning för delaktighet i samhället, och alla människor ska ha möjlighet att bo i goda bostäder och att kunna välja bostad efter behov.

Enligt lag (2000:1383) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar är det kommunernas huvudansvar att planera för bostadsförsörjningen. Det ska bland annat göras genom att anta riktlinjer. Riktlinjerna ska redovisa kommunens mål för bostadsbyggande och utveckling av bostadsbeståndet, hur kommunen planerar för att nå uppsatta mål, samt hur kommunen har tagit hänsyn till relevanta nationella och regionala mål, planer och program som är av betydelse för bostadsförsörjningen. Uppgifterna ska grundas på en analys av den demografiska utvecklingen, efterfrågan på bostäder och vilka bostadsbehov som inte tillgodoses på den lokala bostadsmarknaden.

Vårgårda är en del av en expansiv region där det finns en vilja att öka invånarantalet. Bostadsplanering är en strategiskt viktig fråga för kommunen. Goda bostäder och boendemiljöer som möter behov och efterfrågan är en förutsättning för såväl tillväxt som välfärd.

Bostadsbyggandet spelar även en viktig roll i omställningen till ett mer hållbart samhälle. Genom bebyggelse i strategiskt goda lägen med god tillgång till service, tjänster och hållbara trafikslag kan antalet bilresor minskas, medan viktig jord-, skogs- och naturmark kan bevaras för framtida bruk. Vidare kan ett strategiskt bostadsbyggande skapa förutsättningar för ett mer socialt hållbart samhälle.

Bostadsbyggande spelar även en viktig roll när det gäller att gestalta och ge form åt städer och samhällen och därigenom skapa miljöer där människor möts, är trygga och trivs. För att samhället skall utvecklas väl krävs att bostadsbyggandet och befolkningsutvecklingen håller jämna steg. En strategisk bostadsutveckling är en förutsättning för att nå Vårgårdas vision om den goda kommunen med 13 000 invånare 2027.

Läsanvisning

Bostadsförsörjningsprogrammet utgörs av tre delar.

- Del ett, ***Riktlinjer för bostadsförsörjningen***, presenterar kommunens mål för bostadsbyggande och utveckling av bostadsbeståndet. Del ett innehåller även nationella, regionala och lokala mål och styrdokument med koppling till bostadsförsörjning, slutsatser om bostadsbehovet utifrån Befolknings- och bostadsanalysen, samt kommunens verktyg för bostadsförsörjning.
- Del två, *Handlingsplan*, innehåller åtgärder för bostadsförsörjningen samt pågående och planerade projekt för bostadsbyggande.
- Del tre, *Befolknings- och bostadsanalys*, fungerar som underlag för de mål, strategier och prioriteringar som görs. Analysen utgörs av Vårgårdas befolknings- och bostadsstruktur, marknadsförutsättningar samt lägesbeskrivning och behov framåt för olika grupper på bostadsmarknaden.

Syfte

Bostadsförsörjningsprogrammet är kommunens övergripande styrmedel i planeringen för bostadsförsörjning, vars syfte är att skapa förutsättningar för alla i kommunen att leva i goda bostäder. Bostadsförsörjningsprogrammet pekar ut riktningen för kommunens strategiska bostadsbyggande och utgör ett underlag i detaljplanering, översiktsplanering och andra beslut om åtgärder som rör bostadsfrågor i den kommunala verksamheten.

Process

Vårgårda kommuns senast antagna riktlinjer för bostadsförsörjning antogs av kommunfullmäktige 2012. Vid aktualitetsprövningen av översiktsplanen 2016 konstaterades att riktlinjerna var i behov av revidering och arbetet påbörjades 2017. Processen har letts av samhällsbyggnad genom bygg- och miljöenheten, i samverkan med enheterna fastighet, strategisk planering och utveckling, socialtjänst, vård och omsorg och Vårgårda Bostäder.

Nationella, regionala och lokala mål med koppling till bostadsförsörjningen

Agenda 2030

Agenda 2030 med 17 globala mål för hållbar utveckling har antagits av världens länder, och syftar till att utrota fattigdom och hunger, förverkliga de mänskliga rättigheterna för alla, uppnå jämställdhet och egenmakt för alla kvinnor och flickor samt säkerställa ett varaktigt skydd för planeten och dess naturresurser. Hållbar stadsutveckling utgår från en helhetssyn på hur städer ska omfatta både miljömässiga, sociala och ekonomiska dimensioner. Planeringen ska verka för att åstadkomma goda livsmiljöer, det vill säga väl fungerande och robusta städer som utformas så att de är till för alla.

Globala målen för hållbar utveckling

Nationellt mål för boende och samhällsplanering

Det övergripande målet för samhällsplanering, bostadsmarknad, byggande och lantmäteriverksamhet är att ge alla människor i alla delar av landet en från social synpunkt god livsmiljö där en långsiktigt god hushållning med naturresurser och energi främjas samt där bostadsbyggande och ekonomisk utveckling underlättas. Målet är också långsiktigt väl fungerande bostadsmarknader där konsumenternas efterfrågan möter ett utbud av bostäder som svarar mot behoven.

Mål för funktionshinderspolitiken

Det nationella målet för funktionshinderspolitiken är att, med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning som utgångspunkt, uppnå jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet för personer med funktionsnedsättning i ett samhälle med mångfald som grund. Målet ska bidra till ökad jämställdhet och till att barnrättsperspektivet ska beaktas.

Mål för jämställdhetspolitiken

Jämställdhetspolitikens övergripande mål är att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv. Följande delmål har särskild relevans för bostadsförsörjningen:

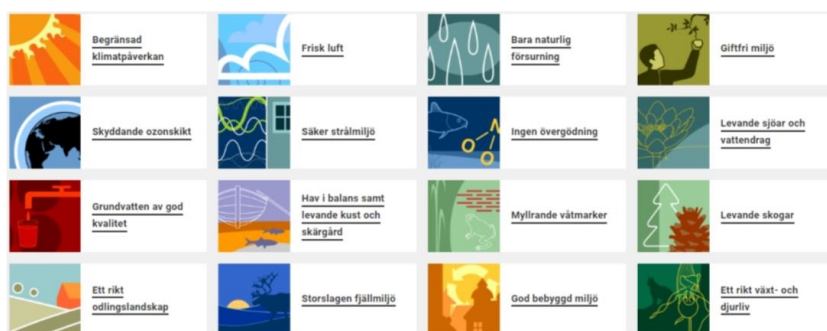
- En jämn fördelning av makt och inflytande. Kvinnor och män ska ha samma rätt och möjlighet att vara aktiva medborgare
- Ekonomisk jämställdhet. Kvinnor och män ska ha samma möjligheter och villkor i fråga om utbildning och betalt arbete.

Mål för integrationspolitiken

Regeringens mål för integrationspolitiken är lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter för alla oavsett etnisk och kulturell bakgrund.

Sveriges miljömål

De 16 miljömålen ligger till grund för den svenska miljöpolitiken. Länsstyrelsen Västra Götaland har utifrån dem tagit fram regionala tilläggs mål. Inom miljömålet God bebyggd miljö har de exempelvis nio tilläggs mål inom hållbara färdmedel, ekosystemtjänster i den fysiska planeringen, bevarande av kulturhistoriska värden och minskad energianvändning i bostäder och lokaler.

Sveriges 16 miljö kvalitetsmål

Vision Västra Götaland – Det goda livet

”Det goda livet” är Västra Götalandsregionens vision, framtagen i samarbete med kommunerna i de fyra kommunalförbunden. Visionens utgångspunkt är fyra generella perspektiv som ska genomsyra allt: Den gemensamma regionen, Jämställdhet, Integration och Internationalisering. I visionen finns fem fokusområden, dit huvuddelen av utvecklingsarbetet inriktas:

1. Ett livskraftigt och hållbart näringsliv,
2. Ledande i kompetens och kunskapsutveckling,
3. Infrastruktur och kommunikationer med hög standard,
4. En ledande kulturregion
5. En god hälsa.

Vision för Vårgårda kommun – Den goda kommunen med 13 000 invånare 2027

Vårgårda kommuns vision – Den goda kommunen med 13 000 invånare 2027 - har arbetats fram av politiker och medarbetare tillsammans med representanter från näringsliv och civilsamhälle, och antogs av kommunfullmäktige i oktober 2015. I den ingår en beskrivning i form av visionsberättelsen som talar om vad "den goda kommunen" innebär. Visionen anger fyra prioriterade fokusområden som beskriver hur Vårgårda ska ges förutsättningar för att utvecklas, växa och ge värde för den goda kommunen: attraktivt boende, utvecklande skola, konkurrenskraftigt näringsliv och hållbar miljö. Fokusområdet Attraktivt boende delas in i tre delområden:

Tätorten

- Med tillgång till lägenheter
- Med gröna miljöer: "Den gröna småstaden"
- Med god tillgång till upplysta gång- och cykelvägar
- Med skapandet av attraktiva boendemiljöer längs med Kyllingsån
- Där jag lever storstadsnära

Fagrabo

- Med en mångfald av boendetyper
- Med närhet till naturen
- Med närhet till skola och barnomsorg
- Med den infrastruktur och de kommunikationer jag behöver för att leva hållbart
- Med boenden av olika karaktär vilket gör att jag hittar ett boende som passar min livsstil

Landsbygden

- Med en mångfald av boendetyper
- Med möjlighet att köpa tomter i attraktiva lägen
- Med möjlighet att bo sjönära
- Där vi skapar nya attraktiva bostadsområden längs med gamla E20
- Där jag kan hitta boende utifrån mina egna behov och önskemål

Budget och verksamhetsplan 2023–2025

I kommunens budget och verksamhetsplan bryts visionens fokusområde Attraktivt boende ner i två inriktningsmål med tre delmål:

- Vårgårda kommun ska ha en mångfald av boenden i attraktiva och goda livsmiljöer.
- Vårgårda kommun ska öka antalet invånare.

Delmål 1

Antalet invånare i Vårgårda ska bli fler.

Mätmetod	Målvärde			Utfall tidigare år		
	2023	2024	2025	2020	2021	2022
Ökningen av antalet invånare per år	≥130	≥130	≥130	136	234	Mål 100

Strategi för att nå delmålet

Arbete behöver ske i enlighet med fokusområdena i visionen där arbetet med FÖP är en viktig del. Detta är en förutsättning för att ta fram fler detaljplaner för villatomter. Riktlinjer för bostadsförsörjning pekar ut lämpliga områden för bebyggelse.

Samarbetet med bostadsmarknadens aktörer är fortsatt viktigt, genom att arbeta tillsammans stärks Vårgårdas attraktionskraft.

Delmål 2

Antalet lägenheter/villor i Vårgårda kommun ska öka.

Mätmetod	Målvärde			Utfall tidigare år		
	2023	2024	2025	2020	2021	2022
Antalet nya lägenheter/villor per år	≥65	≥65	≥65	65	107	Mål ≥65

Strategi för att nå delmålet

Kommunens möjligheter att uppnå målet beror givetvis delvis på efterfrågan men kommunen kan även påverka resultatet genom att ha en god planberedskap och en kundfokuserad process för de intressenter som vill bygga i Vårgårda kommun. Planberedskap bör finnas både för kommunal mark, och för mark som ägs av privata aktörer. Intressenter, vare sig det är enskilda som vill köpa en tomt eller kommersiella aktörer som vill exploatera större områden, ska mötas av en effektiv, kundfokuserad och sammanhållen organisation genom hela processen.

Delmål 3

Det ska finnas byggklara tomter i Vårgårda kommun.

Mätmetod	Målvärde			Utfall tidigare år		
	2023	2024	2025	2020	2021	2022
Antalet tillgängliga byggklara småhustomter som kommunen kan förmedla	>25	>25	>25	0	5	Mål >25

Strategi för att nå delmålet

Försäljningen av tomter avsedda för villor har ökat kraftigt de senaste åren och det är en utmaning för kommunen att kunna planera för byggklara tomter i den utsträckning som efterfrågan har ökat. Flera planarbeten är påbörjade och planprogrammet för kommunens framtida område, Fagrabo, ska förhoppningsvis säkerställa en god tillgång även på längre sikt. För att ytterligare kunna leva upp till målet behöver kommunen se över framtida strategiska markköp. Förutom nya områden bör möjligheten att stycka av enstaka tomter, särskilt utanför detaljplanerat område, ses över.

Det är viktigt att det finns en bred förankring kring de målsättningar och styrdokument som påverkar kommunens utveckling inom bostadsbyggandet, i allt från översiktlig planering till riktlinjer för bostadsförsörjning och exploatering. På så sätt kan förverkligandet av målet och dess intentioner genomföras på ett effektivt sätt.

Under 2023 pågår ett arbete där målformuleringar i Budget och verksamhetsplan ses över.

Riktlinjer för bostadsbyggande och bostadsutveckling

Mål och strategier har tagits fram med utgångspunkt i de mål på nationell, regional och kommunal nivå som har koppling till bostadsförsörjningen och i de slutsatser som kan dras från befolknings- och bostadsanalysen. Bostadsbyggande och utveckling av boende- och livsmiljöer i hela kommunen är en förutsättning för att nå visionen om den goda kommunen med 13 000 invånare 2027, och den är därför en utgångspunkt i mål och riktlinjer. I *Del 2: Handlingsplan* bryts strategierna ner i åtgärder.

Mål

- **Vårgårda kommun ska ha ett bostadsbyggande som möjliggör och tillgodoser en befolkningsökning till 13 000 invånare 2027.**
- **Det ska finnas ett varierat bostadsbestånd som möter behov och efterfrågan för alla grupper och en geografisk spridning av olika bostadstyper i hela kommunen.**
- **Ny bostadsbebyggelse ska lokaliseras med god tillgänglighet och närhet till infrastruktur, service, skola, rekreationsområden och med goda möjligheter att resa hållbart med kollektivtrafik, gång och cykel.**
- **Boendemiljöerna i Vårgårda kommun ska vara levande, trivsamma och trygga för alla, och Vårgårda centrum ska vara livfullt med en blandning av bostäder och verksamheter.**

Strategier

För att nå målen för bostadsbyggande och bostadsutveckling finns ett antal strategier för varje mål. Samma strategier kan ibland röra flera målområden.

- **Vårgårda kommun ska ha ett bostadsbyggande som tillgodoser och möjliggör en befolkningsökning till 13 000 invånare 2027.**

Kommunen ska

- ha en aktuell översiktsplan som pekar ut lämpliga områden för bostäder i hela kommunen och ger vägledning för hållbar bostadsutveckling.
- främja bostadsutveckling genom att arbeta strategiskt och långsiktigt med översiktsplanens utpekade utvecklingsområden för bostäder och områden med förutsättningar för ett ökat underlag för service och hållbart resande.
- ha en god planberedskap för bostadsbyggande, och balans mellan planreserv och genomförande.

- tillsammans med marknadens aktörer identifiera lämpliga och attraktiva bostadslokaliseringar som skapar investeringsvilja och attraktiva boendemiljöer i hela kommunen.
  - bedriva en aktiv markpolitik för att effektivare kunna planera för ny bostadsbebyggelse och kunna förverkliga intentioner i antagna styrdokument.
  - samordna bostadsbyggnation med utbyggnad av kommunal infrastruktur såsom VA, vägar, gång- och cykelvägar och service såsom skola och förskola.
- **Det ska finnas ett varierat bostadsbestånd som möter behov och efterfrågan för alla grupper och en geografisk spridning av olika bostadstyper i hela kommunen.**

Kommunen ska

- planera för en blandad bebyggelse med olika upplåtelseformer och bostadstyper för att möta behov och önskemål hos olika grupper och skapa attraktiva och blandade boendemiljöer. Vid förtätning och planering av nya bostadsområden ska en blandning av upplåtelseformer och bostadsstorlekar eftersträvas inom området och i förhållande till omgivningen.
  - verka för att det ska finnas bostäder som alla grupper, inklusive socioekonomiskt svaga grupper, kan efterfråga.
  - tillsammans med det kommunala bostadsbolaget verka för att tillgodose behovet av bostäder för olika grupper.
  - verka för att mindre bostäder som möter behoven hos exempelvis unga byggs.
  - verka för att det ska finnas olika former av bostäder som möter äldres behov, både på den ordinarie bostadsmarknaden och i kommunal regi.
- **Ny bostadsbebyggelse ska lokaliseras med god tillgänglighet och närhet till infrastruktur, service, skola, rekreationsområden och med goda möjligheter att resa hållbart med kollektivtrafik, gång och cykel.**

Kommunen ska

- samordna bostadsbyggnation med utbyggnad av kommunal infrastruktur såsom VA, vägar, gång- och cykelvägar och service såsom skola och förskola.

- tillsammans med marknadens aktörer identifiera lämpliga och attraktiva bostadslokaliseringar som skapar investeringsvilja och goda boendemiljöer i hela kommunen.
- planera ny bostadsbebyggelse med en täthet som passar det geografiska läget och hushåller med mark- och samhällsekonomiska resurser.
- **Boendemiljöerna i Vårgårda kommun ska vara levande, trivsamma och trygga för alla, och Vårgårda centrum ska vara livfullt med en blandning av bostäder och verksamheter.**

Kommen ska

- planera för en blandad bebyggelse med olika upplåtelseformer och bostadstyper för att möta behov och önskemål hos olika grupper och skapa attraktiva och blandade boendemiljöer. Vid förtätning i befintliga och planering av nya bostadsområden ska en blandning av upplåtelseformer och bostadsstorlekar eftersträvas inom området och i förhållande till omgivningen.
- verka för att ytor för nya bostäder i centrumnära lägen frigörs genom att möjliggöra flytt av verksamheter till verksamhetsområden
- utveckla och förbättra befintliga boendemiljöer i samverkan med det kommunala bostadsbolaget och privata fastighetsägare.
- planera för en god tillgång till en mångfald av mötesplatser för informella möten mellan generationer, social tillhörighet och kulturell bakgrund.
- planera för att boendemiljöer utformas på ett sätt som främjar trygghet och med god gestaltning som uppmuntrar till rörelse, liv och möten.

Bostadsbehov

Slutsatser av befolknings- och bostadsanalys

Befolkningsprognosen visar att Vårgårda kommun kommer fortsätta att växa, i tätorter såväl som på landsbygden. Den största ökningen förväntas dock i centralorten Vårgårda och på landsbygden med närhet till Vårgårda tätort och kommundelarna mot Alingsås och Borås. Kommunen har och förväntas fortsätta ha ett positivt flyttnetto, där den största gruppen inflyttande är åldersgrupperna 0–19 och 25–45. För gruppen unga vuxna, 20–25, är utflyttningen högre än inflyttningen. Befolkningen i Vårgårda är, jämfört med riket, förhållandevis ung men gruppen äldre växer och framåt ökar försörjningskvoten vilket innebär att andelen äldre och yngre växer i förhållande till andelen i arbetsför ålder.

Kommunens totala bostadsbestånd består till en övervägande del av äganderätter, därefter hyresrätter och en mindre andel bostadsrätter. I bostadsbyggandet de senaste åren har dock en ökning av andelen bostadsrätter kunnat skönjas. Bostadspriserna har ökat i Vårgårda de senaste åren, vilket är en utveckling som kan ses även i grannkommunerna, även om det osäkra läget som råder på bostadsmarknaden påverkar även Vårgårda.

Bland de grupper som kommunen har ett särskilt bostadsförsörjningsansvar för eller som generellt har en svagare ställning på bostadsmarknaden, identifieras bland annat ett behov mindre bostäder med lägre kostnader, av bostäder som möter behoven hos äldre och därmed kan skjuta upp behovet av särskilt boende och av olika former av bostäder för personer med funktionsnedsättning. Kommunen planerar även för ett nytt särskilt boende som ska möta behovet för den ökande andelen äldre invånare. Vidare identifieras ett behov av att fortsätta arbeta långsiktigt i samverkan och dialog mellan olika verksamheter i kommunen, det kommunala bostadsbolaget och andra aktörer på bostadsmarknaden.

Jämfört med liknande kommuner i samma kommungrupp (pendlingskommuner nära mindre stad/tätort) har Vårgårda generellt sett en lägre grad av bostadsbrist utifrån Boverkets mått, men det finns hushåll som på olika sätt har en osäker boendesituation, svårt att bära sina boendekostnader och svårt att hitta en rimlig bostad som passar deras behov. Detta yttrar sig framför allt genom en något högre grad av trångboddhet samt något fler hushåll med hemmaboende vuxna barn i Vårgårda än i kommungruppen i stort. Det gör att det finns ett behov av bostäder i olika storlek och till rimliga boendekostnader. Det kan tillgängliggöras genom nyproduktion som skapar rörlighet på bostadsmarknaden, men viktigt är också att bibehålla det befintliga bostadsbeståndet där det oftast går att hitta bostäder med lägre hyror och avgifter och arbeta för att fler ska kunna etablera sig på bostadsmarknaden.

Vårgårda har en övergripande positiv utveckling sett till befolkningstillväxt, men det finns tydliga skillnader i exempelvis inkomstnivåer, utbildningsnivå och boendeförhållanden, såsom trångboddhet, mellan olika områden i kommunen och framför allt inom Vårgårda tätort. Det finns även en ojämn geografisk spridning av olika typer av bostäder, som till viss del följer mönstret för skillnader i levnadsvillkor. För att motverka en segmenterad bostadsmarknad och boendesegregation, som innebär att grupper av individer med olika förutsättningar bor geografiskt åtskilda från varandra i exempelvis olika bostadsområden, behöver bostadsutvecklingen ske genom en nybyggnation av olika typer av bostäder och med en geografisk spridning som ökar blandningen i hela kommunen.

Beräkning av bostadsbehovet

Boverket och Länsstyrelsen i Västra Götaland framhåller hushållskvotmetoden vid en kvantitativ beräkning av bostadsbehovet i kommuner. Metoden har en demografisk utgångspunkt och baseras i hushållsförändringar, vilka beräknas med hjälp av befolkningsprognoser och så kallade hushållskvoter. Hushållskvoten är detsamma som antalet invånare dividerat med antalet hushåll, det vill säga den genomsnittliga hushållsstorleken i kommunen. Hänsyn tas också till eventuellt överskott av bostäder i form av lediga lägenheter samt rivningar av befintligt bostadsbestånd. Slutligen räknar man också med en bostadsreserv, då det bedöms behövas ett visst bostadsöverskott för att möjliggöra rörlighet på bostadsmarknaden.

Befolkningsförändring 2023-2027 (prognos)
+ 624

dividerat med

Antal personer per hushåll (SCB 2022)
2,32 personer

är lika med

Hushållsförändring 2023-2027 (prognos)
+ 269 hushåll

plus

Rivning av befintligt bestånd
0 bostäder

minus

Lediga lägenheter i allmännyttan
0 bostäder

plus

Bostadsreserv 0,6 % av prognosticerat antal hushåll 2027
33 bostäder

=

Behov av nya bostäder 2023-2027
302 bostäder

=

60 bostäder per år

Länsstyrelsen i Västra Götaland använder sig av en bostadsreserv på 0,6 % av det prognosticerade antalet hushåll.¹

Befolkningsprognosen indikerar att invånarantalet inte kommer växa i den takt som visionen har som målsättning, utan förutspår att Vårgårda år 2027 kommer att ha 12 892 invånare. En beräkning enligt hushållskvotmetoden ger att ett tillskott på 302 bostäder behövs fram till år 2027 för att möta den prognosticerade befolkningsökningen och med hänsyn till behovet av en bostadsbuffert. Det innebär att i snitt 60 bostäder behöver byggas årligen, vilket ligger i linje med kommunens antagna verksamhetsmål om att minst 65 bostäder ska vara inflyttningsklara årligen.

De senaste fem åren har det i snitt byggts 70 bostäder årligen i kommunen, men år 2022 sjönk antalet till 46 nya bostäder och det ekonomiska läget påverkar troligen bostadsbyggandet framåt.

Bostadsbehov utifrån kommunens vision

Vårgårda kommuns mål om 13 000 invånare 2027 innebär en ökning med närmare 732 personer mellan den 31 december 2022, då invånarantalet var 12 268, och 2027. Baserat på hushållskvotmetoden behöver kommunen planera för totalt omkring 350 nya bostäder de kommande åren för att uppnå visionen. Det ger ett behov av ca 70 bostäder årligen vilket är ungefär i linje men något högre än kommunens antagna budget- och verksamhetsmål.

---

¹ Länsstyrelsen Västra Götaland, 2015, [Bostadsbehov, planeringsläge och bostadsbyggande i Västra Götalands län](#)

Kommunens verktyg

I detta avsnitt presenteras de viktigaste verktygen som står till kommunens förfogande och hur de används för att genomföra bostadsförsörjningsprogrammet och främja bostadsbyggande.

Markinnehav och strategisk markpolitik

Genom ett strategiskt markinnehav kan kommunen bedriva en aktiv bostadspolitik och har större möjlighet att verka för ett ändamålsenligt bostadsbyggande. Kommunens markinnehav ska på kort och lång sikt användas till bland annat utbyggnad av bostäder eller byte av mark för bostadsbyggande. Genom att aktivt arbeta med markinnehavet kan kommunen tillgodose behovet av mark för olika samhällsbyggnadsbehov. Kommunen behöver därför aktivt bevaka fastighetsmarknaden utifrån strategiska markförvärv och initiera markbyten.

Markanvisning

För mark som kommunen äger kan villkor i markanvisningsavtal styra inriktningen för bostadsbyggandet. En markanvisning är en överenskommelse mellan en kommun och en byggherre som ger byggherren rätt att under en begränsad tid och på givna villkor ensam förhandla med kommunen om förutsättningarna för genomförande av ny bebyggelse inom ett område som kommunen äger. Kommunens *Riktlinjer för markanvisning och exploateringsavtal* är framtaget för att fastlägga de riktlinjer som ska gälla för att långsiktigt säkerställa erforderlig mark för samhällets expansion och att skapa en tydlighet i förvaltningen av kommunens mark.

Markanvisning i Vårgårda kommun sker enbart på mark där detaljplan finns eller processen med att ta fram en ny detaljplan har inletts.

Markanvisningsavtalet innehåller ansvars- och kostnadsfördelning, markpris, överenskommelse om upplåtelseform samt villkor för exploateringen. Markanvisning bör därför användas strategiskt i bland annat bostadsförsörjningssyfte för att möta bostadsbehoven hos bland annat socioekonomiskt svagare grupper och skapa bostadsområden med blandade upplåtelseformer och bostadstyper.

Tomtkö

Marknaden efterfrågar villatomter för såväl gruppbyggnation av småhus som för enskilt byggande. Förmedling av villaområden för gruppbyggnation sker genom markanvisning (se avsnitt ovan). Villatomter för enstaka småhus på mark som kommunen exploaterat förmedlas via tomtkön.

Förädling av mark

Kommunens samhällsplanering och markinnehav innebär att kommunen behöver hushålla med marken. Planläggning på såväl kommunal som privat mark behöver ske på ett ändamålsenligt och resurshushållande sätt. Marken ska räcka över lång tid och för många olika behov. Ett sätt är att förädla och

omvandla redan ianspråktagen mark. Kommunen strävar efter att genom planläggning och förädling skapa förutsättningar för ett bättre nyttjande av mark.

Kommunen ska aktivt verka i önskad riktning, enligt riktlinjerna för bostadsförsörjning, i rollen som initiativtagare, planläggande myndighet, i utbyggnad av infrastruktur, göra förberedande markplanering och markbyte, utbyggnad av kommunal service och markanvisning för bostäder samt exploatering för villatomtsområden.

Detaljplan och områdesbestämmelser

Genom detaljplan och områdesbestämmelser, som båda är juridiskt bindande, kan kommunen reglera användningen av mark- och vattenområden och bebyggelse. Kommunen har planmonopol, vilket innebär att det bara är kommunen som kan besluta om att ta fram och anta en detaljplan. För att bygga flera bostäder krävs i de flesta fall en ny eller ändrad detaljplan. Initiativ till att ta fram en detaljplan för bostäder kan tas av kommunen eller av en privat markägare eller bostadsutvecklare. Kommunstyrelsen ansvarar för framtagandet av detaljplaner, och Kommunfullmäktige beslutar om antagande.

En god planberedskap utifrån kommunens mål och ambitioner och som möter marknadens aktörer är viktig. Ett aktivt plan- och genomförandearbete bidrar till att stärka kommunens konkurrenskraft, och är en förutsättning för att tillgängliggöra mark för bostäder i strategiska lägen.

Översiktsplan

I översiktsplanen anger kommunen inriktning för den långsiktiga utvecklingen av den fysiska miljön, vilken vägleder kommande beslut om bland annat detaljplan och bygglov. Kommunen ska ha en aktuell översiktsplan för hela kommunen som speglar den politiska majoritetens uppfattning. I översiktsplanen pekas lämpliga områden för bostadsbebyggelse ut och strategier för hållbart bostadsbyggande anges. Översiktsplanen antas av Kommunfullmäktige.

Vårgårdas kommunövergripande översiktsplan antogs 2006 och aktualitetsförklarades 2016. Till översiktsplanen hör tematiska tillägg för vindbruk och LIS, landsbygdsutveckling i strandnära läge, och en fördjupning av översiktsplanen för Vårgårda tätort (antagen 2023) som ersätter översiktsplanen inom sitt geografiska område. Senast i september 2024 ska kommunen anta en planeringsstrategi som tar ställning till översiktsplanens aktualitet och fortsatt arbete med översiktsplanering.

Lokalförsörjning

Kommunen arbetar strategiskt med lokalförsörjning för att ha samsyn om de framtida lokalbehoven för kommunens verksamheter, däribland bostäder för särskilda grupper, och en god planering framåt. Med grund i verksamheternas

underlag för det egna lokalbehovet tillsammans med befolkningsprognoser och utbyggnadsplaner tar den förvaltningsövergripande lokalförsörjningsgruppen fram en samlad övergripande och långsiktig plan för lokalförsörjning som beslutas politiskt.

Allmännyttigt bostadsbolag

Kommunala allmännyttiga bostadsaktiebolag har ett lagstadgat syfte att främja kommunens bostadsförsörjning. Genom ett kommunalt allmännyttigt bostadsbolag har kommunen möjlighet att verka för ett ökat bostadsbyggande och påverka sammansättningen i bostadsutbudet. Det viktigaste styrmedlet mellan kommun och allmännyttigt bostadsbolag är ägardirektiven. Vårgårda Bostäder är Vårgårda kommuns kommunala bostadsbolag.

Ägardirektiven för Vårgårda Bostäder för perioden 2020–2027 antogs i Kommunfullmäktige och fastställdes i bolagsstämman 2020. Bolaget skall, enligt direktiven:

- Tillgodose att hyresbostäder, bostadsrätter och övriga lokaler finns att tillgå på konkurrenskraftiga villkor och till god teknisk och arkitektonisk kvalitet, och erbjuda ett brett utbud av bostäder med stor valfrihet beträffande storlek, standard och belägenhet
- Medverka till att det finns bostäder för utsatta grupper
- Arbeta så kundorienterat att bolaget är ett attraktivt alternativ på bostadsmarknaden oavsett den bostadssökandes behov och ekonomiska möjligheter
- Svara för en god och allsidig service för hyresgästerna och medverka till att en god service finns i området
- Medverka till att vidareutveckla boinflytandet
- Vara en föregångare inom miljö- och klimatsmart byggnation, drift och underhåll
- Genom sin verksamhet enligt punkterna ovan, aktivt arbeta för att Vårgårda kommun ska uppfattas som och vara en attraktiv och hållbar kommun att bo och verka i
- Främja byggande av flerbostadshus och förtätning av centralorten, i syfte att öka antalet bostäder enligt kommunens mål för ökat invånarantal

Enligt Vårgårda Bostäders uthyrningspolicy ska bolaget bland annat:

- Godta olika former av inkomst. Som inkomst räknas lön, arbetslöshetskassa, sjukersättning, försörjningsstöd, underhållsbidrag/underhållsstöd, bostadsbidrag/bostadstillägg, föräldrapenning, barnbidrag samt studiebidrag.

- Eftersträva lugna och trygga bostadsområden, vilket skapas genom att ha en bra balans mellan människor i bolagets bostadsområden och hus.

Referenser

Länsstyrelsen Västra Götaland. (2015) [*Bostadsbehov, planeringsläge och bostadsbyggande i Västra Götalands län*](#)

18. Val av två ordinarie ledamöter, en ersättare samt ordförande och vice ordförande i KPR - upphävande av beslut, samt nytt val KS2023/86

§161

KS2023/86

Val av två ordinarie ledamöter, en ersättare samt ordförande och vice ordförande i KPR - upphävande av beslut, samt nytt val**Beslut****Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen**

Kommunstyrelsen upphäver sitt beslut 2023-10-24, § 187. Val av två ordinarie ledamöter, en ersättare samt ordförande och vice ordförande i KPR görs om på kommunstyrelsens sammanträde 2023-11-21.

Ärendet

Kommunstyrelsen valde på sammanträde 2023-10-24, § 187, ledamöter, ersättare, ordförande och vice ordförande till kommunala pensionärsrådet (KPR). Valet måste göras om då det utfördes felaktigt.

Förslag till beslut**Ledamöternas förslag till beslut**

Ulf Rapp (S) föreslår följande: Kommunstyrelsen upphäver sitt beslut 2023-10-24, § 187. Val av två ordinarie ledamöter, en ersättare samt ordförande och vice ordförande i KPR görs om på kommunstyrelsens sammanträde 2023-11-21. Förslaget antas.

Skickas till

Kommunstyrelsen

Paragrafen är justerad

Justerandes sign

| Utdragsbestyrkande

§187

KS2023/86

Val av två ordinarie ledamöter, en ersättare samt ordförande och vice ordförande i kommunalt pensionärsråd (KPR)**Beslut**

Kommunstyrelsen utser följande personer till KPR i Bollebygds kommun:

Ordinarie

Ingridh Anderén (M)

Cecilia Carlhson (KD)

Ersättare

Ulf Rapp (S)

Till ordförande utses Ingridh Anderén (M). Till vice ordförande utses Cecilia Carlhson (KD).

Ärendet

Kommunfullmäktige har beslutat om inrättande av ett kommunalt pensionärsråd (KPR) i Bollebygds kommun. Fullmäktige har även antagit reglemente för KPR, där det fastställts att förutom representanter från pensionärsförbunden SPF och PRO, ska KPR bestå av fem politiskt valda ledamöter och fyra politiskt valda ersättare till dessa. Kommunen representeras politiskt i KPR av två ordinarie ledamöter från kommunstyrelsen och en ordinarie ledamot från vardera samhällsbyggnadsnämnden, socialnämnden och utbildningsnämnden samt en ersättare från vardera kommunstyrelsen, samhällsbyggnadsnämnden, socialnämnden och utbildningsnämnden. ?Ordförande och vice ordförande utses av kommunstyrelsen.

På dagens kommunstyrelsemöte ska två ordinarie ledamöter och en ersättare från kommunstyrelsen utses. Kommunstyrelsens ska bland dem utse ordförande och vice ordförande.

Ajournering

Sammanträdet ajourneras kl 17.25-18.00.

Förslag till beslut**Ledamöternas förslag till beslut**

Ulf Rapp (S) föreslår att Ulf Rapp (S) oh Ingridh Anderén (M) väljs till ordinarie ledamöter, samt Ulf Rapp (S) som ordförande, och Ingridh Anderén (M) som vice ordförande.

Daniel Persson (SD) föreslår att Cecilia Carlhson (KD) väljs till ledamot och vice ordförande, med lagen om proportionellt val (LPV) i beaktande. Oppositionen är fyra till antalet och kan därmed kräva proportionellt val.

Utifrån uträkning enligt LPV blir fördelningen av mandatet som följer:

- 1:a mandatet (ordinarie) - Majoriteten
- 2:a mandatet (ordinarie)- Oppositionen
- 3:e mandatet (ersättare) - Majoriteten

Utifrån det föreslås att Ingridh Anderén (M) och Cecilia Carlhson (KD) väljs till ordinarie ledamöter i KPR. Som ersättare föreslås Ulf Rapp (S). Som ordförande föreslås Ingridh Anderén (M). Som vice ordförande föreslås Cecilia Carlhson (KD).

Beslutsgång

Ordföranden frågar om de föreslagna personerna kan väljas och finner att så sker. Ordföranden frågar därefter om Ingridh Anderén (M) kan utses till ordförande och finner att så sker. Avslutningsvis frågar ordföranden om Cecilia Carlhson (KD) kan utses till vice ordförande och finner att så sker.

Protokollsanteckning

Ulf Rapp (S) lämnar följande anteckning (efter sammanträdet): Oppositionen krävde att valet skulle genomföras i enlighet med lagen om proportionellt val (LPV). Efter mötet uppmärksammades och konstaterades att LPV inte är tillämpningsbart i detta fall av val och beslutet är således fattat på felaktiga grunder och kommer rivas upp. Valet kommer göras om på nytt, på kommande kommunstyrelsemöte i november.

Beslutsunderlag

- Reglemente för kommunala pensionärsrådet (KPR) i Bollebygds kommun

Skickas till

Kanslichef/kommunsekreterare

Paragrafen är justerad

19. Revidering av arvodesreglementets
bilaga för årsarvoden (kf fattar slutligt beslut)
KS2021/284

Kommunstyrelseförvaltningen

Suzanna Bengtsson | Kanslichef/kommunsekreterare
0734-64 70 10 | suzanna.bengtsson@bollebygd.se

Kommunstyrelsen

Revidering av arvodesreglementets bilaga för årsarvoden

Förslag till beslut

Arvodesreglementets bilaga för årsarvoden revideras enligt följande:

Årsarvode för samhällsbyggnadsnämndens ordförande och vice ordförande tas bort och upphör att gälla 2023-12-31.

Årsarvode om 40% för ordförande i bygg- och miljönämnden resp teknik- och servicenämnden införs och gäller från 2024-01-01.

Årsarvode om 25% för vice ordförande i bygg- och miljönämnden resp teknik- och servicenämnden införs och gäller från 2024-01-01.

Ärendet

Kommunfullmäktige ska på sammanträde 2023-11-16 besluta om ny organisation för samhällsbyggnadsnämnden och samhällsbyggnadsförvaltningen. Föreslaget från kommunstyrelsens sida är att samhällsbyggnadsnämnden och jävsnämnden upphör 2023-12-31, och två nya nämnder inrättas från 2024-01-01; bygg- och miljönämnden respektive teknik- och servicenämnden. Bygg- och miljönämnden föreslås ha 7 ledamöter och 7 ersättare, och teknik- och servicenämnden 5 ledamöter och 5 ersättare. I båda nämnderna ska även ordförande och vice ordförande utses, och därigenom behöver arvodesreglementets bilaga för årsarvoden revideras på så vis att samhällsbyggnadsnämndens årsarvoden för ordförande och vice ordförande avslutas per 2023-12-31, och bygg- och miljönämndens respektive teknik- och servicenämndens årsarvoden för ordförande och vice ordförande påbörjas.

De procentsatser som idag föreligger för ordförande och vice ordförande föreslås även appliceras på de nya nämndernas presidier (ordförande + vice ordförande). I dagsläget är det 40 % för ordförande, och 25 % för vice ordförande. Kommunstyrelseförvaltningen föreslår att kommunfullmäktige beslutar att de nya presidierna ska ha samma procentsats som övriga presidier. Generellt ska arvodesreglementet med tillhörande bilaga för årsarvoden bli föremål för revidering inför ny mandatperiod, 2026-2030. Det arbetet kommer ske under våren/sommaren 2026.

Kommunfullmäktige ska på sammanträde 2023-12-06 utse ledamöter, ersättare, ordföranden samt vice ordföranden i de två nya nämnderna. Då bör även beslut om årsarvoden tas.

Barnkonsekvensanalys

Beslut i ärendet bedöms inte påverka barn och unga negativt.

Skickas till

Kanslichef/kommunsekreterare

BOLLEBYGDS KOMMUN
Kommunstyrelseförvaltningen

Monica Holmgren
Förvaltningschef

Suzanna Bengtsson
Kanslichef/kommunsekreterare

20. Begäran från Bollebo om medgivande att förvärva fastigheten Flässjum 2:49 (kf fattar slutligt beslut) KS2023/281

Bollebygd 2023-11-17

Bollebygds kommun
Kommunfullmäktige
517 83 Bollebygd

Begäran om kommunfullmäktiges medgivande att förvärva fastigheten Flässjum 2:49,
Göteborgsvägen, Bollebygd

Stiftelsen Bollebygds hyresbostäder har beslutat att förvärva Flässjum 2:49 i Bollebygds kommun för en köpeskilling av 4 800 000 kronor. Fastigheten ligger centralt i Bollebygds.

I befintlig byggnad finns en verksamhetslokal i bottenvåning och en bostadslägenhet på övervåningen, på fastigheten finns också parkeringsplatser. Byggnaden har stått tom och outhyrd i ungefär ett år. Skicket både ut- och invändigt är eftersatt och byggnaden behöver rivas.

En ny detaljplan är under upprättande där syftet är att skapa bostäder samt centrumfunktioner, där centrumverksamheten lokaliseras i bottenplan. Läget för fastigheten bedöms som väldigt gott och efterfrågan på hyresrätter i området borde vara god. Efterfrågan på lokaler och garage i Bollebygd är däremot låg och risken för vakanser främst för garage bedöms som stor. Fastigheten förvärfvas för att bebyggas med nya hyresrätter när konjunkturen så medger.

Bollebo begär härmed kommunfullmäktiges medgivande att förvärva fastigheten.

Stiftelsen Bollebygds Hyresbostäder

Heléne Persson Alsin
VD

Plats och tid

Bollebo 17.00-19.10

Beslutande

Ordf.	Sverre Fredriksson	(M)
Vice ordf.	Eivor Carlsson	(KD)
	Beatrice Ekelund	(S)
	Ralph Utbult	(S)
	Peter Krahl-Rydberg	(MP)

Sekr. Heléne Persson Alsin

Utses att justera Eivor Carlsson

Justeringens datum 2023-11-10

Underskrifter

Sekreterare

Ordförande

Justerande

Paragrafer 70-79

Ordförande Sverre Fredriksson hälsade alla välkomna och förklarade mötet öppnat.

§ 70

Val av protokollsjusterare

Att jämte ordföranden utsågs Eivor Carlsson att justera dagens protokoll.

§ 71

Godkännande av dagordning

Upprättad dagordning godkändes.

§72

Ekonomisk uppföljning per 2023-09-30

Uppföljning per 2023-06-30 redovisades, prognosen visar på ett utfall på 714 tkr för året (budget -4 486 tkr).

Bollegårdens prognos är -1 589 tkr (budget -1 478 tkr). Prognosen för bostäderna är 2 303 tkr (budget - 3 008 tkr).

Stiftelsens resultat påverkas positivt av ökade ränteintäkter samtidigt som elpriset är högre än budgeterat och påverkar resultatet negativt. För bostäderna ökar intäkterna för Vinkelvägen 9-37 eftersom rivningen har flyttats fram. Att den planerade stamreoveringen inte har påbörjats påverkar resultatet positivt.

Rapporten godkändes.

§ 73

Lån och räntor

Inga förändringar har skett sedan föregående möte.

Låneskulden uppgår till 227 000 000 kr.

Nästa förfall är 2023-11-13 av lån 114987, skulden är på 28 500 000 kr. Samtidigt förfaller 20 000 000 med lånenummer 114988.

Lånerapporten godkändes.

§ 74

Beslut om omsättning/amortering av lån 114987 och 114988

Lån 114987 om 28 500 tkr och lån 114988 om 20 000 tkr förfaller den 13 november 2023. Redovisad likviditetskontroll visar på att det finns möjlighet att amortera minst 10 000 tkr resterande 38 000 tkr föreslås då att omsättas som ett rörligt lån med kapitalbindning på ett år.

Beslutas att

Amortera 10 000 tkr och att 38 000 tkr omsätts som ett rörligt lån med ett års kapitalbindning.

§ 75

Beslut om förvärv av Flässjum 2:49

Tidigare har uppdragits åt VD Heléne Persson Alsin att förhandla om köpeskilling för Flässjum 2:49. Ägaren är villig att sälja fastigheten för 4 800 tkr.

Beslutas att

Köpa fastigheten Flässjum 2:49, Bollebygd för en köpeskilling om 4 800 tkr.

§ 76

Beslut om antagande av entreprenör för markskötsel

Upphandling av markentreprenör har genomförts. Styrelsen föreslås besluta att antaga Krystel Miljömark AB eftersom de har det mest förmånliga jämförelsepriset 1 526 tkr.

Beslutas att

Antaga Krystel Miljömark AB, med organisationsnummer 5591067466 som markentreprenör.

§ 77

Rapporter

- Uthyrningsläget
Det finns fortsatt lediga lägenheter i Olsfors och Töllsjö som kommer att innebära hyresförluster. Även lokalen på Kungsbackavägen och i Olsfors är outhyrda.
- Stadgar
Länsstyrelsen och Kammarkollegiet har godkänt ändringarna av våra stadgar. De nu gällande stadgarna skickas ut till berörda.

- Förvärv av Flässjum 2:49, Bollebygd.
Intresseanmälan är gjord till kommunen. Fler möten ska hållas med kommunen och säljaren.
- Avyttrande av Örlid 1:73, Kyrkvägen 3 Olsfors
Kommunfullmäktige har gett sitt medgivande till att avyttra Örlid 1:73.
- Hyresavtal Bollegården
Kommunen har återkopplat med att de kan godkänna en höjning av underhållskostnaden med 200 tkr/år för 2024. En ny skrivelse med konsekvenserna för Bollebo översänds till kommunen.
- Renovering Odens väg 18, 20, 22.
Ny kalkyl har tagits fram efter att vi gjort ändringar som innebär att befintlig placering av WC, handfat, badkar och dörrar behålls. Kostnaden per lägenhet blir då 200 tkr lägre. Diskussion om utförande och genomförande på nästa möte.

Rapporterna godkändes

§ 78

Övriga frågor

Inga övriga frågor.

§ 79

Nästa sammanträde

14/12 kl. 15.00 Bollebos kontor

§ 80

Mötets avslutande

Ordförande tackade alla för ett bra möte.